ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമദ്വാൽമീകീയരാമായണസ്യ

॥ ബാലകാണ്ഡം ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചീ

1	പ്രഥമഃ സർഗഃ	**5**
2	ദ്വിതീയഃ സർഗഃ	**23**
3	തൃതീയഃ സർഗഃ	**31**
4	ചതുർഥഃ സർഗഃ	**39**
5	പഞ്ചമഃ സർഗഃ	**46**
6	ഷഷ്ഠഃ സർഗഃ	**51**
7	സപ്തമഃ സർഗഃ	**57**
8	അഷ്ടമഃ സർഗഃ	**62**
9	നവമഃ സർഗഃ	**67**
10	ദശമഃ സർഗഃ	**71**
11	ഏകാദശഃ സർഗഃ	**77**
12	ദ്വാദശഃ സർഗഃ	**83**
13	ത്രയോദശഃ സർഗഃ	**88**
14	ചതുർദശഃ സർഗഃ	**96**
15	പഞ്ചദശഃ സർഗഃ	**107**
16	ഷോഡശഃ സർഗഃ	**114**
17	സപ്തദശഃ സർഗഃ	**120**
18	അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ	**127**
19	ഏകോനവിംശഃ സർഗഃ	**138**

20 വിംശഃ സർഗഃ **143**
21 ഏകവിംശഃ സർഗഃ **148**
22 ദ്വാവിംശഃ സർഗഃ **153**
23 ത്രയോവിംശഃ സർഗഃ **158**
24 ചതുർവിംശഃ സർഗഃ **163**
25 പഞ്ചവിംശഃ സർഗഃ **169**
26 ഷഡ്വിംശഃ സർഗഃ **174**
27 സപ്തവിംശഃ സർഗഃ **181**
28 അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ **186**
29 ഏകോനത്രിംശഃ സർഗഃ **191**
30 ത്രിംശഃ സർഗഃ **198**
31 ഏകത്രിംശഃ സർഗഃ **203**
32 ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ **208**
33 ത്രയസ്ത്രിംശഃ സർഗഃ **214**
34 ചതുസ്ത്രിംശഃ സർഗഃ **219**
35 പഞ്ചത്രിംശഃ സർഗഃ **224**
36 ഷട്ത്രിംശഃ സർഗഃ **229**
37 സപ്തത്രിംശഃ സർഗഃ **235**
38 അഷ്ടാത്രിംശഃ സർഗഃ **241**
39 ഏകോനചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **246**

40 ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **251**
41 ഏകചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **257**
42 ദ്വിചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **262**
43 ത്രിചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **267**
44 ചതുശ്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **275**
45 പഞ്ചചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **280**
46 ഷട്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **288**
47 സപ്തചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **293**
48 അഷ്ടചത്വാരിംശഃ സർഗഃ **298**
49 ഏകോനപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **305**
50 പഞ്ചാശഃ സർഗഃ **310**
51 ഏകപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **315**
52 ദ്വിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **321**
53 ത്രിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **326**
54 ചതുഃപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **331**
55 പഞ്ചപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **336**
56 ഷട്പഞ്ചാശഃ സർഗഃ **342**
57 സപ്തപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **347**
58 അഷ്ടപഞ്ചാശഃ സർഗഃ **352**
59 ഏകോനഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **357**

60 ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **362**
61 ഏകഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **369**
62 ദ്വിഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **374**
63 ത്രിഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **380**
64 ചതുഃഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **385**
65 പഞ്ചഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **389**
66 ഷട്ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **397**
67 സപ്തഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **402**
68 അഷ്ടഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ **407**
69 ഏകോനസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **411**
70 സപ്തതിതമഃ സർഗഃ **415**
71 ഏകസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **424**
72 ദ്വിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **429**
73 ത്രിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **434**
74 ചതുഃസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **441**
75 പഞ്ചസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **446**
76 ഷട്സപ്തതിതമഃ സർഗഃ **452**
77 സപ്തസപ്തതിതമഃ സർഗഃ **457**

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥

നാരദേന വാൽമീകിം പ്രതി സങ്ക്ഷേപതഃ ശ്രീരാമചരിത്രസ്യ ശ്രാവണം

ഓം തപഃസ്വാധ്യായനിരതം
തപസ്വീ വാഗ്വിദാം വരം ।
നാരദം പരിപപ്രച്ഛ
വാൽമീകിർമുനിപുംഗവം ॥ **1.1.1** ॥ 1

കോ ന്വസ്മിൻ സാമ്പ്രതം ലോകേ
ഗുണവാൻ കശ്ച വീർയവാൻ ।
ധർമജ്ഞശ്ച കൃതജ്ഞശ്ച
സത്യവാക്യോ ദൃഢവ്രതഃ ॥ **1.1.2** ॥ 2

ചാരിത്രേണ ച കോ യുക്തഃ
സർവഭൂതേഷു കോ ഹിതഃ ।
വിദ്വാൻ കഃ കഃ സമർഥശ്ച
കശ്ചൈകപ്രിയദർശനഃ ॥ **1.1.3** ॥ 3

ആത്മവാൻ കോ ജിതക്രോധോ
ദ്യുതിമാൻ കോഽനസൂയകഃ ।

കസ്യ ബിഭ്യതി ദേവാശ്ച
ജാതരോഷസ്യ സംയുഗേ ॥ **1.1.4** ॥ 4

ഏതദിച്ഛാമ്യഹം ശ്രോതും
പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ ।
മഹർഷേ ത്വം സമർഥോഽസി
ജ്ഞാതുമേവംവിധം നരം ॥ **1.1.5** ॥ 5

ശ്രുത്വാ ചൈതത്രിലോകജ്ഞോ
വാൽമീകേർനാരദോ വചഃ ।
ശ്രൂയതാമിതി ചാമന്ത്യർയ
പ്രഹൃഷ്ടോ വാക്യമബ്രവീത് ॥ **1.1.6** ॥ 6

ബഹവോ ദുർലഭാശ്ചൈവ
യേ ത്വയാ കീർതിതാ ഗുണാഃ ।
മുനേ വക്ഷ്യാമ്യഹം ബുദ്ധ്വാ
തൈർയുക്തഃ ശ്രൂയതാം നരഃ ॥ **1.1.7** ॥ 7

ഇക്ഷ്വാകുവംശപ്രഭവോ
രാമോ നാമ ജനൈഃ ശ്രുതഃ ।
നിയതാത്മാ മഹാവീർയോ
ദ്യുതിമാൻ ധൃതിമാൻ വശീ ॥ **1.1.8** ॥ 8

ബുദ്ധിമാൻ നീതിമാൻ വാഗ്മീ
ശ്രീമാംഛത്രുനിബർഹണഃ ।
വിപുലാംസോ മഹാബാഹുഃ
കംബുഗ്രീവോ മഹാഹനുഃ ॥ **1.1.9** ॥ 9

മഹോരസ്കോ മഹേഷ്വാസോ
ഗൂഢജത്രുരരിന്ദമഃ ।

ആജാനുബാഹുഃ സുശിരാഃ
സുലലാടഃ സുവിക്രമഃ ॥ **1.1.10** ॥ 10

സമഃ സമവിഭക്തൊംഗഃ
സ്നിഗ്ധവർണഃ പ്രതാപവാൻ ।
പീനവക്ഷാ വിശാലാക്ഷോ
ലക്ഷ്മീവാംഛുഭലക്ഷണഃ ॥ **1.1.11** ॥ 11

ധർമജ്ഞഃ സത്യസന്ധശ്ച
പ്രജാനാം ച ഹിതേ രതഃ ।
യശസ്വീ ജ്ഞാനസമ്പന്നഃ
ശുചിർവശ്യഃ സമാധിമാൻ ॥ **1.1.12** ॥ 12

പ്രജാപതിസമഃ ശ്രീമാൻ
ധാതാ രിപുനിഷൂദനഃ ।
രക്ഷിതാ ജീവലോകസ്യ
ധർമസ്യ പരിരക്ഷിതാ ॥ **1.1.13** ॥ 13

രക്ഷിതാ സ്വസ്യ ധർമസ്യ
സ്വജനസ്യ ച രക്ഷിതാ ।
വേദവേദാംഗതത്ത്വജ്ഞോ
ധനുർവേദേ ച നിഷ്ഠിതഃ ॥ **1.1.14** ॥ 14

സർവശാസ്ത്രാർഥതത്ത്വജ്ഞഃ
സ്മൃതിമാൻ പ്രതിഭാനവാൻ ।
സർവലോകപ്രിയഃ സാധു -
രദീനാത്മാ വിചക്ഷണഃ ॥ **1.1.15** ॥ 15

സർവദാഭിഗതഃ സദ്ഭിഃ
സമുദ്ര ഇവ സിന്ധുഭിഃ ।

ആര്യഃ സർവസമശ്ചൈവ
സദൈവ പ്രിയദർശനഃ ॥ **1.1.16** ॥ 16

സ ച സർവഗുണോപേതഃ
കൗസൽയാനന്ദവർധനഃ ।
സമുദ്ര ഇവ ഗാംഭീര്യേ
ധൈര്യേണ ഹിമവാനിവ ॥ **1.1.17** ॥ 17

വിഷ്ണുനാ സദൃശോ വീര്യേ
സോമവത്പ്രിയദർശനഃ ।
കാലാഗ്നിസദൃശഃ ക്രോധേ
ക്ഷമയാ പൃഥിവീസമഃ ॥ **1.1.18** ॥ 18

ധനദേന സമസ്ത്യാഗേ
സത്യേ ധർമ ഇവാപരഃ ।
തമേവംഗുണസമ്പന്നം
രാമം സത്യപരാക്രമം ॥ **1.1.19** ॥ 19

ജ്യേഷ്ഠം ജ്യേഷ്ഠഗുണൈർയുക്തം
പ്രിയം ദശരഥഃ സുതം ।
പ്രകൃതീനാം ഹിതൈർയുക്തം
പ്രകൃതിപ്രിയകാമ്യയാ ॥ **1.1.20** ॥ 20

യൗവരാജ്യേന സംയോക്തു -
മൈച്ഛത് പ്രീത്യാ മഹീപതിഃ ।
തസ്യാഭിഷേകസംഭാരാൻ
ദൃഷ്ട്വാ ഭാർയാഥ കൈകയീ ॥ **1.1.21** ॥ 21

പൂർവം ദത്തവരാ ദേവീ
വരമേനമയാചത ।

വിവാസനം ച രാമസ്യ
ഭരതസ്യാഭിഷേചനം ॥ **1.1.22** ॥ 22

സ സത്യവചനാദ് രാജാ
ധർമപാശേന സംയതഃ ।
വിവാസയാമാസ സുതം
രാമം ദശരഥഃ പ്രിയം ॥ **1.1.23** ॥ 23

സ ജഗാമ വനം വീരഃ
പ്രതിജ്ഞാമനുപാലയൻ ।
പിതുർവചനനിർദേശാത്
കൈകേയ്യാഃ പ്രിയകാരണാത് ॥ **1.1.24** ॥ 24

തം വ്രജന്തം പ്രിയോ ഭ്രാതാ
ലക്ഷ്മണോഽനുജഗാമ ഹ ।
സ്നേഹാദ് വിനയസമ്പന്നഃ
സുമിത്രാനന്ദവർധനഃ ॥ **1.1.25** ॥ 25

ഭ്രാതരം ദയിതോ ഭ്രാതുഃ
സൗഭ്രാത്രമനുദർശയൻ ।
രാമസ്യ ദയിതാ ഭാർയാ
നിത്യം പ്രാണസമാ ഹിതാ ॥ **1.1.26** ॥ 26

ജനകസ്യ കുലേ ജാതാ
ദേവമായേവ നിർമിതാ ।
സർവലക്ഷണസമ്പന്നാ
നാരീണാമുത്തമാ വധൂഃ ॥ **1.1.27** ॥ 27

സീതാപ്യനുഗതാ രാമം
ശശിനം രോഹിണീ യഥാ ।

പൗരൈരനുഗതോ ദൂരം
പിത്രാ ദശരഥേന ച ॥ **1.1.28** ॥ 28

ശൃംഗവേരപുരേ സൂതം
ഗംഗാകൂലേ വ്യസർജയത് ।
ഗുഹമാസാദ്യ ധർമാത്മാ
നിഷാദാധിപതിം പ്രിയം ॥ **1.1.29** ॥ 29

ഗുഹേന സഹിതോ രാമോ
ലക്ഷ്മണേന ച സീതയാ ।
തേ വനേന വനം ഗത്വാ
നദീസ്തീർത്വാ ബഹൂദകാഃ ॥ **1.1.30** ॥ 30

ചിത്രകൂടമനുപ്രാപ്യ
ഭരദ്വാജസ്യ ശാസനാത് ।
രമ്യമാവസഥം കൃത്വാ
രമമാണാ വനേ ത്രയഃ ॥ **1.1.31** ॥ 31

ദേവഗന്ധർവസങ്കാശാ -
സ്തത്ര തേ ന്യവസൻ സുഖം ।
ചിത്രകൂടം ഗതേ രാമേ
പുത്രശോകാതുരസ്തദാ ॥ **1.1.32** ॥ 32

രാജാ ദശരഥഃ സ്വർഗം
ജഗാമ വിലപൻ സുതം ।
ഗതേ തു തസ്മിൻ ഭരതോ
വസിഷ്ഠപ്രമുഖൈർദ്വിജൈഃ ॥ **1.1.33** ॥ 33

നിയുജ്യമാനോ രാജ്യായ
നൈച്ഛദ് രാജ്യം മഹാബലഃ ।

സ ജഗാമ വനം വീരോ
രാമപാദപ്രസാദകഃ ॥ **1.1.34** ॥ 34

ഗത്വാ തു സ മഹാത്മാനം
രാമം സത്യപരാക്രമം ।
അയാചദ് ഭ്രാതരം രാമ -
മാർയഭാവപുരസ്കൃതഃ ॥ **1.1.35** ॥ 35

ത്വമേവ രാജാ ധർമജ്ഞ
ഇതി രാമം വചോഽബ്രവീത് ।
രാമോഽപി പരമോദാരഃ
സുമുഖഃ സുമഹായശാഃ ॥ **1.1.36** ॥ 36

ന ചൈച്ഛത് പിതുരാദേശാദ്
രാജ്യം രാമോ മഹാബലഃ ।
പാദുകേ ചാസ്യ രാജ്യായ
ൻയാസം ദത്ത്വാ പുനഃ പുനഃ ॥ **1.1.37** ॥ 37

നിവർതയാമാസ തതോ
ഭരതം ഭരതാഗ്രജഃ ।
സ കാമമനവാപ്യൈവ
രാമപാദാവുപസ്പൃശൻ ॥ **1.1.38** ॥ 38

നന്ദിഗ്രാമേഽകരോദ് രാജ്യം
രാമാഗമനകാങ്ക്ഷയാ ।
ഗതേ തു ഭരതേ ശ്രീമാൻ
സത്യസന്ധോ ജിതേന്ദ്രിയഃ ॥ **1.1.39** ॥ 39

രാമസ്തു പുനരാലക്ഷ്യ
നാഗരസ്യ ജനസ്യ ച ।

തത്രാഗമനമേകാഗ്രോ
ദണ്ഡകാൻ പ്രവിവേശ ഹ ॥ **1.1.40** ॥ 40

പ്രവിശ്യ തു മഹാരണ്യം
രാമോ രാജീവലോചനഃ ।
വിരാധം രാക്ഷസം ഹത്വാ
ശരഭംഗം ദദർശ ഹ ॥ **1.1.41** ॥ 41

സുതീക്ഷ്ണം ചാപ്യഗസ്ത്യം ച
അഗസ്ത്യഭ്രാതരം തഥാ ।
അഗസ്ത്യവചനാച്ചൈവ
ജഗ്രാഹൈന്ദ്രം ശരാസനം ॥ **1.1.42** ॥ 42

ഖഡ്ഗം ച പരമപ്രീത -
സ്തൂണീ ചാക്ഷയസായകൗ ।
വസതസ്തസ്യ രാമസ്യ
വനേ വനചരൈഃ സഹ ॥ **1.1.43** ॥ 43

ഋഷയോഽഭ്യാഗമൻ സർവേ
വധായാസുരരക്ഷസാം ।
സ തേഷാം പ്രതിശുശ്രാവ
രാക്ഷസാനാം തദാ വനേ ॥ **1.1.44** ॥ 44

പ്രതിജ്ഞാതശ്ച രാമേണ
വധഃ സംയതി രക്ഷസാം ।
ഋഷീണാമഗ്നികൽപാനാം
ദണ്ഡകാരണ്യവാസിനാം ॥ **1.1.45** ॥ 45

തേന തത്രൈവ വസതാ
ജനസ്ഥാനനിവാസിനീ ।

വിരൂപിതാ ശൂർപണഖാ
രാക്ഷസീ കാമരൂപിണീ ॥ **1.1.46** ॥ 46

തതഃ ശൂർപണഖാവാക്യാ -
ദുദ്യുക്തൻ സർവരാക്ഷസാൻ ।
ഖരം ത്രിശിരസം ചൈവ
ദൂഷണം ചൈവ രാക്ഷസം ॥ **1.1.47** ॥ 47

നിജഘ്നാ രണേ രാമ -
സ്തേഷാം ചൈവ പദാനുഗാൻ ।
വനേ തസ്മിൻ നിവസതാ
ജനസ്ഥാനനിവാസിനാം ॥ **1.1.48** ॥ 48

രക്ഷസാം നിഹതാൻയാസൻ
സഹസ്രാണി ചതുർദശ ।
തതോ ജ്ഞാതിവധം ശ്രുത്വാ
രാവണഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ ॥ **1.1.49** ॥ 49

സഹായം വരയാമാസ
മാരീചം നാമ രാക്ഷസം ।
വാർയമാണഃ സുബഹുശോ
മാരീചേന സ രാവണഃ ॥ **1.1.50** ॥ 50

ന വിരോധോ ബലവതാ
ക്ഷമോ രാവണ തേന തേ ।
അനാദൃത്യ തു തദ്വാക്യം
രാവണഃ കാലചോദിതഃ ॥ **1.1.51** ॥ 51

ജഗാമ സഹമാരീച -
സ്തസ്യാശ്രമപദം തദാ ।

തേന മായാവിനാ ദൂര -
മപവാഹ്യ നൃപാത്മജൗ ॥ **1.1.52** ॥ 52

ജഹാര ഭാർയാം രാമസ്യ
ഗൃധ്രം ഹത്വാ ജടായുഷം ।
ഗൃധ്രം ച നിഹതം ദൃഷ്ട്വാ
ഹൃതാം ശ്രുത്വാ ച മൈഥിലീം ॥ **1.1.53** ॥ 53

രാഘവഃ ശോകസന്തപ്തോ
വിലലാപാകുലേന്ദ്രിയഃ ।
തതസ്തേനൈവ ശോകേന
ഗൃധ്രം ദഗ്ധ്വാ ജടായുഷം ॥ **1.1.54** ॥ 54

മാർഗമാണോ വനേ സീതാം
രാക്ഷസം സന്ദദർശ ഹ ।
കബന്ധം നാമ രൂപേണ
വികൃതം ഘോരദർശനം ॥ **1.1.55** ॥ 55

തം നിഹത്യ മഹാബാഹു -
ർദദാഹ സ്വർഗതശ്ച സഃ ।
സ ചാസ്യ കഥയാമാസ
ശബരീം ധർമചാരിണീം ॥ **1.1.56** ॥ 56

ശ്രമണാം ധർമനിപുണാ -
മഭിഗച്ഛേതി രാഘവ ।
സോഽഭ്യഗച്ഛൻമഹാതേജാഃ
ശബരീം ശത്രുസൂദനഃ ॥ **1.1.57** ॥ 57

ശബർയാ പൂജിതഃ സമ്യഗ്
രാമോ ദശരഥാത്മജഃ ।

പമ്പാതീരേ ഹനുമതാ
സംഗതോ വാനരേണ ഹ ॥ **1.1.58** ॥ 58

ഹനുമദ്വചനാച്ചൈവ
സുഗ്രീവേണ സമാഗതഃ ।
സുഗ്രീവായ ച തത്സർവം
ശംസദ്രാമോ മഹാബലഃ ॥ **1.1.59** ॥ 59

ആദിതസ്തദ് യഥാവൃത്തം
സീതായാശ്ച വിശേഷതഃ ।
സുഗ്രീവശ്ചാപി തത്സർവം
ശ്രുത്വാ രാമസ്യ വാനരഃ ॥ **1.1.60** ॥ 60

ചകാര സഖ്യം രാമേണ
പ്രീതശ്ചൈവാഗ്നിസാക്ഷികം ।
തതോ വാനരരാജേന
വൈരാനുകഥനം പ്രതി ॥ **1.1.61** ॥ 61

രാമായാവേദിതം സർവം
പ്രണയാദ് ദുഃഖിതേന ച ।
പ്രതിജ്ഞാതം ച രാമേണ
തദാ വാലിവധം പ്രതി ॥ **1.1.62** ॥ 62

വാലിനശ്ച ബലം തത്ര
കഥയാമാസ വാനരഃ ।
സുഗ്രീവഃ ശങ്കിതശ്ചാസീ -
ന്നിത്യം വീർയേണ രാഘവേ ॥ **1.1.63** ॥ 63

രാഘവപ്രത്യയാർഥം തു
ദുന്ദുഭേഃ കായമുത്തമം ।

ദർശയാമാസ സുഗ്രീവോ
മഹാപർവതസന്നിഭം ॥ **1.1.64** ॥ 64

ഉത്സ്മയിത്വാ മഹാബാഹുഃ
പ്രേക്ഷ്യ ചാസ്ഥി മഹാബലഃ ।
പാദാംഗുഷ്ഠേന ചിക്ഷേപ
സമ്പൂർണം ദശയോജനം ॥ **1.1.65** ॥ 65

ബിഭേദ ച പുനസ്താലാൻ
സപ്തൈകേന മഹേഷുണാ ।
ഗിരിം രസാതലം ചൈവ
ജനയൻ പ്രത്യയം തദാ ॥ **1.1.66** ॥ 66

തതഃ പ്രീതമനാസ്തേന
വിശ്വസ്തഃ സ മഹാകപിഃ ।
കിഷ്കിന്ധാം രാമസഹിതോ
ജഗാമ ച ഗുഹാം തദാ ॥ **1.1.67** ॥ 67

തതോഽഗർജദ്ധരിവരഃ
സുഗ്രീവോ ഹേമപിംഗലഃ ।
തേന നാദേന മഹതാ
നിർജഗാമ ഹരീശ്വരഃ ॥ **1.1.68** ॥ 68

അനുമാന്യ തദാ താരാം
സുഗ്രീവേണ സമാഗതഃ ।
നിജഘാന ച തത്രൈനം
ശരേണൈകേന രാഘവഃ ॥ **1.1.69** ॥ 69

തതഃ സുഗ്രീവവചനാ -
ദ്ധത്വാ വാലിനമാഹവേ ।

സുഗ്രീവമേവ തദ്രാജ്യേ
രാഘവഃ പ്രത്യപാദയത് ॥ **1.1.70** ॥ 70

സ ച സർവാൻ സമാനീയ
വാനരാൻ വാനരർഷഭഃ।
ദിശഃ പ്രസ്ഥാപയാമാസ
ദിദൃക്ഷുർജനകാത്മജാം ॥ **1.1.71** ॥ 71

തതോ ഗൃധ്രസ്യ വചനാത്
സമ്പാതേർഹനുമാൻ ബലീ।
ശതയോജനവിസ്തീർണം
പുപ്ലുവേ ലവണാർണവം ॥ **1.1.72** ॥ 72

തത്ര ലങ്കാം സമാസാദ്യ
പുരീം രാവണപാലിതാം।
ദദർശ സീതാം ധ്യായന്തീ -
മശോകവനികാം ഗതാം ॥ **1.1.73** ॥ 73

നിവേദയിത്വാഭിജ്ഞാനം
പ്രവൃത്തിം വിനിവേദ്യ ച।
സമാശ്വാസ്യ ച വൈദേഹീം
മർദയാമാസ തോരണം ॥ **1.1.74** ॥ 74

പഞ്ച സേനാഗ്രഗാൻ ഹത്വാ
സപ്ത മന്ത്രിസുതാനപി।
ശൂരമക്ഷം ച നിഷ്പിഷ്യ
ഗ്രഹണം സമുപാഗമത് ॥ **1.1.75** ॥ 75

അസ്ത്രേണോൻമുക്തമാത്മാനം
ജ്ഞാത്വാ പൈതാമഹാദ് വരാത്।

മർഷയൻ രാക്ഷസാൻ വീരോ
യന്ത്രിണസ്താൻ യദൃച്ഛയാ ॥ **1.1.76** ॥ 76

തതോ ദഗ്ധ്വാ പുരീം ലങ്കാ -
മൃതേ സീതാം ച മൈഥിലീം ।
രാമായ പ്രിയമാഖ്യാതും
പുനരായാൻമഹാകപിഃ ॥ **1.1.77** ॥ 77

സോഽഭിഗമ്യ മഹാത്മാനം
കൃത്വാ രാമം പ്രദക്ഷിണം ।
ൻയവേദയദമേയാത്മാ
ദൃഷ്ടാ സീതേതി തത്ത്വതഃ ॥ **1.1.78** ॥ 78

തതഃ സുഗ്രീവസഹിതോ
ഗത്വാ തീരം മഹോദധേഃ ।
സമുദ്രം ക്ഷോഭയാമാസ
ശരൈരാദിത്യസന്നിഭൈഃ ॥ **1.1.79** ॥ 79

ദർശയാമാസ ചാത്മാനം
സമുദ്രഃ സരിതാം പതിഃ ।
സമുദ്രവചനാച്ചൈവ
നലം സേതുമകാരയത് ॥ **1.1.80** ॥ 80

തേന ഗത്വാ പുരീം ലങ്കാം
ഹത്വാ രാവണമാഹവേ ।
രാമഃ സീതാമനുപ്രാപ്യ
പരാം വ്രീഡാമുപാഗമത് ॥ **1.1.81** ॥ 81

താമുവാച തതോ രാമഃ
പരുഷം ജനസംസദി ।

അമൃഷ്യമാണാ സാ സീതാ
വിവേശ ജ്വലനം സതീ ॥ **1.1.82** ॥ 82

തതോഽഗ്നിവചനാത് സീതാം
ജ്ഞാത്വാ വിഗതകൽമഷാം ।
കർമണാ തേന മഹതാ
ത്രൈലോക്യം സചരാചരം ॥ **1.1.83** ॥ 83

സദേവർഷിഗണം തുഷ്ടം
രാഘവസ്യ മഹാത്മനഃ ।
ബഭൗ രാമഃ സമ്പ്രഹൃഷ്ടഃ
പൂജിതഃ സർവദൈവതൈഃ ॥ **1.1.84** ॥ 84

അഭിഷിച്യ ച ലങ്കായാം
രാക്ഷസേന്ദ്രം വിഭീഷണം ।
കൃതകൃത്യസ്തദാ രാമോ
വിജ്വരഃ പ്രമുമോദ ഹ ॥ **1.1.85** ॥ 85

ദേവതാഭ്യോ വരം പ്രാപ്യ
സമുത്ഥാപ്യ ച വാനരാൻ ।
അയോധ്യാം പ്രസ്ഥിതോ രാമഃ
പുഷ്പകേണ സുഹൃദ്വൃതഃ ॥ **1.1.86** ॥ 86

ഭരദ്വാജാശ്രമം ഗത്വാ
രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ ।
ഭരതസ്യാന്തികേ രാമോ
ഹനൂമന്തം വ്യസർജയത് ॥ **1.1.87** ॥ 87

പുനരാഖ്യായികാം ജൽപൻ
സുഗ്രീവസഹിതസ്തദാ ।

പുഷ്പകം തത് സമാരുഹ്യ
നന്ദിഗ്രാമം യയൗ തദാ ॥ **1.1.88** ॥ 88

നന്ദിഗ്രാമേ ജടാം ഹിത്വാ
ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതോഽനഘഃ।
രാമഃ സീതാമനുപ്രാപ്യ
രാജ്യം പുനരവാപ്തവാൻ ॥ **1.1.89** ॥ 89

പ്രഹൃഷ്ടമുദിതോ ലോക -
സ്തുഷ്ടഃ പുഷ്ടഃ സുധാർമികഃ।
നിരാമയോ ഹ്യരോഗശ്ച
ദുർഭിക്ഷഭയവർജിതഃ ॥ **1.1.90** ॥ 90

ന പുത്രമരണം കേചിദ്
ദ്രക്ഷ്യന്തി പുരുഷാഃ ക്വചിത്।
നാർയശ്ചാവിധവാ നിത്യം
ഭവിഷ്യന്തി പതിവ്രതാഃ ॥ **1.1.91** ॥ 91

ന ചാഗ്നിജം ഭയം കിഞ്ചി -
ന്നാപ്സു മജ്ജന്തി ജന്തവഃ।
ന വാതജം ഭയം കിഞ്ചി -
ന്നാപി ജ്വരകൃതം തഥാ ॥ **1.1.92** ॥ 92

ന ചാപി ക്ഷുദ്ഭയം തത്ര
ന തസ്കരഭയം തഥാ।
നഗരാണി ച രാഷ്ട്രാണി
ധനധാന്യയുതാനി ച ॥ **1.1.93** ॥ 93

നിത്യം പ്രമുദിതാഃ സർവേ
യഥാ കൃതയുഗേ തഥാ।

അശ്വമേധശതൈരിഷ്ട്വാ
തഥാ ബഹുസുവർണകൈഃ ॥ **1.1.94** ॥ 94

ഗവാം കോട്യയുതം ദത്ത്വാ
വിദ്വദ്ഭ്യോ വിധിപൂർവകം।
അസംഖ്യേയം ധനം ദത്ത്വാ
ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ മഹായശാഃ ॥ **1.1.95** ॥ 95

രാജവംശാംശ്ചതഗുണാൻ
സ്ഥാപയിഷ്യതി രാഘവഃ।
ചാതുർവർണ്യം ച ലോകേഽസ്മിൻ
സ്വേ സ്വേ ധർമേ നിയോക്ഷ്യതി ॥ **1.1.96** ॥ 96

ദശവർഷസഹസ്രാണി
ദശവർഷശതാനി ച।
രാമോ രാജ്യമുപാസിത്വാ
ബ്രഹ്മലോകം പ്രയാസ്യതി ॥ **1.1.97** ॥ 97

ഇദം പവിത്രം പാപഘ്നം
പുണ്യം വേദൈശ്ച സമ്മിതം।
യഃ പഠേദ് രാമചരിതം
സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ ॥ **1.1.98** ॥ 98

ഏതദാഖ്യാനമായുഷ്യം പഠൻ രാമായണം നരഃ।
സപുത്രപൗത്രഃ സഗണഃ പ്രേത്യ സ്വർഗേ മഹീയതേ ॥ **1.1.99** ॥ 99

പഠൻ ദ്വിജോ വാഗൃഷഭത്വമീയാത്
സ്യാത് ക്ഷത്രിയോ ഭൂമിപതിത്വമീയാത്।
വണിഗ്ജനഃ പണ്യഫലത്വമീയാ -
ജ്ജനശ്ച ശൂദ്രോഽപി മഹത്ത്വമീയാത് ॥ **1.1.100** ॥ 100

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വിതീയഃ സർഗഃ ॥

രാമായണകാവ്യസ്യോപക്രമഃ - തമസാതടേ ക്രൗഞ്ചവധാത് സന്തപ്തസ്യ വാൽമീകേഃ ശോകസ്യ ശ്ലോകരൂപതയാ പ്രകടനം ബ്രഹ്മണസ്തം പ്രതി രാമചരിതമയകാവ്യനിർമാണാർഥമാദേശഃ

നാരദസ്യ തു തദ് വാക്യം
ശ്രുത്വാ വാക്യവിശാരദഃ।
പൂജയാമാസ ധർമാത്മാ
സഹശിഷ്യോ മഹാമുനിം ॥ **1.2.1** ॥ 101

യഥാവത് പൂജിതസ്തേന
ദേവർഷിർനാരദസ്തഥാ।
ആപൃച്ഛ്യൈവാഭ്യനുജ്ഞാതഃ
സ ജഗാമ വിഹായസം ॥ **1.2.2** ॥ 102

സ മുഹൂർതം ഗതേ തസ്മിൻ
ദേവലോകം മുനിസ്തദാ।
ജഗാമ തമസാതീരം
ജാഹ്നവ്യാസ്ത്വവിദൂരതഃ ॥ **1.2.3** ॥ 103

സ തു തീരം സമാസാദ്യ
തമസായാ മുനിസ്തദാ।

ശിഷ്യമാഹ സ്ഥിതം പാർശ്വേ
ദൃഷ്ട്വാ തീർഥമകർദമം ॥ **1.2.4** ॥ 104

അകർദമമിദം തീർഥം
ഭരദ്വാജ നിശാമയ ।
രമണീയം പ്രസന്നാംബു
സൻമനുഷ്യമനോ യഥാ ॥ **1.2.5** ॥ 105

ൻയസ്യതാം കലശസ്താത
ദീയതാം വൽകലം മമ ।
ഇദമേവാവഗാഹിഷ്യേ
തമസാതീർഥമുത്തമം ॥ **1.2.6** ॥ 106

ഏവമുക്തോ ഭരദ്വാജോ
വാൽമീകേന മഹാത്മനാ ।
പ്രായച്ഛത മുനേസ്തസ്യ
വൽകലം നിയതോ ഗുരോഃ ॥ **1.2.7** ॥ 107

സ ശിഷ്യഹസ്താദാദായ
വൽകലം നിയതേന്ദ്രിയഃ ।
വിചചാര ഹ പശ്യംസ്തത്
സർവതോ വിപുലം വനം ॥ **1.2.8** ॥ 108

തസ്യാഭ്യാശേ തു മിഥുനം
ചരന്തമനപായിനം ।
ദദർശ ഭഗവാംസ്തത്ര
ക്രൗഞ്ചയോശ്ചാരുനിഃസ്വനം ॥ **1.2.9** ॥ 109

തസ്മാത് തു മിഥുനാദേകം
പുമാംസം പാപനിശ്ചയഃ ।

ജഘാന വൈരനിലയോ
നിഷാദസ്തസ്യ പശ്യതഃ ॥ **1.2.10** ॥ 110

തം ശോണിതപരീതാംഗം
ചേഷ്ടമാനം മഹീതലേ ।
ഭാർയാ തു നിഹതം ദൃഷ്ട്വാ
രുരാവ കരുണാം ഗിരം ॥ **1.2.11** ॥ 111

വിയുക്താ പതിനാ തേന
ദ്വിജേന സഹചാരിണാ ।
താമ്രശീർഷേണ മത്തേന
പത്രിണാ സഹിതേന വൈ ॥ **1.2.12** ॥ 112

തഥാവിധം ദ്വിജം ദൃഷ്ട്വാ
നിഷാദേന നിപാതിതം ।
ഋഷേർധർമാത്മനസ്തസ്യ
കാരുൺയം സമപദ്യത ॥ **1.2.13** ॥ 113

തതഃ കരുണവേദിത്വാ -
ദധർമോ്യമിതി ദ്വിജഃ ।
നിശാമ്യ രുദതീം ക്രൗഞ്ചീ -
മിദം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.2.14** ॥ 114

മാ നിഷാദ പ്രതിഷ്ഠാം ത്വ -
മഗമഃ ശാശ്വതീഃ സമാഃ ।
യത് ക്രൗഞ്ചമിഥുനാദേക -
മവധീഃ കാമമോഹിതം ॥ **1.2.15** ॥ 115

തസ്യേത്ഥം ബ്രുവതശ്ചിന്താ
ബഭൂവ ഹൃദി വീക്ഷതഃ ।

ശോകാർതേനാസ്യ ശകുനേഃ
കിമിദം വ്യാഹൃതം മയാ ॥ **1.2.16** ॥ 116

ചിന്തയൻ സ മഹാപ്രാജ്ഞ -
ശ്ചകാര മതിമാൻമതിം ।
ശിഷ്യം ചൈവാബ്രവീദ് വാക്യ -
മിദം സ മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.2.17** ॥ 117

പാദബദ്ധോഽക്ഷരസമ -
സ്തന്ത്രീലയസമൻവിതഃ ।
ശോകാർതസ്യ പ്രവൃത്തോ മേ
ശ്ലോകോ ഭവതു നാൻയഥാ ॥ **1.2.18** ॥ 118

ശിഷ്യസ്തു തസ്യ ബ്രുവതോ
മുനേർവാക്യമനുത്തമം ।
പ്രതിജഗ്രാഹ സന്തുഷ്ട -
സ്തസ്യ തുഷ്ടോഽഭവൻമുനിഃ ॥ **1.2.19** ॥ 119

സോഽഭിഷേകം തതഃ കൃത്വാ
തീർഥേ തസ്മിൻ യഥാവിധി ।
തമേവ ചിന്തയന്നർഥ -
മുപാവർതത വൈ മുനിഃ ॥ **1.2.20** ॥ 120

ഭരദ്വാജസ്തതഃ ശിഷ്യോ
വിനീതഃ ശ്രുതവാൻ ഗുരോഃ ।
കലശം പൂർണമാദായ
പൃഷ്ഠതോഽനുജഗാമ ഹ ॥ **1.2.21** ॥ 121

സ പ്രവിശ്യാശ്രമപദം
ശിഷ്യേണ സഹ ധർമവിത് ।

ഉപവിഷ്ടഃ കഥാശ്ചാൻയാ -
ശ്ചകാര ധ്യാനമാസ്ഥിതഃ ॥ **1.2.22** ॥ 122

ആജഗാമ തതോ ബ്രഹ്മാ
ലോകകർതാ സ്വയം പ്രഭുഃ ।
ചതുർമുഖോ മഹാതേജാ
ദ്രഷ്ടും തം മുനിപുംഗവം ॥ **1.2.23** ॥ 123

വാൽമീകിരഥ തം ദൃഷ്ട്വാ
സഹസോത്ഥായ വാഗ്യതഃ ।
പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രയതോ ഭൂത്വാ
തസ്ഥൗ പരമവിസ്മിതഃ ॥ **1.2.24** ॥ 124

പൂജയാമാസ തം ദേവം
പാദ്യാർഘ്യാസനവന്ദനൈഃ ।
പ്രണമ്യ വിധിവച്ചൈനം
പൃഷ്ട്വാ ചൈവ നിരാമയം ॥ **1.2.25** ॥ 125

അഥോപവിശ്യ ഭഗവാ -
നാസനേ പരമാർചിതേ ।
വാൽമീകയേ ച ഋഷയേ
സന്ദിദേശാസനം തതഃ ॥ **1.2.26** ॥ 126

ബ്രഹ്മണാ സമനുജ്ഞാതഃ
സോഽപ്യുപാവിശദാസനേ ।
ഉപവിഷ്ടേ തദാ തസ്മിൻ
സാക്ഷാൽലോകപിതാമഹേ ॥ **1.2.27** ॥ 127

തദ്ഗതേനൈവ മനസാ
വാൽമീകിർധ്യാനമാസ്ഥിതഃ ।

പാപാത്മനാ കൃതം കഷ്ടം
വൈരഗ്രഹണബുദ്ധിനാ ॥ **1.2.28** ॥ 128

യത് താദൃശം ചാരുരവം
ക്രൗഞ്ചം ഹൻയാദകാരണാത്।
ശോചന്നേവ പുനഃ ക്രൗഞ്ചീ -
മുപശ്ലോകമിമം ജഗൗ ॥ **1.2.29** ॥ 129

പുനരന്തർഗതമനാ
ഭൂത്വാ ശോകപരായണഃ।
തമുവാച തതോ ബ്രഹ്മാ
പ്രഹസൻ മുനിപുംഗവം ॥ **1.2.30** ॥ 130

ശ്ലോക ഏവാസ്ത്വയം ബദ്ധോ
നാത്ര കാർയാ വിചാരണാ।
മച്ഛന്ദാദേവ തേ ബ്രഹ്മൻ
പ്രവൃത്തേയം സരസ്വതീ ॥ **1.2.31** ॥ 131

രാമസ്യ ചരിതം കൃത്സ്നം
കുരു ത്വമൃഷിസത്തമ।
ധർമാത്മനോ ഭഗവതോ
ലോകേ രാമസ്യ ധീമതഃ ॥ **1.2.32** ॥ 132

വൃത്തം കഥയ ധീരസ്യ
യഥാ തേ നാരദാച്ഛ്രുതം।
രഹസ്യം ച പ്രകാശം ച
യദ് വൃത്തം തസ്യ ധീമതഃ ॥ **1.2.33** ॥ 133

രാമസ്യ സഹസൗമിത്രേ
രാക്ഷസാനാം ച സർവശഃ।

വൈദേഹ്യാശ്ചൈവ യദ് വൃത്തം
പ്രകാശം യദി വാ രഹഃ ॥ **1.2.34** ॥ 134

തച്ചാപ്യവിദിതം സർവം
വിദിതം തേ ഭവിഷ്യതി ।
ന തേ വാഗനൃതാ കാവ്യേ
കാചിദത്ര ഭവിഷ്യതി ॥ **1.2.35** ॥ 135

കുരു രാമകഥാം പുണ്യാം
ശ്ലോകബദ്ധാം മനോരമാം ।
യാവത് സ്ഥാസ്യന്തി ഗിരയഃ
സരിതശ്ച മഹീതലേ ॥ **1.2.36** ॥ 136

താവദ് രാമായണകഥാ
ലോകേഷു പ്രചരിഷ്യതി ।
യാവദ് രാമസ്യ ച കഥാ
ത്വത്കൃതാ പ്രചരിഷ്യതി ॥ **1.2.37** ॥ 137

താവദൂർധ്വമധശ്ച ത്വം
മൽലോകേഷു നിവത്സ്യസി ।
ഇത്യുക്ത്വാ ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മാ
തത്രൈവാന്തരധീയത ।
തതഃ സശിഷ്യോ ഭഗവാൻ
മുനിർവിസ്മയമായയൗ ॥ **1.2.38** ॥ 138

തസ്യ ശിഷ്യാസ്തതഃ സർവേ
ജഗുഃ ശ്ലോകമിമം പുനഃ ।
മുഹുർമുഹുഃ പ്രീയമാണാഃ
പ്രാഹുശ്ച ഭൃശവിസ്മിതാഃ ॥ **1.2.39** ॥ 139

സമാക്ഷരൈശ്ചതുർഭിർയഃ
പാദൈർഗീതോ മഹർഷിണാ।
സോഽനുവ്യാഹരണാദ് ഭൂയഃ
ശോകഃ ശ്ലോകത്വമാഗതഃ ॥ **1.2.40** ॥ 140

തസ്യ ബുദ്ധിരിയം ജാതാ
മഹർഷേർഭാവിതാത്മനഃ।
കൃത്സ്നം രാമായണം കാവ്യ -
മീദൃശൈഃ കരവാണ്യഹം ॥ **1.2.41** ॥ 141

ഉദാരവൃത്താർഥപദൈർമനോരമൈഃ
തദാസ്യ രാമസ്യ ചകാര കീർതിമാൻ।
സമാക്ഷരൈഃ ശ്ലോകശതൈർയശസ്വിനോ
യശസ്കരം കാവ്യമുദാരദർശനഃ ॥ **1.2.42** ॥ 142

തദുപഗതസമാസസന്ധിയോഗം
സമമധുരോപനതാർഥവാക്യബന്ധം।
രഘുവരചരിതം മുനിപ്രണീതം
ദശശിരസശ്ച വധം നിശാമയധ്വം ॥ **1.2.43** ॥ 143

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വിതീയഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ തൃതീയഃ സർഗഃ ॥

രാമായണകാവ്യഗതാനാം വിഷയാണാം സങ്ക്ഷേപേണോൽലേഖഃ

ശ്രുത്വാ വസ്തു സമഗ്രം ത -
ദ്ധർമാർഥസഹിതം ഹിതം ।
വ്യക്തമൻവേഷതേ ഭൂയോ
യദ് വൃത്തം തസ്യ ധീമതഃ ॥ **1.3.1** ॥ 144

ഉപസ്പൃശ്യോദകം സമ്യ -
ങ്മുനിഃ സ്ഥിത്വാ കൃതാഞ്ജലിഃ ।
പ്രാചീനാഗ്രേഷു ദർഭേഷു
ധർമേണാൻവേഷതേ ഗതിം ॥ **1.3.2** ॥ 145

രാമലക്ഷ്മണസീതാഭീ
രാജ്ഞാ ദശരഥേന ച ।
സഭാർയേണ സരാഷ്ട്രേണ
യത് പ്രാപ്തം തത്ര തത്ത്വതഃ ॥ **1.3.3** ॥ 146

ഹസിതം ഭാഷിതം ചൈവ
ഗതിർയാവച്ച ചേഷ്ടിതം ।

തത് സർവം ധർമവീർയേണ
യഥാവത് സമ്പ്രപശ്യതി ॥ **1.3.4** ॥ 147

സ്ത്രീതൃതീയേന ച തഥാ
യത് പ്രാപ്തം ചരതാ വനേ ।
സത്യസന്ധേന രാമേണ
തത് സർവം ചാൻവവൈക്ഷത ॥ **1.3.5** ॥ 148

തതഃ പശ്യതി ധർമാത്മാ
തത് സർവം യോഗമാസ്ഥിതഃ ।
പുരാ യത് തത്ര നിർവൃത്തം
പാണാവാമലകം യഥാ ॥ **1.3.6** ॥ 149

തത് സർവം തത്ത്വതോ ദൃഷ്ട്വാ
ധർമേണ സ മഹാമതിഃ ।
അഭിരാമസ്യ രാമസ്യ
തത് സർവം കർതുമുദ്യതഃ ॥ **1.3.7** ॥ 150

കാമാർഥഗുണസംയുക്തം
ധർമാർഥഗുണവിസ്തരം ।
സമുദ്രമിവ രത്നാഢ്യം
സർവശ്രുതിമനോഹരം ॥ **1.3.8** ॥ 151

സ യഥാ കഥിതം പൂർവം
നാരദേന മഹാത്മനാ ।
രഘുവംശസ്യ ചരിതം
ചകാര ഭഗവാൻ മുനിഃ ॥ **1.3.9** ॥ 152

ജൻമ രാമസ്യ സുമഹ -
ദ്വീർയം സർവാനുകൂലതാം ।

ലോകസ്യ പ്രിയതാം ക്ഷാന്തിം
സൗമ്യതാം സത്യശീലതാം ॥ **1.3.10** ॥ 153

നാനാ ചിത്രാഃ കഥാശ്ചാൻയാ
വിശ്വാമിത്രസഹായനേ ।
ജാനക്യാശ്ച വിവാഹം ച
ധനുഷശ്ച വിഭേദനം ॥ **1.3.11** ॥ 154

രാമരാമവിവാദം ച
ഗുണാൻ ദാശരഥേസ്തഥാ ।
തഥാഭിഷേകം രാമസ്യ
കൈകേയ്യാ ദുഷ്ടഭാവതാം ॥ **1.3.12** ॥ 155

വിഘാതം ചാഭിഷേകസ്യ
രാമസ്യ ച വിവാസനം ।
രാജ്ഞഃ ശോകം വിലാപം ച
പരലോകസ്യ ചാശ്രയം ॥ **1.3.13** ॥ 156

പ്രകൃതീനാം വിഷാദം ച
പ്രകൃതീനാം വിസർജനം ।
നിഷാദാധിപസംവാദ
സൂതോപാവർതനം തഥാ ॥ **1.3.14** ॥ 157

ഗംഗായാശ്ചാപി സന്താരം
ഭരദ്വാജസ്യ ദർശനം ।
ഭരദ്വാജാഭ്യനുജ്ഞാനാ -
ച്ചിത്രകൂടസ്യ ദർശനം ॥ **1.3.15** ॥ 158

വാസ്തുകർമ നിവേശം ച
ഭരതാഗമനം തഥാ ।

പ്രസാദനം ച രാമസ്യ
പിതുശ്ച സലിലക്രിയാം ॥ **1.3.16** ॥ 159

പാദുകാഗ്ര്യാഭിഷേകം ച
നന്ദിഗ്രാമനിവാസനം।
ദണ്ഡകാരണ്യഗമനം
വിരാധസ്യ വധം തഥാ ॥ **1.3.17** ॥ 160

ദർശനം ശരഭംഗസ്യ
സുതീക്ഷ്ണേന സമാഗമം।
അനസൂയാസമാഖ്യാം ച
അംഗരാഗസ്യ ചാർപണം ॥ **1.3.18** ॥ 161

ദർശനം ചാപ്യഗസ്ത്യസ്യ
ധനുഷോ ഗ്രഹണം തഥാ।
ശൂർപണഖ്യാശ്ച സംവാദം
വിരൂപകരണം തഥാ ॥ **1.3.19** ॥ 162

വധം ഖരത്രിശിരസോ -
രുത്ഥാനം രാവണസ്യ ച।
മാരീചസ്യ വധം ചൈവ
വൈദേഹ്യാ ഹരണം തഥാ ॥ **1.3.20** ॥ 163

രാഘവസ്യ വിലാപം ച
ഗൃധ്രരാജനിബർഹണം।
കബന്ധദർശനം ചൈവ
പമ്പായാശ്ചാപി ദർശനം ॥ **1.3.21** ॥ 164

ശബരീദർശനം ചൈവ
ഫലമൂലാശനം തഥാ।

പ്രലാപം ചൈവ പമ്പായാം
ഹനൂമദ്ദർശനം തഥാ ॥ **1.3.22** ॥ 165

ഋഷ്യമൂകസ്യ ഗമനം
സുഗ്രീവേണ സമാഗമം ।
പ്രത്യയോത്പാദനം സഖ്യം
വാലിസുഗ്രീവവിഗ്രഹം ॥ **1.3.23** ॥ 166

വാലിപ്രമഥനം ചൈവ
സുഗ്രീവപ്രതിപാദനം ।
താരാവിലാപം സമയം
വർഷരാത്രനിവാസനം ॥ **1.3.24** ॥ 167

കോപം രാഘവസിംഹസ്യ
ബലാനാമുപസംഗ്രഹം ।
ദിശഃ പ്രസ്ഥാപനം ചൈവ
പൃഥിവ്യാശ്ച നിവേദനം ॥ **1.3.25** ॥ 168

അംഗുലീയകദാനം ച
ഋക്ഷസ്യ ബിലദർശനം ।
പ്രായോപവേശനം ചൈവ
സമ്പാതേശ്ചാപി ദർശനം ॥ **1.3.26** ॥ 169

പർവതാരോഹണം ചൈവ
സാഗരസ്യാപി ലംഘനം ।
സമുദ്രവചനാച്ചൈവ
മൈനാകസ്യ ച ദർശനം ॥ **1.3.27** ॥ 170

രാക്ഷസീതർജനം ചൈവ
ച്ഛായാഗ്രാഹസ്യ ദർശനം ।

സിംഹികായാശ്ച നിധനം
ലങ്കാമലയദർശനം ॥ **1.3.28** ॥ 171

രാത്രൗ ലങ്കാപ്രവേശം ച
ഏകസ്യാപി വിചിന്തനം।
ആപാനഭൂമിഗമന -
മവരോധസ്യ ദർശനം ॥ **1.3.29** ॥ 172

ദർശനം രാവണസ്യാപി
പുഷ്പകസ്യ ച ദർശനം।
അശോകവനികായാനം
സീതായാശ്ചാപി ദർശനം ॥ **1.3.30** ॥ 173

അഭിജ്ഞാനപ്രദാനം ച
സീതായാശ്ചാപി ഭാഷണം।
രാക്ഷസീതർജനം ചൈവ
ത്രിജടാസ്വപ്നദർശനം ॥ **1.3.31** ॥ 174

മണിപ്രദാനം സീതായാ
വൃക്ഷഭംഗം തഥൈവ ച।
രാക്ഷസീവിദ്രവം ചൈവ
കിങ്കരാണാം നിബർഹണം ॥ **1.3.32** ॥ 175

ഗ്രഹണം വായുസൂനോശ്ച
ലങ്കാദാഹാഭിഗർജനം।
പ്രതിപ്ലവനമേവാഥ
മധൂനാം ഹരണം തഥാ ॥ **1.3.33** ॥ 176

രാഘവാശ്വാസനം ചൈവ
മണിനിർയാതനം തഥാ।

സംഗമം ച സമുദ്രേണ
നലസേതോശ്ച ബന്ധനം ॥ **1.3.34** ॥ 177

പ്രതാരം ച സമുദ്രസ്യ
രാത്രൗ ലങ്കാവരോധനം।
വിഭീഷണേന സംസർഗം
വധോപായനിവേദനം ॥ **1.3.35** ॥ 178

കുംഭകർണസ്യ നിധനം
മേഘനാദനിബർഹണം।
രാവണസ്യ വിനാശം ച
സീതാവാപ്തിമരേഃ പുരേ ॥ **1.3.36** ॥ 179

വിഭീഷണാഭിഷേകം ച
പുഷ്പകസ്യ ച ദർശനം।
അയോധ്യായാശ്ച ഗമനം
ഭരദ്വാജസമാഗമം ॥ **1.3.37** ॥ 180

പ്രേഷണം വായുപുത്രസ്യ
ഭരതേന സമാഗമം।
രാമാഭിഷേകാഭ്യുദയം
സർവസൈന്യവിസർജനം।
സ്വരാഷ്ട്രരഞ്ജനം ചൈവ
വൈദേഹ്യാശ്ച വിസർജനം ॥ **1.3.38** ॥ 181

അനാഗതം ച യത് കിഞ്ചിദ്
രാമസ്യ വസുധാതലേ।
തച്ചകാരോത്തരേ കാവ്യേ
വാൽമീകിർഭഗവാന്യൃഷിഃ ॥ **1.3.39** ॥ 182

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ തൃതീയഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർഥഃ സർഗഃ ॥

വാൽമീകിശ്ചതുർവിംശതിസഹസ്രശ്ലോകയുതം രാമായണം കാവ്യം നിർമായ കുശീലവൗ തദധ്യാപയത്, തയോ രാമായണഗാനം ശ്രുത്വാ മുനിഭിഃ പ്രശംസനമയോധ്യായാം ശ്രീരാമേണ സമ്മാനിതാഭ്യാം താഭ്യാം തദീയരാജസഭായാം രാമായണഗാനശ്രാവണം

പ്രാപ്തരാജ്യസ്യ രാമസ്യ
വാൽമീകിർഭഗവാനൃഷിഃ ।
ചകാര ചരിതം കൃത്സ്നം
വിചിത്രപദമർഥവത് ॥ **1.4.1** ॥ 183

ചതുർവിംശത്സഹസ്രാണി
ശ്ലോകാനാമുക്തവാനൃഷിഃ ।
തഥാ സർഗശതാൻ പഞ്ച
ഷട്കാണ്ഡാനി തഥോത്തരം ॥ **1.4.2** ॥ 184

കൃത്വാ തു തൻമഹാപ്രാജ്ഞഃ
സഭവിഷ്യം സഹോത്തരം ।
ചിന്തയാമാസ കോ ൻവേതത്
പ്രയുഞ്ജീയാദിതി പ്രഭുഃ ॥ **1.4.3** ॥ 185

തസ്യ ചിന്തയമാനസ്യ
മഹർഷേർഭാവിതാത്മനഃ।
അഗൃഹ്ണീതാം തതഃ പാദൗ
മുനിവേഷൗ കുശീലവൗ ॥ **1.4.4** ॥ 186

കുശീലവൗ തു ധർമജ്ഞൗ
രാജപുത്രൗ യശസ്വിനൗ।
ഭ്രാതരൗ സ്വരസമ്പന്നൗ
ദദർശാശ്രമവാസിനൗ ॥ **1.4.5** ॥ 187

സ തു മേധാവിനൗ ദൃഷ്ട്വാ
വേദേഷു പരിനിഷ്ഠിതൗ।
വേദോപബൃംഹണാർഥായ
താവഗ്രാഹയത പ്രഭുഃ ॥ **1.4.6** ॥ 188

കാവ്യം രാമായണം കൃത്സ്നം
സീതായാശ്ചരിതം മഹത്।
പൗലസ്ത്യവധമിത്യേവം
ചകാര ചരിതവ്രതഃ ॥ **1.4.7** ॥ 189

പാഠ്യേ ഗേയേ ച മധുരം
പ്രമാണൈസ്ത്രിഭിരൻവിതം।
ജാതിഭിഃ സപ്തഭിർയുക്തം
തന്ത്രീലയസമൻവിതം ॥ **1.4.8** ॥ 190

രസൈഃ ശൃംഗാരകരുണ -
ഹാസ്യരൗദ്രഭയാനകൈഃ।
വീരാദിഭീ രസൈർയുക്തം
കാവ്യമേതദഗായതാം ॥ **1.4.9** ॥ 191

തൗ തു ഗാന്ധർവതത്ത്വജ്ഞൗ
സ്ഥാനമൂർച്ഛനകോവിദൗ ।
ഭ്രാതരൗ സ്വരസമ്പന്നൗ
ഗന്ധർവാവിവ രൂപിണൗ ॥ **1.4.10** ॥ 192

രൂപലക്ഷണസമ്പന്നൗ
മധുരസ്വരഭാഷിണൗ ।
ബിംബാദിവോത്ഥിതൗ ബിംബൗ
രാമദേഹാത് തഥാപരൗ ॥ **1.4.11** ॥ 193

തൗ രാജപുത്രൗ കാർത്സ്ന്യേന
ധർമ്യമാഖ്യാനമുത്തമം ।
വാചോവിധേയം തത്സർവം
കൃത്വാ കാവ്യമനിന്ദിതൗ ॥ **1.4.12** ॥ 194

ഋഷീണാം ച ദ്വിജാതീനാം
സാധൂനാം ച സമാഗമേ ।
യഥോപദേശം തത്ത്വജ്ഞൗ
ജഗതുഃ സുസമാഹിതൗ ॥ **1.4.13** ॥ 195

മഹാത്മാനൗ മഹാഭാഗൗ
സർവലക്ഷണലക്ഷിതൗ ।
തൗ കദാചിത് സമേതാനാ -
മൃഷീണാം ഭാവിതാത്മനാം ॥ **1.4.14** ॥ 196

മധ്യേ സഭം സമീപസ്ഥാ -
വിദം കാവ്യമഗായതാം ।
തച്ഛ്രുത്വാ മുനയഃ സർവേ
ബാഷ്പപര്യാകുലേക്ഷണാഃ ॥ **1.4.15** ॥ 197

സാധു സാധ്വിതി താവൂചുഃ
പരം വിസ്മയമാഗതാഃ।
തേ പ്രീതമനസഃ സർവേ
മുനയോ ധർമവത്സലാഃ ॥ **1.4.16** ॥ 198

പ്രശശംസുഃ പ്രശസ്തവ്യൗ
ഗായമാനൗ കുശീലവൗ।
അഹോ ഗീതസ്യ മാധുർയം
ശ്ലോകാനാം ച വിശേഷതഃ ॥ **1.4.17** ॥ 199

ചിരനിർവൃത്തമപ്യേതത്
പ്രത്യക്ഷമിവ ദർശിതം।
പ്രവിശ്യ താവുഭൗ സുഷ്ഠു
തഥാഭാവമഗായതാം ॥ **1.4.18** ॥ 200

സഹിതൗ മധുരം രക്തം
സമ്പന്നം സ്വരസമ്പദാ।
ഏവം പ്രശസ്യമാനൗ തൗ
തപഃ ശ്ലാഘ്യൈർമഹർഷിഭിഃ ॥ **1.4.19** ॥ 201

സംരക്തതരമത്യർഥം
മധുരം താവഗായതാം।
പ്രീതഃ കശ്ചിൻമുനിസ്താഭ്യാം
സംസ്ഥിതഃ കലശം ദദൗ ॥ **1.4.20** ॥ 202

പ്രസന്നോ വൽകലം കശ്ചിദ്
ദദൗ താഭ്യാം മഹായശാഃ।
അൻയഃ കൃഷ്ണാജിനമദാദ്
യജ്ഞസൂത്രം തഥാപരഃ ॥ **1.4.21** ॥ 203

കശ്ചിത് കമണ്ഡലും പ്രാദാ -
ൻമൗഞ്ജീമൻയോ മഹാമുനിഃ।
ബൃസീമൻയസ്തദാ പ്രാദാത്
കൗപീനമപരോ മുനിഃ ॥ **1.4.22** ॥ 204

താഭ്യാം ദദൗ തദാ ഹൃഷ്ടഃ
കുഠാരമപരോ മുനിഃ।
കാഷായമപരോ വസ്ത്രം
ചീരമൻയോ ദദൗ മുനിഃ ॥ **1.4.23** ॥ 205

ജടാബന്ധനമൻയസ്തു
കാഷ്ഠരജ്ജും മുദാൻവിതഃ।
യജ്ഞഭാണ്ഡമൃഷിഃ കശ്ചിത്
കാഷ്ഠഭാരം തഥാപരഃ ॥ **1.4.24** ॥ 206

ഔദുംബരീം ബൃസീമൻയഃ
സ്വസ്തി കേചിത് തദാവദൻ।
ആയുഷ്യമപരേ പ്രാഹു -
ർമുദാ തത്ര മഹർഷയഃ ॥ **1.4.25** ॥ 207

ദദുശ്ചൈവം വരാൻ സർവേ
മുനയഃ സത്യവാദിനഃ।
ആശ്ചർയമിദമാഖ്യാനം
മുനിനാ സമ്പ്രകീർതിതം ॥ **1.4.26** ॥ 208

പരം കവീനാമാധാരം
സമാപ്തം ച യഥാക്രമം।
അഭിഗീതമിദം ഗീതം
സർവഗീതിഷു കോവിദൗ ॥ **1.4.27** ॥ 209

ആയുഷ്യം പുഷ്ടിജനനം
സർവശ്രുതിമനോഹരം।
പ്രശസ്യമാനൗ സർവത്ര
കദാചിത് തത്ര ഗായകൗ ॥ **1.4.28** ॥ 210

രഥ്യാസു രാജമാർഗേഷു
ദദർശ ഭരതാഗ്രജഃ।
സ്വവേശ്മ ചാനീയ തതോ
ഭ്രാതരൗ സ കുശീലവൗ ॥ **1.4.29** ॥ 211

പൂജയാമാസ പൂജാർഹൗ
രാമഃ ശത്രുനിബർഹണഃ।
ആസീനഃ കാഞ്ചനേ ദിവ്യേ
സ ച സിംഹാസനേ പ്രഭുഃ ॥ **1.4.30** ॥ 212

ഉപോപവിഷ്ടൈഃ സചിവൈ -
ർഭ്രാതൃഭിശ്ച സമൻവിതഃ।
ദൃഷ്ട്വാ തു രൂപസമ്പന്നൗ
വിനീതൗ ഭ്രാതരാവുഭൗ ॥ **1.4.31** ॥ 213

ഉവാച ലക്ഷ്മണം രാമഃ
ശത്രുഘ്നം ഭരതം തഥാ।
ശ്രൂയതാമേതദാഖ്യാന -
മനയോർദേവവർചസോഃ ॥ **1.4.32** ॥ 214

വിചിത്രാർഥപദം സമ്യ -
ഗ്ഗായകൗ സമചോദയത്।
തൗ ചാപി മധുരം രക്തം
സ്വചിത്തായതനിഃസ്വനം ॥ **1.4.33** ॥ 215

തന്ത്രീലയവദത്യർഥം
വിശ്രുതാർഥമഗായതാം ।
ഹ്ലാദയത് സർവഗാത്രാണി
മനാംസി ഹൃദയാനി ച ।
ശ്രോത്രാശ്രയസുഖം ഗേയം
തദ് ബഭൗ ജനസംസദി ॥ **1.4.34** ॥ 216

ഇമൗ മുനീ പാർഥിവലക്ഷണാൻവിതൗ
കുശീലവൗ ചൈവ മഹാതപസ്വിനൗ ।
മമാപി തദ് ഭൂതികരം പ്രചക്ഷതേ
മഹാനുഭാവം ചരിതം നിബോധത ॥ **1.4.35** ॥ 217

തതസ്തു തൗ രാമവചഃപ്രചോദിതാ -
വഗായതാം മാർഗവിധാനസമ്പദാ ।
സ ചാപി രാമഃ പരിഷദ്ഗതഃ ശനൈഃ
ബുഭൂഷയാസക്തമനാ ബഭൂവ ഹ ॥ **1.4.36** ॥ 218

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുർഥഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചമഃ സർഗഃ ॥

ദശരഥപാലിതായാ അയോധ്യായാ ഉത്കർഷസ്യ വർണനം

സർവാ പൂർവമിയം യേഷാ -
മാസീത് കൃത്സ്നാ വസുന്ധരാ ।
പ്രജാപതിമുപാദായ
നൃപാണാം ജയശാലിനാം ॥ **1.5.1** ॥ 219

യേഷാം സ സഗരോ നാമ
സാഗരോ യേന ഖാനിതഃ ।
ഷഷ്ടിപുത്രസഹസ്രാണി
യം യാന്തം പര്യവാരയൻ ॥ **1.5.2** ॥ 220

ഇക്ഷ്വാകൂണാമിദം തേഷാം
രാജ്ഞാം വംശേ മഹാത്മനാം ।
മഹദുത്പന്നമാഖ്യാനം
രാമായണമിതി ശ്രുതം ॥ **1.5.3** ॥ 221

തദിദം വർതയിഷ്യാവഃ
സർവം നിഖിലമാദിതഃ ।
ധർമകാമാർഥസഹിതം
ശ്രോതവ്യമനസൂയതാ ॥ **1.5.4** ॥ 222

കോശലോ നാമ മുദിതഃ
സ്ഫീതോ ജനപദോ മഹാൻ।
നിവിഷ്ടഃ സരയൂതീരേ
പ്രഭൂതധനധാൻയവാൻ ॥ **1.5.5** ॥ 223

അയോധ്യാ നാമ നഗരീ
തത്രാസീൽലോകവിശ്രുതാ।
മനുനാ മാനവേന്ദ്രേണ
യാ പുരീ നിർമിതാ സ്വയം ॥ **1.5.6** ॥ 224

ആയതാ ദശ ച ദ്വേ ച
യോജനാനി മഹാപുരീ।
ശ്രീമതീ ത്രീണി വിസ്തീർണാ
സുവിഭക്തമഹാപഥാ ॥ **1.5.7** ॥ 225

രാജമാർഗേണ മഹതാ
സുവിഭക്തേന ശോഭിതാ।
മുക്തപുഷ്പാവകീർണേന
ജലസിക്തേന നിത്യശഃ ॥ **1.5.8** ॥ 226

താം തു രാജാ ദശരഥോ
മഹാരാഷ്ട്രവിവർധനഃ।
പുരീമാവാസയാമാസ
ദിവി ദേവപതിർയഥാ ॥ **1.5.9** ॥ 227

കപാടതോരണവതീം
സുവിഭക്താന്തരാപണാം।
സർവയന്ത്രായുധവതീ -
മുഷിതാം സർവശിൽപിഭിഃ ॥ **1.5.10** ॥ 228

സൂതമാഗധസംബാധാം
    ശ്രീമതീമതുലപ്രഭാം।
ഉച്ചാട്ടാലധ്വജവതീം
    ശതഘ്നീശതസങ്കുലാം ॥ **1.5.11** ॥ 229

വധൂനാടകസംഘൈശ്ച
    സംയുക്താം സർവതഃ പുരീം।
ഉദ്യാനാമ്രവണോപേതാം
    മഹതീം സാലമേഖലാം ॥ **1.5.12** ॥ 230

ദുർഗഗംഭീരപരിഖാം
    ദുർഗാമൻയൈർദുരാസദാം।
വാജിവാരണസമ്പൂർണാം
    ഗോഭിരുഷ്ട്രൈഃ ഖരൈസ്തഥാ ॥ **1.5.13** ॥ 231

സാമന്തരാജസംഘൈശ്ച
    ബലികർമഭിരാവൃതാം।
നാനാദേശനിവാസൈശ്ച
    വണിഗ്ഭിരുപശോഭിതാം ॥ **1.5.14** ॥ 232

പ്രാസാദൈ രത്നവിക്രയൈഃ
    പർവതൈരിവ ശോഭിതാം।
കൂടാഗാരൈശ്ച സമ്പൂർണാ -
    മിന്ദ്രസ്യേവാമരാവതീം ॥ **1.5.15** ॥ 233

ചിത്രാമഷ്ടാപദാകാരാം
    വരനാരീഗണായുതാം।
സർവരത്നസമാകീർണാം
    വിമാനഗൃഹശോഭിതാം ॥ **1.5.16** ॥ 234

ഗൃഹഗാഢാമവിച്ഛിദ്രാം
സമഭൂമൗ നിവേശിതാം।
ശാലിതണ്ഡുലസമ്പൂർണാ -
മിക്ഷുകാണ്ഡരസോദകാം ॥ **1.5.17** ॥ 235

ദുന്ദുഭീഭിർമൃദംഗൈശ്ച
വീണാഭിഃ പണവൈസ്തഥാ।
നാദിതാം ഭൃശമത്യർഥം
പൃഥിവ്യാം താമനുത്തമാം ॥ **1.5.18** ॥ 236

വിമാനമിവ സിദ്ധാനാം
തപസാധിഗതം ദിവി।
സുനിവേശിതവേശ്മാന്താം
നരോത്തമസമാവൃതാം ॥ **1.5.19** ॥ 237

യേ ച ബാണൈർന വിധ്യന്തി
വിവിക്തമപരാപരം।
ശബ്ദവേധ്യം ച വിതതം
ലഘുഹസ്താ വിശാരദാഃ ॥ **1.5.20** ॥ 238

സിംഹവ്യാഘ്രവരാഹാണാം
മത്താനാം നദതാം വനേ।
ഹന്താരോ നിശിതൈഃ ശസ്ത്രൈ -
ർബലാദ് ബാഹുബലൈരപി ॥ **1.5.21** ॥ 239

താദൃശാനാം സഹസ്രൈസ്താ -
മഭിപൂർണാം മഹാരഥൈഃ।
പുരീമാവാസയാമാസ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ ॥ **1.5.22** ॥ 240

താമഗ്നിമദ്ഭിർഗുണവദ്ഭിരാവൃതാം
ദ്വിജോത്തമൈർവേദഷഡംഗപാരഗൈഃ।
സഹസ്രദൈഃ സത്യരതൈർമഹാത്മഭിഃ
മഹർഷികൽപൈരൃഷിഭിശ്ച കേവലൈഃ॥ **1.5.23** ॥ 241

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷഷ്ഠഃ സർഗഃ ॥

രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ ശാസനകാലേ‍ഽയോധ്യായാസ്തത്രത്യജനാനാം ചോത്കൃഷ്ടസ്ഥിതേർവർണനം

തസ്യാം പുർയാമയോധ്യായാം
വേദവിത് സർവസംഗ്രഹഃ ।
ദീർഘദർശീ മഹാതേജാഃ
പൗരജാനപദപ്രിയഃ ॥ **1.6.1** ॥ 242

ഇക്ഷ്വാകൂണാമതിരഥോ
യജ്വാ ധർമപരോ വശീ ।
മഹർഷികൽപോ രാജർഷി -
സ്ത്രിഷു ലോകേഷു വിശ്രുതഃ ॥ **1.6.2** ॥ 243

ബലവാൻ നിഹതാമിത്രോ
മിത്രവാൻ വിജിതേന്ദ്രിയഃ ।
ധനൈശ്ച സഞ്ചയൈശ്ചാൻയൈഃ
ശക്രവൈശ്രവണോപമഃ ॥ **1.6.3** ॥ 244

യഥാ മനുർമഹാതേജാ
ലോകസ്യ പരിരക്ഷിതാ ।

തഥാ ദശരഥോ രാജാ
ലോകസ്യ പരിരക്ഷിതാ ॥ **1.6.4** ॥ 245

തേന സത്യാഭിസന്ധേന
ത്രിവർഗമനുതിഷ്ഠതാ ।
പാലിതാ സാ പുരീ ശ്രേഷ്ഠാ
ഇന്ദ്രേണേവാമരാവതീ ॥ **1.6.5** ॥ 246

തസ്മിൻ പുരവരേ ഹൃഷ്ടാ
ധർമാത്മാനോ ബഹുശ്രുതാഃ ।
നരാസ്തുഷ്ടാ ധനൈഃ സ്വൈഃ സ്വൈ -
രലുബ്ധാഃ സത്യവാദിനഃ ॥ **1.6.6** ॥ 247

നാൽപസന്നിചയഃ കശ്ചി -
ദാസീത് തസ്മിൻ പുരോത്തമേ ।
കുടുംബീ യോ ഹ്യസിദ്ധാർഥോ -
ഽഗവാശ്വധനധാന്യവാൻ ॥ **1.6.7** ॥ 248

കാമീ വാ ന കദർയോ വാ
നൃശംസഃ പുരുഷഃ ക്വചിത് ।
ദ്രഷ്ടും ശക്യമയോധ്യായാം
നാവിദ്വാൻ ന ച നാസ്തികഃ ॥ **1.6.8** ॥ 249

സർവേ നരാശ്ച നാര്യശ്ച
ധർമശീലാഃ സുസംയതാഃ ।
മുദിതാഃ ശീലവൃത്താഭ്യാം
മഹർഷയ ഇവാമലാഃ ॥ **1.6.9** ॥ 250

നാകുണ്ഡലീ നാമുകുടീ
നാസ്രഗ്വീ നാൽപഭോഗവാൻ ।

നാമൃഷ്ടോ ന നലിപ്താംഗോ
നാസുഗന്ധശ്ച വിദ്യതേ ॥ **1.6.10** ॥ 251

നാമൃഷ്ടഭോജീ നാദാതാ
നാപ്യനംഗദനിഷ്കധൃക് ।
നാഹസ്താഭരണോ വാപി
ദൃശ്യതേ നാപ്യനാത്മവാൻ ॥ **1.6.11** ॥ 252

നാനാഹിതാഗ്നിർനായജ്വാ
ന ക്ഷുദ്രോ വാ ന തസ്കരഃ ।
കശ്ചിദാസീദയോധ്യായാം
ന ചാവൃത്തോ ന സങ്കരഃ ॥ **1.6.12** ॥ 253

സ്വകർമനിരതാ നിത്യം
ബ്രാഹ്മണാ വിജിതേന്ദ്രിയാഃ ।
ദാനാധ്യയനശീലാശ്ച
സംയതാശ്ച പ്രതിഗ്രഹേ ॥ **1.6.13** ॥ 254

നാസ്തികോ നാനൃതീ വാപി
ന കശ്ചിദബഹുശ്രുതഃ ।
നാസൂയകോ ന ചാശക്തോ
നാവിദ്വാൻ വിദ്യതേ ക്വചിത് ॥ **1.6.14** ॥ 255

നാഷഡംഗവിദത്രാസ്തി
നാവ്രതോ നാസഹസ്രദഃ ।
ന ദീനഃ ക്ഷിപ്തചിത്തോ വാ
വ്യഥിതോ വാപി കശ്ചന ॥ **1.6.15** ॥ 256

കശ്ചിന്നരോ വാ നാരീ വാ
നാശ്രീമാൻ നാപ്യരൂപവാൻ ।

ദ്രഷ്ടും ശക്യമയോധ്യായാം
നാപി രാജൻയഭക്തിമാൻ ॥ **1.6.16** ॥ 257

വർണേഷ്വഗ്ര്യചതുർഥേഷു
ദേവതാതിഥിപൂജകാഃ ।
കൃതജ്ഞാശ്ച വദാന്യാശ്ച
ശൂരാ വിക്രമസംയുതാഃ ॥ **1.6.17** ॥ 258

ദീർഘായുഷോ നരാഃ സർവേ
ധർമം സത്യം ച സംശ്രിതാഃ ।
സഹിതാഃ പുത്രപൗത്രൈശ്ച
നിത്യം സ്ത്രീഭിഃ പുരോത്തമേ ॥ **1.6.18** ॥ 259

ക്ഷത്രം ബ്രഹ്മമുഖം ചാസീദ്
വൈശ്യാഃ ക്ഷത്രമനുവ്രതാഃ ।
ശൂദ്രാഃ സ്വകർമനിരതാ -
സ്ത്രീൻ വർണാനുപചാരിണഃ ॥ **1.6.19** ॥ 260

സാ തേനേക്ഷ്വാകുനാഥേന
പുരീ സുപരിരക്ഷിതാ ।
യഥാ പുരസ്താൻമനുനാ
മാനവേന്ദ്രേണ ധീമതാ ॥ **1.6.20** ॥ 261

യോധാനാമഗ്നികൽപാനാം
പേശലാനാമമർഷിണാം ।
സമ്പൂർണാ കൃതവിദ്യാനാം
ഗുഹാ കേസരിണാമിവ ॥ **1.6.21** ॥ 262

കാംബോജവിഷയേ ജാതൈ -
ർബാഹ്ലീകൈശ്ച ഹയോത്തമൈഃ ।

വനായുജൈർനദീജൈശ്ച
പൂർണാ ഹരിഹയോത്തമൈഃ ॥ **1.6.22** ॥ 263

വിന്ധ്യപർവതജൈർമത്തൈഃ
പൂർണാ ഹൈമവതൈരപി ।
മദാൻവിതൈരതിബലൈ -
ർമാതംഗൈഃ പർവതോപമൈഃ ॥ **1.6.23** ॥ 264

ഐരാവതകുലീനൈശ്ച
മഹാപദ്മകുലൈസ്തഥാ ।
അഞ്ജനാദപി നിഷ്ക്രാന്തൈ -
ർവാമനാദപി ച ദ്വിപൈഃ ॥ **1.6.24** ॥ 265

ഭദ്രൈർമന്ദ്രൈർമൃഗൈശ്ചൈവ
ഭദ്രമന്ദ്രമൃഗൈസ്തഥാ ।
ഭദ്രമന്ദ്രൈർഭദ്രമൃഗൈ -
ർമൃഗമന്ദ്രൈശ്ച സാ പുരീ ॥ **1.6.25** ॥ 266

നിത്യമത്തൈഃ സദാ പൂർണാ
നാഗൈരചലസന്നിഭൈഃ ।
സാ യോജനേ ദ്വേ ച ഭൂയഃ
സത്യനാമാ പ്രകാശതേ ।
യസ്യാം ദശരഥോ രാജാ
വസഞ്ജഗദപാലയത് ॥ **1.6.26** ॥ 267

താം പുരീം സ മഹാതേജാ
രാജാ ദശരഥോ മഹാൻ ।
ശശാസ ശമിതാമിത്രോ
നക്ഷത്രാണീവ ചന്ദ്രമാഃ ॥ **1.6.27** ॥ 268

താം സത്യനാമാം ദൃഢതോരണാർഗലാം
ഗൃഹൈർവിചിത്രൈരുപശോഭിതാം ശിവാം।
പുരീമയോധ്യാം നൃസഹസ്രസങ്കുലാം
ശശാസ വൈ ശക്രസമോ മഹീപതിഃ ॥ **1.6.28** ॥ 269

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷഷ്ഠഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തമഃ സർഗഃ ॥

രാജാമാത്യാനാം ഗുണാനാം നീതേശ്ച വർണനം

തസ്യാമാത്യാ ഗുണൈരാസ -
ന്നിക്ഷ്വാകോഃ സുമഹാത്മനഃ।
മന്ത്രജ്ഞാശ്ചേംഗിതജ്ഞാശ്ച
നിത്യം പ്രിയഹിതേ രതാഃ ॥ **1.7.1** ॥ 270

അഷ്ടൗ ബഭൂവുർവീരസ്യ
തസ്യാമാത്യാ യശസ്വിനഃ।
ശുചയശ്ചാനുരക്താശ്ച
രാജകൃത്യേഷു നിത്യശഃ ॥ **1.7.2** ॥ 271

ധൃഷ്ടിർജയന്തോ വിജയഃ
സുരാഷ്ട്രോ രാഷ്ട്രവർധനഃ।
അകോപോ ധർമപാലശ്ച
സുമന്ത്രശ്ചാഷ്ടമോഽർഥവിത് ॥ **1.7.3** ॥ 272

ഋത്വിജൗ ദ്വാവഭിമതൗ
തസ്യാസ്താമൃഷിസത്തമൗ।
വസിഷ്ഠോ വാമദേവശ്ച
മന്ത്രിണശ്ച തഥാപരേ ॥ **1.7.4** ॥ 273

സുയജ്ഞോഽപ്യഥ ജാബാലിഃ
കാശ്യപോഽപ്യഥ ഗൗതമഃ।
മാർകണ്ഡേയസ്തു ദീർഘായു -
സ്തഥാ കാത്യായനോ ദ്വിജഃ ॥ **1.7.5** ॥ 274

ഏതൈർബ്രഹ്മർഷിഭിർനിത്യ -
മൃത്വിജസ്തസ്യ പൗർവകാഃ।
വിദ്യാവിനീതാ ഹ്രീമന്തഃ
കുശലാ നിയതേന്ദ്രിയാഃ ॥ **1.7.6** ॥ 275

ശ്രീമന്തശ്ച മഹാത്മാനഃ
ശസ്ത്രജ്ഞാ ദൃഢവിക്രമാഃ।
കീർതിമന്തഃ പ്രണിഹിതാ
യഥാവചനകാരിണഃ ॥ **1.7.7** ॥ 276

തേജഃക്ഷമായശഃപ്രാപ്താഃ
സ്മിതപൂർവാഭിഭാഷിണഃ।
ക്രോധാത് കാമാർഥഹേതോർവാ
ന ബ്രൂയുരനൃതം വചഃ ॥ **1.7.8** ॥ 277

തേഷാമവിദിതം കിഞ്ചിത്
സ്വേഷു നാസ്തി പരേഷു വാ।
ക്രിയമാണം കൃതം വാപി
ചാരേണാപി ചികീർഷിതം ॥ **1.7.9** ॥ 278

കുശലാ വ്യവഹാരേഷു
സൗഹൃദേഷു പരീക്ഷിതാഃ।
പ്രാപ്തകാലം യഥാ ദണ്ഡം
ധാരയേയുഃ സുതേഷ്വപി ॥ **1.7.10** ॥ 279

കോശസംഗ്രഹണേ യുക്തോ
ബലസ്യ ച പരിഗ്രഹേ।
അഹിതം ചാപി പുരുഷം
ന ഹിംസ്യുരവിദൂഷകം॥ **1.7.11**॥ 280

വീരാശ്ച നിയതോത്സാഹാ
രാജശാസ്ത്രമനുഷ്ഠിതാഃ।
ശുചീനാം രക്ഷിതാരശ്ച
നിത്യം വിഷയവാസിനാം॥ **1.7.12**॥ 281

ബ്രഹ്മക്ഷത്രമഹിംസന്ത -
സ്തേ കോശം സമപൂരയൻ।
സുതീക്ഷ്ണദണ്ഡാഃ സമ്പ്രേക്ഷ്യ
പുരുഷസ്യ ബലാബലം॥ **1.7.13**॥ 282

ശുചീനാമേകബുദ്ധീനാം
സർവേഷാം സമ്പ്രജാനതാം।
നാസീത്പുരേ വാ രാഷ്ട്രേ വാ
മൃഷാവാദീ നരഃ ക്വചിത്॥ **1.7.14**॥ 283

ക്വചിന്ന ദുഷ്ടസ്തത്രാസീത്
പരദാരരതിർനരഃ।
പ്രശാന്തം സർവമേവാസീദ്
രാഷ്ട്രം പുരവരം ച തത്॥ **1.7.15**॥ 284

സുവാസസഃ സുവേഷാശ്ച
തേ ച സർവേ ശുചിവ്രതാഃ।
ഹിതാർഥാശ്ച നരേന്ദ്രസ്യ
ജാഗ്രതോ നയചക്ഷുഷാ॥ **1.7.16**॥ 285

ഗുരോർഗുണഗൃഹീതാശ്ച
പ്രഖ്യാതാശ്ച പരാക്രമൈഃ।
വിദേശേഷ്വപി വിജ്ഞാതാഃ
സർവതോ ബുദ്ധിനിശ്ചയാഃ ॥ **1.7.17** ॥ 286

അഭിതോ ഗുണവന്തശ്ച
ന ചാസൻ ഗുണവർജിതാഃ।
സന്ധിവിഗ്രഹതത്ത്വജ്ഞാഃ
പ്രകൃത്യാ സമ്പദാൻവിതാഃ ॥ **1.7.18** ॥ 287

മന്ത്രസംവരണേ ശക്താഃ
ശക്താഃ സൂക്ഷ്മാസു ബുദ്ധിഷു।
നീതിശാസ്ത്രവിശേഷജ്ഞാഃ
സതതം പ്രിയവാദിനഃ ॥ **1.7.19** ॥ 288

ഈദൃശൈസ്തൈരമാത്യൈശ്ച
രാജാ ദശരഥോഽനഘഃ।
ഉപപന്നോ ഗുണോപേതൈ -
രൻവശാസദ് വസുന്ധരാം ॥ **1.7.20** ॥ 289

അവേക്ഷ്യമാണശ്ചാരേണ
പ്രജാ ധർമേണ രക്ഷയൻ।
പ്രജാനാം പാലനം കുർവ -
ന്നധർമം പരിവർജയൻ ॥ **1.7.21** ॥ 290

വിശ്രുതസ്ത്രിഷു ലോകേഷു
വദാൻയഃ സത്യസംഗരഃ।
സ തത്ര പുരുഷവ്യാഘ്രഃ
ശശാസ പൃഥിവീമിമാം ॥ **1.7.22** ॥ 291

നാധ്യഗച്ഛദ്വിശിഷ്ടം വാ
തുൽയം വാ ശത്രുമാത്മനഃ।
മിത്രവാന്നതസാമന്തഃ
പ്രതാപഹതകണ്ടകഃ।
സ ശശാസ ജഗദ് രാജാ
ദിവി ദേവപതിർയഥാ ॥ **1.7.23** ॥ 292

തൈർമന്ത്രിഭിർമന്ത്രഹിതേ നിവിഷ്ടൈഃ
വൃതോഽനുരക്തൈഃ കുശലൈഃ സമർഥൈഃ।
സ പാർഥിവോ ദീപ്തിമവാപ യുക്തഃ
തേജോമയൈർഗോഭിരിവോദിതോഽർകഃ ॥ **1.7.24** ॥ 293

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടമഃ സർഗഃ ॥

പുത്രകാമസ്യ രാജ്ഞോഽശ്വമേധായ പ്രസ്താവോ മന്ത്രിഭിർബ്രാഹ്മണൈശ്ച തസ്യാനുമോദനം

തസ്യ ചൈവമ്പ്രഭാവസ്യ
ധർമജ്ഞസ്യ മഹാത്മനഃ।
സുതാർഥം തപ്യമാനസ്യ
നാസീദ് വംശകരഃ സുതഃ ॥ **1.8.1** ॥ 294

ചിന്തയാനസ്യ തസ്യൈവം
ബുദ്ധിരാസീൻമഹാത്മനഃ।
സുതാർഥം വാജിമേധേന
കിമർഥം ന യജാമ്യഹം ॥ **1.8.2** ॥ 295

സ നിശ്ചിതാം മതിം കൃത്വാ
യഷ്ടവ്യമിതി ബുദ്ധിമാൻ।
മന്ത്രിഭിഃ സഹ ധർമാത്മാ
സർവൈരപി കൃതാത്മഭിഃ ॥ **1.8.3** ॥ 296

തതോഽബ്രവീൻമഹാതേജാഃ
സുമന്ത്രം മന്ത്രിസത്തമ।

ശീഘ്രമാനയ മേ സർവാൻ
ഗുരൂംസ്താൻ സപുരോഹിതാൻ ॥ **1.8.4** ॥ 297

തതഃ സുമന്ത്രസ്ത്വരിതം
ഗത്വാ ത്വരിതവിക്രമഃ ।
സമാനയത് സ താൻ സർവാൻ
സമസ്താൻ വേദപാരഗാൻ ॥ **1.8.5** ॥ 298

സുയജ്ഞം വാമദേവം ച
ജാബാലിമഥ കാശ്യപം ।
പുരോഹിതം വസിഷ്ഠം ച
യേ ചാപ്യൻയേ ദ്വിജോത്തമാഃ ॥ **1.8.6** ॥ 299

താൻ പൂജയിത്വാ ധർമാത്മാ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ ।
ഇദം ധർമാർഥസഹിതം
ശ്ലക്ഷ്ണം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.8.7** ॥ 300

മമ ലാലപ്യമാനസ്യ
സുതാർഥം നാസ്തി വൈ സുഖം ।
തദർഥം ഹയമേധേന
യക്ഷ്യാമീതി മതിർമമ ॥ **1.8.8** ॥ 301

തദഹം യഷ്ടുമിച്ഛാമി
ശാസ്ത്രദൃഷ്ടേന കർമണാ ।
കഥം പ്രാപ്സ്യാമ്യഹം കാമം
ബുദ്ധിരത്ര വിചിന്ത്യതാം ॥ **1.8.9** ॥ 302

തതഃ സാധ്വിതി തദ്വാക്യം
ബ്രാഹ്മണാഃ പ്രത്യപൂജയൻ ।

വസിഷ്ഠപ്രമുഖാഃ സർവേ
പാർഥിവസ്യ മുഖേരിതം ॥ **1.8.10** ॥ 303

ഊചുശ്ച പരമപ്രീതാഃ
സർവേ ദശരഥം വചഃ।
സംഭാരാഃ സംഭ്രിയന്താം തേ
തുരഗശ്ച വിമുച്യതാം ॥ **1.8.11** ॥ 304

സരയ്വാശ്ചോത്തരേ തീരേ
യജ്ഞഭൂമിർവിധീയതാം।
സർവഥാ പ്രാപ്സ്യസേ പുത്രാ -
നഭിപ്രേതാംശ്ച പാർഥിവ ॥ **1.8.12** ॥ 305

യസ്യ തേ ധാർമികീ ബുദ്ധി -
രിയം പുത്രാർഥമാഗതാ।
തതസ്തുഷ്ടോഽഭവദ് രാജാ
ശ്രുത്വൈതദ് ദ്വിജഭാഷിതം ॥ **1.8.13** ॥ 306

അമാത്യാനബ്രവീദ് രാജാ
ഹർഷവ്യാകുലലോചനഃ।
സംഭാരാഃ സംഭ്രിയന്താം മേ
ഗുരൂണാം വചനാദിഹ ॥ **1.8.14** ॥ 307

സമർഥാധിഷ്ഠിതശ്ചാശ്വഃ
സോപാധ്യായോ വിമുച്യതാം।
സരയ്വാശ്ചോത്തരേ തീരേ
യജ്ഞഭൂമിർവിധീയതാം ॥ **1.8.15** ॥ 308

ശാന്തയശ്ചാപി വർധന്താം
യഥാകൽപം യഥാവിധി।

ശക്യഃ പ്രാപ്തുമയം യജ്ഞഃ
സർവേണാപി മഹീക്ഷിതാ ॥ **1.8.16** ॥ 309

നാപരാധോ ഭവേത് കഷ്ടോ
യദ്യസ്മിൻ ക്രതുസത്തമേ ।
ഛിദ്രം ഹി മൃഗയന്തേ സ്മ
വിദ്വാംസോ ബ്രഹ്മരാക്ഷസാഃ ॥ **1.8.17** ॥ 310

വിധിഹീനസ്യ യജ്ഞസ്യ
സദ്യഃ കർതാ വിനശ്യതി ।
തദ്യഥാ വിധിപൂർവം മേ
ക്രതുരേഷ സമാപ്യതേ ॥ **1.8.18** ॥ 311

തഥാ വിധാനം ക്രിയതാം
സമർഥാഃ സാധനേഷ്വിതി ।
തഥേതി ചാബ്രുവൻ സർവേ
മന്ത്രിണഃ പ്രതിപൂജിതാഃ ॥ **1.8.19** ॥ 312

പാർഥിവേന്ദ്രസ്യ തദ് വാക്യം
യഥാപൂർവം നിശമ്യ തേ ।
തഥാ ദ്വിജാസ്തേ ധർമജ്ഞാ
വർധയന്തോ നൃപോത്തമം ॥ **1.8.20** ॥ 313

അനുജ്ഞാതാസ്തതഃ സർവേ
പുനർജഗ്മുർയഥാഗതം ।
വിസർജയിത്വാ താൻ വിപ്രാൻ
സചിവാനിദമബ്രവീത് ॥ **1.8.21** ॥ 314

ഋത്വിഗ്ഭിരുപസന്ദിഷ്ടോ
യഥാവത് ക്രതുരാപ്യതാം ।

ഇത്യുക്ത്വാ നൃപശാർദൂലഃ
സചിവാൻ സമുപസ്ഥിതാൻ ॥ **1.8.22** ॥ 315

വിസർജയിത്വാ സ്വം വേശ്മ
പ്രവിവേശ മഹാമതിഃ ।
തതഃ സ ഗത്വാ താഃ പത്നീ -
ർനരേന്ദ്രോ ഹൃദയംഗമാഃ ॥ **1.8.23** ॥ 316

ഉവാച ദീക്ഷാം വിശത
യക്ഷ്യേഽഹം സുതകാരണാത് ।
താസാം തേനാതികാന്തേന
വചനേന സുവർചസാം ।
മുഖപദ്മാന്യശോഭന്ത
പദ്മാനീവ ഹിമാത്യയേ ॥ **1.8.24** ॥ 317

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ നവമഃ സർഗഃ ॥

സുമന്ത്രേണർഷ്യശൃംഗവൃത്താന്തസ്യ സങ്ക്ഷേപേണ വർണനം

ഏതച്ഛ്രുത്വാ രഹഃ സൂതോ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ।
ശ്രൂയതാം തത് പുരാവൃത്തം
പുരാണേ ച മയാ ശ്രുതം ॥ **1.9.1** ॥ 318

ഋത്വിഗ്ഭിരുപദിഷ്ടോഽയം
പുരാവൃത്തോ മയാ ശ്രുതഃ ।
സനത്കുമാരോ ഭഗവാൻ
പൂർവം കഥിതവാൻ കഥാം ॥ **1.9.2** ॥ 319

ഋഷീണാം സന്നിധൗ രാജം -
സ്തവ പുത്രാഗമം പ്രതി ।
കാശ്യപസ്യ ച പുത്രോഽസ്തി
വിഭാണ്ഡക ഇതി ശ്രുതഃ ॥ **1.9.3** ॥ 320

ഋഷ്യശൃംഗ ഇതി ഖ്യാത -
സ്തസ്യ പുത്രോ ഭവിഷ്യതി ।
സ വനേ നിത്യസംവൃദ്ധോ
മുനിർവനചരഃ സദാ ॥ **1.9.4** ॥ 321

നാൻയം ജാനാതി വിപ്രേന്ദ്രോ
നിത്യം പിത്രനുവർതനാത് ।
ദ്വൈവിധ്യം ബ്രഹ്മചർയസ്യ
ഭവിഷ്യതി മഹാത്മനഃ ॥ **1.9.5** ॥ 322

ലോകേഷു പ്രഥിതം രാജൻ
വിപ്രൈശ്ച കഥിതം സദാ ।
തസ്യൈവം വർതമാനസ്യ
കാലഃ സമഭിവർതത ॥ **1.9.6** ॥ 323

അഗ്നിം ശുശ്രൂഷമാണസ്യ
പിതരം ച യശസ്വിനം ।
ഏതസ്മിന്നേവ കാലേ തു
രോമപാദഃ പ്രതാപവാൻ ॥ **1.9.7** ॥ 324

അംഗേഷു പ്രഥിതോ രാജാ
ഭവിഷ്യതി മഹാബലഃ ।
തസ്യ വ്യതിക്രമാദ് രാജ്ഞോ
ഭവിഷ്യതി സുദാരുണാ ॥ **1.9.8** ॥ 325

അനാവൃഷ്ടിഃ സുഘോരാ വൈ
സർവലോകഭയാവഹാ ।
അനാവൃഷ്ട്യാം തു വൃത്തായാം
രാജാ ദുഃഖസമൻവിതഃ ॥ **1.9.9** ॥ 326

ബ്രാഹ്മണാംശ്രുതസംവൃദ്ധാൻ
സമാനീയ പ്രവക്ഷ്യതി ।
ഭവന്തഃ ശ്രുതകർമാണോ
ലോകചാരിത്രവേദിനഃ ॥ **1.9.10** ॥ 327

സമാദിശന്തു നിയമം
പ്രായശ്ചിത്തം യഥാ ഭവേത് ।
ഇത്യുക്താസ്തേ തതോ രാജ്ഞാ
സർവേ ബ്രാഹ്മണസത്തമാഃ ॥ **1.9.11** ॥ 328

വക്ഷ്യന്തി തേ മഹീപാലം
ബ്രാഹ്മണാ വേദപാരഗാഃ ।
വിഭാണ്ഡകസുതം രാജൻ
സർവോപായൈരിഹാനയ ॥ **1.9.12** ॥ 329

ആനായ്യ തു മഹീപാല
ഋഷ്യശൃംഗം സുസത്കൃതം ।
വിഭാണ്ഡകസുതം രാജൻ
ബ്രാഹ്മണം വേദപാരഗം ।
പ്രയച്ഛ കൻയാം ശാന്താം വൈ
വിധിനാ സുസമാഹിതഃ ॥ **1.9.13** ॥ 330

തേഷാം തു വചനം ശ്രുത്വാ
രാജാ ചിന്താം പ്രപത്സ്യതേ ।
കേനോപായേന വൈ ശക്യ -
മിഹാനേതും സ വീർയവാൻ ॥ **1.9.14** ॥ 331

തതോ രാജാ വിനിശ്ചിത്യ
സഹ മന്ത്രിഭിരാത്മവാൻ ।
പുരോഹിതമമാത്യാംശ്ച
പ്രേഷയിഷ്യതി സത്കൃതാൻ ॥ **1.9.15** ॥ 332

തേ തു രാജ്ഞോ വചഃ ശ്രുത്വാ
വ്യഥിതാ വിനതാനനാഃ ।

ന ഗച്ഛേമ ഋഷേർഭീതാ
അനുനേഷ്യന്തി തം നൃപം ॥ **1.9.16** ॥ 333

വക്ഷ്യന്തി ചിന്തയിത്വാ തേ
തസ്യോപായാംശ്ച താൻ ക്ഷമാൻ।
ആനേഷ്യാമോ വയം വിപ്രം
ന ച ദോഷോ ഭവിഷ്യതി ॥ **1.9.17** ॥ 334

ഏവമംഗാധിപേനൈവ
ഗണികാഭിരൃഷേഃ സുതഃ।
ആനീതോഽവർഷയത് ദേവഃ
ശാന്താ ചാസ്മൈ പ്രദീയതേ ॥ **1.9.18** ॥ 335

ഋഷ്യശൃംഗസ്തു ജാമാതാ
പുത്രാംസ്തവ വിധാസ്യതി।
സനത്കുമാരകഥിത -
മേതാവദ് വ്യാഹൃതം മയാ ॥ **1.9.19** ॥ 336

അഥ ഹൃഷ്ടോ ദശരഥഃ
സുമന്ത്രം പ്രത്യഭാഷത।
യഥർഷ്യശൃംഗസ്ത്വാനീതോ
യേനോപായേന സോച്യതാം ॥ **1.9.20** ॥ 337

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ നവമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദശമഃ സർഗഃ ॥

ഋഷ്യശൃംഗസ്യാംഗദേശ ആഗമനം ശാന്തയാ സഹ വിവാഹശ്ച

സുമന്ത്രശ്ചോദിതോ രാജ്ഞാ
പ്രോവാചേദം വചസ്തദാ ।
യഥർഷ്യശൃംഗസ്ത്വാനീതോ
യേനോപായേന മന്ത്രിഭിഃ ।
തൻമേ നിഗദിതം സർവം
ശൃണു മേ മന്ത്രിഭിഃ സഹ ॥ **1.10.1** ॥ 338

രോമപാദമുവാചേദം
സഹാമാത്യഃ പുരോഹിതഃ ।
ഉപായോ നിരപായോഽയ -
മസ്മാഭിരഭിചിന്തിതഃ ॥ **1.10.2** ॥ 339

ഋഷ്യശൃംഗോ വനചര -
സ്തപഃസ്വാധ്യായസംയുതഃ ।
അനഭിജ്ഞസ്തു നാരീണാം
വിഷയാണാം സുഖസ്യ ച ॥ **1.10.3** ॥ 340

ഇന്ദ്രിയാർഥൈരഭിമതൈ -
ർനരചിത്തപ്രമാഥിഭിഃ ।

പുരമാനായയിഷ്യാമഃ
ക്ഷിപ്രം ചാധ്യവസീയതാം ॥ **1.10.4** ॥ 341

ഗണികാസ്തത്ര ഗച്ഛന്തു
രൂപവത്യഃ സ്വലങ്കൃതാഃ।
പ്രലോഭ്യ വിവിധോപായൈ -
രാനേഷ്യന്തീഹ സത്കൃതാഃ ॥ **1.10.5** ॥ 342

ശ്രുത്വാ തഥേതി രാജാ ച
പ്രത്യുവാച പുരോഹിതം।
പുരോഹിതോ മന്ത്രിണശ്ച
തദാ ചക്രുശ്ച തേ തഥാ ॥ **1.10.6** ॥ 343

വാരമുഖ്യാസ്തു തച്ഛ്രുത്വാ
വനം പ്രവിവിശുർമഹത്।
ആശ്രമസ്യാവിദൂരേഽസ്മിൻ
യത്നം കുർവന്തി ദർശനേ ॥ **1.10.7** ॥ 344

ഋഷേഃ പുത്രസ്യ ധീരസ്യ
നിത്യമാശ്രമവാസിനഃ।
പിതുഃ സ നിത്യസന്തുഷ്ടോ
നാതിചക്രാമ ചാശ്രമാത് ॥ **1.10.8** ॥ 345

ന തേന ജൻമപ്രഭൃതി
ദൃഷ്ടപൂർവം തപസ്വിനാ।
സ്ത്രീ വാ പുമാൻ വാ യച്ചാൻയത്
സത്ത്വം നഗരരാഷ്ട്രജം ॥ **1.10.9** ॥ 346

തതഃ കദാചിത് തം ദേശ -
മാജഗാമ യദൃച്ഛയാ।

വിഭാണ്ഡകസുതസ്തത്ര
താശ്ചാപശ്യദ് വരാംഗനാഃ ॥ **1.10.10** ॥ 347

താശ്ചിത്രവേഷാഃ പ്രമദാ
ഗായന്ത്യോ മധുരസ്വരം ।
ഋഷിപുത്രമുപാഗമ്യ
സർവാ വചനമബ്രുവൻ ॥ **1.10.11** ॥ 348

കസ്ത്വം കിം വർതസേ ബ്രഹ്മ -
ജ്ഞാതുമിച്ഛാമഹേ വയം ।
ഏകസ്ത്വം വിജനേ ദൂരേ
വനേ ചരസി ശംസ നഃ ॥ **1.10.12** ॥ 349

അദൃഷ്ടരൂപാസ്താസ്തേന
കാമ്യരൂപാ വനേ സ്ത്രിയഃ ।
ഹാർദാത്തസ്യ മതിർജാതാ
ആഖ്യാതും പിതരം സ്വകം ॥ **1.10.13** ॥ 350

പിതാ വിഭാണ്ഡകോഽസ്മാകം
തസ്യാഹം സുത ഔരസഃ ।
ഋഷ്യശൃംഗ ഇതി ഖ്യാതം
നാമ കർമ ച മേ ഭുവി ॥ **1.10.14** ॥ 351

ഇഹാശ്രമപദോഽസ്മാകം
സമീപേ ശുഭദർശനാഃ ।
കരിഷ്യേ വോഽത്ര പൂജാം വൈ
സർവേഷാം വിധിപൂർവകം ॥ **1.10.15** ॥ 352

ഋഷിപുത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
സർവാസാം മതിരാസ വൈ ।

തദാശ്രമപദം ദ്രഷ്ടും
ജഗ്മുഃ സർവാസ്തതോഽംഗനാഃ ॥ **1.10.16** ॥ 353

ഗതാനാം തു തതഃ പൂജാ -
മൃഷിപുത്രശ്ചകാര ഹ ।
ഇദമർധ്യമിദം പാദ്യ -
മിദം മൂലം ഫലം ച നഃ ॥ **1.10.17** ॥ 354

പ്രതിഗൃഹ്യ തു താം പൂജാം
സർവാ ഏവ സമുത്സുകാഃ ।
ഋഷേർഭീതാശ്ച ശീഘ്രം തു
ഗമനായ മതിം ദധുഃ ॥ **1.10.18** ॥ 355

അസ്മാകമപി മുഖ്യാനി
ഫലാനീമാനി ഹേ ദ്വിജ ।
ഗൃഹാണ വിപ്ര ഭദ്രം തേ
ഭക്ഷയസ്വ ച മാ ചിരം ॥ **1.10.19** ॥ 356

തതസ്താസ്തം സമാലിംഗ്യ
സർവാ ഹർഷസമൻവിതാഃ ।
മോദകാൻ പ്രദദുസ്തസ്മൈ
ഭക്ഷ്യാംശ്ച വിവിധാംഛുഭാൻ ॥ **1.10.20** ॥ 357

താനി ചാസ്വാദ്യ തേജസ്വീ
ഫലാനീതി സ്മ മൻയതേ ।
അനാസ്വാദിതപൂർവാണി
വനേ നിത്യനിവാസിനാം ॥ **1.10.21** ॥ 358

ആപൃച്ഛ്യ ച തദാ വിപ്രം
വ്രതചർയാം നിവേദ്യ ച ।

ഗച്ഛന്തി സ്മാപദേശാത്താ
ഭീതാസ്തസ്യ പിതുഃ സ്ത്രിയഃ ॥ **1.10.22** ॥ 359

ഗതാസു താസു സർവാസു
കാശ്യപസ്യാത്മജോ ദ്വിജഃ।
അസ്വസ്ഥഹൃദയശ്ചാസീദ്
ദുഃഖാച്ച പരിവർതതേ ॥ **1.10.23** ॥ 360

തതോഽപരേദ്യുസ്തം ദേശ -
മാജഗാമ സ വീർയവാൻ।
വിഭാണ്ഡകസുതഃ ശ്രീമാൻ
മനസാചിന്തയൻമുഹുഃ ॥ **1.10.24** ॥ 361

മനോജ്ഞാ യത്ര താ ദൃഷ്ടാ
വാരമുഖ്യാഃ സ്വലങ്കൃതാഃ।
ദൃഷ്ട്വൈവ ച തതോ വിപ്ര -
മായാന്തം ഹൃഷ്ടമാനസാഃ ॥ **1.10.25** ॥ 362

ഉപസൃത്യ തതഃ സർവാ -
സ്താസ്തമൂചുരിദം വചഃ।
ഏഹ്യാശ്രമപദം സൗമ്യ
അസ്മാകമിതി ചാബ്രുവൻ ॥ **1.10.26** ॥ 363

ചിത്രാൺയത്ര ബഹൂനി സ്യു -
ർമൂലാനി ച ഫലാനി ച।
തത്രാപ്യേഷ വിശേഷേണ
വിധിർഹി ഭവിതാ ധ്രുവം ॥ **1.10.27** ॥ 364

ശ്രുത്വാ തു വചനം താസാം
സർവാസാം ഹൃദയംഗമം।

ഗമനായ മതിം ചക്രേ
തം ച നിൻയുസ്തഥാ സ്ത്രിയഃ ॥ **1.10.28** ॥ 365

തത്ര ചാനീയമാനേ തു
വിപ്രേ തസ്മിൻ മഹാത്മനി ।
വവർഷ സഹസാ ദേവോ
ജഗത് പ്രഹ്ലാദയംസ്തദാ ॥ **1.10.29** ॥ 366

വർഷേണൈവാഗതം വിപ്രം
താപസം സ നരാധിപഃ ।
പ്രത്യുദ്ഗമ്യ മുനിം പ്രഹ്വഃ
ശിരസാ ച മഹീം ഗതഃ ॥ **1.10.30** ॥ 367

അർഘ്യം ച പ്രദദൗ തസ്മൈ
ൻയായതഃ സുസമാഹിതഃ ।
വവ്രേ പ്രസാദം വിപ്രേന്ദ്രാ -
ൻമാ വിപ്രം മൻയുരാവിശേത് ॥ **1.10.31** ॥ 368

അന്തഃപുരം പ്രവേശ്യാസ്മൈ
കൻയാം ദത്ത്വാ യഥാവിധി ।
ശാന്താം ശാന്തേന മനസാ
രാജാ ഹർഷമവാപ സഃ ॥ **1.10.32** ॥ 369

ഏവം സ ൻയവസത് തത്ര
സർവകാമൈഃ സുപൂജിതഃ ।
ഋഷ്യശൃംഗോ മഹാതേജാഃ
ശാന്തയാ സഹ ഭാർയയാ ॥ **1.10.33** ॥ 370

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദശമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകാദശഃ സർഗഃ ॥

സുമന്ത്രസ്യ സംമത്യാ രാജ്ഞാ ദശരഥേനാംഗരാജഗൃഹാച്ഛാന്തർഷ്യശൃംഗയോഃ സ്വേ ഗൃഹേ സമാനയനം

ഭൂയ ഏവ ഹി രാജേന്ദ്ര
ശൃണു മേ വചനം ഹിതം।
യഥാ സ ദേവപ്രവരഃ
കഥയാമാസ ബുദ്ധിമാൻ ॥ **1.11.1** ॥ 371

ഇക്ഷ്വാകൂണാം കുലേ ജാതോ
ഭവിഷ്യതി സുധാർമികഃ।
നാമ്നാ ദശരഥോ രാജാ
ശ്രീമാൻ സത്യപ്രതിശ്രവഃ ॥ **1.11.2** ॥ 372

അംഗരാജേന സഖ്യം ച
തസ്യ രാജ്ഞോ ഭവിഷ്യതി।
കൻയാ ചാസ്യ മഹാഭാഗാ
ശാന്താ നാമ ഭവിഷ്യതി ॥ **1.11.3** ॥ 373

പുത്രസ്ത്വംഗസ്യ രാജ്ഞസ്തു
രോമപാദ ഇതി ശ്രുതഃ।

തം സ രാജാ ദശരഥോ
ഗമിഷ്യതി മഹായശാഃ ॥ **1.11.4** ॥ 374

അനപത്യോഽസ്മി ധർമാത്മ -
ഞ്ശാന്താഭർതാ മമ ക്രതും ।
ആഹരേത ത്വയാഽഽജ്ഞപ്തഃ
സന്താനാർഥം കുലസ്യ ച ॥ **1.11.5** ॥ 375

ശ്രുത്വാ രാജ്ഞോഽഥ തദ് വാക്യം
മനസാ സ വിചിന്ത്യ ച ।
പ്രദാസ്യതേ പുത്രവന്തം
ശാന്താഭർതാരമാത്മവാൻ ॥ **1.11.6** ॥ 376

പ്രതിഗൃഹ്യ ച തം വിപ്രം
സ രാജാ വിഗതജ്വരഃ ।
ആഹരിഷ്യതി തം യജ്ഞം
പ്രഹൃഷ്ടേനാന്തരാത്മനാ ॥ **1.11.7** ॥ 377

തം ച രാജാ ദശരഥോ
യശസ്കാമഃ കൃതാഞ്ജലിഃ ।
ഋഷ്യശൃംഗം ദ്വിജശ്രേഷ്ഠം
വരയിഷ്യതി ധർമവിത് ॥ **1.11.8** ॥ 378

യജ്ഞാർഥം പ്രസവാർഥം ച
സ്വർഗാർഥം ച നരേശ്വരഃ ।
ലഭതേ ച സ തം കാമം
ദ്വിജമുഖ്യാദ് വിശാമ്പതിഃ ॥ **1.11.9** ॥ 379

പുത്രാശ്ചാസ്യ ഭവിഷ്യന്തി
ചത്വാരോഽമിതവിക്രമാഃ ।

വംശപ്രതിഷ്ഠാനകരാഃ
സർവഭൂതേഷു വിശ്രുതാഃ ॥ **1.11.10** ॥ 380

ഏവം സ ദേവപ്രവരഃ
പൂർവം കഥിതവാൻ കഥാം ।
സനത്കുമാരോ ഭഗവാൻ
പുരാ ദേവയുഗേ പ്രഭുഃ ॥ **1.11.11** ॥ 381

സ ത്വം പുരുഷശാർദൂല
സമാനയ സുസത്കൃതം ।
സ്വയമേവ മഹാരാജ
ഗത്വാ സബലവാഹനഃ ॥ **1.11.12** ॥ 382

സുമന്ത്രസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
ഹൃഷ്ടോ ദശരഥോഽഭവത് ।
അനുമാന്യ വസിഷ്ഠം ച
സൂതവാക്യം നിശാമ്യ ച ॥ **1.11.13** ॥ 383

സാന്തഃപുരഃ സഹാമാത്യഃ
പ്രയയൗ യത്ര സ ദ്വിജഃ ।
വനാനി സരിതശ്ചൈവ
വ്യതിക്രമ്യ ശനൈഃ ശനൈഃ ॥ **1.11.14** ॥ 384

അഭിചക്രാമ തം ദേശം
യത്ര വൈ മുനിപുംഗവഃ ।
ആസാദ്യ തം ദ്വിജശ്രേഷ്ഠം
രോമപാദസമീപഗം ॥ **1.11.15** ॥ 385

ഋഷിപുത്രം ദദർശാഥോ
ദീപ്യമാനമിവാനലം ।

തതോ രാജാ യഥായോഗ്യം
പൂജാം ചക്രേ വിശേഷതഃ ॥ **1.11.16** ॥ 386

സഖിത്വാത് തസ്യ വൈ രാജ്ഞഃ
പ്രഹൃഷ്ടേനാന്തരാത്മനാ ।
രോമപാദേന ചാഖ്യാത -
മൃഷിപുത്രായ ധീമതേ ॥ **1.11.17** ॥ 387

സഖ്യം സംബന്ധകം ചൈവ
തദാ തം പ്രത്യപൂജയത് ।
ഏവം സുസത്കൃതസ്തേന
സഹോഷിത്വാ നരർഷഭഃ ॥ **1.11.18** ॥ 388

സപ്താഷ്ടദിവസാൻ രാജാ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ।
ശാന്താ തവ സുതാ രാജൻ
സഹ ഭർത്രാ വിശാമ്പതേ ॥ **1.11.19** ॥ 389

മദീയം നഗരം യാതു
കാർയം ഹി മഹദുദ്യതം ।
തഥേതി രാജാ സംശ്രുത്യ
ഗമനം തസ്യ ധീമതഃ ॥ **1.11.20** ॥ 390

ഉവാച വചനം വിപ്രം
ഗച്ഛ ത്വം സഹ ഭാർയയാ ।
ഋഷിപുത്രഃ പ്രതിശ്രുത്യ
തഥേത്യാഹ നൃപം തദാ ॥ **1.11.21** ॥ 391

സ നൃപേണാഭ്യനുജ്ഞാതഃ
പ്രയയൗ സഹ ഭാർയയാ ।

താവൻയോൻയാഞ്ജലിം കൃത്വാ
സ്നേഹാത്സംശ്ലിഷ്യ ചോരസാ ॥ **1.11.22** ॥ 392

നനന്ദതുർദശരഥോ
രോമപാദശ്ച വീർയവാൻ।
തതഃ സുഹൃദമാപൃച്ഛ്യ
പ്രസ്ഥിതോ രഘുനന്ദനഃ ॥ **1.11.23** ॥ 393

പൗരേഷു പ്രേഷയാമാസ
ദൂതാൻ വൈ ശീഘ്രഗാമിനഃ।
ക്രിയതാം നഗരം സർവം
ക്ഷിപ്രമേവ സ്വലങ്കൃതം ॥ **1.11.24** ॥ 394

ധൂപിതം സിക്തസമ്മൃഷ്ടം
പതാകാഭിരലങ്കൃതം।
തതഃ പ്രഹൃഷ്ടാഃ പൗരാസ്തേ
ശ്രുത്വാ രാജാനമാഗതം ॥ **1.11.25** ॥ 395

തഥാ ചക്രുശ്ച തത് സർവം
രാജ്ഞാ യത് പ്രേഷിതം തദാ।
തതഃ സ്വലങ്കൃതം രാജാ
നഗരം പ്രവിവേശ ഹ ॥ **1.11.26** ॥ 396

ശംഖദുന്ദുഭിനിർഹ്രാദൈഃ
പുരസ്കൃത്വാ ദ്വിജർഷഭം।
തതഃ പ്രമുദിതാഃ സർവേ
ദൃഷ്ട്വാ വൈ നാഗരാ ദ്വിജം ॥ **1.11.27** ॥ 397

പ്രവേശ്യമാനം സത്കൃത്യ
നരേന്ദ്രേണേന്ദ്രകർമണാ।

യഥാ ദിവി സുരേന്ദ്രേണ
സഹസ്രാക്ഷേണ കാശ്യപം ॥ **1.11.28** ॥ 398

അന്തഃപുരം പ്രവേശ്യൈനം
പൂജാം കൃത്വാ ച ശാസ്ത്രതഃ ।
കൃതകൃത്യം തദാത്മാനം
മേനേ തസ്യോപവാഹനാത് ॥ **1.11.29** ॥ 399

അന്തഃപുരാണി സർവാണി
ശാന്താം ദൃഷ്ട്വാ തഥാഗതാം ।
സഹ ഭർത്രാ വിശാലാക്ഷീം
പ്രീത്യാനന്ദമുപാഗമൻ ॥ **1.11.30** ॥ 400

പൂജ്യമാനാ തു താഭിഃ സാ
രാജ്ഞാ ചൈവ വിശേഷതഃ ।
ഉവാസ തത്ര സുഖിതാ
കഞ്ചിത് കാലം സഹദ്വിജാ ॥ **1.11.31** ॥ 401

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകാദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വാദശഃ സർഗഃ ॥

രാജ്ഞ ഋഷീൻ പ്രതി യജ്ഞം കാരയിതും പ്രസ്താവഃ, ഋഷിഭീ രാജാനം പ്രതി രാജ്ഞാ ചാമാത്യാൻ പ്രതി യജ്ഞസാമഗ്രീസംഭരണായാദേശദാനം

തതഃ കാലേ ബഹുതിഥേ
കസ്മിംശ്ചിത് സുമനോഹരേ ।
വസന്തേ സമനുപ്രാപ്തേ
രാജ്ഞോ യഷ്ടും മനോഽഭവത് ॥ **1.12.1** ॥ 402

തതഃ പ്രണമ്യ ശിരസാ
തം വിപ്രം ദേവവർണിനം ।
യജ്ഞായ വരയാമാസ
സന്താനാർഥം കുലസ്യ ച ॥ **1.12.2** ॥ 403

തഥേതി ച സ രാജാന -
മുവാച വസുധാധിപം ।
സംഭാരാഃ സംഭ്രിയന്താം തേ
തുരഗശ്ച വിമുച്യതാം ॥ **1.12.3** ॥ 404

സരയ്വാശ്ചോത്തരേ തീരേ
യജ്ഞഭൂമിർവിധീയതാം ।

തതോഽബ്രവീന്നൃപോ വാക്യം
ബ്രാഹ്മണാൻ വേദപാരഗാൻ ॥ **1.12.4** ॥ 405

സുമന്ത്രാവാഹയ ക്ഷിപ്ര -
മൃത്വിജോ ബ്രഹ്മവാദിനഃ।
സുയജ്ഞം വാമദേവം ച
ജാബാലിമഥ കാശ്യപം ॥ **1.12.5** ॥ 406

പുരോഹിതം വസിഷ്ഠം ച
യേ ചാൻയേ ദ്വിജസത്തമാഃ।
തതഃ സുമന്ത്രസ്ത്വരിതം
ഗത്വാ ത്വരിതവിക്രമഃ ॥ **1.12.6** ॥ 407

സമാനയത് സ താൻ സർവാൻ
സമസ്താൻ വേദപാരഗാൻ।
താൻ പൂജയിത്വാ ധർമാത്മാ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ ॥ **1.12.7** ॥ 408

ധർമാർഥസഹിതം യുക്തം
ശ്ലക്ഷ്ണം വചനമബ്രവീത്।
മമ താതപ്യമാനസ്യ
പുത്രാർഥം നാസ്തി വൈ സുഖം ॥ **1.12.8** ॥ 409

പുത്രാർഥം ഹയമേധേന
യക്ഷ്യാമീതി മതിർമമ।
തദഹം യഷ്ടുമിച്ഛാമി
ഹയമേധേന കർമണാ ॥ **1.12.9** ॥ 410

ഋഷിപുത്രപ്രഭാവേണ
കാമാൻ പ്രാപ്സ്യാമി ചാപ്യഹം।

തതഃ സാധ്വിതി തദ്വാക്യം
ബ്രാഹ്മണാഃ പ്രത്യപൂജയൻ ॥ **1.12.10** ॥ 411

വസിഷ്ഠപ്രമുഖാഃ സർവേ
പാർഥിവസ്യ മുഖാച്ച്യുതം ।
ഋഷ്യശൃംഗപുരോഗാശ്ച
പ്രത്യൂചുർന്യപതിം തദാ ॥ **1.12.11** ॥ 412

സംഭാരാഃ സംഭ്രിയന്താം തേ
തുരഗശ്ച വിമുച്യതാം ।
സരയ്വാശ്ചോത്തരേ തീരേ
യജ്ഞഭൂമിർവിധീയതാം ॥ **1.12.12** ॥ 413

സർവഥാ പ്രാപ്സ്യസേ പുത്രാം -
ശ്ചതുരോഽമിതവിക്രമാൻ ।
യസ്യ തേ ധാർമികീ ബുദ്ധി -
രിയം പുത്രാർഥമാഗതാ ॥ **1.12.13** ॥ 414

തതഃ പ്രീതോഽഭവദ് രാജാ
ശ്രുത്വാ തു ദ്വിജഭാഷിതം ।
അമാത്യാനബ്രവീദ് രാജാ
ഹർഷേണേദം ശുഭാക്ഷരം ॥ **1.12.14** ॥ 415

ഗുരൂണാം വചനാച്ഛീഘ്രം
സംഭാരാഃ സംഭ്രിയന്തു മേ ।
സമർഥാധിഷ്ഠിതശ്ചാശ്വഃ
സോപാധ്യായോ വിമുച്യതാം ॥ **1.12.15** ॥ 416

സരയ്വാശ്ചോത്തരേ തീരേ
യജ്ഞഭൂമിർവിധീയതാം ।

ശാന്തയശ്ചാഭിവർധന്താം
യഥാകൽപം യഥാവിധി ॥ **1.12.16** ॥ 417

ശക്യഃ കർതുമയം യജ്ഞഃ
സർവേണാപി മഹീക്ഷിതാ ।
നാപരാധോ ഭവേത് കഷ്ടോ
യദ്യസ്മിൻ ക്രതുസത്തമേ ॥ **1.12.17** ॥ 418

ക്ഷിദ്രം ഹി മൃഗയന്ത്യേതേ
വിദ്വാംസോ ബ്രഹ്മരാക്ഷസാഃ ।
വിധിഹീനസ്യ യജ്ഞസ്യ
സദ്യഃ കർതാ വിനശ്യതി ॥ **1.12.18** ॥ 419

തദ് യഥാ വിധിപൂർവം മേ
ക്രതുരേഷ സമാപ്യതേ ।
തഥാ വിധാനം ക്രിയതാം
സമർഥാഃ കരണേഷ്വിഹ ॥ **1.12.19** ॥ 420

തഥേതി ച തതഃ സർവേ
മന്ത്രിണഃ പ്രത്യപൂജയൻ ।
പാർഥിവേന്ദ്രസ്യ തദ് വാക്യം
യഥാജ്ഞപ്തമകുർവത ॥ **1.12.20** ॥ 421

തതോ ദ്വിജാസ്തേ ധർമജ്ഞ -
മസ്തുവൻ പാർഥിവർഷഭം ।
അനുജ്ഞാതാസ്തതഃ സർവേ
പുനർജഗ്മുർയഥാഗതം ॥ **1.12.21** ॥ 422

ഗതേഷു തേഷു വിപ്രേഷു
മന്ത്രിണസ്താൻ നരാധിപഃ ।

വിസർജയിത്വാ സ്വം വേശ്മ
പ്രവിവേശ മഹാമതിഃ ॥ **1.12.22** ॥ 423

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വാദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രയോദശഃ സർഗഃ ॥

രാജ്ഞോ വസിഷ്ഠം പ്രതി യജ്ഞസമാരംഭായാനുരോധസ്തേന തദർഥം സേവകാനാം നിയുക്തീ രാജ്ഞാമാമന്ത്രണായ തസ്യ സുമന്ത്രം പ്രത്യാദേശഃ സമാഗതനരേശാനാം സത്കാരഃ സപത്നീകേന രാജ്ഞാ യജ്ഞദീക്ഷായാ ഗ്രഹണം ച

പുനഃ പ്രാപ്തേ വസന്തേ തു
പൂർണഃ സംവത്സരോഽഭവത് ।
പ്രസവാർഥം ഗതോ യഷ്ടും
ഹയമേധേന വീർയവാൻ ॥ **1.13.1** ॥ 424

അഭിവാദ്യ വസിഷ്ഠം ച
ൻയായതഃ പ്രതിപൂജ്യ ച ।
അബ്രവീത് പ്രശ്രിതം വാക്യം
പ്രസവാർഥം ദ്വിജോത്തമം ॥ **1.13.2** ॥ 425

യജ്ഞോ മേ ക്രിയതാം ബ്രഹ്മൻ
യഥോക്തം മുനിപുംഗവ ।
യഥാ ന വിഘ്നാഃ ക്രിയന്തേ
യജ്ഞാംഗേഷു വിധീയതാം ॥ **1.13.3** ॥ 426

ഭവാൻ സ്നിഗ്ധഃ സുഹൃൻമഹ്യം
ഗുരുശ്ച പരമോ മഹാൻ।
വോഢവ്യോ ഭവതാ ചൈവ
ഭാരോ യജ്ഞസ്യ ചോദ്യതഃ ॥ **1.13.4** ॥ 427

തഥേതി ച സ രാജാന -
മബ്രവീദ് ദ്വിജസത്തമഃ।
കരിഷ്യേ സർവമേവൈതദ്
ഭവതാ യത് സമർഥിതം ॥ **1.13.5** ॥ 428

തതോഽബ്രവീദ് ദ്വിജാൻ വൃദ്ധാൻ
യജ്ഞകർമസുനിഷ്ഠിതാൻ।
സ്ഥാപത്യേ നിഷ്ഠിതാംശ്ചൈവ
വൃദ്ധാൻ പരമധാർമികാൻ ॥ **1.13.6** ॥ 429

കാർമാന്തികാഞ്ശിൽപകാരാൻ
വർധകീൻ ഖനകാനപി।
ഗണകാഞ്ശിൽപിനശ്ചൈവ
തഥൈവ നടനർതകാൻ ॥ **1.13.7** ॥ 430

തഥാ ശുചീഞ്ശാസ്ത്രവിദഃ
പുരുഷാൻ സുബഹുശ്രുതാൻ।
യജ്ഞകർമ സമീഹന്താം
ഭവന്തോ രാജശാസനാത് ॥ **1.13.8** ॥ 431

ഇഷ്ടകാ ബഹുസാഹസ്രീ
ശീഘ്രമാനീയതാമിതി।
ഉപകാര്യാഃ ക്രിയന്താം ച
രാജ്ഞോ ബഹുഗുണാൻവിതാഃ ॥ **1.13.9** ॥ 432

ബ്രാഹ്മണാവസഥാശ്ചൈവ
കർതവ്യാഃ ശതശഃ ശുഭാഃ।
ഭക്ഷ്യാനപാനൈർബഹുഭിഃ
സമുപേതാഃ സുനിഷ്ഠിതാഃ ॥ **1.13.10** ॥ 433

തഥാ പൗരജനസ്യാപി
കർതവ്യാശ്ച സുവിസ്തരാഃ।
ആഗതാനാം സുദൂരാച്ച
പാർഥിവാനാം പൃഥക് പൃഥക് ॥ **1.13.11** ॥ 434

വാജിവാരണശാലാശ്ച
തഥാ ശയ്യാഗൃഹാണി ച।
ഭടാനാം മഹദാവാസാ
വൈദേശികനിവാസിനാം ॥ **1.13.12** ॥ 435

ആവാസാ ബഹുഭക്ഷ്യാ വൈ
സർവകാമൈരുപസ്ഥിതാഃ।
തഥാ പൗരജനസ്യാപി
ജനസ്യ ബഹുശോഭനം ॥ **1.13.13** ॥ 436

ദാതവ്യമന്നം വിധിവത്
സത്കൃത്യ ന തു ലീലയാ।
സർവേ വർണാ യഥാ പൂജാം
പ്രാപ്നുവന്തി സുസത്കൃതാഃ ॥ **1.13.14** ॥ 437

ന ചാവജ്ഞാ പ്രയോക്തവ്യാ
കാമക്രോധവശാദപി।
യജ്ഞകർമസു യേ വ്യഗ്രാഃ
പുരുഷാഃ ശിൽപിനസ്തഥാ ॥ **1.13.15** ॥ 438

തേഷാമപി വിശേഷേണ
പൂജാ കാർയാ യഥാക്രമം।
യേ സ്യുഃ സമ്പൂജിതാഃ സർവേ
വസുഭിർഭോജനേന ച ॥ **1.13.16** ॥ 439

യഥാ സർവം സുവിഹിതം
ന കിഞ്ചിത് പരിഹീയതേ।
തഥാ ഭവന്തഃ കുർവന്തു
പ്രീതിയുക്തേന ചേതസാ ॥ **1.13.17** ॥ 440

തതഃ സർവേ സമാഗമ്യ
വസിഷ്ഠമിദമബ്രുവൻ।
യഥേഷ്ടം തത് സുവിഹിതം
ന കിഞ്ചിത് പരിഹീയതേ ॥ **1.13.18** ॥ 441

യഥോക്തം തത് കരിഷ്യാമോ
ന കിഞ്ചിത് പരിഹാസ്യതേ।
തതഃ സുമന്ത്രമാഹൂയ
വസിഷ്ഠോ വാക്യമബ്രവീത് ॥ **1.13.19** ॥ 442

നിമന്ത്രയസ്വ നൃപതീൻ
പൃഥിവ്യാം യേ ച ധാർമികാഃ।
ബ്രാഹ്മണാൻ ക്ഷത്രിയാൻ വൈശ്യാ -
ഞ്ശൂദ്രാംശ്ചൈവ സഹസ്രശഃ ॥ **1.13.20** ॥ 443

സമാനയസ്വ സത്കൃത്യ
സർവദേശേഷു മാനവാൻ।
മിഥിലാധിപതിം ശൂരം
ജനകം സത്യവാദിനം ॥ **1.13.21** ॥ 444

തമാനയ മഹാഭാഗം
സ്വയമേവ സുസത്കൃതം।
പൂർവം സംബന്ധിനം ജ്ഞാത്വാ
തതഃ പൂർവം ബ്രവീമി തേ ॥ **1.13.22** ॥ 445

തഥാ കാശിപതിം സ്നിഗ്ധം
സതതം പ്രിയവാദിനം।
സദ്വൃത്തം ദേവസങ്കാശം
സ്വയമേവാനയസ്വ ഹ ॥ **1.13.23** ॥ 446

തഥാ കേകയരാജാനം
വൃദ്ധം പരമധാർമികം।
ശ്വശുരം രാജസിംഹസ്യ
സപുത്രം തമിഹാനയ ॥ **1.13.24** ॥ 447

അംഗേശ്വരം മഹേഷ്വാസം
രോമപാദം സുസത്കൃതം।
വയസ്യം രാജസിംഹസ്യ
സപുത്രം തമിഹാനയ ॥ **1.13.25** ॥ 448

തഥാ കോസലരാജാനം
ഭാനുമന്തം സുസത്കൃതം।
മഗധാധിപതിം ശൂരം
സർവശാസ്ത്രവിശാരദം ॥ **1.13.26** ॥ 449

പ്രാപ്തിജ്ഞം പരമോദാരം
സത്കൃതം പുരുഷർഷഭം।
രാജ്ഞഃ ശാസനമാദായ
ചോദയസ്വ നൃപർഷഭാൻ।

പ്രാചീനാൻ സിന്ധുസൗവീരാൻ
സൗരാഷ്ട്രേയാംശ്ച പാർഥിവാൻ ॥ **1.13.27** ॥ 450

ദാക്ഷിണാത്യാൻ നരേന്ദ്രാംശ്ച
സമസ്താനാനയസ്വ ഹ ।
സന്തി സ്നിഗ്ധാശ്ച യേ ചാൻയേ
രാജാനഃ പൃഥിവീതലേ ॥ **1.13.28** ॥ 451

താനാനയ യഥാ ക്ഷിപ്രം
സാനുഗാൻ സഹബാന്ധവാൻ ।
ഏതാൻ ദൂതൈർമഹാഭാഗൈ -
രാനയസ്വ നൃപാജ്ഞയാ ॥ **1.13.29** ॥ 452

വസിഷ്ഠവാക്യം തച്ഛ്രുത്വാ
സുമന്ത്രസ്ത്വരിതം തദാ ।
വ്യാദിശത് പുരുഷാംസ്തത്ര
രാജ്ഞാമാനയനേ ശുഭാൻ ॥ **1.13.30** ॥ 453

സ്വയമേവ ഹി ധർമാത്മാ
പ്രയാതോ മുനിശാസനാത് ।
സുമന്ത്രസ്ത്വരിതോ ഭൂത്വാ
സമാനേതും മഹാമതിഃ ॥ **1.13.31** ॥ 454

തേ ച കർമാന്തികാഃ സർവേ
വസിഷ്ഠായ മഹർഷയേ ।
സർവം നിവേദയന്തി സ്മ
യജ്ഞേ യദുപകൽപിതം ॥ **1.13.32** ॥ 455

തതഃ പ്രീതോ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠ -
സ്താൻ സർവാൻ മുനിരബ്രവീത് ।

അവജ്ഞയാ ന ദാതവ്യം
കസ്യചിൽലീലയാപി വാ ॥ **1.13.33** ॥ 456

അവജ്ഞയാ കൃതം ഹൻയാദ്
ദാതാരം നാത്ര സംശയഃ।
തതഃ കൈശ്ചിദഹോരാത്രൈ -
രുപയാതാ മഹീക്ഷിതഃ ॥ **1.13.34** ॥ 457

ബഹൂനി രത്നാൻയാദായ
രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ ഹ।
തതോ വസിഷ്ഠഃ സുപ്രീതോ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ॥ **1.13.35** ॥ 458

ഉപയാതാ നരവ്യാഘ്ര
രാജാനസ്തവ ശാസനാത്।
മയാപി സത്കൃതാഃ സർവേ
യഥാർഹം രാജസത്തമ ॥ **1.13.36** ॥ 459

യജ്ഞിയം ച കൃതം സർവം
പുരുഷൈഃ സുസമാഹിതൈഃ।
നിർയാതു ച ഭവാൻ യഷ്ടും
യജ്ഞായതനമന്തികാത് ॥ **1.13.37** ॥ 460

സർവകാമൈരുപഹൃതൈ -
രുപേതം വൈ സമന്തതഃ।
ദ്രഷ്ടുമർഹസി രാജേന്ദ്ര
മനസേവ വിനിർമിതം ॥ **1.13.38** ॥ 461

തഥാ വസിഷ്ഠവചനാ -
ദൃഷ്യശൃംഗസ്യ ചോഭയോഃ।

ദിവസേ ശുഭനക്ഷത്രേ
നിർയാതോ ജഗതീപതിഃ ॥ **1.13.39** ॥ 462

തതോ വസിഷ്ഠപ്രമുഖാഃ
സർവ ഏവ ദ്വിജോത്തമാഃ।
ഋഷ്യശൃംഗം പുരസ്കൃത്യ
യജ്ഞകർമാരഭംസ്തദാ ॥ **1.13.40** ॥ 463

യജ്ഞവാടം ഗതാഃ സർവേ
യഥാശാസ്ത്രം യഥാവിധി।
ശ്രീമാംശ്ച സഹ പത്നീഭീ
രാജാ ദീക്ഷാമുപാവിശത് ॥ **1.13.41** ॥ 464

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രയോദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർദശഃ സർഗഃ ॥

ദശരഥേനാശ്വമേധയജ്ഞസ്യ സാംഗോപാംഗമനുഷ്ഠാനം

അഥ സംവത്സരേ പൂർണേ
തസ്മിൻ പ്രാപ്തേ തുരംഗമേ ।
സരയ്വാശ്ചോത്തരേ തീരേ
രാജ്ഞോ യജ്ഞോഽഭ്യവർതത ॥ **1.14.1** ॥ 465

ഋഷ്യശൃംഗം പുരസ്കൃത്യ
കർമ ചക്രുർദ്വിജർഷഭാഃ ।
അശ്വമേധേ മഹായജ്ഞേ
രാജ്ഞോഽസ്യ സുമഹാത്മനഃ ॥ **1.14.2** ॥ 466

കർമ കുർവന്തി വിധിവദ്
യാജകാ വേദപാരഗാഃ ।
യഥാവിധി യഥാൻയായം
പരിക്രാമന്തി ശാസ്ത്രതഃ ॥ **1.14.3** ॥ 467

പ്രവർഗ്യം ശാസ്ത്രതഃ കൃത്വാ
തഥൈവോപസദം ദ്വിജാഃ ।
ചക്രുശ്ച വിധിവത് സർവ -
മധികം കർമ ശാസ്ത്രതഃ ॥ **1.14.4** ॥ 468

അഭിപൂജ്യ തദാ ഹൃഷ്ടാഃ
സർവേ ചക്രുർയഥാവിധി।
പ്രാതഃസവനപൂർവാണി
കർമാണി മുനിപുംഗവാഃ॥ **1.14.5**॥ 469

ഐന്ദ്രശ്ച വിധിവദ് ദത്തോ
രാജാ ചാഭിഷുതോഽനഘഃ।
മാധ്യന്ദിനം ച സവനം
പ്രാവർതത യഥാക്രമം॥ **1.14.6**॥ 470

തൃതീയസവനം ചൈവ
രാജ്ഞോഽസ്യ സുമഹാത്മനഃ।
ചക്രുസ്തേ ശാസ്ത്രതോ ദൃഷ്ട്വാ
യഥാ ബ്രാഹ്മണപുംഗവാഃ॥ **1.14.7**॥ 471

ആഹ്വയാഞ്ചക്രിരേ തത്ര
ശക്രാദീൻ വിബുധോത്തമാൻ।
ഋഷ്യശൃംഗാദയോ മന്ത്രൈഃ
ശിക്ഷാക്ഷരസമൻവിതൈഃ॥ **1.14.8**॥ 472

ഗീതിഭിർമധുരൈഃ സ്നിഗ്ധൈ -
ർമന്ത്രാഹ്വാനൈർയഥാർഹതഃ।
ഹോതാരോ ദദുരാവാഹ്യ
ഹവിർഭാഗാൻ ദിവൗകസാം॥ **1.14.9**॥ 473

ന ചാഹുതമഭൂത് തത്ര
സ്ഖലിതം വാ ന കിഞ്ചന।
ദൃശ്യതേ ബ്രഹ്മവത് സർവം
ക്ഷേമയുക്തം ഹി ചക്രിരേ॥ **1.14.10**॥ 474

ന തേഷ്വഹഃസു ശ്രാന്തോ വാ
ക്ഷുധിതോ വാ ന ദൃശ്യതേ।
നാവിദ്വാൻ ബ്രാഹ്മണഃ കശ്ചി -
ന്നാശതാനുചരസ്തഥാ ॥ **1.14.11** ॥ 475

ബ്രാഹ്മണാ ഭുഞ്ജതേ നിത്യം
നാഥവന്തശ്ച ഭുഞ്ജതേ।
താപസാ ഭുഞ്ജതേ ചാപി
ശ്രമണാശ്ചൈവ ഭുഞ്ജതേ ॥ **1.14.12** ॥ 476

വൃദ്ധാശ്ച വ്യാധിതാശ്ചൈവ
സ്ത്രീബാലാശ്ച തഥൈവ ച।
അനിശം ഭുഞ്ജമാനാനാം
ന തൃപ്തിരുപലഭ്യതേ ॥ **1.14.13** ॥ 477

ദീയതാം ദീയതാമന്നം
വാസാംസി വിവിധാനി ച।
ഇതി സഞ്ചോദിതാസ്തത്ര
തഥാ ചക്രുരനേകശഃ ॥ **1.14.14** ॥ 478

അന്നകൂടാശ്ച ദൃശ്യന്തേ
ബഹവഃ പർവതോപമാഃ।
ദിവസേ ദിവസേ തത്ര
സിദ്ധസ്യ വിധിവത് തദാ ॥ **1.14.15** ॥ 479

നാനാദേശാദനുപ്രാപ്താഃ
പുരുഷാഃ സ്ത്രീഗണാസ്തഥാ।
അന്നപാനൈഃ സുവിഹിതാ -
സ്തസ്മിൻ യജ്ഞേ മഹാത്മനഃ ॥ **1.14.16** ॥ 480

അന്നം ഹി വിധിവത്സ്വാദു
പ്രശംസന്തി ദ്വിജർഷഭാഃ।
അഹോ തൃപ്താഃ സ്മ ഭദ്രം തേ
ഇതി ശുശ്രാവ രാഘവഃ ॥ **1.14.17** ॥ 481

സ്വലങ്കൃതാശ്ച പുരുഷാ
ബ്രാഹ്മണാൻ പര്യവേഷയൻ।
ഉപാസന്തേ ച താനന്യേ
സുമൃഷ്ടമണികുണ്ഡലാഃ ॥ **1.14.18** ॥ 482

കർമാന്തരേ തദാ വിപ്രാ
ഹേതുവാദാൻ ബഹൂനപി।
പ്രാഹുഃ സുവാഗ്മിനോ ധീരാഃ
പരസ്പരജിഗീഷയാ ॥ **1.14.19** ॥ 483

ദിവസേ ദിവസേ തത്ര
സംസ്തരേ കുശലാ ദ്വിജാഃ।
സർവകർമാണി ചക്രുസ്തേ
യഥാശാസ്ത്രം പ്രചോദിതാഃ ॥ **1.14.20** ॥ 484

നാഷഡംഗവിദത്രാസീ -
ന്നാവ്രതോ നാബഹുശ്രുതഃ।
സദസ്യാസ്തസ്യ വൈ രാജ്ഞോ
നാവാദകുശലോ ദ്വിജഃ ॥ **1.14.21** ॥ 485

പ്രാപ്തേ യൂപോച്ഛ്രയേ തസ്മിൻ
ഷഡ് ബൈൽവാഃ ഖാദിരാസ്തഥാ।
താവന്തോ ബിൽവസഹിതാഃ
പർണിനശ്ച തഥാ പരേ ॥ **1.14.22** ॥ 486

ശ്ലേഷ്മാതകമയോ ദിഷ്ടോ
ദേവദാരുമയസ്തഥാ।
ദ്വാവേവ തത്ര വിഹിതൗ
ബാഹുവ്യസ്തപരിഗ്രഹൗ ॥ **1.14.23** ॥ 487

കാരിതാഃ സർവ ഏവൈതേ
ശാസ്ത്രജ്ഞൈർയജ്ഞകോവിദഃ।
ശോഭാർഥം തസ്യ യജ്ഞസ്യ
കാഞ്ചനാലങ്കൃതാ ഭവൻ ॥ **1.14.24** ॥ 488

ഏകവിംശതിയൂപാസ്തേ
ഏകവിംശത്യരത്നയഃ।
വാസോഭിരേകവിംശദ്ഭി -
രേകൈകം സമലങ്കൃതാഃ ॥ **1.14.25** ॥ 489

വിൻയസ്താ വിധിവത് സർവേ
ശിൽപിഭിഃ സുകൃതാ ദൃഢാഃ।
അഷ്ടാസ്ത്രയഃ സർവ ഏവ
ശ്ലക്ഷ്ണരൂപസമൻവിതാഃ ॥ **1.14.26** ॥ 490

ആച്ഛാദിതാസ്തേ വാസോഭിഃ
പുഷ്പൈർഗന്ധൈശ്ച പൂജിതാഃ।
സപ്തർഷയോ ദീപ്തിമന്തോ
വിരാജന്തേ യഥാ ദിവി ॥ **1.14.27** ॥ 491

ഇഷ്ടകാശ്ച യഥാൻയായം
കാരിതാശ്ച പ്രമാണതഃ।
ചിതോഽഗ്നിർബ്രാഹ്മണൈസ്തത്ര
കുശലൈഃ ശിൽപകർമണി ॥ **1.14.28** ॥ 492

സ ചിത്യോ രാജസിംഹസ്യ
സഞ്ചിതഃ കുശലൈർദ്വിജൈഃ।
ഗരുഡോ രുക്മപക്ഷോ വൈ
ത്രിഗുണോഽഷ്ടാദശാത്മകഃ ॥ **1.14.29** ॥ 493

നിയുക്തോസ്തത്ര പശവ -
സ്തത്തദുദ്ദിശ്യ ദൈവതം।
ഉരഗാഃ പക്ഷിണശ്ചൈവ
യഥാശാസ്ത്രം പ്രചോദിതാഃ ॥ **1.14.30** ॥ 494

ശാമിത്രേ തു ഹയസ്തത്ര
തഥാ ജലചരാശ്ച യേ।
ഋഷിഭിഃ സർവമേവൈത -
ന്നിയുക്തം ശാസ്ത്രതസ്തദാ ॥ **1.14.31** ॥ 495

പശൂനാം ത്രിശതം തത്ര
യൂപേഷു നിയതം തദാ।
അശ്വരത്നോത്തമം തത്ര
രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ ഹ ॥ **1.14.32** ॥ 496

കൗസൽയാ തം ഹയം തത്ര
പരിചർയ സമന്തതഃ।
കൃപാണൈർവിസസാരൈനം
ത്രിഭിഃ പരമയാ മുദാ ॥ **1.14.33** ॥ 497

പതത്രിണാ തദാ സാർധം
സുസ്ഥിതേന ച ചേതസാ।
അവസദ് രജനീമേകാം
കൗസൽയാ ധർമകാമ്യയാ ॥ **1.14.34** ॥ 498

ഹോതാധ്വർയുസ്തഥോദ്ഗാതാ
ഹസ്തേന സമയോജയൻ।
മഹിഷ്യാ പരിവൃത്ത്യാഥ
വാവാതാമപരാം തഥാ ॥ **1.14.35** ॥ 499

പതത്രിണസ്തസ്യ വപാ -
മുദ്ധൃത്യ നിയതേന്ദ്രിയഃ।
ഋത്വിക്പരമസമ്പന്നഃ
ശ്രപയാമാസ ശാസ്ത്രതഃ ॥ **1.14.36** ॥ 500

ധൂമഗന്ധം വപായാസ്തു
ജിഘ്രതി സ്മ നരാധിപഃ।
യഥാകാലം യഥാന്യായം
നിർണുദൻ പാപമാത്മനഃ ॥ **1.14.37** ॥ 501

ഹയസ്യ യാനി ചാംഗാനി
താനി സർവാണി ബ്രാഹ്മണാഃ।
അഗ്നൗ പ്രാസ്യന്തി വിധിവത്
സമസ്താഃ ഷോഡശർത്വിജഃ ॥ **1.14.38** ॥ 502

പ്ലക്ഷശാഖാസു യജ്ഞാനാ -
മന്യേഷാം ക്രിയതേ ഹവിഃ।
അശ്വമേധസ്യ യജ്ഞസ്യ
വൈതസോ ഭാഗ ഇഷ്യതേ ॥ **1.14.39** ॥ 503

ത്ര്യഹോഽശ്വമേധഃ സംഖ്യാതഃ
കൽപസൂത്രേണ ബ്രാഹ്മണൈഃ।
ചതുഷ്ടോമമഹസ്തസ്യ
പ്രഥമം പരികൽപിതം ॥ **1.14.40** ॥ 504

ഉക്ഥ്യം ദ്വിതീയം സംഖ്യാത -
മതിരാത്രം തഥോത്തരം।
കാരിതാസ്തത്ര ബഹവോ
വിഹിതാഃ ശാസ്ത്രദർശനാത് ॥ **1.14.41** ॥ 505

ജ്യോതിഷ്ടോമായുഷീ ചൈവ -
മതിരാത്രൗ ച നിർമിതൗ।
അഭിജിദ്വിശ്വജിച്ചൈവ -
മാപ്തോർയാമൗ മഹാക്രതുഃ ॥ **1.14.42** ॥ 506

പ്രാചീം ഹോത്രേ ദദൗ രാജാ
ദിശം സ്വകുലവർധനഃ।
അധ്വർയവേ പ്രതീചീം തു
ബ്രഹ്മണേ ദക്ഷിണാം ദിശം ॥ **1.14.43** ॥ 507

ഉദ്ഗാത്രേ തു തഥോദീചീം
ദക്ഷിണൈഷാ വിനിർമിതാ।
അശ്വമേധേ മഹായജ്ഞേ
സ്വയംഭൂവിഹിതേ പുരാ ॥ **1.14.44** ॥ 508

ക്രതും സമാപ്യ തു തദാ
ൻയായതഃ പുരുഷർഷഭഃ।
ഋത്വിഗ്ഭ്യോ ഹി ദദൗ രാജാ
ധരാം താം കുലവർധനഃ ॥ **1.14.45** ॥ 509

ഏവം ദത്ത്വാ പ്രഹൃഷ്ടോഽഭൂ -
ച്ഛ്രീമാനിക്ഷ്വാകുനന്ദനഃ।
ഋത്വിജസ്ത്വബ്രുവൻ സർവേ
രാജാനം ഗതകിൽബിഷം ॥ **1.14.46** ॥ 510

ഭവാനേവ മഹീം കൃത്സ്നാ -
മേകോ രക്ഷിതുമർഹതി।
ന ഭൂമ്യാ കാർയമസ്മാകം
നഹി ശക്തൗഃ സ്മ പാലനേ ॥ **1.14.47** ॥ 511

രതാഃ സ്വാധ്യായകരണേ
വയം നിത്യം ഹി ഭൂമിപ।
നിഷ്ക്രയം കിഞ്ചിദേവേഹ
പ്രയച്ഛതു ഭവാനിതി ॥ **1.14.48** ॥ 512

മണിരത്നം സുവർണം വാ
ഗാവോ യദ്വാ സമുദ്യതം।
തത് പ്രയച്ഛ നൃപശ്രേഷ്ഠ
ധരൺയാ ന പ്രയോജനം ॥ **1.14.49** ॥ 513

ഏവമുക്തോ നരപതി -
ർബ്രാഹ്മണൈർവേദപാരഗൈഃ।
ഗവാം ശതസഹസ്രാണി
ദശ തേഭ്യോ ദദൗ നൃപഃ ॥ **1.14.50** ॥ 514

ദശകോടിം സുവർണസ്യ
രജതസ്യ ചതുർഗുണം।
ഋത്വിജസ്തു തതഃ സർവേ
പ്രദദുഃ സഹിതാ വസു ॥ **1.14.51** ॥ 515

ഋഷ്യശൃംഗായ മുനയേ
വസിഷ്ഠായ ച ധീമതേ।
തതസ്തേ ൻയായതഃ കൃത്വാ
പ്രവിഭാഗം ദ്വിജോത്തമാഃ ॥ **1.14.52** ॥ 516

സുപ്രീതമനസഃ സർവേ
പ്രത്യൂചുർമുദിതാ ഭൃശം।
തതഃ പ്രസർപകേഭ്യസ്തു
ഹിരൺയം സുസമാഹിതഃ॥ **1.14.53** ॥ 517

ജാംബൂനദം കോടിസംഖ്യം
ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദൗ തദാ।
ദരിദ്രായ ദ്വിജായാഥ
ഹസ്താഭരണമുത്തമം॥ **1.14.54** ॥ 518

കസ്മൈചിദ് യാചമാനായ
ദദൗ രാഘവനന്ദനഃ।
തതഃ പ്രീതേഷു വിധിവദ്
ദ്വിജേഷു ദ്വിജവത്സലഃ॥ **1.14.55** ॥ 519

പ്രണാമമകരോത് തേഷാം
ഹർഷവ്യാകുലിതേന്ദ്രിയഃ।
തസ്യാശിഷോഽഥ വിവിധാ
ബ്രാഹ്മണൈഃ സമുദാഹൃതാഃ॥ **1.14.56** ॥ 520

ഉദാരസ്യ നൃവീരസ്യ
ധരൺയാം പതിതസ്യ ച।
തതഃ പ്രീതമനാ രാജാ
പ്രാപ്യ യജ്ഞമനുത്തമം॥ **1.14.57** ॥ 521

പാപാപഹം സ്വർനയനം
ദുസ്തരം പാർഥിവർഷഭൈഃ।
തതോഽബ്രവീദൃഷ്യശൃംഗം
രാജാ ദശരഥസ്തദാ॥ **1.14.58** ॥ 522

കുലസ്യ വർധനം തത് തു
കർതുമർഹസി സുവ്രത ।
തഥേതി ച സ രാജാന -
മുവാച ദ്വിജസത്തമഃ ।
ഭവിഷ്യന്തി സുതാ രാജം -
ശ്ചത്വാരസ്തേ കുലോദ്വഹാഃ ॥ **1.14.59** ॥ 523

സ തസ്യ വാക്യം മധുരം നിശമ്യ
പ്രണമ്യ തസ്മൈ പ്രയതോ നൃപേന്ദ്രഃ ।
ജഗാമ ഹർഷം പരമം മഹാത്മാ
തമൃഷ്യശൃംഗം പുനരപ്യുവാച ॥ **1.14.60** ॥ 524

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുർദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചദശഃ സർഗഃ ॥

ഋഷ്യശൃംഗേണ രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ
പുത്രേഷ്ടിയജ്ഞസ്യാരംഭോ ദേവാനാം പ്രാർഥനയാ ബ്രഹ്മണാ
രാവണവധോപായസ്യാനുസന്ധാനം ഭഗവതാ വിഷ്ണുനാ
ദേവാനാമാശ്വാസനം

മേധാവീ തു തതോ ധ്യാത്വാ
സ കിഞ്ചിദിദമുത്തരം।
ലബ്ധസംജ്ഞസ്തതസ്തം തു
വേദജ്ഞോ നൃപമബ്രവീത് ॥ **1.15.1** ॥ 525

ഇഷ്ടിം ത്വേഽഹം കരിഷ്യാമി
പുത്രീയാം പുത്രകാരണാത്।
അഥർവശിരസി പ്രോക്തൈ -
ർമന്ത്രൈഃ സിദ്ധാം വിധാനതഃ ॥ **1.15.2** ॥ 526

തതഃ പ്രാക്രമദിഷ്ടിം താം
പുത്രീയാം പുത്രകാരണാത്।
ജുഹാവാഗ്നൗ ച തേജസ്വീ
മന്ത്രദൃഷ്ടേന കർമണാ ॥ **1.15.3** ॥ 527

തതോ ദേവാഃ സഗന്ധർവാഃ
സിദ്ധാശ്ച പരമർഷയഃ।
ഭാഗപ്രതിഗ്രഹാർഥം വൈ
സമവേതാ യഥാവിധി ॥ **1.15.4** ॥ 528

താഃ സമേത്യ യഥാന്യായം
തസ്മിൻ സദസി ദേവതാഃ।
അബ്രുവൻ ലോകകർതാരം
ബ്രഹ്മാണം വചനം തതഃ ॥ **1.15.5** ॥ 529

ഭഗവംസ്ത്വത്പ്രസാദേന
രാവണോ നാമ രാക്ഷസഃ।
സർവാൻ നോ ബാധതേ വീർയാ -
ച്ചാസിതും തം ന ശക്നുമഃ ॥ **1.15.6** ॥ 530

ത്വയാ തസ്മൈ വരോ ദത്തഃ
പ്രീതേന ഭഗവംസ്തദാ।
മാനയന്തശ്ച തം നിത്യം
സർവം തസ്യ ക്ഷമാമഹേ ॥ **1.15.7** ॥ 531

ഉദ്വേജയതി ലോകാംസ്ത്രീ -
നുച്ഛ്രിതാൻ ദ്വേഷ്ടി ദുർമതിഃ।
ശക്രം ത്രിദശരാജാനം
പ്രധർഷയിതുമിച്ഛതി ॥ **1.15.8** ॥ 532

ഋഷീൻ യക്ഷാൻ സഗന്ധർവാൻ
ബ്രാഹ്മണാനസുരാംസ്തഥാ।
അതിക്രാമതി ദുർധർഷോ
വരദാനേന മോഹിതഃ ॥ **1.15.9** ॥ 533

നൈനം സൂര്യഃ പ്രതപതി
പാർശ്വേ വാതി ന മാരുതഃ।
ചലോർമിമാലീ തം ദൃഷ്ട്വാ
സമുദ്രോഽപി ന കമ്പതേ ॥ **1.15.10** ॥ 534

തൻമഹന്നോ ഭയം തസ്മാദ്
രാക്ഷസാദ് ഘോരദർശനാത്।
വധാർഥം തസ്യ ഭഗവ -
ന്നുപായം കർതുമർഹസി ॥ **1.15.11** ॥ 535

ഏവമുക്തഃ സുരൈഃ സർവൈ -
ശ്ചിന്തയിത്വാ തതോഽബ്രവീത്।
ഹന്തായം വിദിതസ്തസ്യ
വധോപായോ ദുരാത്മനഃ ॥ **1.15.12** ॥ 536

തേന ഗന്ധർവയക്ഷാണാം
ദേവതാനാം ച രക്ഷസാം।
അവധ്യോഽസ്മീതി വാഗുക്താ
തഥേത്യുക്തം ച തൻമയാ ॥ **1.15.13** ॥ 537

നാകീർതയദവജ്ഞാനാത്
തദ് രക്ഷോ മാനുഷാംസ്തദാ।
തസ്മാത് സ മാനുഷാദ് വധ്യോ
മൃത്യുർനാൻയോഽസ്യ വിദ്യതേ ॥ **1.15.14** ॥ 538

ഏതച്ഛ്രുത്വാ പ്രിയം വാക്യം
ബ്രഹ്മണാ സമുദാഹൃതം।
ദേവാ മഹർഷയഃ സർവേ
പ്രഹൃഷ്ടാസ്തേഽഭവംസ്തദാ ॥ **1.15.15** ॥ 539

ഏതസ്മിന്നന്തരേ വിഷ്ണു -
രുപയാതോ മഹാദ്യുതിഃ।
ശംഖചക്രഗദാപാണിഃ
പീതവാസാ ജഗത്പതിഃ ॥ **1.15.16** ॥ 540

വൈനതേയം സമാരുഹ്യ
ഭാസ്കരസ്തോയദം യഥാ।
തപ്തഹാടകകേയൂരോ
വന്ദ്യമാനഃ സുരോത്തമൈഃ ॥ **1.15.17** ॥ 541

ബ്രഹ്മണാ ച സമാഗത്യ
തത്ര തസ്ഥൗ സമാഹിതഃ।
തമബ്രുവൻ സുരാഃ സർവേ
സമഭിഷ്ടൂയ സന്നതാഃ ॥ **1.15.18** ॥ 542

ത്വാം നിയോക്ഷ്യാമഹേ വിഷ്ണോ
ലോകാനാം ഹിതകാമ്യയാ।
രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ ത്വ -
മയോധ്യാധിപതേർവിഭോ ॥ **1.15.19** ॥ 543

ധർമജ്ഞസ്യ വദാന്യസ്യ
മഹർഷിസമതേജസഃ।
അസ്യ ഭാർയാസു തിസൃഷു
ഹ്രീശ്രീകീർത്യുപമാസു ച ॥ **1.15.20** ॥ 544

വിഷ്ണോ പുത്രത്വമാഗച്ഛ
കൃത്വാഽഽത്മാനം ചതുർവിധം।
തത്ര ത്വം മാനുഷോ ഭൂത്വാ
പ്രവൃദ്ധം ലോകകണ്ടകം ॥ **1.15.21** ॥ 545

അവധ്യം ദൈവതൈർവിഷ്ണോ
സമരേ ജഹി രാവണം।
സ ഹി ദേവാൻ സഗന്ധർവാൻ
സിദ്ധാംശ്ച ഋഷിസത്തമാൻ ॥ **1.15.22** ॥ 546

രാക്ഷസോ രാവണോ മൂർഖോ
വീർയോദ്രേകേണ ബാധതേ।
ഋഷയശ്ച തതസ്തേന
ഗന്ധർവാപ്സരസസ്തഥാ ॥ **1.15.23** ॥ 547

ക്രീഡന്തോ നന്ദനവനേ
രൗദ്രേണ വിനിപാതിതാഃ।
വധാർഥം വയമായാതാ -
സ്തസ്യ വൈ മുനിഭിഃ സഹ ॥ **1.15.24** ॥ 548

സിദ്ധഗന്ധർവയക്ഷാശ്ച
തതസ്ത്വാം ശരണം ഗതാഃ।
ത്വം ഗതിഃ പരമാ ദേവ
സർവേഷാം നഃ പരന്തപ ॥ **1.15.25** ॥ 549

വധായ ദേവശത്രൂണാം
നൃണാം ലോകേ മനഃ കുരു।
ഏവം സ്തുതസ്തു ദേവേശോ
വിഷ്ണുസ്ത്രിദശപുംഗവഃ ॥ **1.15.26** ॥ 550

പിതാമഹപുരോഗാംസ്താൻ
സർവലോകനമസ്കൃതഃ।
അബ്രവീത് ത്രിദശാൻ സർവാൻ
സമേതാൻ ധർമസംഹിതാൻ ॥ **1.15.27** ॥ 551

ഭയം ത്യജത ഭദ്രം വോ
ഹിതാർഥം യുധി രാവണം।
സപുത്രപൗത്രം സാമാത്യം
സമന്ത്രിജ്ഞാതിബാന്ധവം ॥ **1.15.28** ॥ 552

ഹത്വാ ക്രൂരം ദുരാധർഷം
ദേവർഷീണാം ഭയാവഹം।
ദശവർഷസഹസ്രാണി
ദശവർഷശതാനി ച ॥ **1.15.29** ॥ 553

വത്സ്യാമി മാനുഷേ ലോകേ
പാലയൻ പൃഥിവീമിമാം।
ഏവം ദത്ത്വാ വരം ദേവോ
ദേവാനാം വിഷ്ണുരാത്മവാൻ ॥ **1.15.30** ॥ 554

മാനുഷ്യേ ചിന്തയാമാസ
ജൻമഭൂമിമഥാത്മനഃ।
തതഃ പദ്മപലാശാക്ഷഃ
കൃത്വാഽഽത്മാനം ചതുർവിധം ॥ **1.15.31** ॥ 555

പിതരം രോചയാമാസ
തദാ ദശരഥം നൃപം।
തതോ ദേവർഷിഗന്ധർവാഃ
സരുദ്രാഃ സാപ്സരോഗണാഃ।
സ്തുതിഭിർദിവ്യരൂപാഭി -
സ്തുഷ്ടുവുർമധുസൂദനം ॥ **1.15.32** ॥ 556

തമുദ്യതം രാവണമുഗ്രതേജസം
പ്രവൃദ്ധദർപം ത്രിദശേശ്വരദ്വിഷം।

വിരാവണം സാധുതപസ്വികണ്ടകം
തപസ്വിനാമുദ്ധര തം ഭയാവഹം ॥ **1.15.33** ॥ 557

തമേവ ഹത്വാ സബലം സബാന്ധവം
വിരാവണം രാവണമുഗ്രപൗരുഷം ।
സ്വർലോകമാഗച്ഛ ഗതജ്വരശ്ചിരം
സുരേന്ദ്രഗുപ്തം ഗതദോഷകൽമഷം ॥ **1.15.34** ॥ 558

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷോഡശഃ സർഗഃ ॥

ദേവാനാം വിഷ്ണും പ്രതി രാവണവധായ നരരൂപേണാവതരണായ പ്രാർഥനാ രാജ്ഞഃ പുത്രേഷ്ടിയജ്ഞാഗ്നികുണ്ഡാത് പ്രാദുർഭൂതേന പ്രാജാപത്യപുരുഷേണ പായസസ്യാർപണം തദ് ഭുക്ത്വാ രാജ്ഞീനാം ഗർഭധാരണം

തതോ നാരായണോ വിഷ്ണു -
ർനിയുക്തഃ സുരസത്തമൈഃ।
ജാനന്നപി സുരാനേവം
ശ്ലക്ഷ്ണം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.16.1** ॥ 559

ഉപായഃ കോ വധേ തസ്യ
രാക്ഷസാധിപതേഃ സുരാഃ।
യമഹം തം സമാസ്ഥായ
നിഹന്യാമൃഷികണ്ടകം ॥ **1.16.2** ॥ 560

ഏവമുക്താഃ സുരാഃ സർവേ
പ്രത്യൂചുർവിഷ്ണുമവ്യയം।
മാനുഷം രൂപമാസ്ഥായ
രാവണം ജഹി സംയുഗേ ॥ **1.16.3** ॥ 561

സ ഹി തേപേ തപസ്തീവ്രം
ദീർഘകാലമരിന്ദമഃ।
യേന തുഷ്ടോഽഭവദ് ബ്രഹ്മാ
ലോകകൃൽലോകപൂർവജഃ ॥ **1.16.4** ॥ 562

സന്തുഷ്ടഃ പ്രദദൗ തസ്മൈ
രാക്ഷസായ വരം പ്രഭുഃ।
നാനാവിധേഭ്യോ ഭൂതേഭ്യോ
ഭയം നാൻയത്ര മാനുഷാത് ॥ **1.16.5** ॥ 563

അവജ്ഞാതാഃ പുരാ തേന
വരദാനേ ഹി മാനവാഃ।
ഏവം പിതാമഹാത് തസ്മാദ്
വരദാനേന ഗർവിതഃ ॥ **1.16.6** ॥ 564

ഉത്സാദയതി ലോകാംസ്ത്രീൻ
സ്ത്രിയശ്ചാപ്യുപകർഷതി।
തസ്മാത് തസ്യ വധോ ദൃഷ്ടോ
മാനുഷേഭ്യഃ പരന്തപ ॥ **1.16.7** ॥ 565

ഇത്യേതദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സുരാണാം വിഷ്ണുരാത്മവാൻ।
പിതരം രോചയാമാസ
തദാ ദശരഥം നൃപം ॥ **1.16.8** ॥ 566

സ ചാപ്യപുത്രോ നൃപതി -
സ്തസ്മിൻ കാലേ മഹാദ്യുതിഃ।
അയജത് പുത്രിയാമിഷ്ടിം
പുത്രേപ്സുരരിസൂദനഃ ॥ **1.16.9** ॥ 567

സ കൃത്വാ നിശ്ചയം വിഷ്ണു -
രാമന്തർയ ച പിതാമഹം।
അന്തർധാനം ഗതോ ദേവൈഃ
പൂജ്യമാനോ മഹർഷിഭിഃ ॥ **1.16.10** ॥ 568

തതോ വൈ യജമാനസ്യ
പാവകാദതുലപ്രഭം।
പ്രാദുർഭൂതം മഹദ് ഭൂതം
മഹാവീർയം മഹാബലം ॥ **1.16.11** ॥ 569

കൃഷ്ണം രക്തതാംബരധരം
രക്തതാസ്യം ദുന്ദുഭിസ്വനം।
സ്നിഗ്ധഹർയക്ഷതനുജ -
ശ്മശ്രുപ്രവരമൂർധജം ॥ **1.16.12** ॥ 570

ശുഭലക്ഷണസമ്പന്നം
ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതം।
ശൈലശൃംഗസമുത്സേധം
ദൃപ്തശാർദൂലവിക്രമം ॥ **1.16.13** ॥ 571

ദിവാകരസമാകാരം
ദീപ്താനലശിഖോപമം।
തപ്തജാംബൂനദമയീം
രാജതാന്തപരിച്ഛദാം ॥ **1.16.14** ॥ 572

ദിവ്യപായസസമ്പൂർണാം
പാത്രീം പത്നീമിവ പ്രിയാം।
പ്രഗൃഹ്യ വിപുലാം ദോർഭ്യാം
സ്വയം മായാമയീമിവ ॥ **1.16.15** ॥ 573

സമവേക്ഷ്യാബ്രവീദ് വാക്യ -
മിദം ദശരഥം നൃപം।
പ്രാജാപത്യം നരം വിദ്ധി
മാമിഹാഭ്യാഗതം നൃപ ॥ **1.16.16** ॥ 574

തതഃ പരം തദാ രാജാ
പ്രത്യുവാച കൃതാഞ്ജലിഃ।
ഭഗവൻ സ്വാഗതം തേഽസ്തു
കിമഹം കരവാണി തേ ॥ **1.16.17** ॥ 575

അഥോ പുനരിദം വാക്യം
പ്രാജാപത്യോ നരോഽബ്രവീത്।
രാജന്നർചയതാ ദേവാ -
നദ്യ പ്രാപ്തമിദം ത്വയാ ॥ **1.16.18** ॥ 576

ഇദം തു നൃപശാർദൂല
പായസം ദേവനിർമിതം।
പ്രജാകരം ഗൃഹാണ ത്വം
ധൻയമാരോഗ്യവർധനം ॥ **1.16.19** ॥ 577

ഭാർയാണാമനുരൂപാണാ -
മശ്നീതേതി പ്രയച്ഛ വൈ।
താസു ത്വം ലപ്സ്യസേ പുത്രാൻ
യദർഥം യജസേ നൃപ ॥ **1.16.20** ॥ 578

തഥേതി നൃപതിഃ പ്രീതഃ
ശിരസാ പ്രതിഗൃഹ്യ താം।
പാത്രീം ദേവാന്നസമ്പൂർണാം
ദേവദത്താം ഹിരൺമയീം ॥ **1.16.21** ॥ 579

അഭിവാദ്യ ച തദ്ഭൂത -
മദ്ഭുതം പ്രിയദർശനം।
മുദാ പരമയാ യുക്ത -
ശ്ചകാരാഭിപ്രദക്ഷിണം ॥ **1.16.22** ॥ 580

തതോ ദശരഥഃ പ്രാപ്യ
പായസം ദേവനിർമിതം।
ബഭൂവ പരമപ്രീതഃ
പ്രാപ്യ വിത്തമിവാധനഃ ॥ **1.16.23** ॥ 581

തതസ്തദദ്ഭുതപ്രഖ്യം
ഭൂതം പരമഭാസ്വരം।
സംവർതയിത്വാ തത് കർമ
തത്രൈവാന്തരധീയത ॥ **1.16.24** ॥ 582

ഹർഷരശ്മിഭിരുദ്യോതം
തസ്യാന്തഃപുരമാബഭൗ।
ശാരദസ്യാഭിരാമസ്യ
ചന്ദ്രസ്യേവ നഭോംഽശുഭിഃ ॥ **1.16.25** ॥ 583

സോഽന്തഃപുരം പ്രവിശ്യൈവ
കൗസൽയാമിദമബ്രവീത്।
പായസം പ്രതിഗൃഹ്ണീഷ്വ
പുത്രീയം ത്വിദമാത്മനഃ ॥ **1.16.26** ॥ 584

കൗസൽയായൈ നരപതിഃ
പായസാർധം ദദൗ തദാ।
അർധാദർധം ദദൗ ചാപി
സുമിത്രായൈ നരാധിപഃ ॥ **1.16.27** ॥ 585

കൈകേയ്യൈ ചാവശിഷ്ടാർധം
ദദൗ പുത്രാർഥകാരണാത് ।
പ്രദദൗ ചാവശിഷ്ടാർധം
പായസസ്യാമൃതോപമം ॥ **1.16.28** ॥ 586

അനുചിന്ത്യ സുമിത്രായൈ
പുനരേവ മഹാമതിഃ ।
ഏവം താസാം ദദൗ രാജാ
ഭാർയാണാം പായസം പൃഥക് ॥ **1.16.29** ॥ 587

താശ്ചൈവം പായസം പ്രാപ്യ
നരേന്ദ്രസ്യോത്തമസ്ത്രിയഃ ।
സമ്മാനം മേനിരേ സർവാഃ
പ്രഹർഷോദിതചേതസഃ ॥ **1.16.30** ॥ 588

തതസ്തു താഃ പ്രാശ്യ തമുത്തമസ്ത്രിയോ
മഹീപതേരുത്തമപായസം പൃഥക് ।
ഹുതാശനാദിത്യസമാനതേജസോ -
ഽചിരേണ ഗർഭാൻ പ്രതിപേദിരേ തദാ ॥ **1.16.31** ॥ 589

തതസ്തു രാജാ പ്രതിവീക്ഷ്യ താഃ
സ്ത്രിയഃ പ്രരൂഢഗർഭാഃ പ്രതിലബ്ധമാനസഃ ।
ബഭൂവ ഹൃഷ്ടസ്ത്രിദിവേ യഥാ ഹരിഃ
സുരേന്ദ്രസിദ്ധർഷിഗണാഭിപൂജിതഃ ॥ **1.16.32** ॥ 590

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷോഡശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തദശഃ സർഗഃ ॥

ബ്രഹ്മണഃ പ്രേരണയാ ദേവാദിഭിർവിഭിന്നവാനരയൂഥപതീനാമുത്പാദനം

പുത്രത്വം തു ഗതേ വിഷ്ണൗ
രാജ്ഞസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ ।
ഉവാച ദേവതാഃ സർവാഃ
സ്വയംഭൂർഭഗവാനിദം ॥ **1.17.1** ॥ 591

സത്യസന്ധസ്യ വീരസ്യ
സർവേഷാം നോ ഹിതൈഷിണഃ ।
വിഷ്ണോഃ സഹായാൻ ബലിനഃ
സൃജധ്വം കാമരൂപിണഃ ॥ **1.17.2** ॥ 592

മായാവിദശ്ച ശൂരാംശ്ച
വായുവേഗസമാൻ ജവേ ।
നയജ്ഞാൻ ബുദ്ധിസമ്പന്നാൻ
വിഷ്ണുതുൽയപരാക്രമാൻ ॥ **1.17.3** ॥ 593

അസംഹാർയാനുപായജ്ഞാൻ
ദിവ്യസംഹനനാൻവിതാൻ ।

സർവാസ്ത്രഗുണസമ്പന്നാ -
നമൃതപ്രാശനാനിവ ॥ **1.17.4** ॥ 594

അപ്സരസ്സു ച മുഖ്യാസു
ഗന്ധർവീണാം തനൂഷു ച ।
യക്ഷപന്നഗകൻയാസു
ഋക്ഷവിദ്യാധരീഷു ച ॥ **1.17.5** ॥ 595

കിന്നരീണാം ച ഗാത്രേഷു
വാനരീണാം തനൂഷു ച ।
സൃജധ്വം ഹരിരൂപേണ
പുത്രാംസ്തുൽയപരാക്രമാൻ ॥ **1.17.6** ॥ 596

പൂർവമേവ മയാ സൃഷ്ടോ
ജാംബവാന്ൃക്ഷപുംഗവഃ ।
ജൃംഭമാണസ്യ സഹസാ
മമ വക്ത്രാദജായത ॥ **1.17.7** ॥ 597

തേ തഥോക്താ ഭഗവതാ
തത് പ്രതിശ്രുത്യ ശാസനം ।
ജനയാമാസുരേവം തേ
പുത്രാൻ വാനരരൂപിണഃ ॥ **1.17.8** ॥ 598

ഋഷയശ്ച മഹാത്മാനഃ
സിദ്ധവിദ്യാധരോരഗാഃ ।
ചാരണാശ്ച സുതാൻ വീരാൻ
സസൃജുർവനചാരിണഃ ॥ **1.17.9** ॥ 599

വാനരേന്ദ്ര മഹേന്ദ്രാഭ -
മിന്ദ്രോ വാലിനമാത്മജം ।

സുഗ്രീവം ജനയാമാസ
തപനസ്തപതാം വരഃ ॥ **1.17.10** ॥ 600

ബൃഹസ്പതിസ്ത്വജനയത്
താരം നാമ മഹാകപിം ।
സർവവാനരമുഖ്യാനാം
ബുദ്ധിമന്തമനുത്തമം ॥ **1.17.11** ॥ 601

ധനദസ്യ സുതഃ ശ്രീമാൻ
വാനരോ ഗന്ധമാദനഃ ।
വിശ്വകർമാ ത്വജനയ -
ന്നലം നാമ മഹാകപിം ॥ **1.17.12** ॥ 602

പാവകസ്യ സുതഃ ശ്രീമാൻ
നീലോഽഗ്നിസദൃശപ്രഭഃ ।
തേജസാ യശസാ വീർയാ -
ദത്യരിച്യത വീർയവാൻ ॥ **1.17.13** ॥ 603

രൂപദ്രവിണസമ്പന്നാ -
വശ്വിനൗ രൂപസമ്മതൗ ।
മൈന്ദം ച ദ്വിവിദം ചൈവ
ജനയാമാസതുഃ സ്വയം ॥ **1.17.14** ॥ 604

വരുണോ ജനയാമാസ
സുഷേണം നാമ വാനരം ।
ശരഭം ജനയാമാസ
പർജന്യസ്തു മഹാബലഃ ॥ **1.17.15** ॥ 605

മാരുതസ്യൗരസഃ ശ്രീമാൻ
ഹനൂമാൻ നാമ വാനരഃ ।

വജ്രസംഹനനോപേതോ
വൈനതേയസമോ ജവേ ॥ **1.17.16** ॥ 606

സർവവാനരമുഖ്യേഷു
ബുദ്ധിമാൻ ബലവാനപി ।
തേ സൃഷ്ടാ ബഹുസാഹസ്രാ
ദശഗ്രീവവധോദ്യതാഃ ॥ **1.17.17** ॥ 607

അപ്രമേയബലാ വീരാ
വിക്രാന്താഃ കാമരൂപിണഃ ।
തേ ഗജാചലസങ്കാശാ
വപുഷ്മന്തോ മഹാബലാഃ ॥ **1.17.18** ॥ 608

ഋക്ഷവാനരഗോപുച്ഛാഃ
ക്ഷിപ്രമേവാഭിജജ്ഞിരേ ।
യസ്യ ദേവസ്യ യദ്രൂപം
വേഷോ യശ്ച പരാക്രമഃ ॥ **1.17.19** ॥ 609

അജായത സമം തേന
തസ്യ തസ്യ പൃഥക് പൃഥക് ।
ഗോലാംഗൂലേഷു ചോത്പന്നാഃ
കിഞ്ചിദുന്നതവിക്രമാഃ ॥ **1.17.20** ॥ 610

ഋക്ഷീഷു ച തഥാ ജാതാ
വാനരാഃ കിന്നരീഷു ച ।
ദേവാ മഹർഷിഗന്ധർവാ -
സ്താർക്ഷ്യയക്ഷാ യശസ്വിനഃ ॥ **1.17.21** ॥ 611

നാഗാഃ കിമ്പുരുഷാശ്ചൈവ
സിദ്ധവിദ്യാധരോരഗാഃ ।

ബഹവോ ജനയാമാസു -
ർഹൃഷ്ടാസ്തത്ര സഹസ്രശഃ ॥ **1.17.22** ॥ 612

ചാരണാശ്ച സുതാൻ വീരാൻ
സസൃജുർവനചാരിണഃ ।
വാനരാൻ സുമഹാകായാൻ
സർവാൻ വൈ വനചാരിണഃ ॥ **1.17.23** ॥ 613

അപ്സരസ്സു ച മുഖ്യാസു
തഥാ വിദ്യാധരീഷു ച ।
നാഗകൻയാസു ച തദാ
ഗന്ധർവീണാം തനൂഷു ച ।
കാമരൂപബലോപേതാ
യഥാകാമവിചാരിണഃ ॥ **1.17.24** ॥ 614

സിംഹശാർദൂലസദൃശാ
ദർപേണ ച ബലേന ച ।
ശിലാപ്രഹരണാഃ സർവേ
സർവേ പർവതയോധിനഃ ॥ **1.17.25** ॥ 615

നഖദംഷ്ട്രായുധാഃ സർവേ
സർവേ സർവാസ്ത്രകോവിദാഃ ।
വിചാലയേയുഃ ശൈലേന്ദ്രാൻ
ഭേദയേയുഃ സ്ഥിരാൻ ദ്രുമാൻ ॥ **1.17.26** ॥ 616

ക്ഷോഭയേയുശ്ച വേഗേന
സമുദ്രം സരിതാം പതിം ।
ദാരയേയുഃ ക്ഷിതിം പദ്ഭ്യാ -
മാപ്ലവേയുർമഹാർണവാൻ ॥ **1.17.27** ॥ 617

നഭസ്തലം വിശേയുശ്ച
ഗൃഹ്ണീയുരപി തോയദാൻ।
ഗൃഹ്ണീയുരപി മാതംഗാൻ
മത്താൻ പ്രവ്രജതോ വനേ ॥ **1.17.28** ॥ 618

നർദമാനാംശ്ച നാദേന
പാതയേയുർവിഹംഗമാൻ।
ഈദൃശാനാം പ്രസൂതാനി
ഹരീണാം കാമരൂപിണാം ॥ **1.17.29** ॥ 619

ശതം ശതസഹസ്രാണി
യൂഥപാനാം മഹാത്മനാം।
തേ പ്രധാനേഷു യൂഥേഷു
ഹരീണാം ഹരിയൂഥപാഃ ॥ **1.17.30** ॥ 620

ബഭൂവുർയൂഥപശ്രേഷ്ഠാൻ
വീരാംശ്ചാജനയൻ ഹരീൻ।
അൻയേ ഋക്ഷവതഃ പ്രസ്ഥാ -
നുപതസ്ഥുഃ സഹസ്രശഃ ॥ **1.17.31** ॥ 621

അൻയേ നാനാവിധാംശ്ചൈലാൻ
കാനനാനി ച ഭേജിരേ।
സൂർയപുത്രം ച സുഗ്രീവം
ശക്രപുത്രം ച വാലിനം ॥ **1.17.32** ॥ 622

ഭ്രാതരാവുപതസ്ഥുസ്തേ
സർവേ ച ഹരിയൂഥപാഃ।
നലം നീലം ഹനൂമന്ത -
മൻയാംശ്ച ഹരിയൂഥപാൻ ॥ **1.17.33** ॥ 623

തേ താർക്ഷ്യബലസമ്പന്നാഃ
സർവേ യുദ്ധവിശാരദാഃ।
വിചരന്തോഽർദയൻ സർവാൻ
സിംഹവ്യാഘ്രമഹോരഗാൻ ॥ **1.17.34** ॥ 624

മഹാബലോ മഹാബാഹു -
ർവാലീ വിപുലവിക്രമഃ।
ജുഗോപ ഭുജവീർയേണ
ഋക്ഷഗോപുച്ഛവാനരാൻ ॥ **1.17.35** ॥ 625

തൈരിയം പൃഥിവീ ശൂരൈഃ
സപർവതവനാർണവാ।
കീർണാ വിവിധസംസ്ഥാനൈ -
ർനാനാവ്യഞ്ജനലക്ഷണൈഃ ॥ **1.17.36** ॥ 626

തൈർമേഘവൃന്ദാചലകൂടകൽപൈഃ
മഹാബലൈർവാനരയൂഥപാലൈഃ।
ബഭൂവ ഭൂർഭീമശരീരരൂപൈഃ
സമാവൃതാ രാമസഹായഹേതോഃ ॥ **1.17.37** ॥ 627

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ॥

സമാഗതാൻ ഭൂപാലാനൃഷ്യശൃംഗം ച വിസർജ്യ സപത്നീകസ്യ രാജ്ഞഃ സ്വപുർയാമാഗമനം ശ്രീരാമഭരതലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നാനാം ജൻമസംസ്കാരശീലഗുണാനാം ച വർണനം, രാജ്ഞഃ സഭായാം വിശ്വാമിത്രസ്യാഗമനം സത്കാരശ്ച

നിർവൃത്തേ തു ക്രതൗ തസ്മിൻ
ഹയമേധേ മഹാത്മനഃ ।
പ്രതിഗൃഹ്യാമരാ ഭാഗാൻ
പ്രതിജഗ്മുർയഥാഗതം ॥ **1.18.1** ॥ 628

സമാപ്തദീക്ഷാനിയമഃ
പത്നീഗണസമൻവിതഃ ।
പ്രവിവേശ പുരീം രാജാ
സഭൃത്യബലവാഹനഃ ॥ **1.18.2** ॥ 629

യഥാർഹം പൂജിതാസ്തേന
രാജ്ഞാ ച പൃഥിവീശ്വരാഃ ।
മുദിതാഃ പ്രയയുർദേശാൻ
പ്രണമ്യ മുനിപുംഗവം ॥ **1.18.3** ॥ 630

ശ്രീമതാം ഗച്ഛതാം തേഷാം
സ്വഗൃഹാണി പുരാത് തതഃ।
ബലാനി രാജ്ഞാം ശുഭ്രാണി
പ്രഹൃഷ്ടാനി ചകാശിരേ ॥ **1.18.4** ॥ 631

ഗതേഷു പൃഥിവീശേഷു
രാജാ ദശരഥഃ പുനഃ।
പ്രവിവേശ പുരീം ശ്രീമാൻ
പുരസ്കൃത്യ ദ്വിജോത്തമാൻ ॥ **1.18.5** ॥ 632

ശാന്തയാ പ്രയയൗ സാർധ -
മൃഷ്യശൃംഗഃ സുപൂജിതഃ।
അൻവീയമാനോ രാജ്ഞാഽഥ
സാനുയാത്രേണ ധീമതാ ॥ **1.18.6** ॥ 633

ഏവം വിസൃജ്യ താൻ സർവാൻ
രാജാ സമ്പൂർണമാനസഃ।
ഉവാസ സുഖിതസ്തത്ര
പുത്രോത്പത്തിം വിചിന്തയൻ ॥ **1.18.7** ॥ 634

തതോ യജ്ഞേ സമാപ്തേ തു
ഋതൂനാം ഷട് സമത്യയുഃ।
തതശ്ച ദ്വാദശേ മാസേ
ചൈത്രേ നാവമികേ തിഥൗ ॥ **1.18.8** ॥ 635

നക്ഷത്രേഽദിതിദൈവത്യേ
സ്വോച്ചസംസ്ഥേഷു പഞ്ചസു।
ഗ്രഹേഷു കർകടേ ലഗ്നേ
വാക്പതാവിന്ദുനാ സഹ ॥ **1.18.9** ॥ 636

പ്രോദ്യമാനേ ജഗന്നാഥം
സർവലോകനമസ്കൃതം।
കൗസൽയാജനയദ് രാമം
ദിവ്യലക്ഷണസംയുതം ॥ **1.18.10** ॥ 637

വിഷ്ണോരർധം മഹാഭാഗം
പുത്രമൈക്ഷ്വാകുനന്ദനം।
ലോഹിതാക്ഷം മഹാബാഹും
രക്തോഷ്ഠം ദുന്ദുഭിസ്വനം ॥ **1.18.11** ॥ 638

കൗസൽയാ ശുശുഭേ തേന
പുത്രേണാമിതതേജസാ।
യഥാ വരേണ ദേവാനാ -
മദിതിർവജ്രപാണിനാ ॥ **1.18.12** ॥ 639

ഭരതോ നാമ കൈകേയ്യാം
ജജ്ഞേ സത്യപരാക്രമഃ।
സാക്ഷാദ് വിഷ്ണോശ്ചതുർഭാഗഃ
സർവൈഃ സമുദിതോ ഗുണൈഃ ॥ **1.18.13** ॥ 640

അഥ ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നൗ
സുമിത്രാജനയത് സുതൗ।
വീരൗ സർവാസ്ത്രകുശലൗ
വിഷ്ണോരർധസമൻവിതൗ ॥ **1.18.14** ॥ 641

പുഷ്യേ ജാതസ്തു ഭരതോ
മീനലഗ്നേ പ്രസന്നധീഃ।
സാർപേ ജാതൗ തു സൗമിത്രീ
കുലീരേഽഭ്യുദിതേ രവൗ ॥ **1.18.15** ॥ 642

രാജ്ഞഃ പുത്രാ മഹാത്മാന -
ശ്ചത്വാരോ ജജ്ഞിരേ പൃഥക് ।
ഗുണവന്തോഽനുരൂപാശ്ച
രുച്യാ പ്രോഷ്ഠപദോപമാഃ ॥ **1.18.16** ॥ 643

ജഗുഃ കലം ച ഗന്ധർവാ
നന്യതുശ്ചാപ്സരോഗണാഃ ।
ദേവദുന്ദുഭയോ നേദുഃ
പുഷ്പവൃഷ്ടിശ്ച ഖാത് പതത് ॥ **1.18.17** ॥ 644

ഉത്സവശ്ച മഹാനാസീ -
ദയോധ്യായാം ജനാകുലഃ ।
രഥ്യാശ്ച ജനസംബാധാ
നടനർതകസങ്കുലാഃ ॥ **1.18.18** ॥ 645

ഗായനൈശ്ച വിരാവിണ്യോ
വാദനൈശ്ച തഥാപരൈഃ ।
വിരേജുർവിപുലാസ്തത്ര
സർവരത്നസമൻവിതാഃ ॥ **1.18.19** ॥ 646

പ്രദേയാംശ്ച ദദൗ രാജാ
സൂതമാഗധവന്ദിനാം ।
ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദൗ വിത്തം
ഗോധനാനി സഹസ്രശഃ ॥ **1.18.20** ॥ 647

അതീത്യൈകാദശാഹം തു
നാമകർമ തഥാകരോത് ।
ജ്യേഷ്ഠം രാമം മഹാത്മാനം
ഭരതം കൈകയീസുതം ॥ **1.18.21** ॥ 648

സൗമിത്രിം ലക്ഷ്മണമിതി
ശത്രുഘ്നമപരം തഥാ।
വസിഷ്ഠഃ പരമപ്രീതോ
നാമാനി കുരുതേ തദാ ॥ **1.18.22** ॥ 649

ബ്രാഹ്മണാൻ ഭോജയാമാസ
പൗരജാനപദാനപി।
അദദദ് ബ്രാഹ്മണാനാം ച
രത്നൗഘമമലം ബഹു ॥ **1.18.23** ॥ 650

തേഷാം ജൻമക്രിയാദീനി
സർവകർമാൺയകാരയത്।
തേഷാം കേതുരിവ ജ്യേഷ്ഠോ
രാമോ രതികരഃ പിതുഃ ॥ **1.18.24** ॥ 651

ബഭൂവ ഭൂയോ ഭൂതാനാം
സ്വയംഭൂരിവ സമ്മതഃ।
സർവേ വേദവിദഃ ശൂരാഃ
സർവേ ലോകഹിതേ രതാഃ ॥ **1.18.25** ॥ 652

സർവേ ജ്ഞാനോപസമ്പന്നാഃ
സർവേ സമുദിതാ ഗുണൈഃ।
തേഷാമപി മഹാതേജാ
രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ ॥ **1.18.26** ॥ 653

ഇഷ്ടഃ സർവസ്യ ലോകസ്യ
ശശാങ്ക ഇവ നിർമലഃ।
ഗജസ്കന്ധേഽശ്വപൃഷ്ഠേ ച
രഥചർയാസു സമ്മതഃ ॥ **1.18.27** ॥ 654

ധനുർവേദേ ച നിരതഃ
പിതുഃ ശുശ്രൂഷണേ രതഃ।
ബാൽയാത് പ്രഭൃതി സുസ്നിഗ്ധോ
ലക്ഷ്മണോ ലക്ഷ്മിവർധനഃ ॥ **1.18.28** ॥ 655

രാമസ്യ ലോകരാമസ്യ
ഭ്രാതുർയേഷ്ഠസ്യ നിത്യശഃ।
സർവപ്രിയകരസ്തസ്യ
രാമസ്യാപി ശരീരതഃ ॥ **1.18.29** ॥ 656

ലക്ഷ്മണോ ലക്ഷ്മിസമ്പന്നോ
ബഹിഃപ്രാണ ഇവാപരഃ।
ന ച തേന വിനാ നിദ്രാം
ലഭതേ പുരുഷോത്തമഃ ॥ **1.18.30** ॥ 657

മൃഷ്ടമന്നമുപാനീത -
മശ്നാതി ന ഹി തം വിനാ।
യദാ ഹി ഹയമാരൂഢോ
മൃഗയാം യാതി രാഘവഃ ॥ **1.18.31** ॥ 658

അഥൈനം പൃഷ്ഠതോഽഭ്യേതി
സധനുഃ പരിപാലയൻ।
ഭരതസ്യാപി ശത്രുഘ്നോ
ലക്ഷ്മണാവരജോ ഹി സഃ ॥ **1.18.32** ॥ 659

പ്രാണൈഃ പ്രിയതരോ നിത്യം
തസ്യ ചാസീത് തഥാ പ്രിയഃ।
സ ചതുർഭിർമഹാഭാഗൈഃ
പുത്രൈർദശരഥഃ പ്രിയൈഃ ॥ **1.18.33** ॥ 660

ബഭൂവ പരമപ്രീതോ
ദേവൈരിവ പിതാമഹഃ।
തേ യദാ ജ്ഞാനസമ്പന്നാഃ
സർവേ സമുദിതാ ഗുണൈഃ ॥ **1.18.34** ॥ 661

ഹ്രീമന്തഃ കീർതിമന്തശ്ച
സർവജ്ഞാ ദീർഘദർശിനഃ।
തേഷാമേവമ്പ്രഭാവാണാം
സർവേഷാം ദീപ്തതേജസാം ॥ **1.18.35** ॥ 662

പിതാ ദശരഥോ ഹൃഷ്ടോ
ബ്രഹ്മാ ലോകാധിപോ യഥാ।
തേ ചാപി മനുജവ്യാഘ്രാ
വൈദികാധ്യയനേ രതാഃ ॥ **1.18.36** ॥ 663

പിതൃശുശ്രൂഷണരതാ
ധനുർവേദേ ച നിഷ്ഠിതാഃ।
അഥ രാജാ ദശരഥ -
സ്തേഷാം ദാരക്രിയാം പ്രതി ॥ **1.18.37** ॥ 664

ചിന്തയാമാസ ധർമാത്മാ
സോപാധ്യായഃ സബാന്ധവഃ।
തസ്യ ചിന്തയമാനസ്യ
മന്ത്രിമധ്യേ മഹാത്മനഃ ॥ **1.18.38** ॥ 665

അഭ്യാഗച്ഛൻമഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
സ രാജ്ഞോ ദർശനാകാങ്ക്ഷീ
ദ്വാരാധ്യക്ഷാനുവാച ഹ ॥ **1.18.39** ॥ 666

ശീഘ്രമാഖ്യാത മാം പ്രാപ്തം
കൗശികം ഗാധിനഃ സുതം।
തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
രാജ്ഞോ വേശ്മ പ്രദുദ്രുവുഃ ॥ **1.18.40** ॥ 667

സംഭ്രാന്തമനസഃ സർവേ
തേന വാക്യേന ചോദിതാഃ।
തേ ഗത്വാ രാജഭവനം
വിശ്വാമിത്രമൃഷിം തദാ ॥ **1.18.41** ॥ 668

പ്രാപ്തമാവേദയാമാസു -
ർനൃപായേക്ഷ്വാകവേ തദാ।
തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സപുരോധാഃ സമാഹിതഃ ॥ **1.18.42** ॥ 669

പ്രത്യുജ്ജഗാമ സംഹഷ്ടോ
ബ്രഹ്മാണമിവ വാസവഃ।
സ ദൃഷ്ട്വാ ജ്വലിതം ദീപ്ത്യാ
താപസം സംശിതവ്രതം ॥ **1.18.43** ॥ 670

പ്രഹൃഷ്ടവദനോ രാജാ
തതോഽർഘ്യമുപഹാരയത്।
സ രാജ്ഞഃ പ്രതിഗൃഹ്യാർഘ്യം
ശാസ്ത്രദൃഷ്ടേന കർമണാ ॥ **1.18.44** ॥ 671

കുശലം ചാവ്യയം ചൈവ
പര്യപൃച്ഛന്നരാധിപം।
പുരേ കോശേ ജനപദേ
ബാന്ധവേഷു സുഹൃത്സു ച ॥ **1.18.45** ॥ 672

കുശലം കൗശികോ രാജ്ഞഃ
പര്യപൃച്ഛത് സുധാർമികഃ।
അപി തേ സന്നതാഃ സർവേ
സാമന്തരിപവോ ജിതാഃ ॥ **1.18.46** ॥ 673

ദൈവം ച മാനുഷം ചൈവ
കർമ തേ സാധ്വനുഷ്ഠിതം।
വസിഷ്ഠം ച സമാഗമ്യ
കുശലം മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.18.47** ॥ 674

ഋഷീംശ്ച താൻ യഥാൻയായം
മഹാഭാഗ ഉവാച ഹ।
തേ സർവേ ഹൃഷ്ടമനസ -
സ്തസ്യ രാജ്ഞോ നിവേശനം ॥ **1.18.48** ॥ 675

വിവിശുഃ പൂജിതാസ്തേന
നിഷേദുശ്ച യഥാർഹതഃ।
അഥ ഹൃഷ്ടമനാ രാജാ
വിശ്വാമിത്രം മഹാമുനിം ॥ **1.18.49** ॥ 676

ഉവാച പരമോദാരോ
ഹൃഷ്ടസ്തമഭിപൂജയൻ।
യഥാമൃതസ്യ സമ്പ്രാപ്തി -
ർയഥാ വർഷമനൂദകേ ॥ **1.18.50** ॥ 677

യഥാ സദൃശദാരേഷു
പുത്രജൻമാപ്രജസ്യ വൈ।
പ്രണഷ്ടസ്യ യഥാ ലാഭോ
യഥാ ഹർഷോ മഹോദയഃ ॥ **1.18.51** ॥ 678

തഥൈവാഗമനം മൻയേ
സ്വാഗതം തേ മഹാമുനേ।
കം ച തേ പരമം കാമം
കരോമി കിമു ഹർഷിതഃ॥ **1.18.52**॥ 679

പാത്രഭൂതോഽസി മേ ബ്രഹ്മൻ
ദിഷ്ട്യാ പ്രാപ്തോഽസി മാനദ।
അദ്യ മേ സഫലം ജൻമ
ജീവിതം ച സുജീവിതം॥ **1.18.53**॥ 680

യസ്മാദ് വിപ്രേന്ദ്രമദ്രാക്ഷം
സുപ്രഭാതാ നിശാ മമ।
പൂർവ രാജർഷിശബ്ദേന
തപസാ ദ്യോതിതപ്രഭഃ॥ **1.18.54**॥ 681

ബ്രഹ്മർഷിത്വമനുപ്രാപ്തഃ
പൂജ്യോഽസി ബഹുധാ മയാ।
തദദ്ഭുതമഭൂദ് വിപ്ര
പവിത്രം പരമം മമ॥ **1.18.55**॥ 682

ശുഭക്ഷേത്രഗതശ്ചാഹം
തവ സന്ദർശനാത് പ്രഭോ।
ബ്രൂഹി യത് പ്രാർഥിതം തുഭ്യം
കാർയമാഗമനം പ്രതി॥ **1.18.56**॥ 683

ഇച്ഛാമ്യനുഗൃഹീതോഽഹം
ത്വദർഥം പരിവൃദ്ധയേ।
കാർയസ്യ ന വിമർശം ച
ഗന്തുമർഹസി സുവ്രത॥ **1.18.57**॥ 684

കർതാ ചാഹമശേഷേണ
ദൈവതം ഹി ഭവാൻ മമ।
മമ ചായമനുപ്രാപ്തോ
മഹാനഭ്യുദയോ ദ്വിജ।
തവാഗമനജഃ കൃത്സ്നോ
ധർമശ്ചാനുത്തമോ ദ്വിജ ॥ **1.18.58** ॥ 685

ഇതി ഹൃദയസുഖം നിശമ്യ വാക്യം
ശ്രുതിസുഖമാത്മവതാ വിനീതമുക്തം।
പ്രഥിതഗുണയശാ ഗുണൈർവിശിഷ്ടഃ
പരമഋഷിഃ പരമം ജഗാമ ഹർഷം ॥ **1.18.59** ॥ 686

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനവിംശഃ സർഗഃ ॥

യജ്ഞരക്ഷണായ രാമം മേ ദേഹീതി വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ ദശരഥസ്യ ദുഃഖം മോഹശ്ച

തച്ഛ്രുത്വാ രാജസിംഹസ്യ
വാക്യമദ്ഭുതവിസ്തരം ।
ഹൃഷ്ടരോമാ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.19.1** ॥ 687

സദൃശം രാജശാർദൂല
തവൈവം ഭുവി നാന്യതഃ ।
മഹാവംശപ്രസൂതസ്യ
വസിഷ്ഠവ്യപദേശിനഃ ॥ **1.19.2** ॥ 688

യത് തു മേ ഹൃദ്ഗതം വാക്യം
തസ്യ കാര്യസ്യ നിശ്ചയം ।
കുരുഷ്വ രാജശാർദൂല
ഭവ സത്യപ്രതിശ്രവഃ ॥ **1.19.3** ॥ 689

അഹം നിയമമാതിഷ്ഠേ
സിദ്ധ്യർഥം പുരുഷർഷഭ ।

തസ്യ വിഘ്നകരൗ ദ്വൗ തു
രാക്ഷസൗ കാമരൂപിണൗ ॥ **1.19.4** ॥ 690

വ്രതേ തു ബഹുശശ്ചീർണേ
സമാപ്ത്യാം രാക്ഷസാവിമൗ ।
മാരീചശ്ച സുബാഹുശ്ച
വീർയവന്തൗ സുശിക്ഷിതൗ ॥ **1.19.5** ॥ 691

തൗ മാംസരുധിരൗഘേണ
വേദിം താമഭ്യവർഷതാം ।
അവധൂതേ തഥാഭൂതേ
തസ്മിൻ നിയമനിശ്ചയേ ॥ **1.19.6** ॥ 692

കൃതശ്രമോ നിരുത്സാഹ -
സ്തസ്മാദ് ദേശാദപാക്രമേ ।
ന ച മേ ക്രോധമുത്സ്രഷ്ടും
ബുദ്ധിർഭവതി പാർഥിവ ॥ **1.19.7** ॥ 693

തഥാഭൂതാ ഹി സാ ചർയാ
ന ശാപസ്തത്ര മുച്യതേ ।
സ്വപുത്രം രാജശാർദൂല
രാമം സത്യപരാക്രമം ॥ **1.19.8** ॥ 694

കാകപക്ഷധരം വീരം
ജ്യേഷ്ഠം മേ ദാതുമർഹസി ।
ശക്തോ ഹ്യേഷ മയാ ഗുപ്തോ
ദിവ്യേന സ്വേന തേജസാ ॥ **1.19.9** ॥ 695

രാക്ഷസാ യേ വികർതാര -
സ്തേഷാമപി വിനാശനേ ।

ശ്രേയശ്ചാസ്മൈ പ്രദാസ്യാമി
ബഹുരൂപം ന സംശയഃ ॥ **1.19.10** ॥ 696

ത്രയാണാമപി ലോകാനാം
യേന ഖ്യാതിം ഗമിഷ്യതി ।
ന ച തൗ രാമമാസാദ്യ
ശക്തൗ സ്ഥാതും കഥഞ്ചന ॥ **1.19.11** ॥ 697

ന ച തൗ രാഘവാദന്യോ
ഹന്തുമുത്സഹതേ പുമാൻ ।
വീര്യോത്സിക്തൗ ഹി തൗ പാപൗ
കാലപാശവശം ഗതൗ ॥ **1.19.12** ॥ 698

രാമസ്യ രാജശാർദൂല
ന പര്യാപ്തൗ മഹാത്മനഃ ।
ന ച പുത്രഗതം സ്നേഹം
കർതുമർഹസി പാർഥിവ ॥ **1.19.13** ॥ 699

അഹം തേ പ്രതിജാനാമി
ഹതൗ തൗ വിദ്ധി രാക്ഷസൗ ।
അഹം വേദ്മി മഹാത്മാനം
രാമം സത്യപരാക്രമം ॥ **1.19.14** ॥ 700

വസിഷ്ഠോഽപി മഹാതേജാ
യേ ചേമേ തപസി സ്ഥിതാഃ ।
യദി തേ ധർമലാഭം തു
യശശ്ച പരമം ഭുവി ॥ **1.19.15** ॥ 701

സ്ഥിരമിച്ഛസി രാജേന്ദ്ര
രാമം മേ ദാതുമർഹസി ।

യദ്യഭ്യനുജ്ഞാം കാകുത്സ്ഥ
ദദതേ തവ മന്ത്രിണഃ ॥ **1.19.16** ॥ 702

വസിഷ്ഠപ്രമുഖാഃ സർവേ
തതോ രാമം വിസർജയ ।
അഭിപ്രേതമസംസക്ത -
മാത്മജം ദാതുമർഹസി ॥ **1.19.17** ॥ 703

ദശരാത്രം ഹി യജ്ഞസ്യ
രാമം രാജീവലോചനം ।
നാത്യേതി കാലോ യജ്ഞസ്യ
യഥായം മമ രാഘവ ॥ **1.19.18** ॥ 704

തഥാ കുരുഷ്വ ഭദ്രം തേ
മാ ച ശോകേ മനഃ കൃഥാഃ ।
ഇത്യേവമുക്ത്വാ ധർമാത്മാ
ധർമാർഥസഹിതം വചഃ ॥ **1.19.19** ॥ 705

വിരരാമ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമതിഃ ।
സ തന്നിശമ്യ രാജേന്ദ്രോ
വിശ്വാമിത്രവചഃ ശുഭം ॥ **1.19.20** ॥ 706

ശോകേന മഹതാവിഷ്ടശ്ചചാല ച മുമോഹ ച ।
ലബ്ധസംജ്ഞസ്തദോത്ഥായ വ്യഷീദത ഭയാൻവിതഃ ॥ **1.19.21** ॥ 707

ഇതി ഹൃദയമനോവിദാരണം
മുനിവചനം തദതീവ ശുശ്രുവാൻ ।
നരപതിരഭവൻ മഹാംസ്തദാ
വ്യഥിതമനാഃ പ്രചചാല ചാസനാത് ॥ **1.19.22** ॥ 708

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകോനവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ വിംശഃ സർഗഃ ॥

രാജ്ഞോഽനംഗീകരണം ശ്രുത്വാ വിശ്വാമിത്രസ്യ കോപഃ

തച്ഛ്രുത്വാ രാജശാർദൂലോ
വിശ്വാമിത്രസ്യ ഭാഷിതം।
മുഹൂർതമിവ നിഃസംജ്ഞഃ
സംജ്ഞാവാനിദമബ്രവീത് ॥ **1.20.1** ॥ 709

ഊനഷോഡശവർഷോ മേ
രാമോ രാജീവലോചനഃ।
ന യുദ്ധയോഗ്യതാമസ്യ
പശ്യാമി സഹ രാക്ഷസൈഃ ॥ **1.20.2** ॥ 710

ഇയമക്ഷൗഹിണീ സേനാ
യസ്യാഹം പതിരീശ്വരഃ।
അനയാ സഹിതോ ഗത്വാ
യോദ്ധാഹം തൈർനിശാചരൈഃ ॥ **1.20.3** ॥ 711

ഇമേ ശൂരാശ്ച വിക്രാന്താ
ഭൃത്യാ മേഽസ്ത്രവിശാരദാഃ।
യോഗ്യാ രക്ഷോഗണൈർയോദ്ധും
ന രാമം നേതുമർഹസി ॥ **1.20.4** ॥ 712

അഹമേവ ധനുഷ്പാണി -
ർഗോപ്താ സമരമൂർധനി ।
യാവത് പ്രാണാൻ ധരിഷ്യാമി
താവദ് യോത്സ്യേ നിശാചരൈഃ ॥ **1.20.5** ॥ 713

നിർവിഘ്നാ വ്രതചർയാ സാ
ഭവിഷ്യതി സുരക്ഷിതാ ।
അഹം തത്ര ഗമിഷ്യാമി
ന രാമം നേതുമർഹസി ॥ **1.20.6** ॥ 714

ബാലോ ഹ്യകൃതവിദ്യശ്ച
ന ച വേത്തി ബലാബലം ।
ന ചാസ്ത്രബലസംയുക്തോ
ന ച യുദ്ധവിശാരദഃ ॥ **1.20.7** ॥ 715

ന ചാസൗ രക്ഷസാം യോഗ്യഃ
കൂടയുദ്ധാ ഹി രാക്ഷസാഃ ।
വിപ്രയുക്തോ ഹി രാമേണ
മുഹൂർതമപി നോത്സഹേ ॥ **1.20.8** ॥ 716

ജീവിതും മുനിശാർദൂലം
ന രാമം നേതുമർഹസി ।
യദി വാ രാഘവം ബ്രഹ്മൻ
നേതുമിച്ഛസി സുവ്രത ॥ **1.20.9** ॥ 717

ചതുരംഗസമായുക്തം
മയാ സഹ ച തം നയ ।
ഷഷ്ടിർവർഷസഹസ്രാണി
ജാതസ്യ മമ കൗശിക ॥ **1.20.10** ॥ 718

കൃച്ഛ്രേണോത്പാദിതശ്ചായം
    ന രാമം നേതുമർഹസി।
ചതുർണാമാത്മജാനാം ഹി
    പ്രീതിഃ പരമികാ മമ ॥ **1.20.11** ॥ 719

ജ്യേഷ്ഠേ ധർമപ്രധാനേ ച
    ന രാമം നേതുമർഹസി।
കിം വീർയാ രാക്ഷസാസ്തേ ച
    കസ്യ പുത്രാശ്ച കേ ച തേ ॥ **1.20.12** ॥ 720

കഥം പ്രമാണാഃ കേ ചൈതാൻ
    രക്ഷന്തി മുനിപുംഗവ।
കഥം ച പ്രതികർതവ്യം
    തേഷാം രാമേണ രക്ഷസാം ॥ **1.20.13** ॥ 721

മാമകൈർവാ ബലൈർബ്രഹ്മൻ
    മയാ വാ കൂടയോധിനാം।
സർവം മേ ശംസ ഭഗവൻ
    കഥം തേഷാം മയാ രണേ ॥ **1.20.14** ॥ 722

സ്ഥാതവ്യം ദുഷ്ടഭാവാനാം
    വീർയോത്സിക്തൈ ഹി രാക്ഷസാഃ।
തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
    വിശ്വാമിത്രോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.20.15** ॥ 723

പൗലസ്ത്യവംശപ്രഭവോ
    രാവണോ നാമ രാക്ഷസഃ।
സ ബ്രഹ്മണാ ദത്തവര -
    സ്ത്രൈലോക്യം ബാധതേ ഭൃശം ॥ **1.20.16** ॥ 724

മഹാബലോ മഹാവീർയോ
രാക്ഷസൈർബഹുഭിർവൃതഃ।
ശ്രൂയതേ ച മഹാരാജ
രാവണോ രാക്ഷസാധിപഃ ॥ **1.20.17** ॥ 725

സാക്ഷാദ്വൈശ്രവണഭ്രാതാ
പുത്രോ വിശ്രവസോ മുനേഃ।
യദാ ന ഖലു യജ്ഞസ്യ
വിഘ്നകർതാ മഹാബലഃ ॥ **1.20.18** ॥ 726

തേന സഞ്ചോദിതൗ തൗ തു
രാക്ഷസൗ ച മഹാബലൗ।
മാരീചശ്ച സുബാഹുശ്ച
യജ്ഞവിഘ്നം കരിഷ്യതഃ ॥ **1.20.19** ॥ 727

ഇത്യുക്തോ മുനിനാ തേന
രാജോവാച മുനിം തദാ।
നഹി ശക്തോഽസ്മി സംഗ്രാമേ
സ്ഥാതും തസ്യ ദുരാത്മനഃ ॥ **1.20.20** ॥ 728

സ ത്വം പ്രസാദം ധർമജ്ഞ
കുരുഷ്വ മമ പുത്രകേ।
മമ ചൈവാൽപഭാഗ്യസ്യ
ദൈവതം ഹി ഭവാൻ ഗുരുഃ ॥ **1.20.21** ॥ 729

ദേവദാനവഗന്ധർവാ
യക്ഷാഃ പതഗപന്നഗാഃ।
ന ശക്താ രാവണം സോഢും
കിം പുനർമാനവാ യുധി ॥ **1.20.22** ॥ 730

സ തു വീർയവതാം വീർയ -
മാദത്തേ യുധി രാവണഃ।
തേന ചാഹം ന ശക്തോഽസ്മി
സംയോദ്ധും തസ്യ വാ ബലൈഃ ॥ **1.20.23** ॥ 731

സബലോ വാ മുനിശ്രേഷ്ഠ
സഹിതോ വാ മമാത്മജൈഃ।
കഥമപ്യമരപ്രഖ്യം
സംഗ്രാമാണാമകോവിദം ॥ **1.20.24** ॥ 732

ബാലം മേ തനയം ബ്രഹ്മൻ
നൈവ ദാസ്യാമി പുത്രകം।
അഥ കാലോപമൗ യുദ്ധേ
സുതൗ സുന്ദോപസുന്ദയോഃ ॥ **1.20.25** ॥ 733

യജ്ഞവിഘ്നകരൗ തൗ തേ
നൈവ ദാസ്യാമി പുത്രകം।
മാരീചശ്ച സുബാഹുശ്ച
വീർയവന്തൗ സുശിക്ഷിതൗ ॥ **1.20.26** ॥ 734

തയോരന്യതരം യോദ്ധും യാസ്യാമി സസുഹൃദ്ഗണഃ।
അന്യഥാ ത്വനുനേഷ്യാമി ഭവന്തം സഹബാന്ധവഃ ॥ **1.20.27** ॥ 735

ഇതി നരപതിജൽപനാദ് ദ്വിജേന്ദ്രം
കുശികസുതം സുമഹാൻ വിവേശ മന്യുഃ।
സുഹുത ഇവ മഖേഽഗ്നിരാജ്യസിക്തഃ
സമഭവദുജ്ജ്വലിതോ മഹർഷിവഹ്നിഃ ॥ **1.20.28** ॥ 736

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ വിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകവിംശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രസ്യ സരോഷം വചനമാകർണ്യ വസിഷ്ഠേന രാജ്ഞഃ പ്രബോധനം

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
സ്നേഹപര്യാകുലാക്ഷരം।
സമൻയുഃ കൗശികോ വാക്യം
പ്രത്യുവാച മഹീപതിം ॥ **1.21.1** ॥ 737

പൂർവമർഥം പ്രതിശ്രുത്യ
പ്രതിജ്ഞാം ഹാതുമിച്ഛസി।
രാഘവാണാമയുക്തോഽയം
കുലസ്യാസ്യ വിപർയയഃ ॥ **1.21.2** ॥ 738

യദീദം തേ ക്ഷമം രാജൻ
ഗമിഷ്യാമി യഥാഗതം।
മിഥ്യാപ്രതിജ്ഞഃ കാകുത്സ്ഥ
സുഖീ ഭവ സുഹൃദ്വൃതഃ ॥ **1.21.3** ॥ 739

തസ്യ രോഷപരീതസ്യ
വിശ്വാമിത്രസ്യ ധീമതഃ।

ചചാല വസുധാ കൃത്സ്നാ
ദേവാനാം ച ഭയം മഹത് ॥ **1.21.4** ॥ 740

ത്രസ്തരൂപം തു വിജ്ഞായ
ജഗത് സർവം മഹാനൃഷിഃ ।
നൃപതിം സുവ്രതോ ധീരോ
വസിഷ്ഠോ വാക്യമബ്രവീത് ॥ **1.21.5** ॥ 741

ഇക്ഷ്വാകൂണാം കുലേ ജാതഃ
സാക്ഷാദ് ധർമ ഇവാപരഃ ।
ധൃതിമാൻ സുവ്രതഃ ശ്രീമാൻ
ന ധർമം ഹാതുമർഹസി ॥ **1.21.6** ॥ 742

ത്രിഷു ലോകേഷു വിഖ്യാതോ
ധർമാത്മാ ഇതി രാഘവഃ ।
സ്വധർമം പ്രതിപദ്യസ്വ
നാധർമം വോഢുമർഹസി ॥ **1.21.7** ॥ 743

പ്രതിശ്രുത്യ കരിഷ്യേതി
ഉക്തം വാക്യമകുർവതഃ ।
ഇഷ്ടാപൂർതവധോ ഭൂയാത്
തസ്മാദ് രാമം വിസർജയ ॥ **1.21.8** ॥ 744

കൃതാസ്ത്രമകൃതാസ്ത്രം വാ
നൈനം ശക്ഷ്യന്തി രാക്ഷസാഃ ।
ഗുപ്തം കുശികപുത്രേണ
ജ്വലനേനാമൃതം യഥാ ॥ **1.21.9** ॥ 745

ഏഷ വിഗ്രഹവാൻ ധർമ
ഏഷ വീർയവതാം വരഃ ।

ഏഷ വിദ്യാധികോ ലോകേ
തപസശ്ച പരായണം ॥ **1.21.10** ॥ 746

ഏഷോഽസ്ത്രാൻ വിവിധാൻ വേത്തി
ത്രൈലോക്യേ സചരാചരേ ।
നൈനമൻയഃ പുമാൻ വേത്തി
ന ച വേത്സ്യന്തി കേചന ॥ **1.21.11** ॥ 747

ന ദേവാ നർഷയഃ കേചി -
ന്നാമരാ ന ച രാക്ഷസാഃ ।
ഗന്ധർവയക്ഷപ്രവരാഃ
സകിന്നരമഹോരഗാഃ ॥ **1.21.12** ॥ 748

സർവാസ്ത്രാണി കൃശാശ്വസ്യ
പുത്രാഃ പരമധാർമികാഃ ।
കൗശികായ പുരാ ദത്താ
യദാ രാജ്യം പ്രശാസതി ॥ **1.21.13** ॥ 749

തേഽപി പുത്രാഃ കൃശാശ്വസ്യ
പ്രജാപതിസുതാസുതാഃ ।
നൈകരൂപാ മഹാവീർയാ
ദീപ്തിമന്തോ ജയാവഹാഃ ॥ **1.21.14** ॥ 750

ജയാ ച സുപ്രഭാ ചൈവ
ദക്ഷകൻയേ സുമധ്യമേ ।
തേ സൂതേഽസ്ത്രാണി ശസ്ത്രാണി
ശതം പരമഭാസ്വരം ॥ **1.21.15** ॥ 751

പഞ്ചാശതം സുതാൻ ലേഭേ
ജയാ ലബ്ധവരാ വരാൻ ।

വധായാസുരസൈന്യാനാ -
മപ്രമേയാനരൂപിണഃ ॥ **1.21.16** ॥ 752

സുപ്രഭാജനയച്ചാപി
പുത്രാൻ പഞ്ചാശതം പുനഃ ।
സംഹാരാൻ നാമ ദുർധർഷാൻ
ദുരാക്രാമാൻ ബലീയസഃ ॥ **1.21.17** ॥ 753

താനി ചാസ്ത്രാണി വേത്ത്യേഷ
യഥാവത് കുശികാത്മജഃ ।
അപൂർവാണാം ച ജനനേ
ശക്തോ ഭൂയശ്ച ധർമവിത് ॥ **1.21.18** ॥ 754

തേനാസ്യ മുനിമുഖ്യസ്യ
ധർമജ്ഞസ്യ മഹാത്മനഃ ।
ന കിഞ്ചിദസ്ത്യവിദിതം
ഭൂതം ഭവ്യം ച രാഘവ ॥ **1.21.19** ॥ 755

ഏവംവീർയോ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹായശാഃ ।
ന രാമഗമനേ രാജൻ
സംശയം ഗന്തുമർഹസി ॥ **1.21.20** ॥ 756

തേഷാം നിഗ്രഹണേ ശക്തഃ സ്വയം ച കുശികാത്മജഃ ।
തവ പുത്രഹിതാർഥായ ത്വാമുപേത്യാഭിയാചതേ ॥ **1.21.21** ॥ 757

ഇതി മുനിവചനാത് പ്രസന്നചിത്തോ
രഘുവൃഷഭശ്ച മുമോദ പാർഥിവാഗ്ര്യഃ ।
ഗമനമഭിരുരോച രാഘവസ്യ
പ്രഥിതയശാഃ കുശികാത്മജായ ബുദ്ധ്യാ ॥ **1.21.22** ॥ 758

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വാവിംശഃ സർഗഃ ॥

രാജ്ഞാ സ്വസ്ത്യയനപൂർവകം രാമലക്ഷ്മണയോർമുനിനാ സഹ പ്രസ്ഥാപനം മാർഗേ തയോർവിശ്വാമിത്രാദ് ബലാതിബലാഖ്യവിദ്യയോഃ പ്രാപ്തിശ്ച

തഥാ വസിഷ്ഠേ ബ്രുവതി
രാജാ ദശരഥഃ സ്വയം।
പ്രഹൃഷ്ടവദനോ രാമ -
മാജുഹാവ സലക്ഷ്മണം ॥ **1.22.1** ॥ 759

കൃതസ്വസ്ത്യയനം മാത്രാ
പിത്രാ ദശരഥേന ച।
പുരോധസാ വസിഷ്ഠേന
മംഗലൈരഭിമന്ത്രിതം ॥ **1.22.2** ॥ 760

സ പുത്രം മൂർധന്യുപാഘ്രായ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ।
ദദൗ കുശികപുത്രായ
സുപ്രീതേനാന്തരാത്മനാ ॥ **1.22.3** ॥ 761

തതോ വായുഃ സുഖസ്പർശോ
നീരജസ്കോ വവൗ തദാ।

വിശ്വാമിത്രഗതം രാമം
ദൃഷ്ട്വാ രാജീവലോചനം ॥ **1.22.4** ॥ 762

പുഷ്പവൃഷ്ടിർമഹത്യാസീദ്
ദേവദുന്ദുഭിനിഃസ്വനൈഃ ।
ശംഖദുന്ദുഭിനിർഘോഷഃ
പ്രയാതേ തു മഹാത്മനി ॥ **1.22.5** ॥ 763

വിശ്വാമിത്രോ യയാവഗ്രേ
തതോ രാമോ മഹായശാഃ ।
കാകപക്ഷധരോ ധൻവീ
തം ച സൗമിത്രിരൻവഗാത് ॥ **1.22.6** ॥ 764

കലാപിനൗ ധനുഷ്പാണീ
ശോഭയാനൗ ദിശോ ദശ ।
വിശ്വാമിത്രം മഹാത്മാനം
ത്രിശീർഷാവിവ പന്നഗൗ ॥ **1.22.7** ॥ 765

അനുജഗ്മതുരക്ഷുദ്രൗ
പിതാമഹമിവാശ്വിനൗ ।
അനുയാതൗ ശ്രിയാ ദീപ്തൗ
ശോഭയന്താവനിന്ദിതൗ ॥ **1.22.8** ॥ 766

തദാ കുശികപുത്രം തു
ധനുഷ്പാണീ സ്വലങ്കൃതൗ ।
ബദ്ധഗോധാംഗുലിത്രാണൗ
ഖഡ്ഗവന്തൗ മഹാദ്യുതീ ॥ **1.22.9** ॥ 767

കുമാരൗ ചാരുവപുഷൗ
ഭ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ।

അനുയാതൗ ശ്രിയാ ദീപ്തൗ
ശോഭയേതാമനിന്ദിതൗ ।
സ്ഥാണും ദേവമിവാചിന്ത്യം
കുമാരാവിവ പാവകീ ॥ **1.22.10** ॥ 768

അധ്യർധയോജനം ഗത്വാ
സരയ്വാ ദക്ഷിണേ തടേ ।
രാമേതി മധുരാം വാണീം
വിശ്വാമിത്രോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.22.11** ॥ 769

ഗൃഹാണ വത്സ സലിലം
മാ ഭൂത് കാലസ്യ പർയയഃ ।
മന്ത്രഗ്രാമം ഗൃഹാണ ത്വം
ബലാമതിബലാം തഥാ ॥ **1.22.12** ॥ 770

ന ശ്രമോ ന ജ്വരോ വാ തേ
ന രൂപസ്യ വിപർയയഃ ।
ന ച സുപ്തം പ്രമത്തം വാ
ധർഷയിഷ്യന്തി നൈരൃതാഃ ॥ **1.22.13** ॥ 771

ന ബാഹ്വോഃ സദൃശോ വീർയേ
പൃഥിവ്യാമസ്തി കശ്ചന ।
ത്രിഷു ലോകേഷു വാ രാമ
ന ഭവേത് സദൃശസ്തവ ॥ **1.22.14** ॥ 772

ബലാമതിബലാം ചൈവ
പഠതസ്താത രാഘവ ।
ന സൗഭാഗ്യേ ന ദാക്ഷിണ്യേ
ന ജ്ഞാനേ ബുദ്ധിനിശ്ചയേ ।

നോത്തരേ പ്രതിവക്തവ്യേ
സമോ ലോകേ തവാനഘ ॥ **1.22.15** ॥ 773

ഏതദ്വിദ്യാദ്വയേ ലബ്ധേ
ന ഭവേത് സദൃശസ്തവ ।
ബലാ ചാതിബലാ ചൈവ
സർവജ്ഞാനസ്യ മാതരൗ ॥ **1.22.16** ॥ 774

ക്ഷുത്പിപാസേ ന തേ രാമ
ഭവിഷ്യേതേ നരോത്തമ ।
ബലാമതിബലാം ചൈവ
പഠതസ്താത രാഘവ ॥ **1.22.17** ॥ 775

ഗൃഹാണ സർവലോകസ്യ
ഗുപ്തയേ രഘുനന്ദന ।
വിദ്യാദ്വയമധീയാനേ
യശശ്ചാഥ ഭവേദ് ഭുവി ॥ **1.22.18** ॥ 776

പിതാമഹസുതേ ഹ്യേതേ
വിദ്യേ തേജഃസമൻവിതേ ।
പ്രദാതും തവ കാകുത്സ്ഥ
സദൃശസ്ത്വം ഹി പാർഥിവ ॥ **1.22.19** ॥ 777

കാമം ബഹുഗുണാഃ സർവേ
ത്വയ്യേതേ നാത്ര സംശയഃ ।
തപസാ സംഭൃതേ ചൈതേ
ബഹുരൂപേ ഭവിഷ്യതഃ ॥ **1.22.20** ॥ 778

തതോ രാമോ ജലം സ്പൃഷ്ട്വാ
പ്രഹൃഷ്ടവദനഃ ശുചിഃ ।

പ്രതിജഗ്രാഹ തേ വിദ്യേ
മഹർഷേർഭാവിതാത്മനഃ ॥ **1.22.21** ॥ 779

വിദ്യാസമുദിതോ രാമഃ
ശുശുഭേ ഭീമവിക്രമഃ।
സഹസ്രരശ്മിർഭഗവാ -
ഞ്ശരദീവ ദിവാകരഃ ॥ **1.22.22** ॥ 780

ഗുരുകാർയാണി സർവാണി
നിയുജ്യ കുശികാത്മജേ।
ഊഷുസ്താം രജനീം തത്ര
സരയ്വാം സസുഖം ത്രയഃ ॥ **1.22.23** ॥ 781

ദശരഥനൃപസൂനുസത്തമാഭ്യാം
തൃണശയനേഽനുചിതേ തദോഷിതാഭ്യാം।
കുശികസുതവചോഽനുലാലിതാഭ്യാം
സുഖമിവ സാ വിബഭൗ വിഭാവരീ ച ॥ **1.22.24** ॥ 782

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വാവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രയോവിംശഃ സർഗഃ ॥

മുനിനാ സഹ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണയോഃ സരയൂഗംഗാസംഗമസമീപേ പുണ്യാശ്രമേ നക്തം വിശ്രാമഃ

പ്രഭാതായാം തു ശർവര്യാം
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
അഭ്യഭാഷത കാകുത്സ്ഥൗ
ശയാനൗ പർണസംസ്തരേ ॥ **1.23.1** ॥ 783

കൗസൽയാ സുപ്രജാ രാമ
പൂർവാ സന്ധ്യാ പ്രവർതതേ।
ഉത്തിഷ്ഠ നരശാർദൂല
കർതവ്യം ദൈവമാഹ്നികം ॥ **1.23.2** ॥ 784

തസ്യർഷേഃ പരമോദാരം
വചഃ ശ്രുത്വാ നരോത്തമൗ।
സ്നാത്വാ കൃതോദകൗ വീരൗ
ജേപതുഃ പരമം ജപം ॥ **1.23.3** ॥ 785

കൃതാഹ്നികോ മഹാവീർയൗ
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം।

അഭിവാദ്യാതിസംഹൃഷ്ടൗ
ഗമനായാഭിതസ്ഥതുഃ ॥ **1.23.4** ॥ 786

തൗ പ്രയാന്തൗ മഹാവീർയൗ
ദിവ്യാം ത്രിപഥഗാം നദീം ।
ദദൃശാതേ തതസ്തത്ര
സരയ്വാഃ സംഗമേ ശുഭേ ॥ **1.23.5** ॥ 787

തത്രാശ്രമപദം പുണ്യ -
മൃഷീണാം ഭാവിതാത്മനാം ।
ബഹുവർഷസഹസ്രാണി
തപ്യതാം പരമം തപഃ ॥ **1.23.6** ॥ 788

തം ദൃഷ്ട്വാ പരമപ്രീതൗ
രാഘവൗ പുണ്യമാശ്രമം ।
ഊചതുസ്തം മഹാത്മാനം
വിശ്വാമിത്രമിദം വചഃ ॥ **1.23.7** ॥ 789

കസ്യായമാശ്രമഃ പുണ്യഃ
കോ ൻവസ്മിൻ വസതേ പുമാൻ ।
ഭഗവംശ്രോതുമിച്ഛാവഃ
പരം കൗതൂഹലം ഹി നൗ ॥ **1.23.8** ॥ 790

തയോസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
പ്രഹസ്യ മുനിപുംഗവഃ ।
അബ്രവീച്ഛ്രൂയതാം രാമ
യസ്യായം പൂർവ ആശ്രമഃ ॥ **1.23.9** ॥ 791

കന്ദർപോ മൂർതിമാനാസീത്
കാമ ഇത്യുച്യതേ ബുധൈഃ ।

തപസ്യന്തമിഹ സ്ഥാണും
നിയമേന സമാഹിതം ॥ **1.23.10** ॥ 792

കൃതോദ്വാഹം തു ദേവേശം
ഗച്ഛന്തം സമരുദ്ഗണം ।
ധർഷയാമാസ ദുർമേധാ
ഹുങ്കൃതശ്ച മഹാത്മനാ ॥ **1.23.11** ॥ 793

അവധ്യാതശ്ച രുദ്രേണ
ചക്ഷുഷാ രഘുനന്ദന ।
വ്യശീർയന്ത ശരീരാത് സ്വാത്
സർവഗാത്രാണി ദുർമതേ ॥ **1.23.12** ॥ 794

തത്ര ഗാത്രം ഹതം തസ്യ
നിർദഗ്ധസ്യ മഹാത്മനഃ ।
അശരീരഃ കൃതഃ കാമഃ
ക്രോധാദ് ദേവേശ്വരേണ ഹ ॥ **1.23.13** ॥ 795

അനംഗ ഇതി വിഖ്യാത -
സ്തദാപ്രഭൃതി രാഘവ ।
സ ചാംഗവിഷയഃ ശ്രീമാൻ
യത്രാംഗം സ മുമോച ഹ ॥ **1.23.14** ॥ 796

തസ്യായമാശ്രമഃ പുണ്യ -
സ്തസ്യേമേ മുനയഃ പുരാ ।
ശിഷ്യാ ധർമപരാ വീര
തേഷാം പാപം ന വിദ്യതേ ॥ **1.23.15** ॥ 797

ഇഹാദ്യ രജനീം രാമ
വസേമ ശുഭദർശന ।

പുണ്യയോഃ സരിതോർമധ്യേ
ശ്വസ്തരിഷ്യാമഹേ വയം ॥ **1.23.16** ॥ 798

അഭിഗച്ഛാമഹേ സർവേ
ശുചയഃ പുണ്യമാശ്രമം ।
ഇഹ വാസഃ പരോഽസ്മാകം
സുഖം വത്സ്യാമഹേ നിശാം ॥ **1.23.17** ॥ 799

സ്നാതാശ്ച കൃതജപ്യാശ്ച
ഹുതഹവ്യാ നരോത്തമ ।
തേഷാം സംവദതാം തത്ര
തപോദീർഘേണ ചക്ഷുഷാ ॥ **1.23.18** ॥ 800

വിജ്ഞായ പരമപ്രീതാ
മുനയോ ഹർഷമാഗമൻ ।
അർഘ്യം പാദ്യം തഥാഽഽതിഥ്യം
നിവേദ്യ കുശികാത്മജേ ॥ **1.23.19** ॥ 801

രാമലക്ഷ്മണയോഃ പശ്ചാ -
ദകുർവന്നതിഥിക്രിയാം ।
സത്കാരം സമനുപ്രാപ്യ
കഥാഭിരഭിരഞ്ജയൻ ॥ **1.23.20** ॥ 802

യഥാർഹമജപൻ സന്ധ്യാ -
മൃഷയസ്തേ സമാഹിതാഃ ।
തത്ര വാസിഭിരാനീതാ
മുനിഭിഃ സുവ്രതൈഃ സഹ ॥ **1.23.21** ॥ 803

ൻയവസൻ സുസുഖം തത്ര
കാമാശ്രമപദേ തഥാ ।

കഥാഭിരഭിരാമാഭി -
രഭിരാമൗ നൃപാത്മജൗ।
രമയാമാസ ധർമാത്മാ
കൗശികോ മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.23.22** ॥ 804

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രയോവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർവിംശഃ സർഗഃ ॥

വാരിണോ ഭിദ്യമാനസ്യ കിമയം തുമുലോ ധ്വനിരിതി
നൗകാഗതസ്യ രാമസ്യ പ്രശ്നം ശ്രുത്വാ മുനിനാ
തസ്യോത്തരദാനം മലദകരൂഷതാടകാവനാനാം പരിചയം
ദത്ത്വാ താടകാവധാർഥം ശ്രീരാമസ്യ പ്രേരണം ച

തതഃ പ്രഭാതേ വിമലേ
കൃതാഹ്നികമരിന്ദമൗ ।
വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
നദ്യാസ്തീരമുപാഗതൗ ॥ **1.24.1** ॥ 805

തേ ച സർവേ മഹാത്മാനോ
മുനയഃ സംശിതവ്രതാഃ ।
ഉപസ്ഥാപ്യ ശുഭാം നാവം
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രുവൻ ॥ **1.24.2** ॥ 806

ആരോഹതു ഭവാൻ നാവം
രാജപുത്രപുരസ്കൃതഃ ।
അരിഷ്ടം ഗച്ഛ പന്ഥാനം
മാ ഭൂത് കാലസ്യ പർയയഃ ॥ **1.24.3** ॥ 807

വിശ്വാമിത്രസ്തഥേത്യുക്ത്വാ
താനൃഷീൻ പ്രതിപൂജ്യ ച ।
തതാര സഹിതസ്താഭ്യാം
സരിതം സാഗരംഗമാം ॥ **1.24.4** ॥ 808

തത്ര ശുശ്രാവ വൈ ശബ്ദം
തോയസംരംഭവർധിതം ।
മധ്യമാഗമ്യ തോയസ്യ
തസ്യ ശബ്ദസ്യ നിശ്ചയം ॥ **1.24.5** ॥ 809

ജ്ഞാതുകാമോ മഹാതേജാഃ
സഹ രാമഃ കനീയസാ ।
അഥ രാമഃ സരിൻമധ്യേ
പപ്രച്ഛ മുനിപുംഗവം ॥ **1.24.6** ॥ 810

വാരിണോ ഭിദ്യമാനസ്യ
കിമയം തുമുലോ ധ്വനിഃ ।
രാഘവസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
കൗതൂഹലസമൻവിതം ॥ **1.24.7** ॥ 811

കഥയാമാസ ധർമാത്മാ
തസ്യ ശബ്ദസ്യ നിശ്ചയം ।
കൈലാസപർവതേ രാമ
മനസാ നിർമിതം പരം ॥ **1.24.8** ॥ 812

ബ്രഹ്മണാ നരശാർദൂല
തേനേദം മാനസം സരഃ ।
തസ്മാത് സുസ്രാവ സരസഃ
സായോധ്യാമുപഗൂഹതേ ॥ **1.24.9** ॥ 813

സരഃപ്രവൃത്താ സരയൂഃ
പുണ്യാ ബ്രഹ്മസരശ്ച്യുതാ।
തസ്യായമതുലഃ ശബ്ദോ
ജാഹ്നവീമഭിവർതതേ ॥ **1.24.10** ॥ 814

വാരിസങ്ക്ഷോഭജോ രാമ
പ്രണാമം നിയതഃ കുരു।
താഭ്യാം തു താവുഭൗ കൃത്വാ
പ്രണാമമതിധാർമികൗ ॥ **1.24.11** ॥ 815

തീരം ദക്ഷിണമാസാദ്യ
ജഗ്മതുർലഘുവിക്രമൗ।
സ വനം ഘോരസങ്കാശം
ദൃഷ്ട്വാ നരവരാത്മജഃ ॥ **1.24.12** ॥ 816

അവിപ്രഹതമൈക്ഷ്വാകഃ
പപ്രച്ഛ മുനിപുംഗവം।
അഹോ വനമിദം ദുർഗം
ഝില്ലികാഗണസംയുതം ॥ **1.24.13** ॥ 817

ഭൈരവൈഃ ശ്വാപദൈഃ കീർണം
ശകുന്തൈർദാരുണാരവൈഃ।
നാനാപ്രകാരൈഃ ശകുനൈ -
ർവാശ്യദ്ഭിർഭൈരവസ്വനൈഃ ॥ **1.24.14** ॥ 818

സിംഹവ്യാഘ്രവരാഹൈശ്ച
വാരണൈശ്ചാപി ശോഭിതം।
ധവാശ്വകർണകകുഭൈ -
ർബിൽവതിന്ദുകപാടലൈഃ ॥ **1.24.15** ॥ 819

സങ്കീർണം ബദരീഭിശ്ച
കിം ൻവിദം ദാരുണം വനം।
തമുവാച മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ॥ **1.24.16** ॥ 820

ശ്രൂയതാം വത്സ കാകുത്സ്ഥ
യസ്യൈതദ് ദാരുണം വനം।
ഏതൗ ജനപദൗ സ്ഫീതൗ
പൂർവമാസ്താം നരോത്തമ ॥ **1.24.17** ॥ 821

മലദാശ്ച കരൂഷാശ്ച
ദേവനിർമാണനിർമിതൗ।
പുരാ വൃത്രവധേ രാമ
മലേന സമഭിപ്ലുതം ॥ **1.24.18** ॥ 822

ക്ഷുധാ ചൈവ സഹസ്രാക്ഷം
ബ്രഹ്മഹത്യാ സമാവിശത്।
തമിന്ദ്രം മലിനം ദേവാ
ഋഷയശ്ച തപോധനാഃ ॥ **1.24.19** ॥ 823

കലശൈഃ സ്നാപയാമാസു -
ർമലം ചാസ്യ പ്രമോചയൻ।
ഇഹ ഭൂമ്യാം മലം ദത്ത്വാ
ദേവാഃ കാരൂഷമേവ ച ॥ **1.24.20** ॥ 824

ശരീരജം മഹേന്ദ്രസ്യ
തതോ ഹർഷം പ്രപേദിരേ।
നിർമലോ നിഷ്കരൂഷശ്ച
ശുദ്ധ ഇന്ദ്രോ യഥാഭവത് ॥ **1.24.21** ॥ 825

തതോ ദേശസ്യ സുപ്രീതോ
വരം പ്രാദാദനുത്തമം।
ഇമൗ ജനപദൗ സ്ഫീതൗ
ഖ്യാതിം ലോകേ ഗമിഷ്യതഃ ॥ **1.24.22** ॥ 826

മലദാശ്ച കരൂഷാശ്ച
മമാംഗമലധാരിണൗ।
സാധു സാധ്വിതി തം ദേവാഃ
പാകശാസനമബ്രുവൻ ॥ **1.24.23** ॥ 827

ദേശസ്യ പൂജാം താം ദൃഷ്ട്വാ
കൃതാം ശക്രേണ ധീമതാ।
ഏതൗ ജനപദൗ സ്ഫീതൗ
ദീർഘകാലമരിന്ദമ ॥ **1.24.24** ॥ 828

മലദാശ്ച കരൂഷാശ്ച
മുദിതാ ധനധാന്യതഃ।
കസ്യചിത്ത്വഥ കാലസ്യ
യക്ഷിണീ കാമരൂപിണീ ॥ **1.24.25** ॥ 829

ബലം നാഗസഹസ്രസ്യ
ധാരയന്തീ തദാ ഹ്യഭൂത്।
താടകാ നാമ ഭദ്രം തേ
ഭാർയാ സുന്ദസ്യ ധീമതഃ ॥ **1.24.26** ॥ 830

മാരീചോ രാക്ഷസഃ പുത്രോ
യസ്യാഃ ശക്രപരാക്രമഃ।
വൃത്തബാഹുർമഹാശീർഷോ
വിപുലാസ്യതനുർമഹാൻ ॥ **1.24.27** ॥ 831

രാക്ഷസോ ഭൈരവാകാരോ
നിത്യം ത്രാസയതേ പ്രജാഃ।
ഇമൗ ജനപദൗ നിത്യം
വിനാശയതി രാഘവ ॥ **1.24.28** ॥ 832

മലദാംശ്ച കരൂഷാംശ്ച
താടകാ ദുഷ്ടചാരിണീ।
സേയം പന്ഥാനമാവൃത്യ
വസത്യത്യർധയോജനേ ॥ **1.24.29** ॥ 833

അത ഏവ ച ഗന്തവ്യം
താടകായാ വനം യതഃ।
സ്വബാഹുബലമാശ്രിത്യ
ജഹീമാം ദുഷ്ടചാരിണീം ॥ **1.24.30** ॥ 834

മന്നിയോഗാദിമം ദേശം
കുരു നിഷ്കണ്ടകം പുനഃ।
നഹി കശ്ചിദിമം ദേശം
ശക്തോ ഹ്യാഗന്തുമീദൃശം ॥ **1.24.31** ॥ 835

യക്ഷിണ്യാ ഘോരയാ രാമ
ഉത്സാദിതമസഹ്യയാ।
ഏതത്തേ സർവമാഖ്യാതം
യഥൈതദ് ദാരുണം വനം।
യക്ഷ്യാ ചോത്സാദിതം സർവ -
മദ്യാപി ന നിവർതതേ ॥ **1.24.32** ॥ 836

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുർവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമേണാനുയുക്തേന വിശ്വാമിത്രേണ താടകായാ ജൻമവിവാഹശാപാദിപ്രസംഗം ശ്രാവയിത്വാ തസ്യ താടകാവധായ പ്രേരണം

അഥ തസ്യാപ്രമേയസ്യ
മുനേർവചനമുത്തമം ।
ശ്രുത്വാ പുരുഷശാർദൂലഃ
പ്രത്യുവാച ശുഭാം ഗിരം ॥ **1.25.1** ॥ 837

അൽപവീർയാ യദാ യക്ഷീ
ശ്രൂയതേ മുനിപുംഗവ ।
കഥം നാഗസഹസ്രസ്യ
ധാരയത്യബലാ ബലം ॥ **1.25.2** ॥ 838

ഇത്യുക്തം വചനം ശ്രുത്വാ
രാഘവസ്യാമിതൗജസഃ ।
ഹർഷയഞ്ശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ
സലക്ഷ്മണമരിന്ദമം ॥ **1.25.3** ॥ 839

വിശ്വാമിത്രോഽബ്രവീദ് വാക്യം
ശൃണു യേന ബലോത്കടാ ।

വരദാനകൃതം വീർയം
ധാരയത്യബലാ ബലം ॥ **1.25.4** ॥ 840

പൂർവമാസീൻമഹായക്ഷഃ
സുകേതുർനാമ വീർയവാൻ ।
അനപത്യഃ ശുഭാചാരഃ
സ ച തേപേ മഹത്തപഃ ॥ **1.25.5** ॥ 841

പിതാമഹസ്തു സുപ്രീത -
സ്തസ്യ യക്ഷപതേസ്തദാ ।
കൻയാരത്നം ദദൗ രാമ
താടകാം നാമ നാമതഃ ॥ **1.25.6** ॥ 842

ദദൗ നാഗസഹസ്രസ്യ
ബലം ചാസ്യാഃ പിതാമഹഃ ।
ന ത്വേവ പുത്രം യക്ഷായ
ദദൗ ചാസൗ മഹായശാഃ ॥ **1.25.7** ॥ 843

താം തു ബാലാം വിവർധന്തീം
രൂപയൗവനശാലിനീം ।
ജംഭപുത്രായ സുന്ദായ
ദദൗ ഭാർയാം യശസ്വിനീം ॥ **1.25.8** ॥ 844

കസ്യചിത്ത്വഥ കാലസ്യ
യക്ഷീ പുത്രം വ്യജായത ।
മാരീചം നാമ ദുർധർഷം
യഃ ശാപാദ് രാക്ഷസോഽഭവത് ॥ **1.25.9** ॥ 845

സുന്ദേ തു നിഹതേ രാമ
അഗസ്ത്യമൃഷിസത്തമം ।

താടകാ സഹപുത്രേണ
പ്രധർഷയിതുമിച്ഛതി ॥ **1.25.10** ॥ 846

ഭക്ഷാർഥം ജാതസംരംഭാ
ഗർജന്തീ സാഭ്യധാവത ।
ആപതന്തീം തു താം ദൃഷ്ട്വാ
അഗസ്ത്യോ ഭഗവാനൃഷിഃ ॥ **1.25.11** ॥ 847

രാക്ഷസത്വം ഭജസ്വേതി
മാരീചം വ്യാജഹാര സഃ ।
അഗസ്ത്യഃ പരമാമർഷ -
സ്താടകാമപി ശപ്തവാൻ ॥ **1.25.12** ॥ 848

പുരുഷാദീ മഹായക്ഷീ
വികൃതാ വികൃതാനനാ ।
ഇദം രൂപം വിഹായാശു
ദാരുണം രൂപമസ്തു തേ ॥ **1.25.13** ॥ 849

സൈഷാ ശാപകൃതാമർഷാ
താടകാ ക്രോധമൂർച്ഛിതാ ।
ദേശമുത്സാദയത്യേന -
മഗസ്ത്യാചരിതം ശുഭം ॥ **1.25.14** ॥ 850

ഏനാം രാഘവ ദുർവൃത്താം
യക്ഷീം പരമദാരുണാം ।
ഗോബ്രാഹ്മണഹിതാർഥായ
ജഹി ദുഷ്ടപരാക്രമാം ॥ **1.25.15** ॥ 851

നഹ്യേനാം ശാപസംസൃഷ്ടാം
കശ്ചിദുത്സഹതേ പുമാൻ ।

നിഹന്തും ത്രിഷു ലോകേഷു
ത്വാമൃതേ രഘുനന്ദന ॥ **1.25.16** ॥ 852

നഹി തേ സ്ത്രീവധകൃതേ
ഘൃണാ കാർയാ നരോത്തമ ।
ചാതുർവർണ്യഹിതാർഥം ഹി
കർതവ്യം രാജസൂനുനാ ॥ **1.25.17** ॥ 853

നൃശംസമനൃശംസം വാ
പ്രജാരക്ഷണകാരണാത് ।
പാതകം വാ സദോഷം വാ
കർതവ്യം രക്ഷതാ സദാ ॥ **1.25.18** ॥ 854

രാജ്യഭാരനിയുക്തനാ -
മേഷ ധർമഃ സനാതനഃ ।
അധർമ്യാം ജഹി കാകുത്സ്ഥ
ധർമോ ഹ്യസ്യാം ന വിദ്യതേ ॥ **1.25.19** ॥ 855

ശ്രൂയതേ ഹി പുരാ ശക്രോ
വിരോചനസുതാം നൃപ ।
പൃഥിവീം ഹന്തുമിച്ഛന്തീം
മന്ഥരാമഭ്യസൂദയത് ॥ **1.25.20** ॥ 856

വിഷ്ണുനാ ച പുരാ രാമ
ഭൃഗുപത്നീ പതിവ്രതാ ।
അനിന്ദ്രം ലോകമിച്ഛന്തീ
കാവ്യമാതാ നിഷൂദിതാ ॥ **1.25.21** ॥ 857

ഏതൈശ്ചാന്യൈശ്ച ബഹുഭീ
രാജപുത്രൈർമഹാത്മഭിഃ ।

അധർമസഹിതാ നാർയോ
ഹതാഃ പുരുഷസത്തമൈഃ।
തസ്മാദേനാം ഘൃണാം ത്യക്ത്വാ
ജഹി മച്ഛാസനാന്നൃപ ॥ **1.25.22** ॥ 858

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷഡ്വിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമകർതൃകസ്താടകാവധഃ

മുനേർവചനമക്ലീബം
    ശ്രുത്വാ നരവരാത്മജഃ।
രാഘവഃ പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ
    പ്രത്യുവാച ദൃഢവ്രതഃ ॥ **1.26.1** ॥ 859

പിതുർവചനനിർദേശാത്
    പിതുർവചനഗൗരവാത്।
വചനം കൗശികസ്യേതി
    കർതവ്യമവിശങ്കയാ ॥ **1.26.2** ॥ 860

അനുശിഷ്ടോഽസ്മ്യയോധ്യായാം
    ഗുരുമധ്യേ മഹാത്മനാ।
പിത്രാ ദശരഥേനാഹം
    നാവജ്ഞേയം ഹി തദ്വചഃ ॥ **1.26.3** ॥ 861

സോഽഹം പിതുർവചഃ ശ്രുത്വാ
    ശാസനാദ് ബ്രഹ്മവാദിനഃ।
കരിഷ്യാമി ന സന്ദേഹ -
    സ്താടകാവധമുത്തമം ॥ **1.26.4** ॥ 862

ഗോബ്രാഹ്മണഹിതാർഥായ
ദേശസ്യ ച ഹിതായ ച ।
തവ ചൈവാപ്രമേയസ്യ
വചനം കർതുമുദ്യതഃ ॥ **1.26.5** ॥ 863

ഏവമുക്ത്വാ ധനുർമധ്യേ
ബദ്ധ്വാ മുഷ്ടിമരിന്ദമഃ ।
ജ്യാഘോഷമകരോത് തീവ്രം
ദിശഃ ശബ്ദേന നാദയൻ ॥ **1.26.6** ॥ 864

തേന ശബ്ദേന വിത്രസ്താ -
സ്താടകാവനവാസിനഃ ।
താടകാ ച സുസങ്ക്രുദ്ധാ
തേന ശബ്ദേന മോഹിതാ ॥ **1.26.7** ॥ 865

തം ശബ്ദമഭിനിധ്യായ
രാക്ഷസീ ക്രോധമൂർച്ഛിതാ ।
ശ്രുത്വാ ചാഭ്യദ്രവത് ക്രുദ്ധാ
യത്ര ശബ്ദോ വിനിഃസൃതഃ ॥ **1.26.8** ॥ 866

താം ദൃഷ്ട്വാ രാഘവഃ ക്രുദ്ധാം
വികൃതാം വികൃതാനനാം ।
പ്രമാണേനാതിവൃദ്ധാം ച
ലക്ഷ്മണം സോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.26.9** ॥ 867

പശ്യ ലക്ഷ്മണ യക്ഷിണ്യാ
ഭൈരവം ദാരുണം വപുഃ ।
ഭിദ്യേരൻ ദർശനാദസ്യാ
ഭീരൂണാം ഹൃദയാനി ച ॥ **1.26.10** ॥ 868

ഏതാം പശ്യ ദുരാധർഷാം
മായാബലസമൻവിതാം।
വിനിവൃത്താം കരോമ്യദ്യ
ഹൃതകർണാഗ്രനാസികാം ॥ **1.26.11** ॥ 869

ന ഹ്യേനാമുത്സഹേ ഹന്തും
സ്ത്രീസ്വഭാവേന രക്ഷിതാം।
വീർയം ചാസ്യാ ഗതിം ചൈവ
ഹൻയാമിതി ഹി മേ മതിഃ ॥ **1.26.12** ॥ 870

ഏവം ബ്രുവാണേ രാമേ തു
താടകാ ക്രോധമൂർച്ഛിതാ।
ഉദ്യമ്യ ബാഹും ഗർജന്തീ
രാമമേവാഭ്യധാവത ॥ **1.26.13** ॥ 871

വിശ്വാമിത്രസ്തു ബ്രഹ്മർഷി -
ർഹുങ്കാരേണാഭിഭർത്സ്യ താം।
സ്വസ്തി രാഘവയോരസ്തു
ജയം ചൈവാഭ്യഭാഷത ॥ **1.26.14** ॥ 872

ഉദ്ധുൻവാനാ രജോ ഘോരം
താടകാ രാഘവാവുഭൗ।
രജോമേഘേന മഹതാ
മുഹൂർതം സാ വ്യമോഹയത് ॥ **1.26.15** ॥ 873

തതോ മായാം സമാസ്ഥായ
ശിലാവർഷേണ രാഘവൗ।
അവാകിരത് സുമഹതാ
തതശ്ചുക്രോധ രാഘവഃ ॥ **1.26.16** ॥ 874

ശിലാവർഷം മഹത് തസ്യാഃ
ശരവർഷേണ രാഘവഃ।
പ്രതിവാർയോപധാവന്ത്യാഃ
കരൗ ചിച്ഛേദ പത്രിഭിഃ ॥ **1.26.17** ॥ 875

തതശ്ഛിന്നഭുജാം ശ്രാന്താ -
മഭ്യാശേ പരിഗർജതീം।
സൗമിത്രിരകരോത് ക്രോധാ -
ദ്ധൃതകർണാഗ്രനാസികാം ॥ **1.26.18** ॥ 876

കാമരൂപധരാ സാ തു
കൃത്വാ രൂപാണ്യനേകശഃ।
അന്തർധാനം ഗതാ യക്ഷീ
മോഹയന്തീ സ്വമായയാ ॥ **1.26.19** ॥ 877

അശ്മവർഷം വിമുഞ്ചന്തീ
ഭൈരവം വിചചാര സാ।
തതസ്താവശ്മവർഷേണ
കീർയമാണൗ സമന്തതഃ ॥ **1.26.20** ॥ 878

ദൃഷ്ട്വാ ഗാധിസുതഃ ശ്രീമാ -
നിദം വചനമബ്രവീത്।
അലം തേ ഘൃണയാ രാമ
പാപൈഷാ ദുഷ്ടചാരിണീ ॥ **1.26.21** ॥ 879

യജ്ഞവിഘ്നകരീ യക്ഷീ
പുരാ വർധേത മായയാ।
വധ്യതാം താവദേവൈഷാ
പുരാ സന്ധ്യാ പ്രവർതതേ ॥ **1.26.22** ॥ 880

രക്ഷാംസി സന്ധ്യാകാലേ തു
ദുർധർഷാണി ഭവന്തി ഹി।
ഇത്യുക്തഃ സ തു താം യക്ഷീ -
മശ്മവൃഷ്ട്യാഭിവർഷിണീം ॥ **1.26.23** ॥ 881

ദർശയഞ്ശബ്ദവേധിത്വം
താം രുരോധ സ സായകൈഃ।
സാ രുദ്ധാ ബാണജാലേന
മായാബലസമൻവിതാ ॥ **1.26.24** ॥ 882

അഭിദുദ്രാവ കാകുത്സ്ഥം
ലക്ഷ്മണം ച വിനേദുഷീ।
താമാപതന്തീം വേഗേന
വിക്രാന്താമശനീമിവ ॥ **1.26.25** ॥ 883

ശരേണോരസി വിവ്യാധ
സാ പപാത മമാര ച।
താം ഹതാം ഭീമസങ്കാശാം
ദൃഷ്ട്വാ സുരപതിസ്തദാ ॥ **1.26.26** ॥ 884

സാധു സാധ്വിതി കാകുത്സ്ഥം
സുരാശ്ചാപ്യഭിപൂജയൻ।
ഉവാച പരമപ്രീതഃ
സഹസ്രാക്ഷഃ പുരന്ദരഃ ॥ **1.26.27** ॥ 885

സുരാശ്ച സർവേ സംഹൃഷ്ടാ
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രുവൻ।
മുനേ കൗശിക ഭദ്രം തേ
സേന്ദ്രാഃ സർവേ മരുദ്ഗണാഃ ॥ **1.26.28** ॥ 886

തോഷിതാഃ കർമണാനേന
സ്നേഹം ദർശയ രാഘവേ।
പ്രജാപതേഃ കൃശാശ്വസ്യ
പുത്രാൻ സത്യപരാക്രമാൻ ॥ **1.26.29** ॥ 887

തപോബലഭൃതോ ബ്രഹ്മൻ
രാഘവായ നിവേദയ।
പാത്രഭൂതശ്ച തേ ബ്രഹ്മം -
സ്തവാനുഗമനേ രതഃ ॥ **1.26.30** ॥ 888

കർതവ്യം സുമഹത് കർമ
സുരാണാം രാജസൂനുനാ।
ഏവമുക്ത്വാ സുരാഃ സർവേ
ജഗ്മുർഹൃഷ്ടാ വിഹായസം ॥ **1.26.31** ॥ 889

വിശ്വാമിത്രം പൂജയന്ത -
സ്തതഃ സന്ധ്യാ പ്രവർതതേ।
തതോ മുനിവരഃ പ്രീത -
സ്താടകാവധതോഷിതഃ ॥ **1.26.32** ॥ 890

മൂർധ്നി രാമമുപാഘ്രായ
ഇദം വചനമബ്രവീത്।
ഇഹാദ്യ രജനീം രാമ
വസാമ ശുഭദർശന ॥ **1.26.33** ॥ 891

ശ്വഃ പ്രഭാതേ ഗമിഷ്യാമ -
സ്തദാശ്രമപദം മമ।
വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
ഹൃഷ്ടോ ദശരഥാത്മജഃ ॥ **1.26.34** ॥ 892

ഉവാസ രജനീം തത്ര
താടകായാ വനേ സുഖം।
മുക്തശാപം വനം തച്ച
തസ്മിന്നേവ തദാഹനി।
രമണീയം വിബഭ്രാജ
യഥാ ചൈത്രരഥം വനം॥ **1.26.35**॥ 893

നിഹത്യ താം യക്ഷസുതാം സ രാമഃ
പ്രശസ്യമാനഃ സുരസിദ്ധസംഘൈഃ।
ഉവാസ തസ്മിൻ മുനിനാ സഹൈവ
പ്രഭാതവേലാം പ്രതിബോധ്യമാനഃ॥ **1.26.36**॥ 894

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷഡ്വിംശഃ സർഗഃ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ ശ്രീരാമായ ദിവ്യാസ്ത്രാണാം ദാനം

അഥ താം രജനീമുഷ്യ
വിശ്വാമിത്രോ മഹായശാഃ।
പ്രഹസ്യ രാഘവം വാക്യ -
മുവാച മധുരസ്വരം ॥ **1.27.1** ॥ 895

പരിതുഷ്ടോഽസ്മി ഭദ്രം തേ
രാജപുത്ര മഹായശഃ।
പ്രീത്യാ പരമയാ യുക്തോ
ദദാമ്യസ്ത്രാണി സർവശഃ ॥ **1.27.2** ॥ 896

ദേവാസുരഗണാൻ വാപി
സഗന്ധർവോരഗാൻ ഭുവി।
യൈരമിത്രാൻ പ്രസഹ്യാജൗ
വശീകൃത്യ ജയിഷ്യസി ॥ **1.27.3** ॥ 897

താനി ദിവ്യാനി ഭദ്രം തേ
ദദാമ്യസ്ത്രാണി സർവശഃ।
ദണ്ഡചക്രം മഹദ് ദിവ്യം
തവ ദാസ്യാമി രാഘവ ॥ **1.27.4** ॥ 898

ധർമചക്രം തതോ വീര
കാലചക്രം തഥൈവ ച ।
വിഷ്ണുചക്രം തഥാത്യുഗ്ര -
മൈന്ദ്രം ചക്രം തഥൈവ ച ॥ **1.27.5** ॥ 899

വജ്രമസ്ത്രം നരശ്രേഷ്ഠ
ശൈവം ശൂലവരം തഥാ ।
അസ്ത്രം ബ്രഹ്മശിരശ്ചൈവ
ഐഷീകമപി രാഘവ ॥ **1.27.6** ॥ 900

ദദാമി തേ മഹാബാഹോ
ബ്രാഹ്മമസ്ത്രമനുത്തമം ।
ഗദേ ദ്വേ ചൈവ കാകുത്സ്ഥ
മോദകീശിഖരീ ശുഭേ ॥ **1.27.7** ॥ 901

പ്രദീപ്തേ നരശാർദൂല
പ്രയച്ഛാമി നൃപാത്മജ ।
ധർമപാശമഹം രാമ
കാലപാശം തഥൈവ ച ॥ **1.27.8** ॥ 902

വാരുണം പാശമസ്ത്രം ച
ദദാമ്യഹമനുത്തമം ।
അശനീ ദ്വേ പ്രയച്ഛാമി
ശുഷ്കാർദ്രേ രഘുനന്ദന ॥ **1.27.9** ॥ 903

ദദാമി ചാസ്ത്രം പൈനാക -
മസ്ത്രം നാരായണം തഥാ ।
ആഗ്നേയമസ്ത്രം ദയിതം
ശിഖരം നാമ നാമതഃ ॥ **1.27.10** ॥ 904

വായവ്യം പ്രഥമം നാമ
ദദാമി തവ ചാനഘ।
അസ്ത്രം ഹയശിരോ നാമ
ക്രൗഞ്ചമസ്ത്രം തഥൈവ ച ॥ **1.27.11** ॥ 905

ശക്തിദ്വയം ച കാകുത്സ്ഥ
ദദാമി തവ രാഘവ।
കങ്കാലം മുസലം ഘോരം
കാപാലമഥ കിങ്കിണീം ॥ **1.27.12** ॥ 906

വധാർഥം രക്ഷസാം യാനി
ദദാമ്യേതാനി സർവശഃ।
വൈദ്യാധരം മഹാസ്ത്രം ച
നന്ദനം നാമ നാമതഃ ॥ **1.27.13** ॥ 907

അസിരത്നം മഹാബാഹോ
ദദാമി നൃവരാത്മജ।
ഗാന്ധർവമസ്ത്രം ദയിതം
മോഹനം നാമ നാമതഃ ॥ **1.27.14** ॥ 908

പ്രസ്വാപനം പ്രശമനം
ദദ്മി സൗമ്യം ച രാഘവ।
വർഷണം ശോഷണം ചൈവ
സന്താപനവിലാപനേ ॥ **1.27.15** ॥ 909

മാദനം ചൈവ ദുർധർഷം
കന്ദർപദയിതം തഥാ।
ഗാന്ധർവമസ്ത്രം ദയിതം
മാനവം നാമ നാമതഃ ॥ **1.27.16** ॥ 910

പൈശാചമസ്ത്രം ദയിതം
മോഹനം നാമ നാമതഃ।
പ്രതീച്ഛ നരശാർദൂല
രാജപുത്ര മഹായശഃ ॥ **1.27.17** ॥ 911

താമസം നരശാർദൂല
സൗമനം ച മഹാബലം।
സംവർതം ചൈവ ദുർധർഷം
മൗസലം ച നൃപാത്മജ ॥ **1.27.18** ॥ 912

സത്യമസ്ത്രം മഹാബാഹോ
തഥാ മായാമയം പരം।
സൗരം തേജഃപ്രഭം നാമ
പരതേജോ്പകർഷണം ॥ **1.27.19** ॥ 913

സോമാസ്ത്രം ശിശിരം നാമ
ത്വാഷ്ട്രമസ്ത്രം സുദാരുണം।
ദാരുണം ച ഭഗസ്യാപി
ശീതേഷുമഥ മാനവം ॥ **1.27.20** ॥ 914

ഏതാൻ രാമ മഹാബാഹോ
കാമരൂപാൻ മഹാബലാൻ।
ഗൃഹാണ പരമോദാരാൻ
ക്ഷിപ്രമേവ നൃപാത്മജ ॥ **1.27.21** ॥ 915

സ്ഥിതസ്തു പ്രാങ്മുഖോ ഭൂത്വാ
ശുചിർമുനിവരസ്തദാ।
ദദൗ രാമായ സുപ്രീതോ
മന്ത്രഗ്രാമമനുത്തമം ॥ **1.27.22** ॥ 916

സർവസംഗ്രഹണം യേഷാം
ദൈവതൈരപി ദുർലഭം।
താൻയസ്ത്രാണി തദാ വിപ്രോ
രാഘവായ ൻയവേദയത് ॥ **1.27.23** ॥ 917

ജപതസ്തു മുനേസ്തസ്യ
വിശ്വാമിത്രസ്യ ധീമതഃ।
ഉപതസ്ഥുർമഹാർഹാണി
സർവാൺയസ്ത്രാണി രാഘവം ॥ **1.27.24** ॥ 918

ഊചുശ്ച മുദിതാ രാമം
സർവേ പ്രാഞ്ജലയസ്തദാ।
ഇമേ ച പരമോദാര
കിങ്കരാസ്തവ രാഘവ ॥ **1.27.25** ॥ 919

യദ്യദിച്ഛസി ഭദ്രം തേ
തത്സർവം കരവാമ വൈ।
തതോ രാമഃ പ്രസന്നാത്മാ
തൈരിത്യുക്തോ മഹാബലൈഃ ॥ **1.27.26** ॥ 920

പ്രതിഗൃഹ്യ ച കാകുത്സ്ഥഃ
സമാലഭ്യ ച പാണിനാ।
മാനസാ മേ ഭവിഷ്യധ്വ -
മിതി താൻയഭ്യചോദയത് ॥ **1.27.27** ॥ 921

തതഃ പ്രീതമനാ രാമോ വിശ്വാമിത്രം മഹാമുനിം।
അഭിവാദ്യ മഹാതേജാ ഗമനായോപചക്രമേ ॥ **1.27.28** ॥ 922

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ ശ്രീരാമായാസ്ത്രാണാം
സംഹാരവിധേരുപദേശോഽസ്ത്രാന്തരാണാമുപദേശശ്ച
ശ്രീരാമസ്യ മുനിം പ്രതി പ്രശ്നഃ

പ്രതിഗൃഹ്യ തതോഽസ്ത്രാണി
പ്രഹൃഷ്ടവദനഃ ശുചിഃ।
ഗച്ഛന്നേവ ച കാകുത്സ്ഥോ
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രവീത് ॥ **1.28.1** ॥ 923

ഗൃഹീതാസ്ത്രോഽസ്മി ഭഗവൻ
ദുരാധർഷഃ സുരൈരപി।
അസ്ത്രാണാം ത്വഹമിച്ഛാമി
സംഹാരാൻ മുനിപുംഗവ ॥ **1.28.2** ॥ 924

ഏവം ബ്രുവതി കാകുത്സ്ഥേ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതപാഃ।
സംഹാരാൻ വ്യാജഹാരാഥ
ധൃതിമാൻ സുവ്രതഃ ശുചിഃ ॥ **1.28.3** ॥ 925

സത്യവന്തം സത്യകീർതിം
ധൃഷ്ടം രഭസമേവ ച।

പ്രതിഹാരതരം നാമ
പരാങ്മുഖമവാങ്മുഖം ॥ **1.28.4** ॥ 926

ലക്ഷ്യാലക്ഷ്യാവിമൗ ചൈവ
ദൃഢനാഭസുനാഭകൗ ।
ദശാക്ഷശതവക്ത്രൗ ച
ദശശീർഷശതോദരൗ ॥ **1.28.5** ॥ 927

പദ്മനാഭമഹാനാഭൗ
ദുന്ദുനാഭസ്വനാഭകൗ ।
ജ്യോതിഷം ശകുനം ചൈവ
നൈരാസ്യവിമലാവുഭൗ ॥ **1.28.6** ॥ 928

യൗഗന്ധരവിനിദ്രൗ ച
ദൈത്യപ്രമഥനൗ തഥാ ।
ശുചിബാഹുർമഹാബാഹു -
ർനിഷ്കലിർവിരുചസ്തഥാ ।
സാർചിമാലീ ധൃതിമാലീ
വൃത്തിമാൻ രുചിരസ്തഥാ ॥ **1.28.7** ॥ 929

പിത്ര്യഃ സൗമനസശ്ചൈവ
വിധൂതമകരാവുഭൗ ।
പരവീരം രതിം ചൈവ
ധനധാന്യൗ ച രാഘവ ॥ **1.28.8** ॥ 930

കാമരൂപം കാമരുചിം
മോഹമാവരണം തഥാ ।
ജൃംഭകം സർപനാഥം ച
പന്ഥാനവരുണൗ തഥാ ॥ **1.28.9** ॥ 931

കൃശാശ്വതനയാൻ രാമ
ഭാസ്വരാൻ കാമരൂപിണഃ।
പ്രതീച്ഛ മമ ഭദ്രം തേ
പാത്രഭൂതോഽസി രാഘവ ॥ **1.28.10** ॥ 932

ബാഢമിത്യേവ കാകുത്സ്ഥഃ
പ്രഹൃഷ്ടേനാന്തരാത്മനാ।
ദിവ്യഭാസ്വരദേഹാശ്ച
മൂർതിമന്തഃ സുഖപ്രദാഃ ॥ **1.28.11** ॥ 933

കേചിദംഗാരസദൃശാഃ
കേചിദ് ധൂമോപമാസ്തഥാ।
ചന്ദ്രാർകസദൃശാഃ കേചിത്
പ്രഹ്വാഞ്ജലിപുടാസ്തഥാ ॥ **1.28.12** ॥ 934

രാമം പ്രാഞ്ജലയോ ഭൂത്വാ -
ബ്രുവൻ മധുരഭാഷിണഃ।
ഇമേ സ്മ നരശാർദൂല
ശാധി കിം കരവാമ തേ ॥ **1.28.13** ॥ 935

ഗമ്യതാമിതി താനാഹ
യഥേഷ്ടം രഘുനന്ദനഃ।
മാനസാഃ കാർയകാലേഷു
സാഹായ്യം മേ കരിഷ്യഥ ॥ **1.28.14** ॥ 936

അഥ തേ രാമമാമന്തർയ
കൃത്വാ ചാപി പ്രദക്ഷിണം।
ഏവമസ്ത്വിതി കാകുത്സ്ഥ -
മുക്ത്വാ ജഗ്മുർയഥാഗതം ॥ **1.28.15** ॥ 937

സ ച താൻ രാഘവോ ജ്ഞാത്വാ
വിശ്വാമിത്രം മഹാമുനിം।
ഗച്ഛന്നേവാഥ മധുരം
ശ്ലക്ഷ്ണം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.28.16** ॥ 938

കിമേതൻമേഘസങ്കാശം
പർവതസ്യാവിദൂരതഃ।
വൃക്ഷഖണ്ഡമിതോ ഭാതി
പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ ॥ **1.28.17** ॥ 939

ദർശനീയം മൃഗാകീർണം
മനോഹരമതീവ ച।
നാനാപ്രകാരൈഃ ശകുനൈ -
ർവൽഗുഭാഷൈരലങ്കൃതം ॥ **1.28.18** ॥ 940

നിഃസൃതാഃസ്മോ മുനിശ്രേഷ്ഠ
കാന്താരാദ് രോമഹർഷണാത്।
അനയാ ത്വവഗച്ഛാമി
ദേശസ്യ സുഖവത്തയാ ॥ **1.28.19** ॥ 941

സർവം മേ ശംസ ഭഗവൻ
കസ്യാശ്രമപദം ത്വിദം।
സമ്പ്രാപ്താ യത്ര തേ പാപാ
ബ്രഹ്മഘ്നാ ദുഷ്ടചാരിണഃ ॥ **1.28.20** ॥ 942

തവ യജ്ഞസ്യ വിഘ്നായ
ദുരാത്മാനോ മഹാമുനേ।
ഭഗവംസ്തസ്യ കോ ദേശഃ
സാ യത്ര തവ യാജ്ഞികീ ॥ **1.28.21** ॥ 943

രക്ഷിതവ്യാ ക്രിയാ ബ്രഹ്മൻ
മയാ വധ്യാശ്ച രാക്ഷസാഃ।
ഏതത് സർവം മുനിശ്രേഷ്ഠ
ശ്രോതുമിച്ഛാമ്യഹം പ്രഭോ ॥ **1.28.22** ॥ 944

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ ശ്രീരാമം പ്രതി സിദ്ധാശ്രമസംബന്ധിപൂർവവൃത്തവർണനം താഭ്യാം രാഘവാഭ്യാം സഹ സ്വാശ്രമമുപേത്യ വിശ്വാമിത്രസ്യ തത്രത്യൈർമുനിഭിഃ പൂജനം

അഥ തസ്യാപ്രമേയസ്യ
വചനം പരിപൃച്ഛതഃ।
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാ
വ്യാഖ്യാതുമുപചക്രമേ ॥ **1.29.1** ॥ 945

ഇഹ രാമ മഹാബാഹോ
വിഷ്ണുർദേവനമസ്കൃതഃ।
വർഷാണി സുബഹൂനീഹ
തഥാ യുഗശതാനി ച ॥ **1.29.2** ॥ 946

തപശ്ചരണയോഗാർഥ -
മുവാസ സുമഹാതപാഃ।
ഏഷ പൂർവാശ്രമോ രാമ
വാമനസ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **1.29.3** ॥ 947

സിദ്ധാശ്രമ ഇതി ഖ്യാതഃ
സിദ്ധോ ഹ്യത്ര മഹാതപാഃ।
ഏതസ്മിന്നേവ കാലേ തു
രാജാ വൈരോചനിർബലിഃ ॥ **1.29.4** ॥ 948

നിർജിത്യ ദൈവതഗണാൻ
സേന്ദ്രാൻ സഹമരുദ്ഗണാൻ।
കാരയാമാസ തദ്രാജ്യം
ത്രിഷു ലോകേഷു വിശ്രുതഃ ॥ **1.29.5** ॥ 949

യജ്ഞം ചകാര സുമഹാ -
നസുരേന്ദ്രോ മഹാബലഃ।
ബലേസ്തു യജമാനസ്യ
ദേവാഃ സാഗ്നിപുരോഗമാഃ।
സമാഗമ്യ സ്വയം ചൈവ
വിഷ്ണുമൂചുരിഹാശ്രമേ ॥ **1.29.6** ॥ 950

ബലിർവൈരോചനിർവിഷ്ണോ
യജതേ യജ്ഞമുത്തമം।
അസമാപ്തവ്രതേ തസ്മിൻ
സ്വകാർയമഭിപദ്യതാം ॥ **1.29.7** ॥ 951

യേ ചൈനമഭിവർതന്തേ
യാചിതാര ഇതസ്തതഃ।
യച്ച യത്ര യഥാവച്ച
സർവം തേഭ്യഃ പ്രയച്ഛതി ॥ **1.29.8** ॥ 952

സ ത്വം സുരഹിതാർഥായ
മായായോഗമുപാശ്രിതഃ।

വാമനത്വം ഗതോ വിഷ്ണോ
കുരു കൽയാണമുത്തമം ॥ **1.29.9** ॥ 953

ഏതസ്മിന്നന്തരേ രാമ
കശ്യപോഽഗ്നിസമപ്രഭഃ।
അദിത്യാ സഹിതോ രാമ
ദീപ്യമാന ഇവൗജസാ ॥ **1.29.10** ॥ 954

ദേവീസഹായോ ഭഗവാൻ
ദിവ്യം വർഷസഹസ്രകം।
വ്രതം സമാപ്യ വരദം
തുഷ്ടാവ മധുസൂദനം ॥ **1.29.11** ॥ 955

തപോമയം തപോരാശിം
തപോമൂർതിം തപാത്മകം।
തപസാ ത്വാം സുതപ്തേന
പശ്യാമി പുരുഷോത്തമം ॥ **1.29.12** ॥ 956

ശരീരേ തവ പശ്യാമി
ജഗത് സർവമിദം പ്രഭോ।
ത്വമനാദിരനിർദേശ്യ -
സ്ത്വാമഹം ശരണം ഗതഃ ॥ **1.29.13** ॥ 957

തമുവാച ഹരിഃ പ്രീതഃ
കശ്യപം ഗതകൽമഷം।
വരം വരയ ഭദ്രം തേ
വരാർഹോഽസി മതോ മമ ॥ **1.29.14** ॥ 958

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
മാരീചഃ കശ്യപോഽബ്രവീത്।

അദിത്യാ ദേവതാനാം ച
മമ ചൈവാനുയാചിതം ॥ **1.29.15** ॥ 959

വരം വരദ സുപ്രീതോ
ദാതുമർഹസി സുവ്രത ।
പുത്രത്വം ഗച്ഛ ഭഗവ -
ന്നദിത്യാ മമ ചാനഘ ॥ **1.29.16** ॥ 960

ഭ്രാതാ ഭവ യവീയാംസ്ത്വം
ശക്രസ്യാസുരസൂദന ।
ശോകാർതാനാം തു ദേവാനാം
സാഹായ്യം കർതുമർഹസി ॥ **1.29.17** ॥ 961

അയം സിദ്ധാശ്രമോ നാമ
പ്രസാദാത് തേ ഭവിഷ്യതി ।
സിദ്ധേ കർമണി ദേവേശ
ഉത്തിഷ്ഠ ഭഗവന്നിതഃ ॥ **1.29.18** ॥ 962

അഥ വിഷ്ണുർമഹാതേജാ
അദിത്യാം സമജായത ।
വാമനം രൂപമാസ്ഥായ
വൈരോചനിമുപാഗമത് ॥ **1.29.19** ॥ 963

ത്രീൻ പദാനഥ ഭിക്ഷിത്വാ
പ്രതിഗൃഹ്യ ച മേദിനീം ।
ആക്രമ്യ ലോകാൻ ലോകാർഥീ
സർവലോകഹിതേ രതഃ ॥ **1.29.20** ॥ 964

മഹേന്ദ്രായ പുനഃ പ്രാദാ -
ന്നിയമ്യ ബലിമോജസാ ।

ത്രൈലോക്യം സ മഹാതേജാ -
ശ്ചക്രേ ശക്രവശം പുനഃ ॥ **1.29.21** ॥ 965

തേനൈവ പൂർവമാക്രാന്ത
ആശ്രമഃ ശ്രമനാശനഃ ।
മയാപി ഭക്ത്യാ തസ്യൈവ
വാമനസ്യോപഭുജ്യതേ ॥ **1.29.22** ॥ 966

ഏനമാശ്രമമായാന്തി
രാക്ഷസാ വിഘ്നകാരിണഃ ।
അത്ര തേ പുരുഷവ്യാഘ്ര
ഹന്തവ്യാ ദുഷ്ടചാരിണഃ ॥ **1.29.23** ॥ 967

അദ്യ ഗച്ഛാമഹേ രാമ
സിദ്ധാശ്രമമനുത്തമം ।
തദാശ്രമപദം താത
തവാപ്യേതദ് യഥാ മമ ॥ **1.29.24** ॥ 968

ഇത്യുക്ത്വാ പരമപ്രീതോ
ഗൃഹ്യ രാമം സലക്ഷ്മണം ।
പ്രവിശന്നാശ്രമപദം
വ്യരോചത മഹാമുനിഃ ।
ശശീവ ഗതനീഹാരഃ
പുനർവസുസമൻവിതഃ ॥ **1.29.25** ॥ 969

തം ദൃഷ്ട്വാ മുനയഃ സർവേ
സിദ്ധാശ്രമനിവാസിനഃ ।
ഉത്പത്യോത്പത്യ സഹസാ
വിശ്വാമിത്രമപൂജയൻ ॥ **1.29.26** ॥ 970

യഥാർഹം ചക്രിരേ പൂജാം
വിശ്വാമിത്രായ ധീമതേ।
തഥൈവ രാജപുത്രാഭ്യാ -
മകുർവന്നതിഥിക്രിയാം ॥ **1.29.27** ॥ 971

മുഹൂർതമഥ വിശ്രാന്തൗ
രാജപുത്രാവരിന്ദമൗ।
പ്രാഞ്ജലീ മുനിശാർദൂല -
മൂചതൂ രഘുനന്ദനൗ ॥ **1.29.28** ॥ 972

അദ്യൈവ ദീക്ഷാം പ്രവിശ
ഭദ്രം തേ മുനിപുംഗവ।
സിദ്ധാശ്രമോഽയം സിദ്ധഃ സ്യാത്
സത്യമസ്തു വചസ്തവ ॥ **1.29.29** ॥ 973

ഏവമുക്തോ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാനൃഷിഃ।
പ്രവിവേശ തദാ ദീക്ഷാം
നിയതോ നിയതേന്ദ്രിയഃ ॥ **1.29.30** ॥ 974

കുമാരാവപി താം രാത്രി -
മുഷിത്വാ സുസമാഹിതൗ।
പ്രഭാതകാലേ ചോത്ഥായ
പൂർവാം സന്ധ്യാമുപാസ്യ ച ॥ **1.29.31** ॥ 975

പ്രശുചീ പരമം ജാപ്യം
സമാപ്യ നിയമേന ച।
ഹതാഗ്നിഹോത്രമാസീനം
വിശ്വാമിത്രമവന്ദതാം ॥ **1.29.32** ॥ 976

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകോനത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമകർതൃകം വിശ്വാമിത്രയജ്ഞസ്യ സംരക്ഷണം രാക്ഷസാനാം സംഹരണം ച

അഥ തൗ ദേശകാലജ്ഞൗ
രാജപുത്രാവരിന്ദമൗ ।
ദേശേ കാലേ ച വാക്യജ്ഞാ -
വബ്രൂതാം കൗശികം വചഃ ॥ **1.30.1** ॥ 977

ഭഗവംശ്ഛ്രോതുമിച്ഛാവോ
യസ്മിൻ കാലേ നിശാചരൗ ।
സംരക്ഷണീയൗ തൗ ബ്രൂഹി
നാതിവർതേത തത്ക്ഷണം ॥ **1.30.2** ॥ 978

ഏവം ബ്രുവാണൗ കാകുത്സ്ഥൗ
ത്വരമാണൗ യുയുത്സയാ ।
സർവേ തേ മുനയഃ പ്രീതാഃ
പ്രശശംസുർനൃപാത്മജൗ ॥ **1.30.3** ॥ 979

അദ്യപ്രഭൃതി ഷഡ്രാത്രം
രക്ഷതാം രാഘവൗ യുവാം ।

ദീക്ഷാം ഗതോ ഹ്യേഷ മുനി -
ർമൗനിത്വം ച ഗമിഷ്യതി ॥ **1.30.4** ॥ 980

തൗ തു തദ്വചനം ശ്രുത്വാ
രാജപുത്രൗ യശസ്വിനൗ ।
അനിദ്രം ഷഡഹോരാത്രം
തപോവനമരക്ഷതാം ॥ **1.30.5** ॥ 981

ഉപാസാഞ്ചക്രതുർവീരൗ
യത്തൗ പരമധൻവിനൗ ।
രരക്ഷതുർമുനിവരം
വിശ്വാമിത്രമരിന്ദമൗ ॥ **1.30.6** ॥ 982

അഥ കാലേ ഗതേ തസ്മിൻ
ഷഷ്ഠേഽഹനി തദാഗതേ ।
സൗമിത്രിമബ്രവീദ് രാമോ
യത്തോ ഭവ സമാഹിതഃ ॥ **1.30.7** ॥ 983

രാമസ്യൈവം ബ്രുവാണസ്യ
ത്വരിതസ്യ യുയുത്സയാ ।
പ്രജജ്വാല തതോ വേദിഃ
സോപാധ്യായപുരോഹിതാ ॥ **1.30.8** ॥ 984

സദർഭചമസസ്രുക്കാ
സസമിത്കുസുമോച്ചയാ ।
വിശ്വാമിത്രേണ സഹിതാ
വേദിർജജ്വാല സർത്വിജാ ॥ **1.30.9** ॥ 985

മന്ത്രവച്ച യഥാന്യായം
യജ്ഞോഽസൗ സമ്പ്രവർതതേ ।

ആകാശേ ച മഹാംഛബ്ദഃ
പ്രാദുരാസീദ് ഭയാനകഃ ॥ **1.30.10** ॥ 986

ആവാർയ ഗഗനം മേഘോ
യഥാ പ്രാവൃഷി ദൃശ്യതേ ।
തഥാ മായാം വികുർവാണൗ
രാക്ഷസാവഭ്യധാവതാം ॥ **1.30.11** ॥ 987

മാരീചശ്ച സുബാഹുശ്ച
തയോരനുചരാസ്തഥാ ।
ആഗമ്യ ഭീമസങ്കാശാ
രുധിരൗഘാനവാസൃജൻ ॥ **1.30.12** ॥ 988

താം തേന രുധിരൗഘേണ
വേദീം വീക്ഷ്യ സമുക്ഷിതാം ।
സഹസാഭിദ്രുതോ രാമ -
സ്താനപശ്യത് തതോ ദിവി ॥ **1.30.13** ॥ 989

താവാപതന്തൗ സഹസാ
ദൃഷ്ട്വാ രാജീവലോചനഃ ।
ലക്ഷ്മണം ത്വഭിസമ്പ്രേക്ഷ്യ
രാമോ വചനമബ്രവീത് ॥ **1.30.14** ॥ 990

പശ്യ ലക്ഷ്മണ ദുർവൃത്താൻ
രാക്ഷസാൻ പിശിതാശനാൻ ।
മാനവാസ്ത്രസമാധൂതാ -
നനിലേന യഥാ ഘനാൻ ॥ **1.30.15** ॥ 991

കരിഷ്യാമി ന സന്ദേഹോ
നോത്സഹേ ഹന്തുമീദൃശാൻ ।

ഇത്യുക്ത്വാ വചനം രാമ -
ശ്ചാപേ സന്ധായ വേഗവാൻ ॥ **1.30.16** ॥ 992

മാനവം പരമോദാര -
മസ്ത്രം പരമഭാസ്വരം ।
ചിക്ഷേപ പരമക്രുദ്ധോ
മാരീചോരസി രാഘവഃ ॥ **1.30.17** ॥ 993

സ തേന പരമാസ്ത്രേണ
മാനവേന സമാഹതഃ ।
സമ്പൂർണം യോജനശതം
ക്ഷിപ്തഃ സാഗരസന്ലവേ ॥ **1.30.18** ॥ 994

വിചേതനം വിഘൂർണന്തം
ശീതേഷുബലപീഡിതം ।
നിരസ്തം ദൃശ്യ മാരീചം
രാമോ ലക്ഷ്മണമബ്രവീത് ॥ **1.30.19** ॥ 995

പശ്യ ലക്ഷ്മണ ശീതേഷും
മാനവം മനുസംഹിതം ।
മോഹയിത്വാ നയത്യേനം
ന ച പ്രാണൈർവിയുജ്യതേ ॥ **1.30.20** ॥ 996

ഇമാനപി വധിഷ്യാമി
നിർഘൃണാൻ ദുഷ്ടചാരിണഃ ।
രാക്ഷസാൻ പാപകർമസ്ഥാൻ
യജ്ഞഘ്നാൻ രുധിരാശനാൻ ॥ **1.30.21** ॥ 997

ഇത്യുക്ത്വാ ലക്ഷ്മണം ചാശു
ലാഘവം ദർശയന്നിവ ।

വിഗൃഹ്യ സുമഹച്ചാസ്ത്ര -
മാഗ്നേയം രഘുനന്ദനഃ ॥ **1.30.22** ॥ 998

സുബാഹൂരസി ചിക്ഷേപ
സ വിദ്ധഃ പ്രാപതദ് ഭുവി ।
ശേഷാൻ വായവ്യമാദായ
നിജഘാന മഹായശാഃ ।
രാഘവഃ പരമോദാരോ
മുനീനാം മുദമാവഹൻ ॥ **1.30.23** ॥ 999

സ ഹത്വാ രാക്ഷസാൻ സർവാൻ
യജ്ഞഘ്നാൻ രഘുനന്ദനഃ ।
ഋഷിഭിഃ പൂജിതസ്തത്ര
യഥേന്ദ്രോ വിജയേ പുരാ ॥ **1.30.24** ॥ 1000

അഥ യജ്ഞേ സമാപ്തേ തു
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ।
നിരീതികാ ദിശോ ദൃഷ്ട്വാ
കാകുത്സ്ഥമിദമബ്രവീത് ॥ **1.30.25** ॥ 1001

കൃതാർഥോഽസ്മി മഹാബാഹോ
കൃതം ഗുരുവചസ്ത്വയാ ।
സിദ്ധാശ്രമമിദം സത്യം
കൃതം വീര മഹായശഃ ।
സ ഹി രാമം പ്രശസ്യൈവം
താഭ്യാം സന്ധ്യാമുപാഗമത് ॥ **1.30.26** ॥ 1002

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമാദിഭിഃ സഹ വിശ്വാമിത്രസ്യ മിഥിലാം പ്രതി പ്രസ്ഥാനം മാർഗേ സായങ്കാലേ ശോണഭദ്രതടേ വിശ്രാമശ്ച

അഥ താം രജനീം തത്ര
കൃതാർഥൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ।
ഊഷതുർമുദിതൗ വീരൗ
പ്രഹൃഷ്ടേനാന്തരാത്മനാ ॥ **1.31.1** ॥ 1003

പ്രഭാതായാം തു ശർവര്യാം
കൃതപൗർവാഹ്നികക്രിയൗ ।
വിശ്വാമിത്രമൃഷീഞ്ചാൻയാൻ
സഹിതാവഭിജഗ്മതുഃ ॥ **1.31.2** ॥ 1004

അഭിവാദ്യ മുനിശ്രേഷ്ഠം
ജ്വലന്തമിവ പാവകം ।
ഊചതുഃ പരമോദാരം
വാക്യം മധുരഭാഷിണൗ ॥ **1.31.3** ॥ 1005

ഇമൗ സ്മ മുനിശാർദൂല
കിങ്കരൗ സമുപാഗതൗ ।

ആജ്ഞാപയ മുനിശ്രേഷ്ഠ
ശാസനം കരവാവ കിം ॥ **1.31.4** ॥ 1006

ഏവമുക്തേ തയോർവാക്യേ
സർവ ഏവ മഹർഷയഃ।
വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
രാമം വചനമബ്രുവൻ ॥ **1.31.5** ॥ 1007

മൈഥിലസ്യ നരശ്രേഷ്ഠ
ജനകസ്യ ഭവിഷ്യതി।
യജ്ഞഃ പരമധർമിഷ്ഠ -
സ്തത്ര യാസ്യാമഹേ വയം ॥ **1.31.6** ॥ 1008

ത്വം ചൈവ നരശാർദൂല
സഹാസ്മാഭിർഗമിഷ്യസി।
അദ്ഭുതം ച ധനൂരത്നം
തത്ര ത്വം ദ്രഷ്ടുമർഹസി ॥ **1.31.7** ॥ 1009

തദ്ധി പൂർവം നരശ്രേഷ്ഠ
ദത്തം സദസി ദൈവതൈഃ।
അപ്രമേയബലം ഘോരം
മഖേ പരമഭാസ്വരം ॥ **1.31.8** ॥ 1010

നാസ്യ ദേവാ ന ഗന്ധർവാ
നാസുരാ ന ച രാക്ഷസാഃ।
കർതുമാരോപണം ശക്താ
ന കഥഞ്ചന മാനുഷാഃ ॥ **1.31.9** ॥ 1011

ധനുഷസ്തസ്യ വീർയം ഹി
ജിജ്ഞാസന്തോ മഹീക്ഷിതഃ।

ന ശേകുരാരോപയിതും
രാജപുത്രാ മഹാബലാഃ ॥ **1.31.10** ॥ 1012

തദ്ധനുർനരശാർദൂല
മൈഥിലസ്യ മഹാത്മനഃ।
തത്ര ദ്രക്ഷ്യസി കാകുത്സ്ഥ
യജ്ഞം ച പരമാദ്ഭുതം ॥ **1.31.11** ॥ 1013

തദ്ധി യജ്ഞഫലം തേന
മൈഥിലേനോത്തമം ധനുഃ।
യാചിതം നരശാർദൂല
സുനാഭം സർവദൈവതൈഃ ॥ **1.31.12** ॥ 1014

ആയാഗഭൂതം നൃപതേ -
സ്തസ്യ വേശ്മനി രാഘവ।
അർചിതം വിവിധൈർഗന്ധൈ -
ധൂപൈശ്ചാഗുരുഗന്ധിഭിഃ ॥ **1.31.13** ॥ 1015

ഏവമുക്ത്വാ മുനിവരഃ
പ്രസ്ഥാനമകരോത് തദാ।
സർഷിസംഘഃ സകാകുത്സ്ഥ
ആമന്ത്രയ വനദേവതാഃ ॥ **1.31.14** ॥ 1016

സ്വസ്തി വോഽസ്തു ഗമിഷ്യാമി
സിദ്ധഃ സിദ്ധാശ്രമാദഹം।
ഉത്തരേ ജാഹ്നവീതീരേ
ഹിമവന്തം ശിലോച്ചയം ॥ **1.31.15** ॥ 1017

ഇത്യുക്ത്വാ മുനിശാർദൂലഃ
കൗശികഃ സ തപോധനഃ।

ഉത്തരാം ദിശമുദ്ദിശ്യ
പ്രസ്ഥാതുമുപചക്രമേ ॥ **1.31.16** ॥ 1018

തം വ്രജന്തം മുനിവര -
മന്വഗാദനുസാരിണാം ।
ശകടീശതമാത്രം തു
പ്രയാണേ ബ്രഹ്മവാദിനാം ॥ **1.31.17** ॥ 1019

മൃഗപക്ഷിഗണാശ്ചൈവ
സിദ്ധാശ്രമനിവാസിനഃ ।
അനുജഗ്മുർമഹാത്മാനം
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം ॥ **1.31.18** ॥ 1020

നിവർതയാമാസ തതഃ
സർഷിസംഘഃ സ പക്ഷിണഃ ।
തേ ഗത്വാ ദൂരമധ്വാനം
ലംബമാനേ ദിവാകരേ ॥ **1.31.19** ॥ 1021

വാസം ചക്രുർമുനിഗണാഃ
ശോണാകൂലേ സമാഹിതാഃ ।
തേഽസ്തം ഗതേ ദിനകരേ
സ്നാത്വാ ഹുതഹുതാശനാഃ ॥ **1.31.20** ॥ 1022

വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
നിഷേദുരമിതൗജസഃ ।
രാമോഽപി സഹസൗമിത്രി -
ർമുനീംസ്താനഭിപൂജ്യ ച ॥ **1.31.21** ॥ 1023

അഗ്രതോ നിഷസാദാഥ
വിശ്വാമിത്രസ്യ ധീമതഃ ।

അഥ രാമോ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം ॥ **1.31.22** ॥ 1024

പപ്രച്ഛ മുനിശാർദൂലം
കൗതൂഹലസമൻവിതം ।
ഭഗവൻ കോ ൻവയം ദേശഃ
സമൃദ്ധവനശോഭിതഃ ॥ **1.31.23** ॥ 1025

ശ്രോതുമിച്ഛാമി ഭദ്രം തേ
വക്തുമർഹസി തത്ത്വതഃ ।
നോദിതോ രാമവാക്യേന
കഥയാമാസ സുവ്രതഃ ।
തസ്യ ദേശസ്യ നിഖില -
മൃഷിമധ്യേ മഹാതപാഃ ॥ **1.31.24** ॥ 1026

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ബ്രഹ്മപുത്രസ്യ കുശസ്യ ചതുർണാം പുത്രാണാം വർണനം ശോണഭദ്രതടവർതിഭൂതലസ്യോപരി വസോരധികാരസ്യ പ്രതിപാദനം കുശനാഭസ്യ കൻയാശതസ്യ വായോഃ കോപേന കുബ്ജത്വം

ബ്രഹ്മയോനിർമഹാനാസീത്
കുശോ നാമ മഹാതപാഃ।
അക്ലിഷ്ടവ്രതധർമജ്ഞഃ
സജ്ജനപ്രതിപൂജകഃ ॥ **1.32.1** ॥ 1027

സ മഹാത്മാ കുലീനായാം
യുക്തായാം സുമഹാബലാൻ।
വൈദർഭ്യാം ജനയാമാസ
ചതുരഃ സദൃശാൻ സുതാൻ ॥ **1.32.2** ॥ 1028

കുശാംബം കുശനാഭം ച
അസൂർതരജസം വസും।
ദീപ്തിയുക്തൻ മഹോത്സാഹാൻ
ക്ഷത്രധർമചികീർഷയാ ॥ **1.32.3** ॥ 1029

താനുവാച കുശഃ പുത്രാൻ
ധർമിഷ്ഠാൻ സത്യവാദിനഃ।
ക്രിയതാം പാലനം പുത്രാ
ധർമ പ്രാപ്സ്യഥ പുഷ്കലം ॥ **1.32.4** ॥ 1030

കുശസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ
ചത്വാരോ ലോകസത്തമാഃ।
നിവേശം ചക്രിരേ സർവേ
പുരാണാം നൃവരാസ്തദാ ॥ **1.32.5** ॥ 1031

കുശാംബസ്തു മഹാതേജാഃ
കൗശാംബീമകരോത് പുരീം।
കുശനാഭസ്തു ധർമാത്മാ
പുരം ചക്രേ മഹോദയം ॥ **1.32.6** ॥ 1032

അസൂർതരജസോ നാമ
ധർമാരണ്യം മഹാമതിഃ।
ചക്രേ പുരവരം രാജാ
വസുനാമ ഗിരിവ്രജം ॥ **1.32.7** ॥ 1033

ഏഷാ വസുമതീ നാമ
വസോസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ।
ഏതേ ശൈലവരാഃ പഞ്ച
പ്രകാശന്തേ സമന്തതഃ ॥ **1.32.8** ॥ 1034

സുമാഗധീ നദീ രമ്യാ
മാഗധാൻ വിശ്രുതാഽഽയയൗ।
പഞ്ചാനാം ശൈലമുഖ്യാനാം
മധ്യേ മാലേവ ശോഭതേ ॥ **1.32.9** ॥ 1035

സൈഷാ ഹി മാഗധീ രാമ
വസോസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ।
പൂർവാഭിചരിതാ രാമ
സുക്ഷേത്രാ സസ്യമാലിനീ ॥ **1.32.10** ॥ 1036

കുശനാഭസ്തു രാജർഷിഃ
കൻയാശതമനുത്തമം।
ജനയാമാസ ധർമാത്മാ
ഘൃതാച്യാം രഘുനന്ദന ॥ **1.32.11** ॥ 1037

താസ്തു യൗവനശാലിൻയോ
രൂപവത്യഃ സ്വലങ്കൃതാഃ।
ഉദ്യാനഭൂമിമാഗമ്യ
പ്രാവൃഷീവ ശതഹ്രദാഃ ॥ **1.32.12** ॥ 1038

ഗായന്ത്യോ നൃത്യമാനാശ്ച
വാദയന്ത്യസ്തു രാഘവ।
ആമോദം പരമം ജഗ്മു -
ർവരാഭരണഭൂഷിതാഃ ॥ **1.32.13** ॥ 1039

അഥ താശ്ചാരുസർവാംഗ്യോ
രൂപേണാപ്രതിമാ ഭുവി।
ഉദ്യാനഭൂമിമാഗമ്യ
താരാ ഇവ ഘനാന്തരേ ॥ **1.32.14** ॥ 1040

താഃ സർവാ ഗുണസമ്പന്നാ
രൂപയൗവനസംയുതാഃ।
ദൃഷ്ട്വാ സർവാത്മകോ വായു -
രിദം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.32.15** ॥ 1041

അഹം വഃ കാമയേ സർവാ
ഭാർയാ മമ ഭവിഷ്യഥ।
മാനുഷസ്ത്യജ്യതാം ഭാവോ
ദീർഘമായുരവാപ്സ്യഥ ॥ **1.32.16** ॥ 1042

ചലം ഹി യൗവനം നിത്യം
മാനുഷേഷു വിശേഷതഃ।
അക്ഷയം യൗവനം പ്രാപ്താ
അമർയശ്ച ഭവിഷ്യഥ ॥ **1.32.17** ॥ 1043

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
വായോരക്ലിഷ്ടകർമണഃ।
അപഹാസ്യ തതോ വാക്യം
കൻയാശതമഥാബ്രവീത് ॥ **1.32.18** ॥ 1044

അന്തശ്ചരസി ഭൂതാനാം
സർവേഷാം സുരസത്തമ।
പ്രഭാവജ്ഞാശ്ച തേ സർവാഃ
കിമർഥമവമൻയസേ ॥ **1.32.19** ॥ 1045

കുശനാഭസുതാ ദേവ
സമസ്താഃ സുരസത്തമ।
സ്ഥാനാച്ച്യാവയിതും ദേവം
രക്ഷാമസ്തു തപോ വയം ॥ **1.32.20** ॥ 1046

മാ ഭൂത് സ കാലോ ദുർമേധഃ
പിതരം സത്യവാദിനം।
അവമൻയ സ്വധർമേണ
സ്വയം വരമുപാസ്മഹേ ॥ **1.32.21** ॥ 1047

പിതാ ഹി പ്രഭുരസ്മാകം
ദൈവതം പരമം ച സഃ।
യസ്യ നോ ദാസ്യതി പിതാ
സ നോ ഭർതാ ഭവിഷ്യതി ॥ **1.32.22** ॥ 1048

താസാം തു വചനം ശ്രുത്വാ
ഹരിഃ പരമകോപനഃ।
പ്രവിശ്യ സർവഗാത്രാണി
ബഭഞ്ജ ഭഗവാൻ പ്രഭുഃ ॥ **1.32.23** ॥ 1049

അരത്നിമാത്രാകൃതയോ
ഭഗ്നഗാത്രാ ഭയാർദിതാഃ।
താഃ കൻയാ വായുനാ ഭഗ്നാ
വിവിശുർന്യപതേർഗൃഹം।
പ്രവിശ്യ ച സുസംഭ്രാന്താഃ
സലജ്ജാഃ സാസ്ത്രലോചനാഃ ॥ **1.32.24** ॥ 1050

സ ച താ ദയിതാ ഭഗ്നാഃ
കൻയാഃ പരമശോഭനാഃ।
ദൃഷ്ട്വാ ദീനാസ്തദാ രാജാ
സംഭ്രാന്ത ഇദമബ്രവീത് ॥ **1.32.25** ॥ 1051

കിമിദം കഥ്യതാം പുത്ര്യഃ
കോ ധർമമവമൻയതേ।
കുബ്ജാഃ കേന കൃതാഃ സർവാ -
ശ്ചേഷ്ടന്ത്യോ നാഭിഭാഷഥ।
ഏവം രാജാ വിനിഃശ്വസ്യ
സമാധിം സന്ദധേ തതഃ ॥ **1.32.26** ॥ 1052

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രയസ്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

കുശനാഭേന കൻയാനാം ധൈർയക്ഷമയോഃ പ്രശംസനം ബ്രഹ്മദത്തസ്യോത്പത്തിസ്തേന സഹ കുശനാഭകൻയാനാം വിവാഹശ്ച

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
കുശനാഭസ്യ ധീമതഃ।
ശിരോഭിശ്ചരണോ സ്പൃഷ്ട്വാ
കൻയാശതമഭാഷത ॥ **1.33.1** ॥ 1053

വായുഃ സർവാത്മകോ രാജൻ
പ്രധർഷയിതുമിച്ഛതി।
അശുഭം മാർഗമാസ്ഥായ
ന ധർമം പ്രത്യവേക്ഷതേ ॥ **1.33.2** ॥ 1054

പിതൃമത്യഃ സ്മ ഭദ്രം തേ
സ്വച്ഛന്ദേ ന വയം സ്ഥിതാഃ।
പിതരം നോ വൃണീഷ്വ ത്വം
യദി നോ ദാസ്യതേ തവ ॥ **1.33.3** ॥ 1055

തേന പാപാനുബന്ധേന
വചനം ന പ്രതീച്ഛതാ।

ഏവം ബ്രുവന്ത്യഃ സർവാഃ സ്മ
വായുനാഭിഹതാ ഭൃശം ॥ **1.33.4** ॥ 1056

താസാം തു വചനം ശ്രുത്വാ
രാജാ പരമധാർമികഃ ।
പ്രത്യുവാച മഹാതേജാഃ
കൻയാശതമനുത്തമം ॥ **1.33.5** ॥ 1057

ക്ഷാന്തം ക്ഷമാവതാം പുത്ര്യഃ
കർതവ്യം സുമഹത് കൃതം ।
ഐകമത്യമുപാഗമ്യ
കുലം ചാവേക്ഷിതം മമ ॥ **1.33.6** ॥ 1058

അലങ്കാരോ ഹി നാരീണാം
ക്ഷമാ തു പുരുഷസ്യ വാ ।
ദുഷ്കരം തച്ച വൈ ക്ഷാന്തം
ത്രിദശേഷു വിശേഷതഃ ॥ **1.33.7** ॥ 1059

യാദൃശീ വഃ ക്ഷമാ പുത്ര്യഃ
സർവാസാമവിശേഷതഃ ।
ക്ഷമാ ദാനം ക്ഷമാ സത്യം
ക്ഷമാ യജ്ഞാശ്ച പുത്രികാഃ ॥ **1.33.8** ॥ 1060

ക്ഷമാ യശഃ ക്ഷമാ ധർമഃ
ക്ഷമായാം വിഷ്ഠിതം ജഗത് ।
വിസൃജ്യ കൻയാഃ കാകുത്സ്ഥ
രാജാ ത്രിദശവിക്രമഃ ॥ **1.33.9** ॥ 1061

മന്ത്രജ്ഞോ മന്ത്രയാമാസ
പ്രദാനം സഹ മന്ത്രിഭിഃ ।

ദേശേ കാലേ ച കർതവ്യം
സദൃശേ പ്രതിപാദനം ॥ **1.33.10** ॥ 1062

ഏതസ്മിന്നേവ കാലേ തു
ചൂലീ നാമ മഹാദ്യുതിഃ।
ഊർധ്വരേതാഃ ശുഭാചാരോ
ബ്രാഹ്മം തപ ഉപാഗമത് ॥ **1.33.11** ॥ 1063

തപസ്യന്തമൃഷിം തത്ര
ഗന്ധർവീ പർയുപാസതേ।
സോമദാ നാമ ഭദ്രം തേ
ഊർമിലാതനയാ തദാ ॥ **1.33.12** ॥ 1064

സാ ച തം പ്രണതാ ഭൂത്വാ
ശുശ്രൂഷണപരായണാ।
ഉവാസ കാലേ ധർമിഷ്ഠാ
തസ്യാസ്തുഷ്ടോഽഭവദ് ഗുരുഃ ॥ **1.33.13** ॥ 1065

സ ച താം കാലയോഗേന
പ്രോവാച രഘുനന്ദന।
പരിതുഷ്ടോഽസ്മി ഭദ്രം തേ
കിം കരോമി തവ പ്രിയം ॥ **1.33.14** ॥ 1066

പരിതുഷ്ടം മുനിം ജ്ഞാത്വാ
ഗന്ധർവീ മധുരസ്വരം।
ഉവാച പരമപ്രീതാ
വാക്യജ്ഞാ വാക്യകോവിദം ॥ **1.33.15** ॥ 1067

ലക്ഷ്മ്യാ സമുദിതോ ബ്രാഹ്മ്യാ
ബ്രഹ്മഭൂതോ മഹാതപാഃ।

ബ്രാഹ്മേണ തപസാ യുക്തം
പുത്രമിച്ഛാമി ധാർമികം ॥ **1.33.16** ॥ 1068

അപതിശ്ചാസ്മി ഭദ്രം തേ
ഭാർയാ ചാസ്മി ന കസ്യചിത് ।
ബ്രാഹ്മേണോപഗതായാശ്ച
ദാതുമർഹസി മേ സുതം ॥ **1.33.17** ॥ 1069

തസ്യാഃ പ്രസന്നോ ബ്രഹ്മർഷി -
ർദദൗ ബ്രാഹ്മമനുത്തമം ।
ബ്രഹ്മദത്ത ഇതി ഖ്യാതം
മാനസം ചൂലിനഃ സുതം ॥ **1.33.18** ॥ 1070

സ രാജാ ബ്രഹ്മദത്തസ്തു
പുരീമധ്യവസത് തദാ ।
കാമ്പിൽയാം പരയാ ലക്ഷ്മ്യാ
ദേവരാജോ യഥാ ദിവം ॥ **1.33.19** ॥ 1071

സ ബുദ്ധിം കൃതവാൻ രാജാ
കുശനാഭഃ സുധാർമികഃ ।
ബ്രഹ്മദത്തായ കാകുത്സ്ഥ
ദാതും കൻയാശതം തദാ ॥ **1.33.20** ॥ 1072

തമാഹൂയ മഹാതേജാ
ബ്രഹ്മദത്തം മഹീപതിഃ ।
ദദൗ കൻയാശതം രാജാ
സുപ്രീതേനാന്തരാത്മനാ ॥ **1.33.21** ॥ 1073

യഥാക്രമം തദാ പാണിം
ജഗ്രാഹ രഘുനന്ദന ।

ബ്രഹ്മദത്തോ മഹീപാല -
സ്താസാം ദേവപതിർയഥാ ॥ **1.33.22** ॥ 1074

സ്പൃഷ്ടമാത്രേ തദാ പാണൗ
വികുബ്ജാ വിഗതജ്വരാഃ ।
യുക്തം പരമയാ ലക്ഷ്മ്യാ
ബഭൗ കൻയാശതം തദാ ॥ **1.33.23** ॥ 1075

സ ദൃഷ്ട്വാ വായുനാ മുക്തൗ
കുശനാഭോ മഹീപതിഃ ।
ബഭൂവ പരമപ്രീതോ
ഹർഷം ലേഭേ പുനഃ പുനഃ ॥ **1.33.24** ॥ 1076

കൃതോദ്വാഹം തു രാജാനം
ബ്രഹ്മദത്തം മഹീപതിം ।
സദാരം പ്രേഷയാമാസ
സോപാധ്യായഗണം തദാ ॥ **1.33.25** ॥ 1077

സോമദാപി സുതം ദൃഷ്ട്വാ
പുത്രസ്യ സദൃശീം ക്രിയാം ।
യഥാൻയായം ച ഗന്ധർവീ
സ്നുഷാസ്താഃ പ്രത്യനന്ദത ।
സ്പൃഷ്ട്വാ സ്പൃഷ്ട്വാ ച താഃ കൻയാഃ
കുശനാഭം പ്രശസ്യ ച ॥ **1.33.26** ॥ 1078

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രയസ്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുസ്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ഗാധേരുത്പത്തിഃ കൗശിക്യാഃ പ്രശംസാ വിശ്വാമിത്രേണ കഥാം സമാപ്യ നിശീഥസ്യ വർണനം സർവേഭ്യഃ ശയിതുമനുജ്ഞാം പ്രദായ സ്വയമപി തസ്യ ശയനം

കൃതോദ്വാഹേ ഗതേ തസ്മിൻ
ബ്രഹ്മദത്തേ ച രാഘവ ।
അപുത്രഃ പുത്രലാഭായ
പൗത്രീമിഷ്ടിമകൽപയത് ॥ **1.34.1** ॥ 1079

ഇഷ്ട്യാം തു വർതമാനായാം
കുശനാഭം മഹീപതിം ।
ഉവാച പരമോദാരഃ
കുശോ ബ്രഹ്മസുതസ്തദാ ॥ **1.34.2** ॥ 1080

പുത്രസ്തേ സദൃശഃ പുത്ര
ഭവിഷ്യതി സുധാർമികഃ ।
ഗാധിം പ്രാപ്സ്യസി തേന ത്വം
കീർതിം ലോകേ ച ശാശ്വതീം ॥ **1.34.3** ॥ 1081

ഏവമുക്ത്വാ കുശോ രാമ
കുശനാഭം മഹീപതിം ।

ജഗാമാകാശമാവിശ്യ
ബ്രഹ്മലോകം സനാതനം ॥ **1.34.4** ॥ 1082

കസ്യചിത് ത്വഥ കാലസ്യ
കുശനാഭസ്യ ധീമതഃ ।
ജജ്ഞേ പരമധർമിഷ്ഠോ
ഗാധിരിത്യേവ നാമതഃ ॥ **1.34.5** ॥ 1083

സ പിതാ മമ കാകുത്സ്ഥ
ഗാധിഃ പരമധാർമികഃ ।
കുശവംശപ്രസൂതോഽസ്മി
കൗശികോ രഘുനന്ദന ॥ **1.34.6** ॥ 1084

പൂർവജാ ഭഗിനീ ചാപി
മമ രാഘവ സുവ്രതാ ।
നാമ്നാ സത്യവതീ നാമ
ഋചീകേ പ്രതിപാദിതാ ॥ **1.34.7** ॥ 1085

സശരീരാ ഗതാ സ്വർഗം
ഭർതാരമനുവർതിനീ ।
കൗശികീ പരമോദാരാ
പ്രവൃത്താ ച മഹാനദീ ॥ **1.34.8** ॥ 1086

ദിവ്യാ പുണ്യോദകാ രമ്യാ
ഹിമവന്തമുപാശ്രിതാ ।
ലോകസ്യ ഹിതകാർയാർഥം
പ്രവൃത്താ ഭഗിനീ മമ ॥ **1.34.9** ॥ 1087

തതോഽഹം ഹിമവത്പാർശ്വേ
വസാമി നിയതഃ സുഖം ।

ഭഗിൻയാം സ്നേഹസംയുക്തഃ
കൗശിക്യാം രഘുനന്ദന ॥ **1.34.10** ॥ 1088

സാ തു സത്യവതീ പുണ്യാ
സത്യേ ധർമേ പ്രതിഷ്ഠിതാ ।
പതിവ്രതാ മഹാഭാഗാ
കൗശികീ സരിതാം വരാ ॥ **1.34.11** ॥ 1089

അഹം ഹി നിയമാദ് രാമ
ഹിത്വാ താം സമുപാഗതഃ ।
സിദ്ധാശ്രമമനുപ്രാപ്തഃ
സിദ്ധോഽസ്മി തവ തേജസാ ॥ **1.34.12** ॥ 1090

ഏഷാ രാമ മമോത്പത്തിഃ
സ്വസ്യ വംശസ്യ കീർതിതാ ।
ദേശസ്യ ഹി മഹാബാഹോ
യൻമാം ത്വം പരിപൃച്ഛസി ॥ **1.34.13** ॥ 1091

ഗതോഽർധരാത്രഃ കാകുത്സ്ഥ
കഥാഃ കഥയതോ മമ ।
നിദ്രാമഭ്യേഹി ഭദ്രം തേ
മാ ഭൂദ് വിഘ്നോഽധ്വനീഹ നഃ ॥ **1.34.14** ॥ 1092

നിഷ്പന്ദാസ്തരവഃ സർവേ
നിലീനാ മൃഗപക്ഷിണഃ ।
നൈശേന തമസാ വ്യാപ്താ
ദിശശ്ച രഘുനന്ദന ॥ **1.34.15** ॥ 1093

ശനൈർവിസൃജ്യതേ സന്ധ്യാ
നഭോ നേത്രൈരിവാവൃതം ।

നക്ഷത്രതാരാഗഹനം
ജ്യോതിർഭിരവഭാസതേ ॥ **1.34.16** ॥ 1094

ഉത്തിഷ്ഠതേ ച ശീതാംശുഃ
ശശീ ലോകതമോനുദഃ ।
ഹ്ലാദയൻ പ്രാണിനാം ലോകേ
മനാംസി പ്രഭയാ സ്വയാ ॥ **1.34.17** ॥ 1095

നൈശാനി സർവഭൂതാനി
പ്രചരന്തി തതസ്തതഃ ।
യക്ഷരാക്ഷസസംഘാശ്ച
രൗദ്രാശ്ച പിശിതാശനാഃ ॥ **1.34.18** ॥ 1096

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാ
വിരരാമ മഹാമുനിഃ ।
സാധുസാധ്വിതി തേ സർവേ
മുനയോ ഹ്യഭ്യപൂജയൻ ॥ **1.34.19** ॥ 1097

കുശികാനാമയം വംശോ
മഹാൻ ധർമപരഃ സദാ ।
ബ്രഹ്മോപമാ മഹാത്മാനഃ
കുശവംശ്യാ നരോത്തമാഃ ॥ **1.34.20** ॥ 1098

വിശേഷേണ ഭവാനേവ
വിശ്വാമിത്ര മഹായശഃ ।
കൗശികീ സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാ
കുലോദ്യോതകരീ തവ ॥ **1.34.21** ॥ 1099

മുദിതൈർമുനിശാർദൂലൈഃ
പ്രശസ്തഃ കുശികാത്മജഃ ।

നിദ്രാമുപാഗമച്ഛ്രീമാ -
നസ്തംഗത ഇവാംശുമാൻ ॥ **1.34.22** ॥ 1100

രാമോഽപി സഹസൗമിത്രിഃ
കിഞ്ചിദാഗതവിസ്മയഃ।
പ്രശസ്യ മുനിശാർദൂലം
നിദ്രാം സമുപസേവതേ ॥ **1.34.23** ॥ 1101

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുസ്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശോണഭദ്രമുത്തീർയ വിശ്വാമിത്രപ്രഭൃതീനാം ഗംഗാതടം ഗത്വാ തത്ര രാത്രൗ വാസഃ ശ്രീരാമാനുയുക്തേന വിശ്വാമിത്രേണ തസ്മൈ ഗംഗോത്പത്തികഥാശ്രാവണം

ഉപാസ്യ രാത്രിശേഷം തു
ശോണാകൂലേ മഹർഷിഭിഃ ।
നിശായാം സുപ്രഭാതായാം
വിശ്വാമിത്രോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.35.1** ॥ 1102

സുപ്രഭാതാ നിശാ രാമ
പൂർവാ സന്ധ്യാ പ്രവർതതേ ।
ഉത്തിഷ്ഠോത്തിഷ്ഠ ഭദ്രം തേ
ഗമനായാഭിരോചയ ॥ **1.35.2** ॥ 1103

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
കൃതപൂർവാഹ്ണികക്രിയഃ ।
ഗമന രോചയാമാസ
വാക്യം ചേദമുവാച ഹ ॥ **1.35.3** ॥ 1104

അയം ശോണഃ ശുഭജലോ -
ഽഗാധഃ പുലിനമണ്ഡിതഃ ।

കതരേണ പഥാ ബ്രഹ്മൻ
സന്തരിഷ്യാമഹേ വയം ॥ **1.35.4** ॥ 1105

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
വിശ്വാമിത്രോഽബ്രവീദിദം ।
ഏഷ പന്ഥാ മയോദ്ദിഷ്ടോ
യേന യാന്തി മഹർഷയഃ ॥ **1.35.5** ॥ 1106

ഏവമുക്താ മഹർഷയോ
വിശ്വാമിത്രേണ ധീമതാ ।
പശ്യന്തസ്തേ പ്രയാതാ വൈ
വനാനി വിവിധാനി ച ॥ **1.35.6** ॥ 1107

തേ ഗത്വാ ദൂരമധ്വാനം
ഗത്യോർധ്വദിവസേ തദാ ।
ജാഹ്നവീം സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാം
ദദൃശുർമുനിസേവിതാം ॥ **1.35.7** ॥ 1108

താം ദൃഷ്ട്വാ പുണ്യസലിലാം
ഹംസസാരസസേവിതാം ।
ബഭൂവുർമുനയഃ സർവേ
മുദിതാഃ സഹരാഘവാഃ ॥ **1.35.8** ॥ 1109

തസ്യാസ്തീരേ തദാ സർവേ
ചക്രുർവാസപരിഗ്രഹം ।
തതഃ സ്നാത്വാ യഥാന്യായം
സന്തർപ്യ പിതൃദേവതാഃ ॥ **1.35.9** ॥ 1110

ഹുത്വാ ചൈവാഗ്നിഹോത്രാണി
പ്രാശ്യ ചാമൃതവദ്ധവിഃ ।

വിവിശുർജാഹ്നവീതീരേ
ശുഭാ മുദിതമാനസാഃ ॥ **1.35.10** ॥ 1111

വിശ്വാമിത്രം മഹാത്മാനം
പരിവാര്യ സമന്തതഃ।
വിഷ്ഠിതാശ്ച യഥാന്യായം
രാഘവൗ ച യഥാർഹതഃ।
സമ്പ്രഹൃഷ്ടമനാ രാമോ
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രവീത് ॥ **1.35.11** ॥ 1112

ഭഗവംശ്ഛ്രോതുമിച്ഛാമി
ഗംഗാം ത്രിപഥഗാം നദീം।
ത്രൈലോക്യം കഥമാക്രമ്യ
ഗതാ നദനദീപതിം ॥ **1.35.12** ॥ 1113

ചോദിതോ രാമവാക്യേന
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
വൃദ്ധിം ജൻമ ച ഗംഗായാ
വക്തുമേവോപചക്രമേ ॥ **1.35.13** ॥ 1114

ശൈലേന്ദ്രോ ഹിമവാൻ രാമ
ധാതൂനാമാകരോ മഹാൻ।
തസ്യ കൻയാദ്വയം രാമ
രൂപേണാപ്രതിമം ഭുവി ॥ **1.35.14** ॥ 1115

യാ മേരുദുഹിതാ രാമ
തയോർമാതാ സുമധ്യമാ।
നാമ്നാ മേനാ മനോജ്ഞാ വൈ
പത്നീ ഹിമവതഃ പ്രിയാ ॥ **1.35.15** ॥ 1116

തസ്യാം ഗംഗേയമഭവ -
ജ്ജ്യേഷ്ഠാ ഹിമവതഃ സുതാ ।
ഉമാ നാമ ദ്വിതീയാഭൂത്
കൻയാ തസ്യൈവ രാഘവ ॥ **1.35.16** ॥ 1117

അഥ ജ്യേഷ്ഠാം സുരാഃ സർവേ
ദേവകാർയചികീർഷയാ ।
ശൈലേന്ദ്രം വരയാമാസു -
ർഗംഗാം ത്രിപഥഗാം നദീം ॥ **1.35.17** ॥ 1118

ദദൗ ധർമേണ ഹിമവാം -
സ്തനയാം ലോകപാവനീം ।
സ്വച്ഛന്ദപഥഗാം ഗംഗാം
ത്രൈലോക്യഹിതകാമ്യയാ ॥ **1.35.18** ॥ 1119

പ്രതിഗൃഹ്യ ത്രിലോകാർഥം
ത്രിലോകഹിതകാങ്ക്ഷിണഃ ।
ഗംഗാമാദായ തേ ഗച്ഛൻ
കൃതാർഥേനാന്തരാത്മനാ ॥ **1.35.19** ॥ 1120

യാ ചാൻയാ ശൈലദുഹിതാ
കൻയാഽസീദ് രഘുനന്ദന ।
ഉഗ്രം സുവ്രതമാസ്ഥായ
തപസ്തേപേ തപോധനാ ॥ **1.35.20** ॥ 1121

ഉഗ്രേണ തപസാ യുക്താം
ദദൗ ശൈലവരഃ സുതാം ।
രുദ്രായാപ്രതിരൂപായ
ഉമാം ലോകനമസ്കൃതാം ॥ **1.35.21** ॥ 1122

ഏതേ തേ ശൈലരാജസ്യ
സുതേ ലോകനമസ്കൃതേ।
ഗംഗാ ച സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാ
ഉമാദേവീ ച രാഘവ ॥ **1.35.22** ॥ 1123

ഏതത് തേ സർവമാഖ്യാതം
യഥാ ത്രിപഥഗാമിനീ।
ഖം ഗതാ പ്രഥമം താത
ഗതിം ഗതിമതാം വര ॥ **1.35.23** ॥ 1124

സൈഷാ സുരനദീ രമ്യാ
ശൈലേന്ദ്രതനയാ തദാ।
സുരലോകം സമാരൂഢാ
വിപാപാ ജലവാഹിനീ ॥ **1.35.24** ॥ 1125

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ദേവൈഃ പാർവതീശിവയോഃ സുരതക്രീഡാതോ നിവർതനമുമാദേവ്യാ ദേവാൻ ഭൂദേവീം ചോദ്ദിശ്യ ശാപദാനം

ഉക്തവാക്യേ മുനൗ തസ്മി -
ന്നുഭൗ രാഘവലക്ഷ്മണൗ ।
പ്രതിനന്ദ്യ കഥാം വീരാ -
വൂചതുർമുനിപുംഗവം ॥ **1.36.1** ॥ 1126

ധർമയുക്തമിദം ബ്രഹ്മൻ
കഥിതം പരമം ത്വയാ ।
ദുഹിതുഃ ശൈലരാജസ്യ
ജ്യേഷ്ഠായാ വക്തുമർഹസി ।
വിസ്തരം വിസ്തരജ്ഞോഽസി
ദിവ്യമാനുഷസംഭവം ॥ **1.36.2** ॥ 1127

ത്രീൻ പഥോ ഹേതുനാ കേന
പ്ലാവയേൽലോകപാവനീ ।
കഥം ഗംഗാ ത്രിപഥഗാ
വിശ്രുതാ സരിദുത്തമാ ॥ **1.36.3** ॥ 1128

ത്രിഷു ലോകേഷു ധർമജ്ഞ
കർമഭിഃ കൈഃ സമൻവിതാ।
തഥാ ബ്രുവതി കാകുത്സ്ഥേ
വിശ്വാമിത്രസ്തപോധനഃ ॥ **1.36.4** ॥ 1129

നിഖിലേന കഥാം സർവാ -
മൃഷിമധ്യേ ൻയവേദയത്।
പുരാ രാമ കൃതോദ്വാഹഃ
ശിതികംഠോ മഹാതപാഃ ॥ **1.36.5** ॥ 1130

ദൃഷ്ട്വാ ച ഭഗവാൻ ദേവീം
മൈഥുനായോപചക്രമേ।
തസ്യ സങ്ക്രീഡമാനസ്യ
മഹാദേവസ്യ ധീമതഃ।
ശിതികംഠസ്യ ദേവസ്യ
ദിവ്യം വർഷശതം ഗതം ॥ **1.36.6** ॥ 1131

ന ചാപി തനയോ രാമ
തസ്യാമാസീത് പരന്തപ।
സർവേ ദേവാഃ സമുദ്യുക്തതാഃ
പിതാമഹപുരോഗമാഃ ॥ **1.36.7** ॥ 1132

യദിഹോത്പദ്യതേ ഭൂതം
കസ്തത് പ്രതിസഹിഷ്യതി।
അഭിഗമ്യ സുരാഃ സർവേ
പ്രണിപത്യേദമബ്രുവൻ ॥ **1.36.8** ॥ 1133

ദേവദേവ മഹാദേവ
ലോകസ്യാസ്യ ഹിതേ രത।

സുരാണാം പ്രണിപാതേന
പ്രസാദം കർതുമർഹസി ॥ **1.36.9** ॥ 1134

ന ലോകാ ധാരയിഷ്യന്തി
തവ തേജഃ സുരോത്തമ ।
ബ്രാഹ്മേണ തപസാ യുക്തോ
ദേവ്യാ സഹ തപശ്ചര ॥ **1.36.10** ॥ 1135

ത്രൈലോക്യഹിതകാമാർഥം
തേജസ്തേജസി ധാരയ ।
രക്ഷ സർവാനിമാൽലോകാൻ
നാലോകം കർതുമർഹസി ॥ **1.36.11** ॥ 1136

ദേവതാനാം വചഃ ശ്രുത്വാ
സർവലോകമഹേശ്വരഃ ।
ബാഢമിത്യബ്രവീത് സർവാൻ
പുനശ്ചേദമുവാച ഹ ॥ **1.36.12** ॥ 1137

ധാരയിഷ്യാമ്യഹം തേജ -
സ്തേജസൈവ സഹോമയാ ।
ത്രിദശാഃ പൃഥിവീ ചൈവ
നിർവാണമധിഗച്ഛതു ॥ **1.36.13** ॥ 1138

യദിദം ക്ഷുഭിതം സ്ഥാനാ -
ൻമമ തേജോ ഹ്യനുത്തമം ।
ധാരയിഷ്യതി കസ്തൻമേ
ബ്രുവന്തു സുരസത്തമാഃ ॥ **1.36.14** ॥ 1139

ഏവമുക്താസ്തതോ ദേവാഃ
പ്രത്യൂചുർവൃഷഭധ്വജം ।

യത്തേജഃ ക്ഷുഭിതം ഹ്യദ്യ
തദ്ധരാ ധാരയിഷ്യതി ॥ **1.36.15** ॥ 1140

ഏവമുക്തഃ സുരപതിഃ
പ്രമുമോച മഹാബലഃ ।
തേജസാ പൃഥിവീ യേന
വ്യാപ്താ സഗിരികാനനാ ॥ **1.36.16** ॥ 1141

തതോ ദേവാഃ പുനരിദ -
മൂചുശ്ചാപി ഹുതാശനം ।
ആവിശ ത്വം മഹാതേജോ
രൗദ്രം വായുസമൻവിതഃ ॥ **1.36.17** ॥ 1142

തദഗ്നിനാ പുനർവ്യാപ്തം
സഞ്ജാതം ശ്വേതപർവതം ।
ദിവ്യം ശരവണം ചൈവ
പാവകാദിത്യസന്നിഭം ॥ **1.36.18** ॥ 1143

യത്ര ജാതോ മഹാതേജാഃ
കാർതികേയോഽഗ്നിസംഭവഃ ।
അഥോമാം ച ശിവം ചൈവ
ദേവാഃ സർഷിഗണാസ്തഥാ ॥ **1.36.19** ॥ 1144

പൂജയാമാസുരത്യർഥം
സുപ്രീതമനസസ്തദാ ।
അഥ ശൈലസുതാ രാമ
ത്രിദശാനിദമബ്രവീത് ॥ **1.36.20** ॥ 1145

സമൻയുരശപത് സർവാൻ
ക്രോധസംരക്തലോചനാ ।

യസ്മാന്നിവാരിതാ, ചാഹം
സംഗതാ പുത്രകാമ്യയാ ॥ **1.36.21** ॥ 1146

അപത്യം സ്വേഷു ദാരേഷു
നോത്പാദയിതുമർഹഥ ।
അദ്യപ്രഭൃതി യുഷ്മാക -
മപ്രജാഃ സന്തു പത്നയഃ ॥ **1.36.22** ॥ 1147

ഏവമുക്ത്വാ സുരാൻ സർവാ -
ഞ്ശശാപ പൃഥിവീമപി ।
അവനേ നൈകരൂപാ ത്വം
ബഹുഭാർയാ ഭവിഷ്യസി ॥ **1.36.23** ॥ 1148

ന ച പുത്രകൃതാം പ്രീതിം
മത്ക്രോധകലുഷീകൃതാ ।
പ്രാപ്സ്യസി ത്വം സുദുർമേധോ
മമ പുത്രമനിച്ഛതീ ॥ **1.36.24** ॥ 1149

താൻ സർവാൻ പീഡിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ
സുരാൻ സുരപതിസ്തദാ ।
ഗമനായോപചക്രാമ
ദിശം വരുണപാലിതാം ॥ **1.36.25** ॥ 1150

സ ഗത്വാ തപ ആതിഷ്ഠത്
പാർശ്വേ തസ്യോത്തരേ ഗിരേഃ ।
ഹിമവത്പ്രഭവേ ശുഭേ
സഹ ദേവ്യാ മഹേശ്വരഃ ॥ **1.36.26** ॥ 1151

ഏഷ തേ വിസ്തരോ രാമ ശൈലപുത്ര്യാ നിവേദിതഃ ।
ഗംഗായാഃ പ്രഭവം ചൈവ ശൃണു മേ സഹലക്ഷ്മണ ॥ **1.36.27** ॥ 1152

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷട്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ഗംഗായാഃ കാർതികേയസ്യോത്പത്തേഃ പ്രസംഗഃ

തപ്യമാനേ തദാ ദേവേ
സേന്ദ്രാഃ സാഗ്നിപുരോഗമാഃ ।
സേനാപതിമഭീപ്സന്തഃ
പിതാമഹമുപാഗമൻ ॥ **1.37.1** ॥ 1153

തതോഽബ്രുവൻ സുരാഃ സർവേ
ഭഗവന്തം പിതാമഹം ।
പ്രണിപത്യ സുരാരാമ
സേന്ദ്രാഃ സാഗ്നിപുരോഗമാഃ ॥ **1.37.2** ॥ 1154

യേന സേനാപതിർദേവ
ദത്തോ ഭഗവതാ പുരാ ।
സ തപഃ പരമാസ്ഥായ
തപ്യതേ സ്മ സഹോമയാ ॥ **1.37.3** ॥ 1155

യദത്രാനന്തരം കാർയം
ലോകാനാം ഹിതകാമ്യയാ ।
സംവിധത്സ്വ വിധാനജ്ഞ
ത്വം ഹി നഃ പരമാ ഗതിഃ ॥ **1.37.4** ॥ 1156

ദേവതാനാം വചഃ ശ്രുത്വാ
സർവലോകപിതാമഹഃ।
സാന്ത്വയൻ മധുരൈർവാക്യൈ -
സ്ത്രിദശാനിദമബ്രവീത് ॥ **1.37.5** ॥ 1157

ശൈലപുത്ര്യാ യദുക്തം ത -
ന്ന പ്രജാഃ സ്വാസു പത്നിഷു।
തസ്യാ വചനമക്ലിഷ്ടം
സത്യമേവ ന സംശയഃ ॥ **1.37.6** ॥ 1158

ഇയമാകാശഗംഗാ ച
യസ്യാം പുത്രം ഹുതാശനഃ।
ജനയിഷ്യതി ദേവാനാം
സേനാപതിമരിന്ദമം ॥ **1.37.7** ॥ 1159

ജ്യേഷ്ഠാ ശൈലേന്ദ്രദുഹിതാ
മാനയിഷ്യതി തം സുതം।
ഉമായാസ്തദ്ബഹുമതം
ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ ॥ **1.37.8** ॥ 1160

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
കൃതാർഥാ രഘുനന്ദന।
പ്രണിപത്യ സുരാഃ സർവേ
പിതാമഹമപൂജയൻ ॥ **1.37.9** ॥ 1161

തേ ഗത്വാ പരമം രാമ
കൈലാസം ധാതുമണ്ഡിതം।
അഗ്നിം നിയോജയാമാസുഃ
പുത്രാർഥം സർവദേവതാഃ ॥ **1.37.10** ॥ 1162

ദേവകാർയമിദം ദേവ
സമാധത്സ്വ ഹുതാശന।
ശൈലപുത്ര്യാം മഹാതേജോ
ഗംഗായാം തേജ ഉത്സൃജ ॥ **1.37.11** ॥ 1163

ദേവതാനാം പ്രതിജ്ഞായ
ഗംഗാമഭ്യേത്യ പാവകഃ।
ഗർഭം ധാരയ വൈ ദേവി
ദേവതാനാമിദം പ്രിയം ॥ **1.37.12** ॥ 1164

ഇത്യേതദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ദിവ്യം രൂപമധാരയത്।
സ തസ്യാ മഹിമാം ദൃഷ്ട്വാ
സമന്താദവശീർയത ॥ **1.37.13** ॥ 1165

സമന്തതസ്തദാ ദേവീ -
മഭ്യഷിഞ്ചത പാവകഃ।
സർവസ്രോതാംസി പൂർണാനി
ഗംഗായാ രഘുനന്ദന ॥ **1.37.14** ॥ 1166

തമുവാച തതോ ഗംഗാ
സർവദേവപുരോഗമം।
അശക്താ ധാരണേ ദേവ
തേജസ്തവ സമുദ്ധതം ॥ **1.37.15** ॥ 1167

ദഹ്യമാനാഗ്നിനാ തേന
സമ്പ്രവ്യഥിതചേതനാ।
അഥാബ്രവീദിദം ഗംഗാം
സർവദേവഹുതാശനഃ ॥ **1.37.16** ॥ 1168

ഇഹ ഹൈമവതേ പാർശ്വേ
ഗർഭോഽയം സന്നിവേശ്യതാം।
ശ്രുത്വാ ത്വഗ്നിവചോ ഗംഗാ
തം ഗർഭമതിഭാസ്വരം ॥ **1.37.17** ॥ 1169

ഉത്സസർജ മഹാതേജാഃ
സ്രോതോഭ്യോ ഹി തദാനഘ।
യദസ്യാ നിർഗതം തസ്മാത്
തപ്തജാംബൂനദപ്രഭം ॥ **1.37.18** ॥ 1170

കാഞ്ചനം ധരണീം പ്രാപ്തം
ഹിരൺയമതുലപ്രഭം।
താമ്രം കാർഷ്ണായസം ചൈവ
തൈക്ഷ്ണൺയാദേവാഭിജായത ॥ **1.37.19** ॥ 1171

മലം തസ്യാഭവത് തത്ര
ത്രപു സീസകമേവ ച।
തദേതദ്ധരണീം പ്രാപ്യ
നാനാധാതുരവർധത ॥ **1.37.20** ॥ 1172

നിക്ഷിപ്തമാത്രേ ഗർഭേ തു
തേജോഭിരഭിരഞ്ജിതം।
സർവം പർവതസന്നദ്ധം
സൗവർണമഭവദ് വനം ॥ **1.37.21** ॥ 1173

ജാതരൂപമിതി ഖ്യാതം
തദാപ്രഭൃതി രാഘവ।
സുവർണം പുരുഷവ്യാഘ്ര
ഹുതാശനസമപ്രഭം।

തൃണവൃക്ഷലതാഗുൽമം
സർവം ഭവതി കാഞ്ചനം ॥ **1.37.22** ॥ 1174

തം കുമാരം തതോ ജാതം
സേന്ദ്രാഃ സഹ മരുദ്ഗണാഃ।
ക്ഷീരസംഭാവനാർഥായ
കൃത്തികാഃ സമയോജയൻ ॥ **1.37.23** ॥ 1175

താഃ ക്ഷീരം ജാതമാത്രസ്യ
കൃത്വാ സമയമുത്തമം।
ദദുഃ പുത്രോഽയമസ്മാകം
സർവാസാമിതി നിശ്ചിതാഃ ॥ **1.37.24** ॥ 1176

തതസ്തു ദേവതാഃ സർവാഃ
കാർതികേയ ഇതി ബ്രുവൻ।
പുത്രസ്ത്രൈലോക്യവിഖ്യാതോ
ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ ॥ **1.37.25** ॥ 1177

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സ്കന്നം ഗർഭപരിസ്രവേ।
സ്നാപയൻ പരയാ ലക്ഷ്മ്യാ
ദീപ്യമാനം യഥാനലം ॥ **1.37.26** ॥ 1178

സ്കന്ദ ഇത്യബ്രുവൻ ദേവാഃ
സ്കന്നം ഗർഭപരിസ്രവേ।
കാർതികേയം മഹാബാഹും
കാകുത്സ്ഥ ജ്വലനോപമം ॥ **1.37.27** ॥ 1179

പ്രാദുർഭൂതം തതഃ ക്ഷീരം
കൃത്തികാനാമനുത്തമം।

ഷണ്ണാം ഷഡാനനോ ഭൂത്വാ
ജഗ്രാഹ സ്തനജം പയഃ ॥ **1.37.28** ॥ 1180

ഗൃഹീത്വാ ക്ഷീരമേകാഹ്നാ
സുകുമാരവപുസ്തദാ ।
അജയത് സ്വേന വീർയേണ
ദൈത്യസൈന്യഗണാൻ വിഭുഃ ॥ **1.37.29** ॥ 1181

സുരസേനാഗണപതി -
മഭ്യഷിഞ്ചൻമഹാദ്യുതിം ।
തതസ്തമമരാഃ സർവേ
സമേത്യാഗ്നിപുരോഗമാഃ ॥ **1.37.30** ॥ 1182

ഏഷ തേ രാമ ഗംഗായാ
വിസ്തരോഽഭിഹിതോ മയാ ।
കുമാരസംഭവശ്ചൈവ
ധന്യഃ പുണ്യസ്തഥൈവ ച ॥ **1.37.31** ॥ 1183

ഭക്തശ്ച യഃ കാർതികേയേ
കാകുത്സ്ഥ ഭുവി മാനവഃ ।
ആയുഷ്മാൻ പുത്രപൗത്രൈശ്ച
സ്കന്ദസാലോക്യതാം വ്രജേത് ॥ **1.37.32** ॥ 1184

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

സഗരസ്യ പ്രജാനാമുത്പത്തിസ്തേന യജ്ഞസ്യായോജനം ച

താം കഥാം കൗശികോ രാമേ
നിവേദ്യ മധുരാക്ഷരാം।
പുനരേവാപരം വാക്യം
കാകുത്സ്ഥമിദമബ്രവീത് ॥ **1.38.1** ॥ 1185

അയോധ്യാധിപതിർവീര
പൂർവമാസീന്നരാധിപഃ।
സഗരോ നാമ ധർമാത്മാ
പ്രജാകാമഃ സ ചാപ്രജഃ ॥ **1.38.2** ॥ 1186

വൈദർഭദുഹിതാ രാമ
കേശിനീ നാമ നാമതഃ।
ജ്യേഷ്ഠാ സഗരപത്നീ സാ
ധർമിഷ്ഠാ സത്യവാദിനീ ॥ **1.38.3** ॥ 1187

അരിഷ്ടനേമേർദുഹിതാ
സുപർണഭഗിനീ തു സാ।
ദ്വിതീയാ സഗരസ്യാസീത്
പത്നീ സുമതിസംജ്ഞിതാ ॥ **1.38.4** ॥ 1188

താഭ്യാം സഹ മഹാരാജഃ
പത്നീഭ്യാം തപ്തവാംസ്തപഃ।
ഹിമവന്തം സമാസാദ്യ
ഭൃഗുപ്രസ്രവണേ ഗിരൗ ॥ **1.38.5** ॥ 1189

അഥ വർഷശതേ പൂർണേ
തപസാഽഽരാധിതോ മുനിഃ।
സഗരായ വരം പ്രാദാദ്
ഭൃഗുഃ സത്യവതാം വരഃ ॥ **1.38.6** ॥ 1190

അപത്യലാഭഃ സുമഹാൻ
ഭവിഷ്യതി തവാനഘ।
കീർതിം ചാപ്രതിമാം ലോകേ
പ്രാപ്സ്യസേ പുരുഷർഷഭ ॥ **1.38.7** ॥ 1191

ഏകാ ജനയിതാ താത
പുത്രം വംശകരം തവ।
ഷഷ്ടിം പുത്രസഹസ്രാണി
അപരാ ജനയിഷ്യതി ॥ **1.38.8** ॥ 1192

ഭാഷമാണം മഹാത്മാനം
രാജപുത്ര്യൗ പ്രസാദ്യ തം।
ഊചതുഃ പരമപ്രീതേ
കൃതാഞ്ജലിപുടേ തദാ ॥ **1.38.9** ॥ 1193

ഏകഃ കസ്യാഃ സുതോ ബ്രഹ്മൻ
കാ ബഹൂഞ്ജനയിഷ്യതി।
ശ്രോതുമിച്ഛാവഹേ ബ്രഹ്മൻ
സത്യമസ്തു വചസ്തവ ॥ **1.38.10** ॥ 1194

തയോസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ഭൃഗുഃ പരമധാർമികഃ।
ഉവാച പരമാം വാണീം
സ്വച്ഛന്ദോഽത്ര വിധീയതാം ॥ **1.38.11** ॥ 1195

ഏകോ വംശകരോ വാസ്തു
ബഹവോ വാ മഹാബലാഃ।
കീർതിമന്തോ മഹോത്സാഹാഃ
കാ വാ കം വരമിച്ഛതി ॥ **1.38.12** ॥ 1196

മുനേസ്തു വചനം ശ്രുത്വാ
കേശിനീ രഘുനന്ദന।
പുത്രം വംശകരം രാമ
ജഗ്രാഹ നൃപസന്നിധൗ ॥ **1.38.13** ॥ 1197

ഷഷ്ടിം പുത്രസഹസ്രാണി
സുപർണഭഗിനീ തദാ।
മഹോത്സാഹാൻ കീർതിമതോ
ജഗ്രാഹ സുമതിഃ സുതാൻ ॥ **1.38.14** ॥ 1198

പ്രദക്ഷിണമൃഷിം കൃത്വാ
ശിരസാഭിപ്രണമ്യ തം।
ജഗാമ സ്വപുരം രാജാ
സഭാർയോ രഘുനന്ദന ॥ **1.38.15** ॥ 1199

അഥ കാലേ ഗതേ തസ്യ
ജ്യേഷ്ഠാ പുത്രം വ്യജായത।
അസമഞ്ജ ഇതി ഖ്യാതം
കേശിനീ സഗരാത്മജം ॥ **1.38.16** ॥ 1200

സുമതിസ്തു നരവ്യാഘ്ര
ഗർഭതുംബം വ്യജായത।
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി
തുംബഭേദാദ് വിനിഃസൃതാഃ ॥ **1.38.17** ॥ 1201

ഘൃതപൂർണേഷു കുംഭേഷു
ധാത്ര്യസ്താൻ സമവർധയൻ।
കാലേന മഹതാ സർവേ
യൗവനം പ്രതിപേദിരേ ॥ **1.38.18** ॥ 1202

അഥ ദീർഘേണ കാലേന
രൂപയൗവനശാലിനഃ।
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി
സഗരസ്യാഭവംസ്തദാ ॥ **1.38.19** ॥ 1203

സ ച ജ്യേഷ്ഠോ നരശ്രേഷ്ഠ
സഗരസ്യാത്മസംഭവഃ।
ബാലാൻ ഗൃഹീത്വാ തു ജലേ
സരയ്വാ രഘുനന്ദന ॥ **1.38.20** ॥ 1204

പ്രക്ഷിപ്യ പ്രാഹസന്നിത്യം
മജ്ജതസ്താൻ നിരീക്ഷ്യ വൈ।
ഏവം പാപസമാചാരഃ
സജ്ജനപ്രതിബാധകഃ ॥ **1.38.21** ॥ 1205

പൗരാണാമഹിതേ യുക്തഃ
പിത്രാ നിർവാസിതഃ പുരാത്।
തസ്യ പുത്രോംഽശുമാൻ നാമ
അസമഞ്ജസ്യ വീർയവാൻ ॥ **1.38.22** ॥ 1206

സമ്മതഃ സർവലോകസ്യ
സർവസ്യാപി പ്രിയംവദഃ।
തതഃ കാലേന മഹതാ
മതിഃ സമഭിജായത ॥ **1.38.23** ॥ 1207

സഗരസ്യ നരശ്രേഷ്ഠ
യജ്ഞേയമിതി നിശ്ചിതാ।
സ കൃത്വാ നിശ്ചയം രാജാ
സോപാധ്യായഗണസ്തദാ।
യജ്ഞകർമണി വേദജ്ഞോ
യഷ്ടും സമുപചക്രമേ ॥ **1.38.24** ॥ 1208

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ഇന്ദ്രേണ സഗരയജ്ഞസംബന്ധിനോഽശ്വസ്യാപഹരണം, സഗരാത്മജൈർധരായാ ഭേദനം ദേവൈർബ്രഹ്മാണം പ്രതി വൃത്തസ്യാസ്യ വിനിവേദനം ച

വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
കഥാന്തേ രഘുനന്ദനഃ।
ഉവാച പരമപ്രീതോ
മുനിം ദീപ്തമിവാനലം ॥ **1.39.1** ॥ 1209

ശ്രോതുമിച്ഛാമി ഭദ്രം തേ
വിസ്തരേണ കഥാമിമാം।
പൂർവജോ മേ കഥം ബ്രഹ്മൻ
യജ്ഞം വൈ സമുപാഹരത് ॥ **1.39.2** ॥ 1210

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
കൗതൂഹലസമൻവിതഃ।
വിശ്വാമിത്രസ്തു കാകുത്സ്ഥ -
മുവാച പ്രഹസന്നിവ ॥ **1.39.3** ॥ 1211

ശ്രൂയതാം വിസ്തരോ രാമ
സഗരസ്യ മഹാത്മനഃ।

ശങ്കരശ്വശുരോ നാമ്നാ
ഹിമവാനിതി വിശ്രുതഃ ॥ **1.39.4** ॥ 1212

വിന്ധ്യപർവതമാസാദ്യ
നിരീക്ഷേതേ പരസ്പരം ।
തയോർമധ്യേ സമഭവദ്
യജ്ഞഃ സ പുരുഷോത്തമ ॥ **1.39.5** ॥ 1213

സ ഹി ദേശോ നരവ്യാഘ്ര
പ്രശസ്തോ യജ്ഞകർമണി ।
തസ്യാശ്വചർയാം കാകുത്സ്ഥ
ദൃഢധൻവാ മഹാരഥഃ ॥ **1.39.6** ॥ 1214

അംശുമാനകരോത് താത
സഗരസ്യ മതേ സ്ഥിതഃ ।
തസ്യ പർവണി തം യജ്ഞം
യജമാനസ്യ വാസവഃ ॥ **1.39.7** ॥ 1215

രാക്ഷസീം തനുമാസ്ഥായ
യജ്ഞിയാശ്വമപാഹരത് ।
ഹ്രിയമാണേ തു കാകുത്സ്ഥ
തസ്മിന്നശ്വേ മഹാത്മനഃ ॥ **1.39.8** ॥ 1216

ഉപാധ്യായഗണാഃ സർവേ
യജമാനമഥാബ്രുവൻ ।
അയം പർവണി വേഗേന
യജ്ഞിയാശ്വോഽപനീയതേ ॥ **1.39.9** ॥ 1217

ഹർതാരം ജഹി കാകുത്സ്ഥ
ഹയശ്ചൈവോപനീയതാം ।

യജ്ഞച്ഛിദ്രം ഭവത്യേതത്
സർവേഷാമശിവായ നഃ ॥ **1.39.10** ॥ 1218

തത് തഥാ ക്രിയതാം രാജൻ
യജ്ഞോഽച്ഛിദ്രഃ കൃതോ ഭവേത്।
സോപാധ്യായവചഃ ശ്രുത്വാ
തസ്മിൻ സദസി പാർഥിവഃ ॥ **1.39.11** ॥ 1219

ഷഷ്ടിം പുത്രസഹസ്രാണി
വാക്യമേതദുവാച ഹ।
ഗതിം പുത്രാ ന പശ്യാമി
രക്ഷസാം പുരുഷർഷഭാഃ ॥ **1.39.12** ॥ 1220

മന്ത്രപൂതൈർമഹാഭാഗൈ -
രാസ്ഥിതോ ഹി മഹാക്രതുഃ।
തദ് ഗച്ഛത വിചിൻവധ്വം
പുത്രകാ ഭദ്രമസ്തു വഃ ॥ **1.39.13** ॥ 1221

സമുദ്രമാലിനീം സർവാം
പൃഥിവീമനുഗച്ഛത।
ഏകൈകം യോജനം പുത്രാ
വിസ്താരമഭിഗച്ഛത ॥ **1.39.14** ॥ 1222

യാവത് തുരഗസന്ദർശ -
സ്താവത് ഖനത മേദിനീം।
തമേവ ഹയഹർതാരം
മാർഗമാണാ മമാജ്ഞയാ ॥ **1.39.15** ॥ 1223

ദീക്ഷിതഃ പൗത്രസഹിതഃ
സോപാധ്യായഗണസ്ത്വഹം।

ഇഹ സ്ഥാസ്യാമി ഭദ്രം വോ
യാവത് തുരഗദർശനം ॥ **1.39.16** ॥ 1224

തേ സർവേ ഹൃഷ്ടമനസോ
രാജപുത്രാ മഹാബലാഃ ।
ജഗ്മുർമഹീതലം രാമ
പിതുർവചനയന്ത്രിതാഃ ॥ **1.39.17** ॥ 1225

ഗത്വാ തു പൃഥിവീം സർവാ -
മദൃഷ്ട്വാ തം മഹാബലാഃ ।
യോജനായാമവിസ്താര -
മേകൈകോ ധരണീതലം ।
ബിഭിദുഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാ
വജ്രസ്പർശസമൈർഭുജൈഃ ॥ **1.39.18** ॥ 1226

ശൂലൈരശനികൽപൈശ്ച
ഹലൈശ്ചാപി സുദാരുണൈഃ ।
ഭിദ്യമാനാ വസുമതീ
നനാദ രഘുനന്ദന ॥ **1.39.19** ॥ 1227

നാഗാനാം വധ്യമാനാനാ -
മസുരാണാം ച രാഘവ ।
രാക്ഷസാനാം ദുരാധർഷം
സത്ത്വാനാം നിനദോഽഭവത് ॥ **1.39.20** ॥ 1228

യോജനാനാം സഹസ്രാണി
ഷഷ്ടിം തു രഘുനന്ദന ।
ബിഭിദുർധരണീം രാമ
രസാതലമനുത്തമം ॥ **1.39.21** ॥ 1229

ഏവം പർവതസംബാധം
ജംബൂദ്വീപം നൃപാത്മജാഃ।
ഖനന്തോ നൃപശാർദൂല
സർവതഃ പരിചക്രമുഃ ॥ **1.39.22** ॥ 1230

തതോ ദേവാഃ സഗന്ധർവാഃ
സാസുരാഃ സഹപന്നഗാഃ।
സംഭ്രാന്തമനസഃ സർവേ
പിതാമഹമുപാഗമൻ ॥ **1.39.23** ॥ 1231

തേ പ്രസാദ്യ മഹാത്മാനം
വിഷണ്ണവദനാസ്തദാ।
ഊചുഃ പരമസന്ത്രസ്താഃ
പിതാമഹമിദം വചഃ ॥ **1.39.24** ॥ 1232

ഭഗവൻ പൃഥിവീ സർവാ
ഖൻയതേ സഗരാത്മജൈഃ।
ബഹവശ്ച മഹാത്മാനോ
വധ്യന്തേ ജലചാരിണഃ ॥ **1.39.25** ॥ 1233

അയം യജ്ഞഹരോഽസ്മാക -
മനേനാശ്വോഽപനീയതേ।
ഇതി തേ സർവഭൂതാനി
ഹിംസന്തി സഗരാത്മജാഃ ॥ **1.39.26** ॥ 1234

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകോനചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

സഗരപുത്രാണാം ഭാവിനം വിനാശം സൂചയിത്വാ ബ്രഹ്മണാ ദേവാനാം ശമനം ഭുവം ഖനതാം സഗരാത്മജാനാം കപിലപാർശ്വേ ഗമനം തസ്യ രോഷാഗ്നിനാ തേഷാം ഭസ്മീഭാവശ്ച

ദേവതാനാം വചഃ ശ്രുത്വാ
ഭഗവാൻ വൈ പിതാമഹഃ।
പ്രത്യുവാച സുസന്ത്രസ്താൻ
കൃതാന്തബലമോഹിതാൻ ॥ **1.40.1** ॥ 1235

യസ്യേയം വസുധാ കൃത്സ്നാ
വാസുദേവസ്യ ധീമതഃ।
മഹിഷീ മാധവസ്യൈഷാ
സ ഏവ ഭഗവാൻ പ്രഭുഃ ॥ **1.40.2** ॥ 1236

കാപിലം രൂപമാസ്ഥായ
ധാരയത്യനിശം ധരാം।
തസ്യ കോപാഗ്നിനാ ദഗ്ധാ
ഭവിഷ്യന്തി നൃപാത്മജാഃ ॥ **1.40.3** ॥ 1237

പൃഥിവ്യാശ്ചാപി നിർഭേദോ
ദൃഷ്ട ഏവ സനാതനഃ।
സഗരസ്യ ച പുത്രാണാം
വിനാശോ ദീർഘദർശിനാം ॥ **1.40.4** ॥ 1238

പിതാമഹവചഃ ശ്രുത്വാ
ത്രയസ്ത്രിംശദരിന്ദമാഃ।
ദേവാഃ പരമസംഹൃഷ്ടാഃ
പുനർജഗ്മുർയഥാഗതം ॥ **1.40.5** ॥ 1239

സഗരസ്യ ച പുത്രാണാം
പ്രാദുരാസീൻമഹാസ്വനഃ।
പൃഥിവ്യാം ഭിദ്യമാനായാം
നിർഘാതസമനിഃസ്വനഃ ॥ **1.40.6** ॥ 1240

തതോ ഭിത്ത്വാ മഹീം സർവാം
കൃത്വാ ചാപി പ്രദക്ഷിണം।
സഹിതാഃ സാഗരാഃ സർവേ
പിതരം വാക്യമബ്രുവൻ ॥ **1.40.7** ॥ 1241

പരിക്രാന്താ മഹീ സർവാ
സത്ത്വവന്തശ്ച സൂദിതാഃ।
ദേവദാനവരക്ഷാംസി
പിശാചോരഗപന്നഗാഃ ॥ **1.40.8** ॥ 1242

ന ച പശ്യാമഹേഽശ്വം തേ
അശ്വഹർതാരമേവ ച।
കിം കരിഷ്യാമ ഭദ്രം തേ
ബുദ്ധിരത്ര വിചാർയതാം ॥ **1.40.9** ॥ 1243

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
പുത്രാണാം രാജസത്തമഃ।
സമൻയുരബ്രവീദ് വാക്യം
സഗരോ രഘുനന്ദന ॥ **1.40.10** ॥ 1244

ഭൂയഃ ഖനത ഭദ്രം വോ
വിഭേദ്യ വസുധാതലം।
അശ്വഹർതാരമാസാദ്യ
കൃതാർഥാശ്ച നിവർതത ॥ **1.40.11** ॥ 1245

പിതുർവചനമാസാദ്യ
സഗരസ്യ മഹാത്മനഃ।
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി
രസാതലമഭിദ്രവൻ ॥ **1.40.12** ॥ 1246

ഖൻയമാനേ തതസ്തസ്മിൻ
ദദൃശുഃ പർവതോപമം।
ദിശാഗജം വിരൂപാക്ഷം
ധാരയന്തം മഹീതലം ॥ **1.40.13** ॥ 1247

സപർവതവനാം കൃത്സ്നാം
പൃഥിവീം രഘുനന്ദന।
ധാരയാമാസ ശിരസാ
വിരൂപാക്ഷോ മഹാഗജഃ ॥ **1.40.14** ॥ 1248

യദാ പർവണി കാകുത്സ്ഥ
വിശ്രമാർഥം മഹാഗജഃ।
ഖേദാച്ചാലയതേ ശീർഷം
ഭൂമികമ്പസ്തദാ ഭവേത് ॥ **1.40.15** ॥ 1249

തേ തം പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
ദിശാപാലം മഹാഗജം।
മാനയന്തോ ഹി തേ രാമ
ജഗ്മുർഭിത്ത്വാ രസാതലം ॥ **1.40.16** ॥ 1250

തതഃ പൂർവാം ദിശം ഭിത്ത്വാ
ദക്ഷിണാം ബിഭിദുഃ പുനഃ।
ദക്ഷിണസ്യാമപി ദിശി
ദദൃശുസ്തേ മഹാഗജം ॥ **1.40.17** ॥ 1251

മഹാപദ്മം മഹാത്മാനം
സുമഹത്പർവതോപമം।
ശിരസാ ധാരയന്തം ഗാം
വിസ്മയം ജഗ്മുരുത്തമം ॥ **1.40.18** ॥ 1252

തേ തം പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
സഗരസ്യ മഹാത്മനഃ।
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി
പശ്ചിമാം ബിഭിദുർദിശം ॥ **1.40.19** ॥ 1253

പശ്ചിമായാമപി ദിശി
മഹാന്തമചലോപമം।
ദിശാഗജം സൗമനസം
ദദൃശുസ്തേ മഹാബലാഃ ॥ **1.40.20** ॥ 1254

തേ തം പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
പൃഷ്ട്വാ ചാപി നിരാമയം।
ഖനന്തഃ സമുപാക്രാന്താ
ദിശം സോമവതീം തദാ ॥ **1.40.21** ॥ 1255

ഉത്തരസ്യാം രഘുശ്രേഷ്ഠ
ദദൃശുർഹിമപാണ്ഡുരം।
ഭദ്രം ഭദ്രേണ വപുഷാ
ധാരയന്തം മഹീമിമാം ॥ **1.40.22** ॥ 1256

സമാലഭ്യ തതഃ സർവേ
കൃത്വാ ചൈനം പ്രദക്ഷിണം।
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി
ബിഭിദുർവസുധാതലം ॥ **1.40.23** ॥ 1257

തതഃ പ്രാഗുത്തരാം ഗത്വാ
സാഗരാഃ പ്രഥിതാം ദിശം।
രോഷാദഭ്യഖനൻ സർവേ
പൃഥിവീം സഗരാത്മജാഃ ॥ **1.40.24** ॥ 1258

തേ തു സർവേ മഹാത്മാനോ
ഭീമവേഗാ മഹാബലാഃ।
ദദൃശുഃ കപിലം തത്ര
വാസുദേവം സനാതനം ॥ **1.40.25** ॥ 1259

ഹയം ച തസ്യ ദേവസ്യ
ചരന്തമവിദൂരതഃ।
പ്രഹർഷമതുലം പ്രാപ്താഃ
സർവേ തേ രഘുനന്ദന ॥ **1.40.26** ॥ 1260

തേ തം യജ്ഞഹനം ജ്ഞാത്വാ
ക്രോധപർയാകുലേക്ഷണാഃ।
ഖനിത്രലാംഗലധരാ
നാനാവൃക്ഷശിലാധരാഃ ॥ **1.40.27** ॥ 1261

അഭ്യധാവന്ത സങ്ക്രുദ്ധാ -
സ്തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേതി ചാബ്രുവൻ।
അസ്മാകം ത്വം ഹി തുരഗം
യജ്ഞിയം ഹൃതവാനസി ॥ **1.40.28** ॥ 1262

ദുർമേധസ്ത്വം ഹി സമ്പ്രാപ്താൻ
വിദ്ധി നഃ സഗരാത്മജാൻ।
ശ്രുത്വാ തദ് വചനം തേഷാം
കപിലോ രഘുനന്ദന ॥ **1.40.29** ॥ 1263

രോഷേണ മഹതാവിഷ്ടോ
ഹുങ്കാരമകരോത് തദാ।
തതസ്തേനാപ്രമേയേണ
കപിലേന മഹാത്മനാ।
ഭസ്മരാശീകൃതാഃ സർവേ
കാകുത്സ്ഥ സഗരാത്മജാഃ ॥ **1.40.30** ॥ 1264

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

സഗരസ്യാജ്ഞയാംശുമതാ രസാതലം ഗത്വാ തതോ യജ്ഞിയാശ്വസ്യാനയനം സ്വപിതൃവ്യാനാം നിധനവൃത്തസ്യ വർണനം ച

പുത്രാംശ്ചിരഗതാഞ്ജ്ഞാത്വാ
സഗരോ രഘുനന്ദന।
നപ്താരമബ്രവീദ് രാജാ
ദീപ്യമാനം സ്വതേജസാ ॥ **1.41.1** ॥ 1265

ശൂരശ്ച കൃതവിദ്യശ്ച
പൂർവൈസ്തുൽയോഽസി തേജസാ।
പിതൄണാം ഗതിമൻവിച്ഛ
യേന ചാശ്വോഽപവാഹിതഃ ॥ **1.41.2** ॥ 1266

അന്തർഭൗമാനി സത്ത്വാനി
വീർയവന്തി മഹാന്തി ച।
തേഷാം തു പ്രതിഘാതാർഥം
സാസിം ഗൃഹ്ണീഷ്വ കാർമുകം ॥ **1.41.3** ॥ 1267

അഭിവാദ്യാഭിവാദ്യാംസ്ത്വം
ഹത്വാ വിഘ്നകരാനപി।

സിദ്ധാർഥഃ സന്നിവർതസ്വ
മമ യജ്ഞസ്യ പാരഗഃ ॥ **1.41.4** ॥ 1268

ഏവമുക്തോഽശുമാൻ സമ്യക്
സഗരേണ മഹാത്മനാ ।
ധനുരാദായ ഖഡ്ഗം ച
ജഗാമ ലഘുവിക്രമഃ ॥ **1.41.5** ॥ 1269

സ ഖാതം പിതൃഭിർമാർഗ -
മന്തർഭൗമം മഹാത്മഭിഃ ।
പ്രാപദ്യത നരശ്രേഷ്ഠ
തേന രാജ്ഞാഭിചോദിതഃ ॥ **1.41.6** ॥ 1270

ദേവദാനവരക്ഷോഭിഃ
പിശാചപതഗോരഗൈഃ ।
പൂജ്യമാനം മഹാതേജാ
ദിശാഗജമപശ്യത ॥ **1.41.7** ॥ 1271

സ തം പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
പൃഷ്ട്വാ ചൈവ നിരാമയം ।
പിതൄൻ സ പരിപപ്രച്ഛ
വാജിഹർതാരമേവ ച ॥ **1.41.8** ॥ 1272

ദിശാഗജസ്തു തച്ഛ്രുത്വാ
പ്രത്യുവാച മഹാമതിഃ ।
ആസമഞ്ജ കൃതാർഥസ്ത്വം
സഹാശ്വഃ ശീഘ്രമേഷ്യസി ॥ **1.41.9** ॥ 1273

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സർവാനേവ ദിശാഗജാൻ ।

യഥാക്രമം യഥാൻയായം
പ്രഷ്ടും സമുപചക്രമേ ॥ **1.41.10** ॥ 1274

തൈശ്ച സർവൈർദിശാപാലൈ -
ർവാക്യജ്ഞൈർവാക്യകോവിദൈഃ ।
പൂജിതഃ സഹയശ്ചൈവാ -
ഗന്താസീത്യഭിചോദിതഃ ॥ **1.41.11** ॥ 1275

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ജഗാമ ലഘുവിക്രമഃ ।
ഭസ്മരാശീകൃതാ യത്ര
പിതരസ്തസ്യ സാഗരാഃ ॥ **1.41.12** ॥ 1276

സ ദുഃഖവശമാപന്ന -
സ്ത്വസമഞ്ജസുതസ്തദാ ।
ചുക്രോശ പരമാർതസ്തു
വധാത് തേഷാം സുദുഃഖിതഃ ॥ **1.41.13** ॥ 1277

യജ്ഞിയം ച ഹയം തത്ര
ചരന്തമവിദൂരതഃ ।
ദദർശ പുരുഷവ്യാഘ്രോ
ദുഃഖശോകസമൻവിതഃ ॥ **1.41.14** ॥ 1278

സ തേഷാം രാജപുത്രാണാം
കർതുകാമോ ജലക്രിയാം ।
സ ജലാർഥീ മഹാതേജാ
ന ചാപശ്യജ്ജലാശയം ॥ **1.41.15** ॥ 1279

വിസാർയ നിപുണാം ദൃഷ്ടിം
തതോഽപശ്യത് ഖഗാധിപം ।

പിതൄണാം മാതുലം രാമ
സുപർണമനിലോപമം ॥ **1.41.16** ॥ 1280

സ ചൈനമബ്രവീദ് വാക്യം
വൈനതേയോ മഹാബലഃ ।
മാ ശുചഃ പുരുഷവ്യാഘ്ര
വധ്യോഽയം ലോകസമ്മതഃ ॥ **1.41.17** ॥ 1281

കപിലേനാപ്രമേയേണ
ദഗ്ധാ ഹീമേ മഹാബലാഃ ।
സലിലം നാർഹസി പ്രാജ്ഞ
ദാതുമേഷാം ഹി ലൗകികം ॥ **1.41.18** ॥ 1282

ഗംഗാ ഹിമവതോ ജ്യേഷ്ഠാ
ദുഹിതാ പുരുഷർഷഭ ।
തസ്യാം കുരു മഹാബാഹോ
പിതൄണാം സലിലക്രിയാം ॥ **1.41.19** ॥ 1283

ഭസ്മരാശീകൃതാനേതാൻ
പ്ലാവയേൽലോകപാവനീ ।
തയാ ക്ലിന്നമിദം ഭസ്മ
ഗംഗയാ ലോകകാന്തയാ ।
ഷഷ്ടിം പുത്രസഹസ്രാണി
സ്വർഗലോകം ഗമിഷ്യതി ॥ **1.41.20** ॥ 1284

നിർഗച്ഛാശ്വം മഹാഭാഗ
സംഗൃഹ്യ പുരുഷർഷഭ ।
യജ്ഞം പൈതാമഹം വീര
നിർവർതയിതുമർഹസി ॥ **1.41.21** ॥ 1285

സുപർണവചനം ശ്രുത്വാ
സോംഽശുമാനതിവീർയവാൻ।
ത്വരിതം ഹയമാദായ
പുനരായാൻമഹാതപാഃ ॥ **1.41.22** ॥ 1286

തതോ രാജാനമാസാദ്യ
ദീക്ഷിതം രഘുനന്ദന।
ൻയവേദയദ് യഥാവൃത്തം
സുപർണവചനം തഥാ ॥ **1.41.23** ॥ 1287

തച്ഛ്രുത്വാ ഘോരസങ്കാശം
വാക്യമംശുമതോ നൃപഃ।
യജ്ഞം നിർവർതയാമാസ
യഥാകൽപം യഥാവിധി ॥ **1.41.24** ॥ 1288

സ്വപുരം ത്വഗമച്ഛ്രീമാ -
നിഷ്ടയജ്ഞോ മഹീപതിഃ।
ഗംഗായാശ്ചാഗമേ രാജാ
നിശ്ചയം നാധ്യഗച്ഛത ॥ **1.41.25** ॥ 1289

അഗത്വാ നിശ്ചയം രാജാ
കാലേന മഹതാ മഹാൻ।
ത്രിംശദ്വർഷസഹസ്രാണി
രാജ്യം കൃത്വാ ദിവം ഗതഃ ॥ **1.41.26** ॥ 1290

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വിചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

അംശുമതോ ഭഗീരഥസ്യ ച തപസ്യാ ബ്രഹ്മണാ ഭഗീരഥസ്യാഭീഷ്ടം വരം പ്രദായ ഗംഗാം ധാരയിതും ശിവസ്യ പ്രസാദനാർഥം പ്രയതിതും തസ്മൈ സമ്മതിദാനം

കാലധർമം ഗതേ രാമ
സഗരേ പ്രകൃതീജനാഃ।
രാജാനം രോചയാമാസു -
രംശുമന്തം സുധാർമികം ॥ **1.42.1** ॥ 1291

സ രാജാ സുമഹാനാസീ -
ദംശുമാൻ രഘുനന്ദന।
തസ്യ പുത്രോ മഹാനാസീദ്
ദിലീപ ഇതി വിശ്രുതഃ ॥ **1.42.2** ॥ 1292

തസ്മൈ രാജ്യം സമാദിശ്യ
ദിലീപേ രഘുനന്ദന।
ഹിമവച്ഛിഖരേ രമ്യേ
തപസ്തേപേ സുദാരുണം ॥ **1.42.3** ॥ 1293

ദ്വാത്രിംശച്ഛതസാഹസ്രം
വർഷാണി സുമഹായശാഃ।

തപോവനഗതോ രാജാ
സ്വർഗം ലേഭേ തപോധനഃ ॥ **1.42.4** ॥ 1294

ദിലീപസ്തു മഹാതേജാഃ
ശ്രുത്വാ പൈതാമഹം വധം ।
ദുഃഖോപഹതയാ ബുദ്ധ്യാ
നിശ്ചയം നാധ്യഗച്ഛത ॥ **1.42.5** ॥ 1295

കഥം ഗംഗാവതരണം
കഥം തേഷാം ജലക്രിയാ ।
താരയേയം കഥം ചൈതാ -
നിതി ചിന്താപരോഽഭവത് ॥ **1.42.6** ॥ 1296

തസ്യ ചിന്തയതോ നിത്യം
ധർമേണ വിദിതാത്മനഃ ।
പുത്രോ ഭഗീരഥോ നാമ
ജജ്ഞേ പരമധാർമികഃ ॥ **1.42.7** ॥ 1297

ദിലീപസ്തു മഹാതേജാ
യജ്ഞൈർബഹുഭിരിഷ്ടവാൻ ।
ത്രിംശദ്വർഷസഹസ്രാണി
രാജാ രാജ്യമകാരയത് ॥ **1.42.8** ॥ 1298

അഗത്വാ നിശ്ചയം രാജാ
തേഷാമുദ്ധരണം പ്രതി ।
വ്യാധിനാ നരശാർദൂല
കാലധർമമുപേയിവാൻ ॥ **1.42.9** ॥ 1299

ഇന്ദ്രലോകം ഗതോ രാജാ
സ്വാർജിതേനൈവ കർമണാ ।

രാജ്യേ ഭഗീരഥം പുത്ര -
മഭിഷിച്യ നരർഷഭഃ ॥ **1.42.10** ॥ 1300

ഭഗീരഥസ്തു രാജർഷി -
ർധാർമികോ രഘുനന്ദന ।
അനപത്യോ മഹാരാജഃ
പ്രജാകാമഃ സ ച പ്രജാഃ ॥ **1.42.11** ॥ 1301

മന്ത്രിഷ്വാധായ തദ് രാജ്യം
ഗംഗാവതരണേ രതഃ ।
തപോ ദീർഘം സമാതിഷ്ഠദ്
ഗോകർണേ രഘുനന്ദന ॥ **1.42.12** ॥ 1302

ഊർധ്വബാഹുഃ പഞ്ചതപാ
മാസാഹാരോ ജിതേന്ദ്രിയഃ ।
തസ്യ വർഷസഹസ്രാണി
ഘോരേ തപസി തിഷ്ഠതഃ ॥ **1.42.13** ॥ 1303

അതീതാനി മഹാബാഹോ
തസ്യ രാജ്ഞോ മഹാത്മനഃ ।
സുപ്രീതോ ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മാ
പ്രജാനാം പ്രഭുരീശ്വരഃ ॥ **1.42.14** ॥ 1304

തതഃ സുരഗണൈഃ സാർധ -
മുപാഗമ്യ പിതാമഹഃ ।
ഭഗീരഥം മഹാത്മാനം
തപ്യമാനമഥാബ്രവീത് ॥ **1.42.15** ॥ 1305

ഭഗീരഥ മഹാരാജ
പ്രീതസ്ത്വേഽഹം ജനാധിപ ।

തപസാ ച സുതപ്തേന
വരം വരയ സുവ്രത ॥ **1.42.16** ॥ 1306

തമുവാച മഹാതേജാഃ
സർവലോകപിതാമഹം ।
ഭഗീരഥോ മഹാബാഹുഃ
കൃതാഞ്ജലിപുടഃ സ്ഥിതഃ ॥ **1.42.17** ॥ 1307

യദി മേ ഭഗവാൻ പ്രീതോ
യദ്യസ്തി തപസഃഫലം ।
സഗരസ്യാത്മജാഃ സർവേ
മത്തഃ സലിലമാപ്നുയുഃ ॥ **1.42.18** ॥ 1308

ഗംഗായാഃ സലിലക്ലിന്നേ
ഭസ്മൻയേഷാം മഹാത്മനാം ।
സ്വർഗം ഗച്ഛേയുരത്യന്തം
സർവേ ച പ്രപിതാമഹാഃ ॥ **1.42.19** ॥ 1309

ദേവ യാചേ ഹ സന്തത്യൈ
നാവസീദേത് കുലം ച നഃ ।
ഇക്ഷ്വാകൂണാം കുലേ ദേവ
ഏഷ മേഽസ്തു വരഃ പരഃ ॥ **1.42.20** ॥ 1310

ഉക്തവാക്യം തു രാജാനം
സർവലോകപിതാമഹഃ ।
പ്രത്യുവാച ശുഭാം വാണീം
മധുരാം മധുരാക്ഷരാം ॥ **1.42.21** ॥ 1311

മനോരഥോ മഹാനേഷ
ഭഗീരഥ മഹാരഥ ।

ഏവം ഭവതു ഭദ്രം തേ
ഇക്ഷ്വാകുകുലവർധന ॥ **1.42.22** ॥ 1312

ഇയം ഹൈമവതീ ജ്യേഷ്ഠാ
ഗംഗാ ഹിമവതഃ സുതാ ।
താം വൈ ധാരയിതും രാജൻ
ഹരസ്തത്ര നിയുജ്യതാം ॥ **1.42.23** ॥ 1313

ഗംഗായാഃ പതനം രാജൻ
പൃഥിവീ ന സഹിഷ്യതേ ।
താം വൈ ധാരയിതും രാജൻ
നാൻയം പശ്യാമി ശൂലിനഃ ॥ **1.42.24** ॥ 1314

തമേവമുക്ത്വാ രാജാനം
ഗംഗാം ചാഭാഷ്യ ലോകകൃത് ।
ജഗാമ ത്രിദിവം ദേവൈഃ
സർവൈഃ സഹ മരുദ്ഗണൈഃ ॥ **1.42.25** ॥ 1315

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വിചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രിചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ഭഗീരഥസ്യ തപസാ തുഷ്ടേന ശിവേന ഗംഗാം ശിരസി ധാരയിത്വാ തസ്യാ ബിന്ദുസരോവരേ ത്യാഗസ്തത്ര സ്വാത്മാനം സപ്തസു ധാരാസു സംവിഭജ്യ ഭാഗീരഥ്യാ ഭഗീരഥമനുഗമ്യ തത്പിതൄണാമുദ്ധരണം ച

ദേവദേവേ ഗതേ തസ്മിൻ
സോഽംഗുഷ്ഠാഗ്രനിപീഡിതാം ।
കൃത്വാ വസുമതീം രാമ
വത്സരം സമുപാസത ॥ **1.43.1** ॥ 1316

അഥ സംവത്സരേ പൂർണേ
സർവലോകനമസ്കൃതഃ ।
ഉമാപതിഃ പശുപതീ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ॥ **1.43.2** ॥ 1317

പ്രീതസ്തേഽഹം നരശ്രേഷ്ഠ
കരിഷ്യാമി തവ പ്രിയം ।
ശിരസാ ധാരയിഷ്യാമി
ശൈലരാജസുതാമഹം ॥ **1.43.3** ॥ 1318

തതോ ഹൈമവതീ ജ്യേഷ്ഠാ
സർവലോകനമസ്കൃതാ ।
തദാ സാതിമഹദ്രൂപം
കൃത്വാ വേഗം ച ദുഃസഹം ॥ **1.43.4** ॥ 1319

ആകാശാദപതദ് രാമ
ശിവേ ശിവശിരസ്യുത ।
അചിന്തയച്ച സാ ദേവീ
ഗംഗാ പരമദുർധരാ ॥ **1.43.5** ॥ 1320

വിശാമ്യഹം ഹി പാതാലം
സ്രോതസാ ഗൃഹ്യ ശങ്കരം ।
തസ്യാവലേപനം ജ്ഞാത്വാ
ക്രുദ്ധസ്തു ഭഗവാൻ ഹരഃ ॥ **1.43.6** ॥ 1321

തിരോഭാവയിതും ബുദ്ധിം
ചക്രേ ത്രിനയനസ്തദാ ।
സാ തസ്മിൻ പതിതാ പുണ്യാ
പുണ്യേ രുദ്രസ്യ മൂർധനി ॥ **1.43.7** ॥ 1322

ഹിമവത്പ്രതിമേ രാമ
ജടാമണ്ഡലഗഹ്വരേ ।
സാ കഥഞ്ചിൻമഹീം ഗന്തും
നാശക്നോദ് യത്നമാസ്ഥിതാ ॥ **1.43.8** ॥ 1323

നൈവ സാ നിർഗമം ലേഭേ
ജടാമണ്ഡലമന്തതഃ ।
തത്രൈവാബ്ഭ്രമദ് ദേവീ
സംവത്സരഗണാൻ ബഹൂൻ ॥ **1.43.9** ॥ 1324

താമപശ്യത് പുനസ്തത്ര
തപഃ പരമമാസ്ഥിതഃ।
സ തേന തോഷിതശ്ചാസീ -
ദത്യന്തം രഘുനന്ദന ॥ **1.43.10** ॥ 1325

വിസസർജ തതോ ഗംഗാം
ഹരോ ബിന്ദുസരഃ പ്രതി।
തസ്യാം വിസൃജ്യമാനായാം
സപ്ത സ്രോതാംസി ജജ്ഞിരേ ॥ **1.43.11** ॥ 1326

ഹ്ലാദിനീ പാവനീ ചൈവ
നലിനീ ച തഥൈവ ച।
തിസ്രഃ പ്രാചീം ദിശം ജഗ്മു -
ർഗംഗാഃ ശിവജലാഃ ശുഭാഃ ॥ **1.43.12** ॥ 1327

സുചക്ഷുശ്ചൈവ സീതാ ച
സിന്ധുശ്ചൈവ മഹാനദീ।
തിസ്രശ്ചൈതാ ദിശം ജഗ്മുഃ
പ്രതീചീം തു ദിശം ശുഭാഃ ॥ **1.43.13** ॥ 1328

സപ്തമീ ചാൻവഗാത് താസാം
ഭഗീരഥരഥം തദാ।
ഭഗീരഥോഽപി രാജർഷി -
ർദിവ്യം സ്യന്ദനമാസ്ഥിതഃ ॥ **1.43.14** ॥ 1329

പ്രായാദഗ്രേ മഹാതേജാ
ഗംഗാ തം ചാപ്യനുവ്രജത്।
ഗഗനാച്ഛങ്കരശിര -
സ്തതോ ധരണിമാഗതാ ॥ **1.43.15** ॥ 1330

അസർപത ജലം തത്ര
തീവ്രശബ്ദപുരസ്കൃതം।
മത്സ്യകച്ഛപസംഘൈശ്ച
ശിംശുമാരഗണൈസ്തഥാ ॥ **1.43.16** ॥ 1331

പതദ്ഭിഃ പതിതൈശ്ചൈവ
വ്യരോചത വസുന്ധരാ।
തതോ ദേവർഷിഗന്ധർവാ
യക്ഷസിദ്ധഗണാസ്തഥാ ॥ **1.43.17** ॥ 1332

വ്യലോകയന്ത തേ തത്ര
ഗഗനാദ് ഗാം ഗതാം തദാ।
വിമാനൈർനഗരാകാരൈ -
ർഹയൈർഗജവരൈസ്തദാ ॥ **1.43.18** ॥ 1333

പാരിപ്ലവഗതാശ്ചാപി
ദേവതാസ്തത്ര വിഷ്ഠിതാഃ।
തദദ്ഭുതമിമം ലോകേ
ഗംഗാവതരമുത്തമം ॥ **1.43.19** ॥ 1334

ദിദൃക്ഷവോ ദേവഗണാഃ
സമീയുരമിതൗജസഃ।
സമ്പതദ്ഭിഃ സുരഗണൈ -
സ്തേഷാം ചാഭരണൗജസാ ॥ **1.43.20** ॥ 1335

ശതാദിത്യമിവാഭാതി
ഗഗനം ഗതതോയദം।
ശിംശുമാരോരഗഗണൈ -
ർമീനൈരപി ച ചഞ്ചലൈഃ ॥ **1.43.21** ॥ 1336

വിദ്യുദ്ഭിരിവ വിക്ഷിപ്തൈ -
രാകാശമഭവത് തദാ।
പാണ്ഡുരൈഃ സലിലോത്പീഡൈഃ
കീർയമാണൈഃ സഹസ്രധാ ॥ **1.43.22** ॥ 1337

ശാരദാഭ്രേരിവാകീർണം
ഗഗനം ഹംസസന്നിഭൈഃ।
ക്വചിദ് ദ്രുതതരം യാതി
കുടിലം ക്വചിദായതം ॥ **1.43.23** ॥ 1338

വിനതം ക്വചിദുദ്ഭൂതം
ക്വചിദ് യാതി ശനൈഃ ശനൈഃ।
സലിലേനൈവ സലിലം
ക്വചിദഭ്യാഹതം പുനഃ ॥ **1.43.24** ॥ 1339

മുഹുരൂർധ്വപഥം ഗത്വാ
പപാത വസുധാം പുനഃ।
തച്ഛങ്കരശിരോഭ്രഷ്ടം
ഭ്രഷ്ടം ഭൂമിതലേ പുനഃ ॥ **1.43.25** ॥ 1340

വ്യരോചത തദാ തോയം
നിർമലം ഗതകൽമഷം।
തത്രർഷിഗണഗന്ധർവാ
വസുധാതലവാസിനഃ ॥ **1.43.26** ॥ 1341

ഭവാംഗപതിതം തോയം
പവിത്രമിതി പസ്പൃശുഃ।
ശാപാത് പ്രപതിതാ യേ ച
ഗഗനാദ് വസുധാതലം ॥ **1.43.27** ॥ 1342

കൃത്വാ തത്രാഭിഷേകം തേ
ബഭൂവുർഗതകൽമഷാഃ।
ധൂതപാപാഃ പുനസ്തേന
തോയേനാഥ ശുഭാൻവിതാഃ ॥ **1.43.28** ॥ 1343

പുനരാകാശമാവിശ്യ
സ്വാൻ ലോകാൻ പ്രതിപേദിരേ।
മുമുദേ മുദിതോ ലോക -
സ്തേന തോയേന ഭാസ്വതാ ॥ **1.43.29** ॥ 1344

കൃതാഭിഷേകോ ഗംഗായാം
ബഭൂവ ഗതകൽമഷഃ।
ഭഗീരഥോ ഹി രാജർഷി -
ദിവ്യം സ്യന്ദനമാസ്ഥിതഃ ॥ **1.43.30** ॥ 1345

പ്രായാദഗ്രേ മഹാരാജ -
സ്തം ഗംഗാ പൃഷ്ഠതോഽൻവഗാത്।
ദേവാഃ സർഷിഗണാഃ സർവേ
ദൈത്യദാനവരാക്ഷസാഃ ॥ **1.43.31** ॥ 1346

ഗന്ധർവയക്ഷപ്രവരാഃ
സകിന്നരമഹോരഗാഃ।
സർപാശ്ചാപ്സരസോ രാമ
ഭഗീരഥരഥാനുഗാഃ ॥ **1.43.32** ॥ 1347

ഗംഗാമൻവഗമൻ പ്രീതാഃ
സർവേ ജലചരാശ്ച യേ।
യതോ ഭഗീരഥോ രാജാ
തതോ ഗംഗാ യശസ്വിനീ ॥ **1.43.33** ॥ 1348

ജഗാമ സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാ
സർവപാപപ്രണാശിനീ।
തതോ ഹി യജമാനസ്യ
ജഹ്നോരദ്ഭുതകർമണഃ ॥ **1.43.34** ॥ 1349

ഗംഗാ സമ്പ്ലാവയാമാസ
യജ്ഞവാടം മഹാത്മനഃ।
തസ്യാവലേപനം ജ്ഞാത്വാ
ക്രുദ്ധോ ജഹ്നുശ്ച രാഘവ ॥ **1.43.35** ॥ 1350

അപിബത് തു ജലം സർവം
ഗംഗായാഃ പരമാദ്ഭുതം।
തതോ ദേവാഃ സഗന്ധർവാ
ഋഷയശ്ച സുവിസ്മിതാഃ ॥ **1.43.36** ॥ 1351

പൂജയന്തി മഹാത്മാനം
ജഹ്നും പുരുഷസത്തമം।
ഗംഗാം ചാപി നയന്തി സ്മ
ദുഹിതൃത്വേ മഹാത്മനഃ ॥ **1.43.37** ॥ 1352

തതസ്തുഷ്ടോ മഹാതേജാഃ
ശ്രോത്രാഭ്യാമസൃജത് പ്രഭുഃ।
തസ്മാജ്ജഹ്നുസുതാ ഗംഗാ
പ്രോച്യതേ ജാഹ്നവീതി ച ॥ **1.43.38** ॥ 1353

ജഗാമ ച പുനർഗംഗാ
ഭഗീരഥരഥാനുഗാ।
സാഗരം ചാപി സമ്പ്രാപ്താ
സാ സരിത്പ്രവരാ തദാ ॥ **1.43.39** ॥ 1354

രസാതലമുപാഗച്ഛത്
സിദ്ധ്യർഥം തസ്യ കർമണഃ।
ഭഗീരഥോഽപി രാജർഷി -
ർഗംഗാമാദായ യത്നതഃ ॥ **1.43.40** ॥ 1355

പിതാമഹാൻ ഭസ്മകൃതാ -
നപശ്യദ് ഗതചേതനഃ।
അഥ തദ്ഭസ്മനാം രാശിം
ഗംഗാസലിലമുത്തമം।
പ്ലാവയത് പൂതപാപ്മാനഃ
സ്വർഗം പ്രാപ്താ രഘൂത്തമ ॥ **1.43.41** ॥ 1356

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രിചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുശ്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ഭഗീരഥം പ്രശസ്യ ബ്രഹ്മണാ തസ്മൈ ഗംഗാജലേന പിതൃതർപണം കർതുമനുജ്ഞാദാനം തത്സർവം കൃത്വാ ഭഗീരഥസ്യ സ്വപുരേ ഗമനം ഗംഗാവതരണോപാഖ്യാനസ്യ മഹിമാ ച

സ ഗത്വാ സാഗരം രാജാ
ഗംഗയാനുഗതസ്തദാ ।
പ്രവിവേശ തലം ഭൂമേ -
ർയത്ര തേ ഭസ്മസാത്കൃതാഃ ॥ **1.44.1** ॥ 1357

ഭസ്മൻയഥാപ്ലുതേ രാമ
ഗംഗായാഃ സലിലേന വൈ ।
സർവലോകപ്രഭുർബ്രഹ്മാ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ॥ **1.44.2** ॥ 1358

താരിതാ നരശാർദൂല
ദിവം യാതാശ്ച ദേവവത് ।
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി
സഗരസ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **1.44.3** ॥ 1359

സാഗരസ്യ ജലം ലോകേ
യാവത്സ്ഥാസ്യതി പാർഥിവ ।
സഗരസ്യാത്മജാഃ സർവേ
ദിവി സ്ഥാസ്യന്തി ദേവവത് ॥ **1.44.4** ॥ 1360

ഇയം ച ദുഹിതാ ജ്യേഷ്ഠാ
തവ ഗംഗാ ഭവിഷ്യതി ।
ത്വത്കൃതേന ച നാമ്നാഥ
ലോകേ സ്ഥാസ്യതി വിശ്രുതാ ॥ **1.44.5** ॥ 1361

ഗംഗാ ത്രിപഥഗാ നാമ
ദിവ്യാ ഭാഗീരഥീതി ച ।
ത്രീൻ പഥോ ഭാവയന്തീതി
തസ്മാത് ത്രിപഥഗാ സ്മൃതാ ॥ **1.44.6** ॥ 1362

പിതാമഹാനാം സർവേഷാം
ത്വമത്ര മനുജാധിപ ।
കുരുഷ്വ സലിലം രാജൻ
പ്രതിജ്ഞാമപവർജയ ॥ **1.44.7** ॥ 1363

പൂർവകേണ ഹി തേ രാജം -
സ്തേനാതിയശസാ തദാ ।
ധർമിണാം പ്രവരേണാഥ
നൈഷ പ്രാപ്തോ മനോരഥഃ ॥ **1.44.8** ॥ 1364

തഥൈവാംശുമതാ വത്സ
ലോകേഽപ്രതിമതേജസാ ।
ഗംഗാം പ്രാർഥയതാ നേതും
പ്രതിജ്ഞാ നാപവർജിതാ ॥ **1.44.9** ॥ 1365

രാജർഷിണാ ഗുണവതാ
മഹർഷിസമതേജസാ।
മത്തുൽയതപസാ ചൈവ
ക്ഷത്രധർമസ്ഥിതേന ച ॥ **1.44.10** ॥ 1366

ദിലീപേന മഹാഭാഗ
തവ പിത്രാതിതേജസാ।
പുനർന ശകിതാ നേതും
ഗംഗാം പ്രാർഥയതാനഘ ॥ **1.44.11** ॥ 1367

സാ ത്വയാ സമതിക്രാന്താ
പ്രതിജ്ഞാ പുരുഷർഷഭ।
പ്രാപ്തോഽസി പരമം ലോകേ
യശഃ പരമസമ്മതം ॥ **1.44.12** ॥ 1368

തച്ച ഗംഗാവതരണം
ത്വയാ കൃതമരിന്ദമ।
അനേന ച ഭവാൻ പ്രാപ്തോ
ധർമസ്യായതനം മഹത് ॥ **1.44.13** ॥ 1369

പ്ലാവയസ്വ ത്വമാത്മാനം
നരോത്തമ സദോചിതേ।
സലിലേ പുരുഷശ്രേഷ്ഠ
ശുചിഃ പുൺയഫലോ ഭവ ॥ **1.44.14** ॥ 1370

പിതാമഹാനാം സർവേഷാം
കുരുഷ്വ സലിലക്രിയാം।
സ്വസ്തി തേഽസ്തു ഗമിഷ്യാമി
സ്വം ലോകം ഗമ്യതാം നൃപ ॥ **1.44.15** ॥ 1371

ഇത്യേവമുക്ത്വാ ദേവേശഃ
സർവലോകപിതാമഹഃ।
യഥാഗതം തഥാഗച്ഛദ്
ദേവലോകം മഹായശാഃ ॥ **1.44.16** ॥ 1372

ഭഗീരഥസ്തു രാജർഷിഃ
കൃത്വാ സലിലമുത്തമം।
യഥാക്രമം യഥാന്യായം
സാഗരാണാം മഹായശാഃ ॥ **1.44.17** ॥ 1373

കൃതോദകഃ ശുചീ രാജാ
സ്വപുരം പ്രവിവേശ ഹ।
സമൃദ്ധാർഥോ നരശ്രേഷ്ഠ
സ്വരാജ്യം പ്രശശാസ ഹ ॥ **1.44.18** ॥ 1374

പ്രമുമോദ ച ലോകസ്തം
നൃപമാസാദ്യ രാഘവ।
നഷ്ടശോകഃ സമൃദ്ധാർഥോ
ബഭൂവ വിഗതജ്വരഃ ॥ **1.44.19** ॥ 1375

ഏഷ തേ രാമ ഗംഗായാ
വിസ്തരോഽഭിഹിതോ മയാ।
സ്വസ്തി പ്രാപ്നുഹി ഭദ്രം തേ
സന്ധ്യാകാലോഽതിവർതതേ ॥ **1.44.20** ॥ 1376

ധന്യം യശസ്യമായുഷ്യം
പുത്ര്യം സ്വർഗ്യമഥാപി ച।
യഃ ശ്രാവയതി വിപ്രേഷു
ക്ഷത്രിയേഷ്വിതരേഷു ച ॥ **1.44.21** ॥ 1377

പ്രീയന്തേ പിതരസ്തസ്യ
പ്രീയന്തേ ദൈവതാനി ച ।
ഇദമാഖ്യാനമായുഷ്യം
ഗംഗാവതരണം ശുഭം ॥ **1.44.22** ॥ 1378

യഃ ശൃണോതി ച കാകുത്സ്ഥ
സർവാൻ കാമാനവാപ്നുയാത് ।
സർവേ പാപാഃ പ്രണശ്യന്തി
ആയുഃ കീർതിശ്ച വർധതേ ॥ **1.44.23** ॥ 1379

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുശ്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ദേവൈർദൈത്യൈശ്ച ക്ഷീരസാഗരസ്യ മന്ഥനം രുദ്രേണ ഹാലാഹലവിഷസ്യ പാനം ഭഗവതോ വിഷ്ണോഃ സാഹായ്യേന മന്ദരാചലസ്യ പാതാലതഃ സമുദ്ധാരസ്തേന സാഗരസ്യ മന്ഥനം ധൻവന്തരേരപ്സരസാം വാരുൺയാ ഉച്ചൈഃശ്രവസഃ കൗസ്തുഭസ്യാമൃതസ്യ ച തതഃ പ്രാദുർഭാവഃ, ദേവാസുരസംഗ്രാമേ ദൈത്യാനാം സംഹാരശ്ച

വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
രാഘവഃ സഹലക്ഷ്മണഃ।
വിസ്മയം പരമം ഗത്വാ
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രവീത് ॥ **1.45.1** ॥ 1380

അത്യദ്ഭുതമിദം ബ്രഹ്മൻ
കഥിതം പരമം ത്വയാ।
ഗംഗാവതരണം പുൺയം
സാഗരസ്യാപി പൂരണം ॥ **1.45.2** ॥ 1381

ക്ഷണഭൂതേവ നൗ രാത്രിഃ
സംവൃത്തേയം പരന്തപ।
ഇമാം ചിന്തയതോഃ സർവാം
നിഖിലേന കഥാം തവ ॥ **1.45.3** ॥ 1382

തസ്യ സാ ശർവരീ സർവാ
മമ സൗമിത്രിണാ സഹ।
ജഗാമ ചിന്തയാനസ്യ
വിശ്വാമിത്ര കഥാം ശുഭാം ॥ **1.45.4** ॥ 1383

തതഃ പ്രഭാതേ വിമലേ
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം।
ഉവാച രാഘവോ വാക്യം
കൃതാഹ്നികമരിന്ദമഃ ॥ **1.45.5** ॥ 1384

ഗതാ ഭഗവതീ രാത്രിഃ
ശ്രോതവ്യം പരമം ശ്രുതം।
തരാമ സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാം
പുണ്യാം ത്രിപഥഗാം നദീം ॥ **1.45.6** ॥ 1385

നൗരേഷാ ഹി സുഖാസ്തീർണാ
ഋഷീണാം പുണ്യകർമണാം।
ഭഗവന്തമിഹ പ്രാപ്തം
ജ്ഞാത്വാ ത്വരിതമാഗതാ ॥ **1.45.7** ॥ 1386

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
രാഘവസ്യ മഹാത്മനഃ।
സന്താരം കാരയാമാസ
സർഷിസംഘസ്യ കൗശികഃ ॥ **1.45.8** ॥ 1387

ഉത്തരം തീരമാസാദ്യ
സമ്പൂജ്യർഷിഗണം തതഃ।
ഗംഗാകൂലേ നിവിഷ്ടാസ്തേ
വിശാലാം ദദൃശുഃ പുരീം ॥ **1.45.9** ॥ 1388

തതോ മുനിവരസ്തൂർണം
ജഗാമ സഹരാഘവഃ।
വിശാലാം നഗരീം രമ്യാം
ദിവ്യാം സ്വർഗോപമാം തദാ ॥ **1.45.10** ॥ 1389

അഥ രാമോ മഹാപ്രാജ്ഞോ
വിശ്വാമിത്രം മഹാമുനിം।
പപ്രച്ഛ പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ
വിശാലാമുത്തമാം പുരീം ॥ **1.45.11** ॥ 1390

കതമോ രാജവംശോ ഽയം
വിശാലായാം മഹാമുനേ।
ശ്രോതുമിച്ഛാമി ഭദ്രം തേ
പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ ॥ **1.45.12** ॥ 1391

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
രാമസ്യ മുനിപുംഗവഃ।
ആഖ്യാതും തത്സമാരേഭേ
വിശാലായാഃ പുരാതനം ॥ **1.45.13** ॥ 1392

ശ്രൂയതാം രാമ ശക്രസ്യ
കഥാം കഥയതഃ ശ്രുതാം।
അസ്മിൻ ദേശേ ഹി യദ് വൃത്തം
ശൃണു തത്ത്വേന രാഘവ ॥ **1.45.14** ॥ 1393

പൂർവം കൃതയുഗേ രാമ
ദിതേഃ പുത്രാ മഹാബലാഃ।
അദിതേശ്ച മഹാഭാഗാ
വീർയവന്തഃ സുധാർമികാഃ ॥ **1.45.15** ॥ 1394

തതസ്തേഷാം നരവ്യാഘ്ര
ബുദ്ധിരാസീൻമഹാത്മനാം।
അമരാ വിജരാശ്ചൈവ
കഥം സ്യാമോ നിരാമയാഃ ॥ **1.45.16** ॥ 1395

തേഷാം ചിന്തയതാം തത്ര
ബുദ്ധിരാസീദ് വിപശ്ചിതാം।
ക്ഷീരോദമഥനം കൃത്വാ
രസം പ്രാപ്സ്യാമ തത്ര വൈ ॥ **1.45.17** ॥ 1396

തതോ നിശ്ചിത്യ മഥനം
യോക്ത്രം കൃത്വാ ച വാസുകിം।
മന്ഥാനം മന്ദരം കൃത്വാ
മമന്ഥുരമിതൗജസഃ ॥ **1.45.18** ॥ 1397

അഥ വർഷസഹസ്രേണ
യോകാസർപശിരാംസി ച।
വമന്ത്യോഽതിവിഷം തത്ര
ദദംശുർദശനൈഃ ശിലാഃ ॥ **1.45.19** ॥ 1398

ഉത്പപാതാഗ്നിസങ്കാശം
ഹാലാഹലമഹാവിഷം।
തേന ദഗ്ധം ജഗത് സർവം
സദേവാസുരമാനുഷം ॥ **1.45.20** ॥ 1399

അഥ ദേവാ മഹാദേവം
ശങ്കരം ശരണാർഥിനഃ।
ജഗ്മുഃ പശുപതിം രുദ്രം
ത്രാഹി ത്രാഹീതി തുഷ്ടുവുഃ ॥ **1.45.21** ॥ 1400

ഏവമുക്തസ്തതോ ദേവൈ -
ർദേവദേവേശ്വരഃ പ്രഭുഃ।
പ്രാദുരാസീത് തതോഽത്രൈവ
ശംഖചക്രധരോ ഹരിഃ ॥ **1.45.22** ॥ 1401

ഉവാചൈനം സ്മിതം കൃത്വാ
രുദ്രം ശൂലധരം ഹരിഃ।
ദൈവതൈർമഥ്യമാനേ തു
യത്പൂർവം സമുപസ്ഥിതം ॥ **1.45.23** ॥ 1402

തത് ത്വദീയം സുരശ്രേഷ്ഠ
സുരാണാമഗ്രതോ ഹി യത്।
അഗ്രപൂജാമിഹ സ്ഥിത്വാ
ഗൃഹാണേദം വിഷം പ്രഭോ ॥ **1.45.24** ॥ 1403

ഇത്യുക്ത്വാ ച സുരശ്രേഷ്ഠ -
സ്തത്രൈവാന്തരധീയത।
ദേവതാനാം ഭയം ദൃഷ്ട്വാ
ശ്രുത്വാ വാക്യം തു ശാർംഗിണഃ ॥ **1.45.25** ॥ 1404

ഹാലാഹലം വിഷം ഘോരം
സഞ്ജഗ്രാഹാമൃതോപമം।
ദേവാൻ വിസൃജ്യ ദേവേശോ
ജഗാമ ഭഗവാൻ ഹരഃ ॥ **1.45.26** ॥ 1405

തതോ ദേവാസുരാഃ സർവേ
മമന്ഥൂ രഘുനന്ദന।
പ്രവിവേശാഥ പാതാലം
മന്ഥാനഃ പർവതോത്തമഃ ॥ **1.45.27** ॥ 1406

തതോ ദേവാഃ സഗന്ധർവാ -
സ്തുഷ്ടുവുർമധുസൂദനം।
ത്വം ഗതിഃ സർവഭൂതാനാം
വിശേഷേണ ദിവൗകസാം ॥ **1.45.28** ॥ 1407

പാലയാസ്മാൻ മഹാബാഹോ
ഗിരിമുദ്ധർതുമർഹസി।
ഇതി ശ്രുത്വാ ഹൃഷീകേശഃ
കാമഠം രൂപമാസ്ഥിതഃ ॥ **1.45.29** ॥ 1408

പർവതം പൃഷ്ഠതഃ കൃത്വാ
ശിശ്യേ തത്രോദധൗ ഹരിഃ।
പർവതാഗ്രം തു ലോകാത്മാ
ഹസ്തേനാക്രമ്യ കേശവഃ ॥ **1.45.30** ॥ 1409

ദേവാനാം മധ്യതഃ സ്ഥിത്വാ
മമന്ഥ പുരുഷോത്തമഃ।
അഥ വർഷസഹസ്രേണ
ആയുർവേദമയഃ പുമാൻ ॥ **1.45.31** ॥ 1410

ഉദതിഷ്ഠത് സുധർമാത്മാ
സദണ്ഡഃ സകമണ്ഡലുഃ।
പൂർവം ധൻവന്തരിർനാമ
അപ്സരാശ്ച സുവർചസഃ ॥ **1.45.32** ॥ 1411

അപ്സു നിർമഥനാദേവ
രസാത് തസ്മാദ് വരസ്ത്രിയഃ।
ഉത്പേതുർമനുജശ്രേഷ്ഠ
തസ്മാദപ്സരസോഽഭവൻ ॥ **1.45.33** ॥ 1412

ഷഷ്ടിഃ കോട്യോഽഭവംസ്താസാ -
മപ്സരാണാം സുവർചസാം।
അസംഖ്യേയാസ്തു കാകുത്സ്ഥ
യാസ്താസാം പരിചാരികാഃ ॥ **1.45.34** ॥ 1413

ന താഃ സ്മ പ്രതിഗൃഹ്ണന്തി
സർവേ തേ ദേവദാനവാഃ।
അപ്രതിഗ്രഹണാദേവ
താ വൈ സാധാരണാഃ സ്മൃതാഃ ॥ **1.45.35** ॥ 1414

വരുണസ്യ തതഃ കൻയാ
വാരുണീ രഘുനന്ദന।
ഉത്പപാത മഹാഭാഗാ
മാർഗമാണാ പരിഗ്രഹം ॥ **1.45.36** ॥ 1415

ദിതേഃ പുത്രാ ന താം രാമ
ജഗൃഹുർവരുണാത്മജാം।
അദിതേസ്തു സുതാ വീര
ജഗൃഹുസ്താമനിന്ദിതാം ॥ **1.45.37** ॥ 1416

അസുരാസ്തേന ദൈതേയാഃ
സുരാസ്തേനാദിതേഃ സുതാഃ।
ഹൃഷ്ടാഃ പ്രമുദിതാശ്ചാസൻ
വാരുണീഗ്രഹണാത് സുരാഃ ॥ **1.45.38** ॥ 1417

ഉച്ചൈഃശ്രവാ ഹയശ്രേഷ്ഠോ
മണിരത്നം ച കൗസ്തുഭം।
ഉദതിഷ്ഠന്നരശ്രേഷ്ഠ
തഥൈവാമൃതമുത്തമം ॥ **1.45.39** ॥ 1418

അഥ തസ്യ കൃതേ രാമ
മഹാനാസീത് കുലക്ഷയഃ।
അദിതേസ്തു തതഃ പുത്രാ
ദിതിപുത്രാനയോധയൻ ॥ **1.45.40** ॥ 1419

ഏകതാമഗമൻ സർവേ
അസുരാ രാക്ഷസൈഃ സഹ।
യുദ്ധമാസീൻമഹാഘോരം
വീര ത്രൈലോക്യമോഹനം ॥ **1.45.41** ॥ 1420

യദാ ക്ഷയം ഗതം സർവം
തദാ വിഷ്ണുർമഹാബലഃ।
അമൃതം സോഽഹരത് തൂർണം
മായാമാസ്ഥായ മോഹിനീം ॥ **1.45.42** ॥ 1421

യേ ഗതാഭിമുഖം വിഷ്ണു -
മക്ഷരം പുരുഷോത്തമം।
സമ്പിഷ്ടാസ്തേ തദാ യുദ്ധേ
വിഷ്ണുനാ പ്രഭവിഷ്ണുനാ ॥ **1.45.43** ॥ 1422

അദിതേരാത്മജാ വീരാ
ദിതേഃ പുത്രാൻ നിജഘ്നിരേ।
അസ്മിൻ ഘോരേ മഹായുദ്ധേ
ദൈതേയാദിത്യയോർഭൃശം ॥ **1.45.44** ॥ 1423

നിഹത്യ ദിതിപുത്രാംസ്തു രാജ്യം പ്രാപ്യ പുരന്ദരഃ।
ശശാസ മുദിതോ ലോകാൻ സർഷിസംഘാൻ സചാരണാൻ ॥ **1.45.45** ॥ 1424

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

പുത്രവധാദ് ദുഃഖിതായാ ദിതേരിന്ദ്രഹന്തൃപുത്രപ്രാപ്തികാമനയാ തപഃ കർതും കശ്യപതോഽനുജ്ഞാമാദായ കുശപ്ലവേ തപഃകരണമിന്ദ്രേണ തസ്യാഃ പരിചരണമശൗചദശായാം തസ്യാ ഗർഭേ പ്രവിശ്യേന്ദ്രേണ ദിതിഗർഭസ്യ സപ്തധാ ഭേദനം

ഹതേഷു തേഷു പുത്രേഷു
ദിതിഃ പരമദുഃഖിതാ ।
മാരീചം കശ്യപം നാമ
ഭർതാരമിദമബ്രവീത് ॥ **1.46.1** ॥ 1425

ഹതപുത്രാസ്മി ഭഗവം -
സ്തവ പുത്രൈർമഹാബലൈഃ ।
ശക്രഹന്താരമിച്ഛാമി
പുത്രം ദീർഘതപോർജിതം ॥ **1.46.2** ॥ 1426

സാഹം തപശ്ചരിഷ്യാമി
ഗർഭം മേ ദാതുമർഹസി ।
ഈശ്വരം ശക്രഹന്താരം
ത്വമനുജ്ഞാതുമർഹസി ॥ **1.46.3** ॥ 1427

തസ്യാസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
മാരീചഃ കശ്യപസ്തദാ।
പ്രത്യുവാച മഹാതേജാ
ദിതിം പരമദുഃഖിതാം ॥ **1.46.4** ॥ 1428

ഏവം ഭവതു ഭദ്രം തേ
ശുചിർഭവ തപോധനേ।
ജനയിഷ്യസി പുത്രം ത്വം
ശക്രഹന്താരമാഹവേ ॥ **1.46.5** ॥ 1429

പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു
ശുചിർയദി ഭവിഷ്യസി।
പുത്രം ത്രൈലോക്യഹന്താരം
മത്തസ്ത്വം ജനയിഷ്യസി ॥ **1.46.6** ॥ 1430

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാഃ
പാണിനാ സമ്മമാർജ താം।
താമാലഭ്യ തതഃ സ്വസ്തി
ഇത്യുക്ത്വാ തപസേ യയൗ ॥ **1.46.7** ॥ 1431

ഗതേ തസ്മിൻ നരശ്രേഷ്ഠ
ദിതിഃ പരമഹർഷിതാ।
കുശപ്ലവം സമാസാദ്യ
തപസ്തേപേ സുദാരുണം ॥ **1.46.8** ॥ 1432

തപസ്തസ്യാം ഹി കുർവത്യാം
പരിചർയാം ചകാര ഹ।
സഹസ്രാക്ഷോ നരശ്രേഷ്ഠ
പരയാ ഗുണസമ്പദാ ॥ **1.46.9** ॥ 1433

അഗ്നിം കുശാൻ കാഷ്ഠമപഃ
ഫലം മൂലം തഥൈവ ച ।
ൻയവേദയത് സഹസ്രാക്ഷോ
യച്ചാൻയദപി കാങ്ക്ഷിതം ॥ **1.46.10** ॥ 1434

ഗാത്രസംവാഹനൈശ്ചൈവ
ശ്രമാപനയനൈസ്തഥാ ।
ശക്രഃ സർവേഷു കാലേഷു
ദിതിം പരിചചാര ഹ ॥ **1.46.11** ॥ 1435

പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ സാ
ദശോനേ രഘുനന്ദന ।
ദിതിഃ പരമസംഹൃഷ്ടാ
സഹസ്രാക്ഷമഥാബ്രവീത് ॥ **1.46.12** ॥ 1436

തപശ്ചരന്ത്യാ വർഷാണി
ദശ വീർയവതാം വര ।
അവശിഷ്ടാനി ഭദ്രം തേ
ഭ്രാതരം ദ്രക്ഷ്യസേ തതഃ ॥ **1.46.13** ॥ 1437

യമഹം ത്വത്കൃതേ പുത്ര
തമാധാസ്യേ ജയോത്സുകം ।
ത്രൈലോക്യവിജയം പുത്ര
സഹ ഭോക്ഷ്യസി വിജ്വര ॥ **1.46.14** ॥ 1438

യാചിതേന സുരശ്രേഷ്ഠ
പിത്രാ തവ മഹാത്മനാ ।
വരോ വർഷസഹസ്രാന്തേ
മമ ദത്തഃ സുതം പ്രതി ॥ **1.46.15** ॥ 1439

ഇത്യുക്ത്വാ ച ദിതിസ്തത്ര
പ്രാപ്തേ മധ്യം ദിനേശ്വരേ।
നിദ്രയാപഹൃതാ ദേവീ
പാദൗ കൃത്വാഥ ശീർഷതഃ ॥ **1.46.16** ॥ 1440

ദൃഷ്ട്വാ താമശുചിം ശക്രഃ
പാദയോഃ കൃതമൂർധജാം।
ശിരഃസ്ഥാനേ കൃതൗ പാദൗ
ജഹാസ ച മുമോദ ച ॥ **1.46.17** ॥ 1441

തസ്യാഃ ശരീരവിവരം
പ്രവിവേശ പുരന്ദരഃ।
ഗർഭം ച സപ്തധാ രാമ
ചിച്ഛേദ പരമാത്മവാൻ ॥ **1.46.18** ॥ 1442

ഭിദ്യമാനസ്തതോ ഗർഭോ
വജ്രേണ ശതപർവണാ।
രുരോദ സുസ്വരം രാമ
തതോ ദിതിരബുധ്യത ॥ **1.46.19** ॥ 1443

മാ രുദോ മാ രുദശ്ചേതി
ഗർഭം ശക്രോഽഭ്യഭാഷത।
ബിഭേദ ച മഹാതേജാ
രുദന്തമപി വാസവഃ ॥ **1.46.20** ॥ 1444

ന ഹന്തവ്യം ന ഹന്തവ്യ -
മിത്യേവ ദിതിരബ്രവീത്।
നിഷ്പപാത തതഃ ശക്രോ
മാതുർവചനഗൗരവാത് ॥ **1.46.21** ॥ 1445

പ്രാഞ്ജലിർവജ്രസഹിതോ
ദിതിം ശക്രോഽഭ്യഭാഷത ।
അശുചിർദേവി സുപ്താസി
പാദയോഃ കൃതമൂർധജാ ॥ **1.46.22** ॥ 1446

തദന്തരമഹം ലബ്ധ്വാ
ശക്രഹന്താരമാഹവേ ।
അഭിന്ദം സപ്തധാ ദേവി
തൻമേ ത്വം ക്ഷന്തുമർഹസി ॥ **1.46.23** ॥ 1447

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷട്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

സ്വപുത്രാൻ മരുദ്ഗണാൻ ദേവലോകേ രക്ഷിതുമിന്ദ്രം പ്രതി ദിതേരനുരോധഃ, ഇന്ദ്രേണ തദാജ്ഞായാഃ സ്വീകരണം ദിതിതപോവന ഏവേക്ഷ്വാകുപുത്രേണ വിശാലേന രാജ്ഞാ വിശാലാഭിധായാഃ നഗർയാ നിർമാണം തത്രത്യേന താത്കാലികേന രാജ്ഞാ സുമതിനാ വിശ്വാമിത്രസ്യ സത്കാരഃ

സപ്തധാ തു കൃതേ ഗർഭേ
ദിതിഃ പരമദുഃഖിതാ ।
സഹസ്രാക്ഷം ദുരാധർഷം
വാക്യം സാനുനയാബ്രവീത് ॥ **1.47.1** ॥ 1448

മമാപരാധാദ് ഗർഭോഽയം
സപ്തധാ ശകലീകൃതഃ ।
നാപരാധോ ഹി ദേവേശ
തവാത്ര ബലസൂദന ॥ **1.47.2** ॥ 1449

പ്രിയം ത്വത്കൃതമിച്ഛാമി
മമ ഗർഭവിപർയയേ ।
മരുതാം സപ്ത സപ്താനാം
സ്ഥാനപാലാ ഭവന്തു തേ ॥ **1.47.3** ॥ 1450

വാതസ്കന്ധാ ഇമേ സപ്ത
ചരന്തു ദിവി പുത്രക।
മാരുതാ ഇതി വിഖ്യാതാ
ദിവ്യരൂപാ മമാത്മജാഃ ॥ **1.47.4** ॥ 1451

ബ്രഹ്മലോകം ചരത്യേക
ഇന്ദ്രലോകം തഥാപരഃ।
ദിവ്യവായുരിതി ഖ്യാത -
സ്തൃതീയോഽപി മഹായശാഃ ॥ **1.47.5** ॥ 1452

ചത്വാരസ്തു സുരശ്രേഷ്ഠ
ദിശോ വൈ തവ ശാസനാത്।
സഞ്ചരിഷ്യന്തി ഭദ്രം തേ
കാലേന ഹി മമാത്മജാഃ ॥ **1.47.6** ॥ 1453

ത്വത്കൃതേനൈവ നാമ്നാ വൈ
മാരുതാ ഇതി വിശ്രുതാഃ।
തസ്യാസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സഹസ്രാക്ഷഃ പുരന്ദരഃ ॥ **1.47.7** ॥ 1454

ഉവാച പ്രാഞ്ജലിർവാക്യ -
മിതീദം ബലസൂദനഃ।
സർവമേതദ് യഥോക്തം തേ
ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ ॥ **1.47.8** ॥ 1455

വിചരിഷ്യന്തി ഭദ്രം തേ
ദേവരൂപാസ്തവാത്മജാഃ।
ഏവം തൗ നിശ്ചയം കൃത്വാ
മാതാപുത്രൗ തപോവനേ ॥ **1.47.9** ॥ 1456

ജഗ്മതുസ്ത്രിദിവം രാമ
കൃതാർഥാവിതി നഃ ശ്രുതം।
ഏഷ ദേശഃ സ കാകുത്സ്ഥ
മഹേന്ദ്രാധ്യുഷിതഃ പുരാ ॥ **1.47.10** ॥ 1457

ദിതിം യത്ര തപഃസിദ്ധാ -
മേവം പരിചചാര സഃ।
ഇക്ഷ്വാകോസ്തു നരവ്യാഘ്ര
പുത്രഃ പരമധാർമികഃ ॥ **1.47.11** ॥ 1458

അലംബുഷായാമുത്പന്നോ
വിശാല ഇതി വിശ്രുതഃ।
തേന ചാസീദിഹ സ്ഥാനേ
വിശാലേതി പുരീ കൃതാ ॥ **1.47.12** ॥ 1459

വിശാലസ്യ സുതോ രാമ
ഹേമചന്ദ്രോ മഹാബലഃ।
സുചന്ദ്ര ഇതി വിഖ്യാതോ
ഹേമചന്ദ്രാദനന്തരഃ ॥ **1.47.13** ॥ 1460

സുചന്ദ്രതനയോ രാമ
ധൂമ്രാശ്വ ഇതി വിശ്രുതഃ।
ധൂമ്രാശ്വതനയശ്ചാപി
സൃഞ്ജയഃ സമപദ്യത ॥ **1.47.14** ॥ 1461

സൃഞ്ജയസ്യ സുതഃ ശ്രീമാൻ
സഹദേവഃ പ്രതാപവാൻ।
കുശാശ്വഃ സഹദേവസ്യ
പുത്രഃ പരമധാർമികഃ ॥ **1.47.15** ॥ 1462

കുശാശ്വസ്യ മഹാതേജാഃ
സോമദത്തഃ പ്രതാപവാൻ।
സോമദത്തസ്യ പുത്രസ്തു
കാകുത്സ്ഥ ഇതി വിശ്രുതഃ ॥ **1.47.16** ॥ 1463

തസ്യ പുത്രോ മഹാതേജാഃ
സമ്പ്രത്യേഷ പുരീമിമാം।
ആവസത് പരമപ്രഖ്യഃ
സുമതിർനാമ ദുർജയഃ ॥ **1.47.17** ॥ 1464

ഇക്ഷ്വാകോസ്തു പ്രസാദേന
സർവേ വൈശാലികാ നൃപാഃ।
ദീർഘായുഷോ മഹാത്മാനോ
വീര്യവന്തഃ സുധാർമികാഃ ॥ **1.47.18** ॥ 1465

ഇഹാദ്യ രജനീമേകാം
സുഖം സ്വപ്സ്യാമഹേ വയം।
ശ്വഃ പ്രഭാതേ നരശ്രേഷ്ഠ
ജനകം ദ്രഷ്ടുമർഹസി ॥ **1.47.19** ॥ 1466

സുമതിസ്തു മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രമുപാഗതം।
ശ്രുത്വാ നരവരശ്രേഷ്ഠഃ
പ്രത്യാഗച്ഛൻമഹായശാഃ ॥ **1.47.20** ॥ 1467

പൂജാം ച പരമാം കൃത്വാ
സോപാധ്യായഃ സബാന്ധവഃ।
പ്രാഞ്ജലിഃ കുശലം പൃഷ്ട്വാ
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രവീത് ॥ **1.47.21** ॥ 1468

ധന്യോഽസ്മ്യനുഗൃഹീതോഽസ്മി
യസ്യ മേ വിഷയം മുനേ।
സമ്പ്രാപ്തോ ദർശനം ചൈവ
നാസ്തി ധന്യതരോ മമ ॥ **1.47.22** ॥ 1469

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

രാജ്ഞാ സത്കൃതസ്യൈകരാത്രൗ വിശാലായാം കൃതവാസസ്യ മുനിസഹിതസ്യ ശ്രീരാമസ്യ മിഥിലായാമുപസ്ഥാനം തത്രത്യശൂൻയാശ്രമവിഷയേ ശ്രീരാമസ്യ ജിജ്ഞാസാമധിഗമ്യ വിശ്വാമിത്രേണ ഗൗതമപത്ന്യാ അഹൽയായാഃ ശാപപ്രാപ്തേർവൃത്താന്തസ്യ വർണനം

പൃഷ്ട്വാ തു കുശലം തത്ര
പരസ്പരസമാഗമേ ।
കഥാന്തേ സുമതിർവാക്യം
വ്യാജഹാര മഹാമുനിം ॥ **1.48.1** ॥ 1470

ഇമൗ കുമാരൗ ഭദ്രം തേ
ദേവതുൽയപരാക്രമൗ ।
ഗജസിംഹഗതീ വീരൗ
ശാർദൂലവൃഷഭോപമൗ ॥ **1.48.2** ॥ 1471

പദ്മപത്രവിശാലാക്ഷൗ
ഖഡ്ഗതൂണധനുർധരൗ ।
അശ്വിനാവിവ രൂപേണ
സമുപസ്ഥിതയൗവനൗ ॥ **1.48.3** ॥ 1472

യദൃച്ഛയൈവ ഗാം പ്രാപ്തൗ
ദേവലോകാദിവാമരൗ।
കഥം പദ്ഭ്യാമിഹ പ്രാപ്തൗ
കിമർഥം കസ്യ വാ മുനേ ॥ **1.48.4** ॥ 1473

ഭൂഷയന്താവിമം ദേശം
ചന്ദ്രസൂര്യാവിവാംബരം।
പരസ്പരേണ സദൃശൗ
പ്രമാണേംഗിതചേഷ്ടിതൈഃ ॥ **1.48.5** ॥ 1474

കിമർഥം ച നരശ്രേഷ്ഠൗ
സമ്പ്രാപ്തൗ ദുർഗമേ പഥി।
വരായുധധരൗ വീരൗ
ശ്രോതുമിച്ഛാമി തത്ത്വതഃ ॥ **1.48.6** ॥ 1475

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
യഥാവൃത്തം ൻയവേദയത്।
സിദ്ധാശ്രമനിവാസം ച
രാക്ഷസാനാം വധം യഥാ।
വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
രാജാ പരമവിസ്മിതഃ ॥ **1.48.7** ॥ 1476

അതിഥീ പരമം പ്രാപ്തൗ
പുത്രൗ ദശരഥസ്യ തൗ।
പൂജയാമാസ വിധിവത്
സത്കാരാർഹൗ മഹാബലൗ ॥ **1.48.8** ॥ 1477

തതഃ പരമസത്കാരം
സുമതേഃ പ്രാപ്യ രാഘവൗ।

ഉഷ്യ തത്ര നിശാമേകാം
ജഗ്മതുർമിഥിലാം തതഃ ॥ **1.48.9** ॥ 1478

താം ദൃഷ്ട്വാ മുനയഃ സർവേ
ജനകസ്യ പുരീം ശുഭാം ।
സാധു സാധ്വിതി ശംസന്തോ
മിഥിലാം സമപൂജയൻ ॥ **1.48.10** ॥ 1479

മിഥിലോപവനേ തത്ര
ആശ്രമം ദൃശ്യ രാഘവഃ ।
പുരാണം നിർജനം രമ്യം
പപ്രച്ഛ മുനിപുംഗവം ॥ **1.48.11** ॥ 1480

ഇദമാശ്രമസങ്കാശം
കിം ൻവിദം മുനിവർജിതം ।
ശ്രോതുമിച്ഛാമി ഭഗവൻ
കസ്യായം പൂർവ ആശ്രമഃ ॥ **1.48.12** ॥ 1481

തച്ഛ്രുത്വാ രാഘവേണോക്തം
വാക്യം വാക്യവിശാരദഃ ।
പ്രത്യുവാച മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ॥ **1.48.13** ॥ 1482

ഹന്ത തേ കഥയിഷ്യാമി
ശൃണു തത്ത്വേന രാഘവ ।
യസ്യൈതദാശ്രമപദം
ശപ്തം കോപാൻമഹാത്മനഃ ॥ **1.48.14** ॥ 1483

ഗൗതമസ്യ നരശ്രേഷ്ഠ
പൂർവമാസീൻമഹാത്മനഃ ।

ആശ്രമോ ദിവ്യസങ്കാശഃ
സുരൈരപി സുപൂജിതഃ ॥ **1.48.15** ॥ 1484

സ ചാത്ര തപ ആതിഷ്ഠ -
ദഹൽയാസഹിതഃ പുരാ ।
വർഷപൂഗാൻയനേകാനി
രാജപുത്ര മഹായശഃ ॥ **1.48.16** ॥ 1485

തസ്യാന്തരം വിദിത്വാ ച
സഹസ്രാക്ഷഃ ശചീപതിഃ ।
മുനിവേഷധരോ ഭൂത്വാ
അഹൽയാമിദമബ്രവീത് ॥ **1.48.17** ॥ 1486

ഋതുകാലം പ്രതീക്ഷന്തേ
നാർഥിനഃ സുസമാഹിതേ ।
സംഗമം ത്വഹമിച്ഛാമി
ത്വയാ സഹ സുമധ്യമേ ॥ **1.48.18** ॥ 1487

മുനിവേഷം സഹസ്രാക്ഷം
വിജ്ഞായ രഘുനന്ദന ।
മതിം ചകാര ദുർമേധാ
ദേവരാജകുതൂഹലാത് ॥ **1.48.19** ॥ 1488

അഥാബ്രവീത് സുരശ്രേഷ്ഠം
കൃതാർഥേനാന്തരാത്മനാ ।
കൃതാർഥാസ്മി സുരശ്രേഷ്ഠ
ഗച്ഛ ശീഘ്രമിതഃ പ്രഭോ ॥ **1.48.20** ॥ 1489

ആത്മാനം മാം ച ദേവേശ
സർവഥാ രക്ഷ ഗൗതമാത് ।

ഇന്ദ്രസ്തു പ്രഹസൻ വാക്യ -
മഹൽയാമിദമബ്രവീത് ॥ **1.48.21** ॥ 1490

സുശ്രോണി പരിതുഷ്ടോഽസ്മി
ഗമിഷ്യാമി യഥാഗതം ।
ഏവം സംഗമ്യ തു തദാ
നിശ്ചക്രാമോടജാത് തതഃ ॥ **1.48.22** ॥ 1491

സ സംഭ്രമാത് ത്വരൻ രാമ
ശങ്കിതോ ഗൗതമം പ്രതി ।
ഗൗതമം സ ദദർശാഥ
പ്രവിശന്തം മഹാമുനിം ॥ **1.48.23** ॥ 1492

ദേവദാനവദുർധർഷം
തപോബലസമൻവിതം ।
തീർഥോദകപരിക്ലിന്നം
ദീപ്യമാനമിവാനലം ॥ **1.48.24** ॥ 1493

ഗൃഹീതസമിധം തത്ര
സകുശം മുനിപുംഗവം ।
ദൃഷ്ട്വാ സുരപതിസ്ത്രസ്തോ
വിഷണ്ണവദനോഽഭവത് ॥ **1.48.25** ॥ 1494

അഥ ദൃഷ്ട്വാ സഹസ്രാക്ഷം
മുനിവേഷധരം മുനിഃ ।
ദുർവൃത്തം വൃത്തസമ്പന്നോ
രോഷാദ് വചനമബ്രവീത് ॥ **1.48.26** ॥ 1495

മമ രൂപം സമാസ്ഥായ
കൃതവാനസി ദുർമതേ ।

അകർതവ്യമിദം യസ്മാദ്
വിഫലസ്ത്വം ഭവിഷ്യസി ॥ **1.48.27** ॥ 1496

ഗൗതമേനൈവമുക്തസ്യ
സുരോഷേണ മഹാത്മനാ ।
പേതതുർവൃഷണൗ ഭൂമൗ
സഹസ്രാക്ഷസ്യ തത്ക്ഷണാത് ॥ **1.48.28** ॥ 1497

തഥാ ശപ്ത്വാ ച വൈ ശക്രം
ഭാർയാമപി ച ശപ്തവാൻ ।
ഇഹ വർഷസഹസ്രാണി
ബഹൂനി നിവസിഷ്യസി ॥ **1.48.29** ॥ 1498

വാതഭക്ഷാ നിരാഹാരാ
തപ്യന്തീ ഭസ്മശായിനീ ।
അദൃശ്യാ സർവഭൂതാനാ -
മാശ്രമേഽസ്മിൻ വസിഷ്യസി ॥ **1.48.30** ॥ 1499

യദാ ത്വേതദ് വനം ഘോരം
രാമോ ദശരഥാത്മജഃ ।
ആഗമിഷ്യതി ദുർധർഷ -
സ്തദാ പൂതാ ഭവിഷ്യസി ॥ **1.48.31** ॥ 1500

തസ്യാതിഥ്യേന ദുർവൃത്തേ
ലോഭമോഹവിവർജിതാ ।
മത്സകാശം മുദാ യുക്താ
സ്വം വപുർധാരയിഷ്യസി ॥ **1.48.32** ॥ 1501

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാ
ഗൗതമോ ദുഷ്ടചാരിണീം ।

ഇമമാശ്രമമുത്സൃജ്യ
സിദ്ധചാരണസേവിതേ।
ഹിമവച്ഛിഖരേ രമ്യേ
തപസ്തേപേ മഹാതപാഃ ॥ **1.48.33** ॥ 1502

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

പിതൃഭിർമേഷവൃഷണസംയോഗേനേന്ദ്രസ്യ സവൃഷണത്വകരണം ശ്രീരാമേണാഹൽയായാഃ സമുദ്ധാരോ ഽഹൽയാഗൗതമാഭ്യാം ശ്രീരാമസ്യ സത്കാരശ്ച

അഫലസ്തു തതഃ ശക്രോ
ദേവാനഗ്നിപുരോഗമാൻ ।
അബ്രവീത് ത്രസ്തനയനഃ
സിദ്ധഗന്ധർവചാരണാൻ ॥ **1.49.1** ॥ 1503

കുർവതാ തപസോ വിഘ്നം
ഗൗതമസ്യ മഹാത്മനഃ ।
ക്രോധമുത്പാദ്യ ഹി മയാ
സുരകാർയമിദം കൃതം ॥ **1.49.2** ॥ 1504

അഫലോ ഽസ്മി കൃതസ്തേന
ക്രോധാത് സാ ച നിരാകൃതാ ।
ശാപമോക്ഷേണ മഹതാ
തപോ ഽസ്യാപഹൃതം മയാ ॥ **1.49.3** ॥ 1505

തൻമാം സുരവരാഃ സർവേ
സർഷിസംഘാഃ സചാരണാഃ ।

സുരകാർയകരം യൂയം
സഫലം കർതുമർഹഥ ॥ **1.49.4** ॥ 1506

ശതക്രതോർവചഃ ശ്രുത്വാ
ദേവാഃ സാഗ്നിപുരോഗമാഃ।
പിതൃദേവാനുപേത്യാഹുഃ
സർവേ സഹ മരുദ്ഗണൈഃ ॥ **1.49.5** ॥ 1507

അയം മേഷഃ സവൃഷണഃ
ശക്രോ ഹ്യവൃഷണഃ കൃതഃ।
മേഷസ്യ വൃഷണൗ ഗൃഹ്യ
ശക്രായാശു പ്രയച്ഛത ॥ **1.49.6** ॥ 1508

അഫലസ്തു കൃതോ മേഷഃ
പരാം തുഷ്ടിം പ്രദാസ്യതി।
ഭവതാം ഹർഷണാർഥം ച
യേ ച ദാസ്യന്തി മാനവാഃ।
അക്ഷയം ഹി ഫലം തേഷാം
യൂയം ദാസ്യഥ പുഷ്കലം ॥ **1.49.7** ॥ 1509

അഗ്നേസ്തു വചനം ശ്രുത്വാ
പിതൃദേവാഃ സമാഗതാഃ।
ഉത്പാട്യ മേഷവൃഷണൗ
സഹസ്രാക്ഷേ ൻയവേശയൻ ॥ **1.49.8** ॥ 1510

തദാപ്രഭൃതി കാകുത്സ്ഥ
പിതൃദേവാഃ സമാഗതാഃ।
അഫലാൻ ഭുഞ്ജതേ മേഷാൻ
ഫലൈസ്തേഷാമയോജയൻ ॥ **1.49.9** ॥ 1511

ഇന്ദ്രസ്തു മേഷവൃഷണ -
സ്തദാപ്രഭൃതി രാഘവ ।
ഗൗതമസ്യ പ്രഭാവേണ
തപസാ ച മഹാത്മനഃ ॥ **1.49.10** ॥ 1512

തദാഗച്ഛ മഹാതേജ
ആശ്രമം പുണ്യകർമണഃ ।
താരയൈനാം മഹാഭാഗാ -
മഹൽയാം ദേവരൂപിണീം ॥ **1.49.11** ॥ 1513

വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
രാഘവഃ സഹലക്ഷ്മണഃ ।
വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
ആശ്രമം പ്രവിവേശ ഹ ॥ **1.49.12** ॥ 1514

ദദർശ ച മഹാഭാഗാം
തപസാ ദ്യോതിതപ്രഭാൻ ।
ലോകൈരപി സമാഗമ്യ
ദുർനിരീക്ഷ്യാം സുരാസുരൈഃ ॥ **1.49.13** ॥ 1515

പ്രയത്നാന്നിർമിതാം ധാത്രാ
ദിവ്യാം മായാമയീമിവ ।
ധൂമേനാഭിപരീതാംഗീം
ദീപ്താമഗ്നിശിഖാമിവ ॥ **1.49.14** ॥ 1516

സതുഷാരാവൃതാം സാഭ്രാം
പൂർണചന്ദ്രപ്രഭാമിവ ।
മധ്യേഽംഭസോ ദുരാധർഷാം
ദീപ്താം സൂര്യപ്രഭാമിവ ॥ **1.49.15** ॥ 1517

സാ ഹി ഗൗതമവാക്യേന
ദുർനിരീക്ഷ്യാ ബഭൂവ ഹ।
ത്രയാണാമപി ലോകാനാം
യാവദ് രാമസ്യ ദർശനം।
ശാപസ്യാന്തമുപാഗമ്യ
തേഷാം ദർശനമാഗതാ ॥ **1.49.16** ॥ 1518

രാഘവൗ തു തദാ തസ്യാഃ
പാദൗ ജഗൃഹതുർമുദാ।
സ്മരന്തീ ഗൗതമവചഃ
പ്രതിജഗ്രാഹ സാ ഹി തൗ ॥ **1.49.17** ॥ 1519

പാദ്യമർഘ്യം തഥാഽഽതിഥ്യം
ചകാര സുസമാഹിതാ।
പ്രതിജഗ്രാഹ കാകുത്സ്ഥോ
വിധിദൃഷ്ടേന കർമണാ ॥ **1.49.18** ॥ 1520

പുഷ്പവൃഷ്ടിർമഹത്യാസീദ്
ദേവദുന്ദുഭിനിഃസ്വനൈഃ।
ഗന്ധർവാപ്സരസാം ചൈവ
മഹാനാസീത് സമുത്സവഃ ॥ **1.49.19** ॥ 1521

സാധു സാധ്വിതി ദേവാസ്താ -
മഹൽയാം സമപൂജയൻ।
തപോബലവിശുദ്ധാംഗീം
ഗൗതമസ്യ വശാനുഗാം ॥ **1.49.20** ॥ 1522

ഗൗതമോഽപി മഹാതേജാ
അഹൽയാസഹിതഃ സുഖീ।

രാമം സമ്പൂജ്യ വിധിവത്
തപസ്തേപേ മഹാതപാഃ ॥ **1.49.21** ॥ 1523

രാമോഽപി പരമാം പൂജാം
ഗൗതമസ്യ മഹാമുനേഃ।
സകാശാദ് വിധിവത് പ്രാപ്യ
ജഗാമ മിഥിലാം തതഃ ॥ **1.49.22** ॥ 1524

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകോനപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമപ്രഭൃതീനാം മിഥിലാപുർയാം ഗമനം ജനകേന വിശ്വാമിത്രസ്യ സത്കാരസ്തസ്യ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണയോഃ പരിചയജിജ്ഞാസാ തസ്യാഃ പൂർതിശ്ച

തതഃ പ്രാഗുത്തരാം ഗത്വാ
രാമഃ സൗമിത്രിണാ സഹ ।
വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
യജ്ഞവാടമുപാഗമത് ॥ **1.50.1** ॥ 1525

രാമസ്തു മുനിശാർദൂല -
മുവാച സഹലക്ഷ്മണഃ ।
സാധ്വീ യജ്ഞസമൃദ്ധിർഹി
ജനകസ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **1.50.2** ॥ 1526

ബഹൂനീഹ സഹസ്രാണി
നാനാദേശനിവാസിനാം ।
ബ്രാഹ്മണാനാം മഹാഭാഗ
വേദാധ്യയനശാലിനാം ॥ **1.50.3** ॥ 1527

ഋഷിവാടാശ്ച ദൃശ്യന്തേ
ശകടീശതസങ്കുലാഃ ।

ദേശോ വിധീയതാം ബ്രഹ്മൻ
യത്ര വത്സ്യാമഹേ വയം ॥ **1.50.4** ॥ 1528

രാമസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
നിവാസമകരോദ് ദേശേ
വിവിക്തേ സലിലാൻവിതേ ॥ **1.50.5** ॥ 1529

വിശ്വാമിത്രമനുപ്രാപ്തം
ശ്രുത്വാ നൃപവരസ്തദാ।
ശതാനന്ദം പുരസ്കൃത്യ
പുരോഹിതമനിന്ദിതഃ ॥ **1.50.6** ॥ 1530

ഋത്വിജോഽപി മഹാത്മാന -
സ്ത്വർഘ്യമാദായ സത്വരം।
പ്രത്യുജ്ജഗാമ സഹസാ
വിനയേന സമൻവിതഃ ॥ **1.50.7** ॥ 1531

വിശ്വാമിത്രായ ധർമേണ
ദദൗ ധർമപുരസ്കൃതം।
പ്രതിഗൃഹ്യ തു താം പൂജാം
ജനകസ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **1.50.8** ॥ 1532

പപ്രച്ഛ കുശലം രാജ്ഞോ
യജ്ഞസ്യ ച നിരാമയം।
സ താംശ്ചാഥ മുനീൻ പൃഷ്ട്വാ
സോപാധ്യായപുരോധസഃ ॥ **1.50.9** ॥ 1533

യഥാർഹമൃഷിഭിഃ സർവൈഃ
സമാഗച്ഛത് പ്രഹൃഷ്ടവത്।

അഥ രാജാ മുനിശ്രേഷ്ഠം
കൃതാഞ്ജലിരഭാഷത ॥ **1.50.10** ॥ 1534

ആസനേ ഭഗവാനാസ്താം
സഹൈഭിർമുനിപുംഗവൈഃ।
ജനകസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
നിഷസാദ മഹാമുനിഃ ॥ **1.50.11** ॥ 1535

പുരോധാ ഋത്വിജശ്ചൈവ
രാജാ ച സഹമന്ത്രിഭിഃ।
ആസനേഷു യഥാന്യായ -
മുപവിഷ്ടാഃ സമന്തതഃ ॥ **1.50.12** ॥ 1536

ദൃഷ്ട്വാ സ നൃപതിസ്തത്ര
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രവീത്।
അദ്യ യജ്ഞസമൃദ്ധിർമേ
സഫലാ ദൈവതൈഃ കൃതാ ॥ **1.50.13** ॥ 1537

അദ്യ യജ്ഞഫലം പ്രാപ്തം
ഭഗവദ്ദർശനാൻമയാ।
ധൻയോഽസ്മ്യനുഗൃഹീതോഽസ്മി
യസ്യ മേ മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.50.14** ॥ 1538

യജ്ഞോപസദനം ബ്രഹ്മൻ
പ്രാപ്തോഽസി മുനിഭിഃ സഹ।
ദ്വാദശാഹം തു ബ്രഹ്മർഷേ
ദീക്ഷാമാഹുർമനീഷിണഃ ॥ **1.50.15** ॥ 1539

തതോ ഭാഗാർഥിനോ ദേവാൻ
ദ്രഷ്ടുമർഹസി കൗശിക।

ഇത്യുക്ത്വാ മുനിശാർദൂലം
പ്രഹൃഷ്ടവദനസ്തദാ ॥ **1.50.16** ॥ 1540

പുനസ്തം പരിപപ്രച്ഛ
പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രയതോ നൃപഃ ।
ഇമൗ കുമാരൗ ഭദ്രം തേ
ദേവതുൽയപരാക്രമൗ ॥ **1.50.17** ॥ 1541

ഗജതുൽയഗതീ വീരൗ
ശാർദൂലവൃഷഭോപമൗ ।
പദ്മപത്രവിശാലാക്ഷൗ
ഖഡ്ഗതൂണീധനുർധരൗ ।
അശ്വിനാവിവ രൂപേണ
സമുപസ്ഥിതയൗവനൗ ॥ **1.50.18** ॥ 1542

യദൃച്ഛയേവ ഗാം പ്രാപ്തൗ
ദേവലോകാദിവാമരൗ ।
കഥം പദ്ഭ്യാമിഹ പ്രാപ്തൗ
കിമർഥം കസ്യ വാ മുനേ ॥ **1.50.19** ॥ 1543

വരായുധധരൗ വീരൗ
കസ്യ പുത്രൗ മഹാമുനേ ।
ഭൂഷയന്താവിമം ദേശം
ചന്ദ്രസൂർയാവിവാംബരം ॥ **1.50.20** ॥ 1544

പരസ്പരസ്യ സദൃശൗ
പ്രമാണേംഗിതചേഷ്ടിതൈഃ ।
കാകപക്ഷധരൗ വീരൗ
ശ്രോതുമിച്ഛാമി തത്ത്വതഃ ॥ **1.50.21** ॥ 1545

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ജനകസ്യ മഹാത്മനഃ।
ൻയവേദയദമേയാത്മാ
പുത്രൗ ദശരഥസ്യ തൗ ॥ **1.50.22** ॥ 1546

സിദ്ധാശ്രമനിവാസം ച
രാക്ഷസാനാം വധം തഥാ।
തത്രാഗമനമവ്യഗ്രം
വിശാലായാശ്ച ദർശനം ॥ **1.50.23** ॥ 1547

അഹൽയാദർശനം ചൈവ
ഗൗതമേന സമാഗമം।
മഹാധനുഷി ജിജ്ഞാസാം
കർതുമാഗമനം തഥാ ॥ **1.50.24** ॥ 1548

ഏതത് സർവം മഹാതേജാ
ജനകായ മഹാത്മനേ।
നിവേദ്യ വിരരാമാഥ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ॥ **1.50.25** ॥ 1549

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശതാനന്ദപൃഷ്ടേന വിശ്വാമിത്രേണ
ശ്രീരാമകർതൃകസ്യാഹല്യോദ്ധാരസ്യ വൃത്താന്തനിവേദനം
ശതാനന്ദേന ച ശ്രീരാമമഭിനന്ദ്യ തം പ്രതി
വിശ്വാമിത്രപൂർവചരിത്രസ്യ വർണനം

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
വിശ്വാമിത്രസ്യ ധീമതഃ।
ഹൃഷ്ടരോമാ മഹാതേജാഃ
ശതാനന്ദോ മഹാതപാഃ ॥ **1.51.1** ॥ 1550

ഗൗതമസ്യ സുതോ ജ്യേഷ്ഠ -
സ്തപസാ ദ്യോതിതപ്രഭഃ।
രാമസന്ദർശനാദേവ
പരം വിസ്മയമാഗതഃ ॥ **1.51.2** ॥ 1551

ഏതൗ നിഷണ്ണൗ സമ്പ്രേക്ഷ്യ
ശതാനന്ദോ നൃപാത്മജൗ।
സുഖാസീനൗ മുനിശ്രേഷ്ഠം
വിശ്വാമിത്രമഥാബ്രവീത് ॥ **1.51.3** ॥ 1552

അപി തേ മുനിശാർദൂല
മമ മാതാ യശസ്വിനീ।
ദർശിതാ രാജപുത്രായ
തപോദീർഘമുപാഗതാ ॥ **1.51.4** ॥ 1553

അപി രാമേ മഹാതേജാ
മമ മാതാ യശസ്വിനീ।
വൻയൈരുപാഹരത് പൂജാം
പൂജാർഹേ സർവദേഹിനാം ॥ **1.51.5** ॥ 1554

അപി രാമായ കഥിതം
യദ് വൃത്തം തത് പുരാതനം।
മമ മാതുർമഹാതേജോ
ദേവേന ദുരനുഷ്ഠിതം ॥ **1.51.6** ॥ 1555

അപി കൗശിക ഭദ്രം തേ
ഗുരുണാ മമ സംഗതാ।
മമ മാതാ മുനിശ്രേഷ്ഠ
രാമസന്ദർശനാദിതഃ ॥ **1.51.7** ॥ 1556

അപി മേ ഗുരുണാ രാമഃ
പൂജിതഃ കുശികാത്മജ।
ഇഹാഗതോ മഹാതേജാഃ
പൂജാം പ്രാപ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **1.51.8** ॥ 1557

അപി ശാന്തേന മനസാ
ഗുരുർമേ കുശികാത്മജ।
ഇഹാഗതേന രാമേണ
പൂജിതേനാഭിവാദിതഃ ॥ **1.51.9** ॥ 1558

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
പ്രത്യുവാച ശതാനന്ദം
വാക്യജ്ഞോ വാക്യകോവിദം ॥ **1.51.10** ॥ 1559

നാതിക്രാന്തം മുനിശ്രേഷ്ഠ
യത്കർതവ്യം കൃതം മയാ।
സംഗതാ മുനിനാ പത്നീ
ഭാർഗവേണേവ രേണുകാ ॥ **1.51.11** ॥ 1560

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
വിശ്വാമിത്രസ്യ ധീമതഃ।
ശതാനന്ദോ മഹാതേജാ
രാമം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.51.12** ॥ 1561

സ്വാഗതം തേ നരശ്രേഷ്ഠ
ദിഷ്ട്യാ പ്രാപ്തോഽസി രാഘവ।
വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
മഹർഷിമപരാജിതം ॥ **1.51.13** ॥ 1562

അചിന്ത്യകർമാ തപസാ
ബ്രഹ്മർഷിരമിതപ്രഭഃ।
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാ
വേദ്മ്യേനം പരമാം ഗതിം ॥ **1.51.14** ॥ 1563

നാസ്തി ധന്യതരോ രാമ
ത്വത്തോഽന്യോ ഭുവി കശ്ചന।
ഗോപ്താ കുശികപുത്രസ്തേ
യേന തപ്തം മഹത്തപഃ ॥ **1.51.15** ॥ 1564

ശ്രൂയതാം ചാഭിധാസ്യാമി
കൗശികസ്യ മഹാത്മനഃ।
യഥാബലം യഥാതത്ത്വം
തൻമേ നിഗദതഃ ശൃണു ॥ **1.51.16** ॥ 1565

രാജാഽഽസീദേഷ ധർമാത്മാ
ദീർഘകാലമരിന്ദമഃ।
ധർമജ്ഞഃ കൃതവിദ്യശ്ച
പ്രജാനാം ച ഹിതേ രതഃ ॥ **1.51.17** ॥ 1566

പ്രജാപതിസുതസ്ത്വാസീത്
കുശോ നാമ മഹീപതിഃ।
കുശസ്യ പുത്രോ ബലവാൻ
കുശനാഭഃ സുധാർമികഃ ॥ **1.51.18** ॥ 1567

കുശനാഭസുതസ്ത്വാസീദ്
ഗാധിരിത്യേവ വിശ്രുതഃ।
ഗാധേഃ പുത്രോ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ॥ **1.51.19** ॥ 1568

വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാഃ
പാലയാമാസ മേദിനീം।
ബഹുവർഷസഹസ്രാണി
രാജാ രാജ്യമകാരയത് ॥ **1.51.20** ॥ 1569

കദാചിത് തു മഹാതേജാ
യോജയിത്വാ വരൂഥിനീം।
അക്ഷൗഹിണീപരിവൃതഃ
പരിചക്രാമ മേദിനീം ॥ **1.51.21** ॥ 1570

നഗരാണി ച രാഷ്ട്രാണി
സരിതശ്ച മഹാഗിരീൻ।
ആശ്രമാൻ ക്രമശോ രാജാ
വിചരന്നാജഗാമ ഹ ॥ **1.51.22** ॥ 1571

വസിഷ്ഠസ്യാശ്രമപദം
നാനാപുഷ്പലതാദ്രുമം।
നാനാമൃഗഗണാകീർണം
സിദ്ധചാരണസേവിതം ॥ **1.51.23** ॥ 1572

ദേവദാനവഗന്ധർവൈഃ
കിന്നരൈരുപശോഭിതം।
പ്രശാന്തഹരിണാകീർണം
ദ്വിജസംഘനിഷേവിതം ॥ **1.51.24** ॥ 1573

ബ്രഹ്മർഷിഗണസങ്കീർണം
ദേവർഷിഗണസേവിതം।
തപശ്ചരണസംസിദ്ധൈ -
രഗ്നികൽപൈർമഹാത്മഭിഃ ॥ **1.51.25** ॥ 1574

സതതം സങ്കുലം ശ്രീമ -
ദ്ബ്രഹ്മകൽപൈർമഹാത്മഭിഃ।
അബ്ഭക്ഷൈർവായുഭക്ഷൈശ്ച
ശീർണപർണാശനൈസ്തഥാ ॥ **1.51.26** ॥ 1575

ഫലമൂലാശനൈർദാന്തൈ -
ർജിതദോഷൈർജിതേന്ദ്രിയൈഃ।
ഋഷിഭിർവാലഖില്യൈശ്ച
ജപഹോമപരായണൈഃ ॥ **1.51.27** ॥ 1576

അൻയൈർവൈഖാനസൈശ്ചൈവ
സമന്താദുപശോഭിതം ।
വസിഷ്ഠസ്യാശ്രമപദം
ബ്രഹ്മലോകമിവാപരം ।
ദദർശ ജയതാം ശ്രേഷ്ഠോ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാബലഃ ॥ **1.51.28** ॥ 1577

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

വസിഷ്ഠേന രാജ്ഞോ വിശ്വാമിത്രസ്യ സത്കാരായ മനോവാംഛിതവസ്തൂനി സ്രഷ്ടും കാമധേനും പ്രത്യാദേശദാനം

തം ദൃഷ്ട്വാ പരമപ്രീതോ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാബലഃ।
പ്രണതോ വിനയാദ് വീരോ
വസിഷ്ഠം ജപതാം വരം ॥ **1.52.1** ॥ 1578

സ്വാഗതം തവ ചേത്യുക്തോ
വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ।
ആസനം ചാസ്യ ഭഗവാൻ
വസിഷ്ഠോ വ്യാദിദേശ ഹ ॥ **1.52.2** ॥ 1579

ഉപവിഷ്ടായ ച തദാ
വിശ്വാമിത്രായ ധീമതേ।
യഥാൻയായം മുനിവരഃ
ഫലമൂലമുപാഹരത് ॥ **1.52.3** ॥ 1580

പ്രതിഗൃഹ്യ തു താം പൂജാം
വസിഷ്ഠാദ് രാജസത്തമഃ।

തപോഽഗ്നിഹോത്രശിഷ്യേഷു
കുശലം പര്യപൃച്ഛത ॥ **1.52.4** ॥ 1581

വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാ
വനസ്പതിഗണേ തദാ ।
സർവത്ര കുശലം പ്രാഹ
വസിഷ്ഠോ രാജസത്തമം ॥ **1.52.5** ॥ 1582

സുഖോപവിഷ്ടം രാജാനം
വിശ്വാമിത്രം മഹാതപാഃ ।
പപ്രച്ഛ ജപതാം ശ്രേഷ്ഠോ
വസിഷ്ഠോ ബ്രഹ്മണഃ സുതഃ ॥ **1.52.6** ॥ 1583

കച്ചിത്തേ കുശലം രാജൻ
കച്ചിദ് ധർമേണ രഞ്ജയൻ ।
പ്രജാഃ പാലയസേ രാജൻ
രാജവൃത്തേന ധാർമിക ॥ **1.52.7** ॥ 1584

കച്ചിത്തേ സംഭൃതാ ഭൃത്യാഃ
കച്ചിത് തിഷ്ഠന്തി ശാസനേ ।
കച്ചിത്തേ വിജിതാഃ സർവേ
രിപവോ രിപുസൂദന ॥ **1.52.8** ॥ 1585

കച്ചിദ് ബലേഷു കോശേഷു
മിത്രേഷു ച പരന്തപ ।
കുശലം തേ നരവ്യാഘ്ര
പുത്രപൗത്രേ തഥാനഘ ॥ **1.52.9** ॥ 1586

സർവത്ര കുശലം രാജാ
വസിഷ്ഠം പ്രത്യുദാഹരത് ।

വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാ
വസിഷ്ഠം വിനയാൻവിതം ॥ **1.52.10** ॥ 1587

കൃത്വാ തൗ സുചിരം കാലം
ധർമിഷ്ഠൗ താഃ കഥാസ്തദാ ।
മുദാ പരമയാ യുക്തൗ
പ്രീയേതാം തൗ പരസ്പരം ॥ **1.52.11** ॥ 1588

തതോ വസിഷ്ഠോ ഭഗവാൻ
കഥാന്തേ രഘുനന്ദന ।
വിശ്വാമിത്രമിദം വാക്യ -
മുവാച പ്രഹസന്നിവ ॥ **1.52.12** ॥ 1589

ആതിഥ്യം കർതുമിച്ഛാമി
ബലസ്യാസ്യ മഹാബല ।
തവ ചൈവാപ്രമേയസ്യ
യഥാർഹം സമ്പ്രതീച്ഛ മേ ॥ **1.52.13** ॥ 1590

സത്ക്രിയാം ഹി ഭവാനേതാം
പ്രതീച്ഛതു മയാ കൃതാം ।
രാജംസ്ത്വമതിഥിശ്രേഷ്ഠഃ
പൂജനീയഃ പ്രയത്നതഃ ॥ **1.52.14** ॥ 1591

ഏവമുക്തോ വസിഷ്ഠേന
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമതിഃ ।
കൃതമിത്യബ്രവീദ് രാജാ
പൂജാവാക്യേന മേ ത്വയാ ॥ **1.52.15** ॥ 1592

ഫലമൂലേന ഭഗവൻ
വിദ്യതേ യത് തവാശ്രമേ ।

പാദ്യേനാചമനീയേന
ഭഗവദ്ദർശനേന ച ॥ **1.52.16** ॥ 1593

സർവഥാ ച മഹാപ്രാജ്ഞ
പൂജാർഹേണ സുപൂജിതഃ ।
നമസ്ത്യേഽസ്തു ഗമിഷ്യാമി
മൈത്രേണേക്ഷസ്വ ചക്ഷുഷാ ॥ **1.52.17** ॥ 1594

ഏവം ബ്രുവന്തം രാജാനം
വസിഷ്ഠം പുനരേവ ഹി ।
ൻയമന്ത്രയത ധർമാത്മാ
പുനഃ പുനരുദാരധീഃ ॥ **1.52.18** ॥ 1595

ബാഢമിത്യേവ ഗാധേയോ
വസിഷ്ഠം പ്രത്യുവാച ഹ ।
യഥാപ്രിയം ഭഗവത -
സ്തഥാസ്തു മുനിപുംഗവ ॥ **1.52.19** ॥ 1596

ഏവമുക്തസ്തഥാ തേന
വസിഷ്ഠോ ജപതാം വരഃ ।
ആജുഹാവ തതഃ പ്രീതഃ
കൽമാഷീം ധൂതകൽമഷാം ॥ **1.52.20** ॥ 1597

ഏഹ്യേഹി ശബലേ ക്ഷിപ്രം
ശൃണു ചാപി വചോ മമ ।
സബലസ്യാസ്യ രാജർഷേഃ
കർതും വ്യവസിതോഽസ്മ്യഹം ।
ഭോജനേന മഹാർഹേണ
സത്കാരം സംവിധത്സ്വ മേ ॥ **1.52.21** ॥ 1598

യസ്യ യസ്യ യഥാകാമം
ഷദ്രസേഷ്വഭിപൂജിതം।
തത് സർവം കാമധുഗ് ദിവ്യേ
അഭിവർഷ കൃതേ മമ ॥ **1.52.22** ॥ 1599

രസേനാന്നേന പാനേന
ലേഹ്യചോഷ്യേണ സംയുതം।
അന്നാനാം നിചയം സർവം
സൃജസ്വ ശബലേ ത്വര ॥ **1.52.23** ॥ 1600

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

കാമധേനുസാഹായ്യേനോത്തമാന്നപാനതസ്തൃപ്തേന സസൈൻയേന വിശ്വാമിത്രേണ വസിഷ്ഠം പ്രതി കാമധേനോരേവ യാചനം വസിഷ്ഠേന തു തദ്യാച്ഞായാ അനംഗീകരണം

ഏവമുക്തോ വസിഷ്ഠേന
ശബലാ ശത്രുസൂദന ।
വിദധേ കാമധുക് കാമാൻ
യസ്യ യസ്യേപ്സിതം യഥാ ॥ **1.53.1** ॥ 1601

ഇക്ഷൂൻ മധൂംസ്തഥാ ലാജാൻ
മൈരേയാംശ്ച വരാസവാൻ ।
പാനാനി ച മഹാർഹാണി
ഭക്ഷ്യാംശ്ചോച്ചാവചാനപി ॥ **1.53.2** ॥ 1602

ഉഷ്ണാഢ്യസ്യൗദനസ്യാത്ര
രാശയഃ പർവതോപമാഃ ।
മൃഷ്ടാൻയന്നാനി സൂപാംശ്ച
ദധികുൽയാസ്തഥൈവ ച ॥ **1.53.3** ॥ 1603

നാനാസ്വാദുരസാനാം ച
ഖാണ്ഡവാനാം തഥൈവ ച ।
ഭോജനാനി സുപൂർണാനി
ഗൗഡാനി ച സഹസ്രശഃ ॥ **1.53.4** ॥ 1604

സർവമാസീത് സുസന്തുഷ്ടം
ഹൃഷ്ടപുഷ്ടജനായുതം ।
വിശ്വാമിത്രബലം രാമ
വസിഷ്ഠേന സുതർപിതം ॥ **1.53.5** ॥ 1605

വിശ്വാമിത്രോ ഹി രാജർഷി -
ർഹൃഷ്ടപുഷ്ടസ്തദാഭവത് ।
സാന്തഃപുരവരോ രാജാ
സബ്രാഹ്മണപുരോഹിതഃ ॥ **1.53.6** ॥ 1606

സാമാത്യോ മന്ത്രിസഹിതഃ
സഭൃത്യഃ പൂജിതസ്തദാ ।
യുക്തഃ പരമഹർഷേണ
വസിഷ്ഠമിദമബ്രവീത് ॥ **1.53.7** ॥ 1607

പൂജിതോഽഹം ത്വയാ ബ്രഹ്മൻ
പൂജാർഹേണ സുസത്കൃതഃ ।
ശ്രൂയതാമഭിധാസ്യാമി
വാക്യം വാക്യവിശാരദ ॥ **1.53.8** ॥ 1608

ഗവാം ശതസഹസ്രേണ
ദീയതാം ശബലാ മമ ।
രത്നം ഹി ഭഗവന്നേതദ്
രത്നഹാരീ ച പാർഥിവഃ ॥ **1.53.9** ॥ 1609

തസ്മാൻമേ ശബലാം ദേഹി
മമൈഷാ ധർമതോ ദ്വിജ।
ഏവമുക്തസ്തു ഭഗവാൻ
വസിഷ്ഠോ മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.53.10** ॥ 1610

വിശ്വാമിത്രേണ ധർമാത്മാ
പ്രത്യുവാച മഹീപതിം।
നാഹം ശതസഹസ്രേണ
നാപി കോടിശതൈർഗവാം ॥ **1.53.11** ॥ 1611

രാജൻ ദാസ്യാമി ശബലാം
രാശിഭീ രജതസ്യ വാ।
ന പരിത്യാഗമർഹേയം
മത്സകാശാദരിന്ദമ ॥ **1.53.12** ॥ 1612

ശാശ്വതീ ശബലാ മഹ്യം
കീർതിരാത്മവതോ യഥാ।
അസ്യാം ഹവ്യം ച കവ്യം ച
പ്രാണയാത്രാ തഥൈവ ച ॥ **1.53.13** ॥ 1613

ആയത്തമഗ്നിഹോത്രം ച
ബലിർഹോമസ്തഥൈവ ച।
സ്വാഹാകാരവഷട്കാരൗ
വിദ്യാശ്ച വിവിധാസ്തഥാ ॥ **1.53.14** ॥ 1614

ആയത്തമത്ര രാജർഷേ
സർവമേതന്ന സംശയഃ।
സർവസ്വമേതത് സത്യേന
മമ തുഷ്ടികരീ തഥാ ॥ **1.53.15** ॥ 1615

കാരണൈർബഹുഭീ രാജൻ
ന ദാസ്യേ ശബലാം തവ।
വസിഷ്ഠേനൈവമുക്തസ്തു
വിശ്വാമിത്രോഽബ്രവീത് തദാ ॥ **1.53.16** ॥ 1616

സംരബ്ധതരമത്യർഥം
വാക്യം വാക്യവിശാരദഃ।
ഹൈരണ്യകക്ഷഗ്രൈവേയാൻ
സുവർണാങ്കുശഭൂഷിതാൻ ॥ **1.53.17** ॥ 1617

ദദാമി കുഞ്ജരാണാം തേ
സഹസ്രാണി ചതുർദശ।
ഹൈരണ്യാനാം രഥാനാം ച
ശ്വേതാശ്വാനാം ചതുർയുജാം ॥ **1.53.18** ॥ 1618

ദദാമി തേ ശതാൻയഷ്ടൗ
കിങ്കിണീകവിഭൂഷിതാൻ।
ഹയാനാം ദേശജാതാനാം
കുലജാനാം മഹൗജസാം।
സഹസ്രമേകം ദശ ച
ദദാമി തവ സുവ്രത ॥ **1.53.19** ॥ 1619

നാനാവർണവിഭക്തതാനാം
വയഃസ്ഥാനാം തഥൈവ ച।
ദദാമ്യേകാം ഗവാം കോടിം
ശബലാ ദീയതാം മമ ॥ **1.53.20** ॥ 1620

യാവദിച്ഛസി രത്നാനി
ഹിരണ്യം വാ ദ്വിജോത്തമ।

താവദ് ദദാമി തേ സർവം
ദീയതാം ശബലാ മമ ॥ **1.53.21** ॥ 1621

ഏവമുക്തസ്തു ഭഗവാൻ
വിശ്വാമിത്രേണ ധീമതാ ।
ന ദാസ്യാമീതി ശബലാം
പ്രാഹ രാജൻ കഥഞ്ചന ॥ **1.53.22** ॥ 1622

ഏതദേവ ഹി മേ രത്ന -
മേതദേവ ഹി മേ ധനം ।
ഏതദേവ ഹി സർവസ്വ -
മേതദേവ ഹി ജീവിതം ॥ **1.53.23** ॥ 1623

ദർശശ്ച പൗർണമാസശ്ച
യജ്ഞാശ്ചൈവാപ്തദക്ഷിണാഃ ।
ഏതദേവ ഹി മേ രാജൻ
വിവിധാശ്ച ക്രിയാസ്തഥാ ॥ **1.53.24** ॥ 1624

അതോമൂലാഃ ക്രിയാഃ സർവാ
മമ രാജൻ ന സംശയഃ ।
ബഹുനാ കിം പ്രലാപേന
ന ദാസ്യേ കാമദോഹിനീം ॥ **1.53.25** ॥ 1625

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുഃ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ ബലാദ് വസിഷ്ഠധേനോരപഹരണം തതോ ഭൃശദുഃഖിതയാ ശബലയാ വസിഷ്ഠസ്യാത്രാനനുമതിം ജ്ഞാത്വാ തദാജ്ഞയാ ശകയവനാദീൻ സൃഷ്ട്വാ തൈർവിശ്വാമിത്രസൈന്യസ്യ സംഹരണം

കാമധേനും വസിഷ്ഠോഽപി
യദാ ന ത്യജതേ മുനിഃ।
തദാസ്യ ശബലാം രാമ
വിശ്വാമിത്രോഽൻവകർഷത ॥ **1.54.1** ॥ 1626

നീയമാനാ തു ശബലാ
രാമ രാജ്ഞാ മഹാത്മനാ।
ദുഃഖിതാ ചിന്തയാമാസ
രുദന്തീ ശോകകർശിതാ ॥ **1.54.2** ॥ 1627

പരിത്യക്താ വസിഷ്ഠേന
കിമഹം സുമഹാത്മനാ।
യാഹം രാജഭൃതൈർദീനാ
ഹ്രിയേയ ഭൃശദുഃഖിതാ ॥ **1.54.3** ॥ 1628

കിം മയാപകൃതം തസ്യ
മഹർഷേർഭാവിതാത്മനഃ।
യൻമാമനാഗസം ദൃഷ്ട്വാ
ഭക്തൃാം ത്യജതി ധാർമികഃ॥ **1.54.4**॥ 1629

ഇതി സഞ്ചിന്തയിത്വാ തു
നിഃശ്വസ്യ ച പുനഃ പുനഃ।
ജഗാമ വേഗേന തദാ
വസിഷ്ഠം പരമൗജസം॥ **1.54.5**॥ 1630

നിർധൂയ താംസ്തദാ ഭൃത്യാ -
ഞ്ശതശഃ ശത്രുസൂദന।
ജഗാമാനിലവേഗേന
പാദമൂലം മഹാത്മനഃ॥ **1.54.6**॥ 1631

ശബലാ സാ രുദന്തീ ച
ക്രോശന്തീ ചേദമബ്രവീത്।
വസിഷ്ഠസ്യാഗ്രതഃ സ്ഥിത്വാ
രുദന്തീ മേഘനിഃസ്വനാ॥ **1.54.7**॥ 1632

ഭഗവൻ കിം പരിത്യക്തൃാ
ത്വയാഹം ബ്രഹ്മണഃ സുത।
യസ്മാദ് രാജഭടാ മാം ഹി
നയന്തേ ത്വത്സകാശതഃ॥ **1.54.8**॥ 1633

ഏവമുക്തസ്തു ബ്രഹ്മർഷി -
രിദം വചനമബ്രവീത്।
ശോകസന്തപ്തഹൃദയാം
സ്വസാരമിവ ദുഃഖിതാം॥ **1.54.9**॥ 1634

ന ത്വാം ത്യജാമി ശബലേ
നാപി മേഽപകൃതം ത്വയാ।
ഏഷ ത്വാം നയതേ രാജാ
ബലാൻമത്തോ മഹാബലഃ ॥ **1.54.10** ॥ 1635

നഹി തുൽയം ബലം മഹ്യം
രാജാ ത്വദ്യ വിശേഷതഃ।
ബലീ രാജാ ക്ഷത്രിയശ്ച
പൃഥിവ്യാഃ പതിരേവ ച ॥ **1.54.11** ॥ 1636

ഇയമക്ഷൗഹിണീ പൂർണാ
ഗജവാജിരഥാകുലാ।
ഹസ്തിധ്വജസമാകീർണാ
തേനാസൗ ബലവത്തരഃ ॥ **1.54.12** ॥ 1637

ഏവമുക്താ വസിഷ്ഠേന
പ്രത്യുവാച വിനീതവത്।
വചനം വചനജ്ഞാ സാ
ബ്രഹ്മർഷിമതുലപ്രഭം ॥ **1.54.13** ॥ 1638

ന ബലം ക്ഷത്രിയസ്യാഹു -
ർബ്രാഹ്മണാ ബലവത്തരാഃ।
ബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മബലം ദിവ്യം
ക്ഷാത്രാച്ച ബലവത്തരം ॥ **1.54.14** ॥ 1639

അപ്രമേയം ബലം തുഭ്യം
ന ത്വയാ ബലവത്തരഃ।
വിശ്വാമിത്രോ മഹാവീർയ -
സ്തേജസ്തവ ദുരാസദം ॥ **1.54.15** ॥ 1640

നിയുങ്ക്ഷ്വ മാം മഹാതേജ -
സ്ത്വം ബ്രഹ്മബലസംഭൃതാം।
തസ്യ ദർപം ബലം യത്നം
നാശയാമി ദുരാത്മനഃ ॥ **1.54.16** ॥ 1641

ഇത്യുക്തസ്തു തയാ രാമ
വസിഷ്ഠസ്തു മഹായശാഃ।
സൃജസ്വേതി തദോവാച
ബലം പരബലാർദനം ॥ **1.54.17** ॥ 1642

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സുരഭിഃ സാസൃജത് തദാ।
തസ്യാ ഹുംഭാരവോത്സൃഷ്ടാഃ
പഹ്ലവാഃ ശതശോ നൃപ ॥ **1.54.18** ॥ 1643

നാശയന്തി ബലം സർവം
വിശ്വാമിത്രസ്യ പശ്യതഃ।
സ രാജാ പരമക്രുദ്ധഃ
ക്രോധവിസ്ഫാരിതേക്ഷണഃ ॥ **1.54.19** ॥ 1644

പഹ്ലവാൻ നാശയാമാസ
ശസ്ത്രൈരുച്ചാവചൈരപി।
വിശ്വാമിത്രാർദിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ
പഹ്ലവാഞ്ശതശസ്തദാ ॥ **1.54.20** ॥ 1645

ഭൂയ ഏവാസൃജദ് ഘോരാ -
ംഛകാൻ യവനമിശ്രിതാൻ।
തൈരാസീത് സംവൃതാ ഭൂമിഃ
ശകൈർയവനമിശ്രിതൈഃ ॥ **1.54.21** ॥ 1646

പ്രഭാവദ്ഭിർമഹാവീർയൈ -
ർഹേമകിഞ്ജൽകസന്നിഭൈഃ।
തീക്ഷ്ണാസിപട്ടിശധരൈ -
ർഹേമവർണാംബരാവൃതൈഃ ॥ **1.54.22** ॥ 1647

നിർദഗ്ധം തദ്ബലം സർവം
പ്രദീപ്തൈരിവ പാവകൈഃ।
തതോഽസ്ത്രാണി മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മുമോച ഹ।
തൈസ്തേ യവനകാംബോജാ
ബർബരാശ്ചാകുലീകൃതാഃ ॥ **1.54.23** ॥ 1648

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുഃ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

സ്വീയേ പുത്രശതേഽഖിലേ സൈന്യേ ച വിനഷ്ടേ
വിശ്വാമിത്രേണ തപഃ കൃത്വാ ശിവം സന്തോഷ്യ തതോ
ദിവ്യാസ്ത്രാണ്യുപലഭ്യ തേഷാം വസിഷ്ഠാശ്രമേ
പ്രയോഗകരണം തദസ്ത്രാണി വാരയിതും ബ്രഹ്മദണ്ഡമുദ്യമ്യ
വസിഷ്ഠസ്യ വിശ്വാമിത്രസമക്ഷേഽവസ്ഥാനം

തതസ്താനാകുലാൻ ദൃഷ്ട്വാ
വിശ്വാമിത്രാസ്ത്രമോഹിതാൻ।
വസിഷ്ഠശ്ചോദയാമാസ
കാമധുക് സൃജ യോഗതഃ ॥ **1.55.1** ॥ 1649

തസ്യാ ഹുങ്കാരതോ ജാതാഃ
കാംബോജാ രവിസന്നിഭാഃ।
ഊധസശ്ചാഥ സംഭൂതാ
ബർബരാഃ ശസ്ത്രപാണയഃ ॥ **1.55.2** ॥ 1650

യോനിദേശാച്ച യവനാഃ
ശകൃദ്ദേശാച്ഛകാഃ സ്മൃതാഃ।
രോമകൂപേഷു ച്ലേച്ഛാശ്ച
ഹാരീതാഃ സകിരാതകാഃ ॥ **1.55.3** ॥ 1651

തൈസ്തന്നിഷ്ഠൂദിതം സർവം
വിശ്വാമിത്രസ്യ തത്ക്ഷണാത് ।
സപദാതിഗജം സാശ്വം
സരഥം രഘുനന്ദന ॥ **1.55.4** ॥ 1652

ദൃഷ്ട്വാ നിഷ്ഠൂദിതം സൈന്യം
വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ ।
വിശ്വാമിത്രസുതാനാം തു
ശതം നാനാവിധായുധം ॥ **1.55.5** ॥ 1653

അഭ്യധാവത് സുസങ്ക്രുദ്ധം
വസിഷ്ഠം ജപതാം വരം ।
ഹുങ്കാരേണൈവ താൻ സർവാൻ
നിർദദാഹ മഹാനൃഷിഃ ॥ **1.55.6** ॥ 1654

തേ സാശ്വരഥപാദാതാ
വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ ।
ഭസ്മീകൃതാ മുഹൂർതേന
വിശ്വാമിത്രസുതാസ്തഥാ ॥ **1.55.7** ॥ 1655

ദൃഷ്ട്വാ വിനാശിതാൻ സർവാൻ
ബലം ച സുമഹായശാഃ ।
സവ്രീഡം ചിന്തയാവിഷ്ടോ
വിശ്വാമിത്രോഽഭവത് തദാ ॥ **1.55.8** ॥ 1656

സമുദ്ര ഇവ നിർവേഗോ
ഭഗ്നദ്രംഷ്ട്ര ഇവോരഗഃ ।
ഉപരക്ത ഇവാദിത്യഃ
സദ്യോ നിഷ്പ്രഭതാം ഗതഃ ॥ **1.55.9** ॥ 1657

ഹതപുത്രബലോ ദീനോ
ലൂനപക്ഷ ഇവ ദ്വിജഃ।
ഹതസർവബലോത്സാഹോ
നിർവേദം സമപദ്യത ॥ **1.55.10** ॥ 1658

സ പുത്രമേകം രാജ്യായ
പാലയേതി നിയുജ്യ ച।
പൃഥിവീം ക്ഷത്രധർമേണ
വനമേവാഭ്യപദ്യത ॥ **1.55.11** ॥ 1659

സ ഗത്വാ ഹിമവത്പാർശ്വേ
കിന്നരോരഗസേവിതം।
മഹാദേവപ്രസാദാർഥം
തപസ്തേപേ മഹാതപാഃ ॥ **1.55.12** ॥ 1660

കേനചിത് ത്വഥ കാലേന
ദേവേശോ വൃഷഭധ്വജഃ।
ദർശയാമാസ വരദോ
വിശ്വാമിത്രം മഹാമുനിം ॥ **1.55.13** ॥ 1661

കിമർഥം തപ്യസേ രാജൻ
ബ്രൂഹി യത് തേ വിവക്ഷിതം।
വരദോഽസ്മി വരോ യസ്തേ
കാങ്ക്ഷിതഃ സോഽഭിധീയതാം ॥ **1.55.14** ॥ 1662

ഏവമുക്തസ്തു ദേവേന
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതപാഃ।
പ്രണിപത്യ മഹാദേവം
വിശ്വാമിത്രോഽബ്രവീദിദം ॥ **1.55.15** ॥ 1663

യദി തുഷ്ടോ മഹാദേവ
ധനുർവേദോ മമാനഘ।
സാംഗോപാംഗോപനിഷദഃ
സരഹസ്യഃ പ്രദീയതാം ॥ **1.55.16** ॥ 1664

യാനി ദേവേഷു ചാസ്ത്രാണി
ദാനവേഷു മഹർഷിഷു।
ഗന്ധർവയക്ഷരക്ഷഃസു
പ്രതിഭാന്തു മമാനഘ ॥ **1.55.17** ॥ 1665

തവ പ്രസാദാദ് ഭവതു
ദേവദേവ മമേപ്സിതം।
ഏവമസ്ത്വിതി ദേവേശോ
വാക്യമുക്ത്വാ ഗതസ്തദാ ॥ **1.55.18** ॥ 1666

പ്രാപ്യ ചാസ്ത്രാണി ദേവേശാദ്
വിശ്വാമിത്രോ മഹാബലഃ।
ദർപണ മഹതാ യുക്തോ
ദർപപൂർണോഽഭവത് തദാ ॥ **1.55.19** ॥ 1667

വിവർധമാനോ വീർയേണ
സമുദ്ര ഇവ പർവണി।
ഹതം മേനേ തദാ രാമ
വസിഷ്ഠമൃഷിസത്തമം ॥ **1.55.20** ॥ 1668

തതോ ഗത്വാഽഽശ്രമപദം
മുമോചാസ്ത്രാണി പാർഥിവഃ।
യൈസ്തത് തപോവനം നാമ
നിർദഗ്ധം ചാസ്ത്രതേജസാ ॥ **1.55.21** ॥ 1669

ഉദീർയമാണമസ്ത്രം തദ്
വിശ്വാമിത്രസ്യ ധീമതഃ।
ദൃഷ്ട്വാ വിപ്രദ്രുതാ ഭീതാ
മുനയഃ ശതശോ ദിശഃ ॥ **1.55.22** ॥ 1670

വസിഷ്ഠസ്യ ച യേ ശിഷ്യാ
യേ ച വൈ മൃഗപക്ഷിണഃ।
വിദ്രവന്തി ഭയാദ് ഭീതാ
നാനാദിഗ്ഭ്യഃ സഹസ്രശഃ ॥ **1.55.23** ॥ 1671

വസിഷ്ഠസ്യാശ്രമപദം
ശൂന്യമാസീൻമഹാത്മനഃ।
മുഹൂർതമിവ നിഃശബ്ദ -
മാസീദീരിണസന്നിഭം ॥ **1.55.24** ॥ 1672

വദതോ വൈ വസിഷ്ഠസ്യ
മാ ഭൈരിതി മുഹുർമുഹുഃ।
നാശയാമ്യദ്യ ഗാധേയം
നീഹാരമിവ ഭാസ്കരഃ ॥ **1.55.25** ॥ 1673

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാ
വസിഷ്ഠോ ജപതാം വരഃ।
വിശ്വാമിത്രം തദാ വാക്യം
സരോഷമിദമബ്രവീത് ॥ **1.55.26** ॥ 1674

ആശ്രമം ചിരസംവൃദ്ധം
യദ് വിനാശിതവാനസി।
ദുരാചാരോ ഹി യൻമൂഢ -
സ്തസ്മാത് ത്വം ന ഭവിഷ്യസി ॥ **1.55.27** ॥ 1675

ഇത്യുക്ത്വാ പരമക്രുദ്ധോ
ദണ്ഡമുദ്യമ്യ സത്വരഃ।
വിധൂമ ഇവ കാലാഗ്നി -
ർയമദണ്ഡമിവാപരം ॥ **1.55.28** ॥ 1676

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ വസിഷ്ഠസ്യോപരി വിവിധദിവ്യാസ്ത്രാണാം പ്രയോഗോ വസിഷ്ഠേന ബ്രഹ്മദണ്ഡാദേവ തേഷാം ശമനം തതോ ബ്രാഹ്മണത്വപ്രാപ്തയേ വിശ്വാമിത്രസ്യ തപഃ കർതും നിശ്ചയഃ

ഏവമുക്തോ വസിഷ്ഠേന
വിശ്വാമിത്രോ മഹാബലഃ।
ആഗ്നേയമസ്ത്രമുദ്ദിശ്യ
തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേതി ചാബ്രവീത് ॥ **1.56.1** ॥ 1677

ബ്രഹ്മദണ്ഡം സമുദ്യമ്യ
കാലദണ്ഡമിവാപരം।
വസിഷ്ഠോ ഭഗവാൻ ക്രോധാ -
ദിദം വചനമബ്രവീത് ॥ **1.56.2** ॥ 1678

ക്ഷത്രബന്ധോ സ്ഥിതോഽസ്മ്യേഷ
യദ് ബലം തദ് വിദർശയ।
നാശയാമ്യദ്യ തേ ദർപം
ശസ്ത്രസ്യ തവ ഗാധിജ ॥ **1.56.3** ॥ 1679

ക്വ ച തേ ക്ഷത്രിയബലം
ക്വ ച ബ്രഹ്മബലം മഹത് ।
പശ്യ ബ്രഹ്മബലം ദിവ്യം
മമ ക്ഷത്രിയപാംസന ॥ **1.56.4** ॥ 1680

തസ്യാസ്ത്രം ഗാധിപുത്രസ്യ
ഘോരമാഗ്നേയമുത്തമം ।
ബ്രഹ്മദണ്ഡേന തച്ഛാന്ത -
മഗ്നേർവേഗ ഇവാംഭസാ ॥ **1.56.5** ॥ 1681

വാരുണം ചൈവ രൗദ്രം ച
ഐന്ദ്രം പാശുപതം തഥാ ।
ഐഷീകം ചാപി ചിക്ഷേപ
കുപിതോ ഗാധിനന്ദനഃ ॥ **1.56.6** ॥ 1682

മാനവം മോഹനം ചൈവ
ഗാന്ധർവം സ്വാപനം തഥാ ।
ജൃംഭണം മാദനം ചൈവ
സന്താപനവിലാപനേ ॥ **1.56.7** ॥ 1683

ശോഷണം ദാരണം ചൈവ
വജ്രമസ്ത്രം സുദുർജയം ।
ബ്രഹ്മപാശം കാലപാശം
വാരുണം പാശമേവ ച ॥ **1.56.8** ॥ 1684

പിനാകമസ്ത്രം ദയിതം
ശുഷ്കാർദ്രേ അശനീ തഥാ ।
ദണ്ഡാസ്ത്രമഥ പൈശാചം
ക്രൗഞ്ചമസ്ത്രം തഥൈവ ച ॥ **1.56.9** ॥ 1685

ധർമചക്രം കാലചക്രം
വിഷ്ണുചക്രം തഥൈവ ച ।
വായവ്യം മഥനം ചൈവ
അസ്ത്രം ഹയശിരസ്തഥാ ॥ **1.56.10** ॥ 1686

ശക്തിദ്വയം ച ചിക്ഷേപ
കങ്കാലം മുസലം തഥാ ।
വൈദ്യാധരം മഹാസ്ത്രം ച
കാലാസ്ത്രമഥ ദാരുണം ॥ **1.56.11** ॥ 1687

ത്രിശൂലമസ്ത്രം ഘോരം ച
കാപാലമഥ കങ്കണം ।
ഏതാൻയസ്ത്രാണി ചിക്ഷേപ
സർവാണി രഘുനന്ദന ॥ **1.56.12** ॥ 1688

വസിഷ്ഠേ ജപതാം ശ്രേഷ്ഠേ
തദദ്ഭുതമിവാഭവത് ।
താനി സർവാണി ദണ്ഡേന
ഗ്രസതേ ബ്രഹ്മണഃ സുതഃ ॥ **1.56.13** ॥ 1689

തേഷു ശാന്തേഷു ബ്രഹ്മാസ്ത്രം
ക്ഷിപ്തവാൻ ഗാധിനന്ദനഃ ।
തദസ്ത്രമുദ്യതം ദൃഷ്ട്വാ
ദേവാഃ സാഗ്നിപുരോഗമാഃ ॥ **1.56.14** ॥ 1690

ദേവർഷയശ്ച സംഭ്രാന്താ
ഗന്ധർവാഃ സമഹോരഗാഃ ।
ത്രൈലോക്യമാസീത് സന്ത്രസ്തം
ബ്രഹ്മാസ്ത്രേ സമുദീരിതേ ॥ **1.56.15** ॥ 1691

തദപ്യസ്ത്രം മഹാഘോരം
ബ്രാഹ്മം ബ്രാഹ്മണ തേജസാ।
വസിഷ്ഠോ ഗ്രസതേ സർവം
ബ്രഹ്മദണ്ഡേന രാഘവ ॥ **1.56.16** ॥ 1692

ബ്രഹ്മാസ്ത്രം ഗ്രസമാനസ്യ
വസിഷ്ഠസ്യ മഹാത്മനഃ।
ത്രൈലോക്യമോഹനം രൗദ്രം
രൂപമാസീത് സുദാരുണം ॥ **1.56.17** ॥ 1693

രോമകൂപേഷു സർവേഷു
വസിഷ്ഠസ്യ മഹാത്മനഃ।
മരീച്യ ഇവ നിഷ്പേതു -
രഗ്നേർധൂമാകുലാർചിഷഃ ॥ **1.56.18** ॥ 1694

പ്രാജ്വലദ് ബ്രഹ്മദണ്ഡശ്ച
വസിഷ്ഠസ്യ കരോദ്യതഃ।
വിധൂമ ഇവ കാലാഗ്നേ -
ർയമദണ്ഡ ഇവാപരഃ ॥ **1.56.19** ॥ 1695

തതോഽസ്തുവൻ മുനിഗണാ
വസിഷ്ഠം ജപതാം വരം।
അമോഘം തേ ബലം ബ്രഹ്മം -
സ്തേജോ ധാരയ തേജസാ ॥ **1.56.20** ॥ 1696

നിഗൃഹീതസ്ത്വയാ ബ്രഹ്മൻ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാബലഃ।
അമോഘം തേ ബലം ശ്രേഷ്ഠ
ലോകാഃ സന്തു ഗതവ്യഥാഃ ॥ **1.56.21** ॥ 1697

ഏവമുക്തോ മഹാതേജാഃ
ശമം ചക്രേ മഹാബലഃ।
വിശ്വാമിത്രോ വിനിക്യതോ
വിനിഃശ്വസ്യേദമബ്രവീത് ॥ **1.56.22** ॥ 1698

ധിഗ് ബലം ക്ഷത്രിയബലം
ബ്രഹ്മതേജോബലം ബലം।
ഏകേന ബ്രഹ്മദണ്ഡേന
സർവാസ്ത്രാണി ഹതാനി മേ ॥ **1.56.23** ॥ 1699

തദേതത് പ്രസമീക്ഷ്യാഹം
പ്രസന്നേന്ദ്രിയമാനസഃ।
തപോ മഹത് സമാസ്ഥാസ്യേ
യദ് വൈ ബ്രഹ്മത്വകാരണം ॥ **1.56.24** ॥ 1700

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷട്പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രസ്യ തപഃകരണം ത്രിശങ്കോഃ സ്വീയം യജ്ഞം കാരയിതും വസിഷ്ഠം പ്രതി പ്രാർഥനാ, തേന പ്രത്യാഖ്യാതേന രാജ്ഞാ ഗുരുപുത്രാണാം സന്നിധിമുപേത്യ സ്വാഭിപ്രായസ്യ നിവേദനം

തതഃ സന്തപ്തഹൃദയഃ
സ്മരന്നിഗ്രഹമാത്മനഃ।
വിനിഃശ്വസ്യ വിനിഃശ്വസ്യ
കൃതവൈരോ മഹാത്മനാ ॥ **1.57.1** ॥ 1701

സ ദക്ഷിണാം ദിശം ഗത്വാ
മഹിഷ്യാ സഹ രാഘവ।
തതാപ പരമം ഘോരം
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതപാഃ ॥ **1.57.2** ॥ 1702

ഫലമൂലാശനോ ദാന്ത -
ശ്ചചാര പരമം തപഃ।
അഥാസ്യ ജജ്ഞിരേ പുത്രാഃ
സത്യധർമപരായണാഃ ॥ **1.57.3** ॥ 1703

ഹവിഷ്പന്ദോ മധുഷ്പന്ദോ
ദൃഢനേത്രോ മഹാരഥഃ।
പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു
ബ്രഹ്മാ ലോകപിതാമഹഃ ॥ **1.57.4** ॥ 1704

അബ്രവീൻമധുരം വാക്യം
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം।
ജിതാ രാജർഷിലോകാസ്തേ
തപസാ കുശികാത്മജ ॥ **1.57.5** ॥ 1705

അനേന തപസാ ത്വാം ഹി
രാജർഷിരിതി വിദ്മഹേ।
ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാ
ജഗാമ സഹ ദൈവതൈഃ ॥ **1.57.6** ॥ 1706

ത്രിവിഷ്ടപം ബ്രഹ്മലോകം
ലോകാനാം പരമേശ്വരഃ।
വിശ്വാമിത്രോഽപി തച്ഛ്രുത്വാ
ഹ്രിയാ കിഞ്ചിദവാങ്മുഖഃ ॥ **1.57.7** ॥ 1707

ദുഃഖേന മഹതാവിഷ്ടഃ
സമൻയുരിദമബ്രവീത്।
തപശ്ച സുമഹത് തപ്തം
രാജർഷിരിതി മാം വിദുഃ ॥ **1.57.8** ॥ 1708

ദേവാഃ സർഷിഗണാഃ സർവേ
നാസ്തി മൻയേ തപഃ ഫലം।
ഏവം നിശ്ചിത്യ മനസാ
ഭൂയ ഏവ മഹാതപാഃ ॥ **1.57.9** ॥ 1709

തപശ്ചചാര ധർമാത്മാ
കാകുത്സ്ഥ പരമാത്മവാൻ।
ഏതസ്മിന്നേവ കാലേ തു
സത്യവാദീ ജിതേന്ദ്രിയഃ ॥ **1.57.10** ॥ 1710

ത്രിശങ്കുരിതി വിഖ്യാത
ഇക്ഷ്വാകുകുലവർധനഃ।
തസ്യ ബുദ്ധിഃ സമുത്പന്നാ
യജേയമിതി രാഘവ ॥ **1.57.11** ॥ 1711

ഗച്ഛേയം സ്വശരീരേണ
ദേവതാനാം പരാം ഗതിം।
വസിഷ്ഠം സ സമാഹൂയ
കഥയാമാസ ചിന്തിതം ॥ **1.57.12** ॥ 1712

അശക്യമിതി ചാപ്യുക്തോ
വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ।
പ്രത്യാഖ്യാതോ വസിഷ്ഠേന
സ യയൗ ദക്ഷിണാം ദിശം ॥ **1.57.13** ॥ 1713

തതസ്തത്കർമസിദ്ധ്യർഥം
പുത്രാംസ്തസ്യ ഗതോ നൃപഃ।
വാസിഷ്ഠാ ദീർഘതപസ -
സ്തപോ യത്ര ഹി തേപിരേ ॥ **1.57.14** ॥ 1714

ത്രിശങ്കുസ്തു മഹാതേജാഃ
ശതം പരമഭാസ്വരം।
വസിഷ്ഠപുത്രാൻ ദദൃശേ
തപ്യമാനാൻ മനസ്വിനഃ ॥ **1.57.15** ॥ 1715

സോഽഭിഗമ്യ മഹാത്മാനഃ
സർവാനേവ ഗുരോഃ സുതാൻ।
അഭിവാദ്യാനുപൂർവേണ
ഹ്രിയാ കിഞ്ചിദവാങ്മുഖഃ ॥ **1.57.16** ॥ 1716

അബ്രവീത് സ മഹാത്മാനഃ
സർവാനേവ കൃതാഞ്ജലിഃ।
ശരണം വഃ പ്രപന്നോഽഹം
ശരണ്യാഞ്ശാരണം ഗതഃ ॥ **1.57.17** ॥ 1717

പ്രത്യാഖ്യാതോ ഹി ഭദ്രം വോ
വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ।
യഷ്ടുകാമോ മഹായജ്ഞം
തദനുജ്ഞാതുമർഹഥ ॥ **1.57.18** ॥ 1718

ഗുരുപുത്രാനഹം സർവാൻ
നമസ്കൃത്യ പ്രസാദയേ।
ശിരസാ പ്രണതോ യാചേ
ബ്രാഹ്മണാംസ്തപസി സ്ഥിതാൻ ॥ **1.57.19** ॥ 1719

തേ മാം ഭവന്തഃ സിദ്ധ്യർഥം
യാജയന്തു സമാഹിതാഃ।
സശരീരോ യഥാഹം വൈ
ദേവലോകമവാപ്നുയാം ॥ **1.57.20** ॥ 1720

പ്രത്യാഖ്യാതോ വസിഷ്ഠേന
ഗതിമൻയാം തപോധനാഃ।
ഗുരുപുത്രാന്യതേ സർവാൻ
നാഹം പശ്യാമി കാഞ്ചന ॥ **1.57.21** ॥ 1721

ഇക്ഷ്വാകൂണാം ഹി സർവേഷാം
പുരോധാഃ പരമാ ഗതിഃ।
തസ്മാദനന്തരം സർവേ
ഭവന്തോ ദൈവതം മമ ॥ **1.57.22** ॥ 1722

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ഗുരുപുത്രൈർനിർഭർത്സ്യ തസ്മൈ ഗൃഹം
ഗന്തുമാജ്ഞാപ്രദാനമന്യം ഗുരും വരീതുമുദ്യതായ രാജ്ഞേ
ശാപദാനം ച, തേഷാം ശാപേന ചാണ്ഡാലത്വം ഗതസ്യ
ത്രിശങ്കോർവിശ്വാമിത്രമാശ്രയിതും തതോ ഗമനം

തതസ്ത്രിശങ്കോർവചനം
ശ്രുത്വാ ക്രോധസമൻവിതം।
ഋഷിപുത്രശതം രാമ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ॥ **1.58.1** ॥ 1723

പ്രത്യാഖ്യാതോഽസി ദുർമേധോ
ഗുരുണാ സത്യവാദിനാ।
തം കഥം സമതിക്രമ്യ
ശാഖാന്തരമുപേയിവാൻ ॥ **1.58.2** ॥ 1724

ഇക്ഷ്വാകൂണാം ഹി സർവേഷാം
പുരോധാഃ പരമാ ഗതിഃ।
ന ചാതിക്രമിതും ശക്യം
വചനം സത്യവാദിനഃ ॥ **1.58.3** ॥ 1725

അശക്യമിതി സോവാച
വസിഷ്ഠോ ഭഗവാനൃഷിഃ।
തം വയം വൈ സമാഹർതും
ക്രതും ശക്താഃ കഥഞ്ചന ॥ **1.58.4** ॥ 1726

ബാലിശസ്ത്വം നരശ്രേഷ്ഠ
ഗമ്യതാം സ്വപുരം പുനഃ।
യാജനേ ഭഗവാഞ്ശക്ത -
സ്ത്രൈലോക്യസ്യാപി പാർഥിവ ॥ **1.58.5** ॥ 1727

അവമാനം കഥം കർതും
തസ്യ ശക്ഷ്യാമഹേ വയം।
തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ക്രോധപർയാകുലാക്ഷരം ॥ **1.58.6** ॥ 1728

സ രാജാ പുനരേവൈതാ -
നിദം വചനമബ്രവീത്।
പ്രത്യാഖ്യാതോ ഭഗവതാ
ഗുരുപുത്രൈസ്തഥൈവ ഹി ॥ **1.58.7** ॥ 1729

അൻയാം ഗതിം ഗമിഷ്യാമി
സ്വസ്തി വോഽസ്തു തപോധനാഃ।
ഋഷിപുത്രാസ്തു തച്ഛ്രുത്വാ
വാക്യം ഘോരാഭിസംഹിതം ॥ **1.58.8** ॥ 1730

ശേപുഃ പരമസങ്ക്രുദ്ധാ -
ശ്ചണ്ഡാലത്വം ഗമിഷ്യസി।
ഇത്യുക്ത്വാ തേ മഹാത്മാനോ
വിവിശുഃ സ്വം സ്വമാശ്രമം ॥ **1.58.9** ॥ 1731

അഥ രാത്ര്യാം വ്യതീതായാം
രാജാ ചണ്ഡാലതാം ഗതഃ।
നീലവസ്ത്രധരോ നീലഃ
പുരുഷോ ധ്വസ്തമൂർധജഃ ॥ **1.58.10** ॥ 1732

ചിത്യമാൽയാംഗരാഗശ്ച
ആയസാഭരണോഽഭവത്।
തം ദൃഷ്ട്വാ മന്ത്രിണഃ സർവേ
ത്യജ്യ ചണ്ഡാലരൂപിണം ॥ **1.58.11** ॥ 1733

പ്രാദ്രവൻ സഹിതാ രാമ
പൗരാ യേഽസ്യാനുഗാമിനഃ।
ഏകോ ഹി രാജാ കാകുത്സ്ഥ
ജഗാമ പരമാത്മവാൻ ॥ **1.58.12** ॥ 1734

ദഹ്യമാനോ ദിവാരാത്രം
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം।
വിശ്വാമിത്രസ്തു തം ദൃഷ്ട്വാ
രാജാനം വിഫലീകൃതം ॥ **1.58.13** ॥ 1735

ചണ്ഡാലരൂപിണം രാമ
മുനിഃ കാരുൺയമാഗതഃ।
കാരുൺയാത് സ മഹാതേജാ
വാക്യം പരമധാർമികഃ ॥ **1.58.14** ॥ 1736

ഇദം ജഗാദ ഭദ്രം തേ
രാജാനം ഘോരദർശനം।
കിമാഗമനകാർയം തേ
രാജപുത്ര മഹാബല ॥ **1.58.15** ॥ 1737

അയോധ്യാധിപതേ വീര
ശാപാച്ചണ്ഡാലതാം ഗതഃ।
അഥ തദ്വാക്യമാകർണ്യ
രാജാ ചണ്ഡാലതാം ഗതഃ ॥ **1.58.16** ॥ 1738

അബ്രവീത് പ്രാഞ്ജലിർവാക്യം
വാക്യജ്ഞോ വാക്യകോവിദം।
പ്രത്യാഖ്യാതോഽസ്മി ഗുരുണാ
ഗുരുപുത്രൈസ്തഥൈവ ച ॥ **1.58.17** ॥ 1739

അനവാപ്യൈവ തം കാമം
മയാ പ്രാപ്തോ വിപർയയഃ।
സശരീരോ ദിവം യായാ -
മിതി മേ സൗമ്യദർശന ॥ **1.58.18** ॥ 1740

മയാ ചേഷ്ടം ക്രതുശതം
തച്ച നാവാപ്യതേ ഫലം।
അനൃതം നോക്തപൂർവം മേ
ന ച വക്ഷ്യേ കദാചന ॥ **1.58.19** ॥ 1741

കൃച്ഛ്രേഷ്വപി ഗതഃ സൗമ്യ
ക്ഷത്രധർമേണ തേ ശപേ।
യജ്ഞൈർബഹുവിധൈരിഷ്ടം
പ്രജാ ധർമേണ പാലിതാഃ ॥ **1.58.20** ॥ 1742

ഗുരവശ്ച മഹാത്മാനഃ
ശീലവൃത്തേന തോഷിതാഃ।
ധർമേ പ്രയതമാനസ്യ
യജ്ഞം ചാഹർതുമിച്ഛതഃ ॥ **1.58.21** ॥ 1743

പരിതോഷം ന ഗച്ഛന്തി
ഗുരവോ മുനിപുംഗവ।
ദൈവമേവ പരം മൻയേ
പൗരുഷം തു നിരർഥകം ॥ **1.58.22** ॥ 1744

ദൈവേനാക്രമ്യതേ സർവം
ദൈവം ഹി പരമാ ഗതിഃ।
തസ്യ മേ പരമാർതസ്യ
പ്രസാദമഭികാങ്ക്ഷതഃ।
കർതുമർഹസി ഭദ്രം തേ
ദൈവോപഹതകർമണഃ ॥ **1.58.23** ॥ 1745

നാൻയാം ഗതിം ഗമിഷ്യാമി
നാൻയച്ഛരണമസ്തി മേ।
ദൈവം പുരുഷകാരേണ
നിവർതയിതുമർഹസി ॥ **1.58.24** ॥ 1746

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ ത്രിശങ്കുമാശ്വാസ്യ തദീയം യജ്ഞം കാരയിതുമൃഷീണാമാമന്ത്രണം സ്വവാക്യമനംഗീകൃതവതാം സമഹോദയാനാം മുനിപുത്രാണാം ശാപദ്വാരാ വിനാശനം ച

ഉക്തവാക്യം തു രാജാനം
കൃപയാ കുശികാത്മജഃ ।
അബ്രവീൻമധുരം വാക്യം
സാക്ഷാച്ചണ്ഡാലതാം ഗതം ॥ **1.59.1** ॥ 1747

ഇക്ഷ്വാകോ സ്വാഗതം വത്സ
ജാനാമി ത്വാം സുധാർമികം ।
ശരണം തേ പ്രദാസ്യാമി
മാ ഭൈഷീർനൃപപുംഗവ ॥ **1.59.2** ॥ 1748

അഹമാമന്ത്രയേ സർവാൻ
മഹർഷീൻ പുണ്യകർമണഃ ।
യജ്ഞസാഹ്യകരാൻ രാജം -
സ്തതോ യക്ഷ്യസി നിർവൃതഃ ॥ **1.59.3** ॥ 1749

ഗുരുശാപകൃതം രൂപം
യദിദം ത്വയി വർതതേ ।

അനേന സഹ രൂപേണ
സശരീരോ ഗമിഷ്യസി ॥ **1.59.4** ॥ 1750

ഹസ്തപ്രാപ്തമഹം മൻയേ
സ്വർഗം തവ നരാധിപ ।
യസ്ത്വം കൗശികമാഗമ്യ
ശരൺയം ശരണാഗതഃ ॥ **1.59.5** ॥ 1751

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാഃ
പുത്രാൻ പരമധാർമികാൻ ।
വ്യാദിദേശ മഹാപ്രാജ്ഞാൻ
യജ്ഞസംഭാരകാരണാത് ॥ **1.59.6** ॥ 1752

സർവാഞ്ശിഷ്യാൻ സമാഹൂയ
വാക്യമേതദുവാച ഹ ।
സർവാനൃഷീൻ സവാസിഷ്ഠാ -
നാനയധ്വം മമാജ്ഞയാ ॥ **1.59.7** ॥ 1753

സശിഷ്യാൻ സുഹൃദശ്ചൈവ
സർത്വിജഃ സുബഹുശ്രുതാൻ ।
യദൻയോ വചനം ബ്രൂയാ -
ൻമദ്വാക്യബലചോദിതഃ ॥ **1.59.8** ॥ 1754

തത് സർവമഖിലേനോക്തം
മമാഖ്യേയമനാദൃതം ।
തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ദിശോ ജഗ്മുസ്തദാജ്ഞയാ ॥ **1.59.9** ॥ 1755

ആജഗ്മുരഥ ദേശേഭ്യഃ
സർവേഭ്യോ ബ്രഹ്മവാദിനഃ ।

തേ ച ശിഷ്യാഃ സമാഗമ്യ
മുനി ജ്വലിതതേജസം ॥ **1.59.10** ॥ 1756

ഊചുശ്ച വചനം സർവം
സർവേഷാം ബ്രഹ്മവാദിനാം ।
ശ്രുത്വാ തേ വചനം സർവേ
സമായാന്തി ദ്വിജാതയഃ ॥ **1.59.11** ॥ 1757

സർവദേശേഷു ചാഗച്ഛൻ
വർജയിത്വാ മഹോദയം ।
വാസിഷ്ഠം യച്ഛതം സർവം
ക്രോധപർയാകുലാക്ഷരം ॥ **1.59.12** ॥ 1758

യഥാഹ വചനം സർവം
ശൃണു ത്വം മുനിപുംഗവ ।
ക്ഷത്രിയോ യാജകോ യസ്യ
ചണ്ഡാലസ്യ വിശേഷതഃ ॥ **1.59.13** ॥ 1759

കഥം സദസി ഭോക്തൃതാരോ
ഹവിസ്തസ്യ സുരർഷയഃ ।
ബ്രാഹ്മണാ വാ മഹാത്മാനോ
ഭുക്ത്വാ ചാണ്ഡാലഭോജനം ॥ **1.59.14** ॥ 1760

കഥം സ്വർഗം ഗമിഷ്യന്തി
വിശ്വാമിത്രേണ പാലിതാഃ ।
ഏതദ് വചനമൈഷ്ഠുര്യ -
മൂചുഃ സംരക്തലോചനാഃ ॥ **1.59.15** ॥ 1761

വാസിഷ്ഠാ മുനിശാർദൂല
സർവേ സഹമഹോദയാഃ ।

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
സർവേഷാം മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.59.16** ॥ 1762

ക്രോധസംരക്തനയനഃ
സരോഷമിദമബ്രവീത് ।
യദ് ദൂഷയന്ത്യദുഷ്ടം മാം
തപ ഉഗ്രം സമാസ്ഥിതം ॥ **1.59.17** ॥ 1763

ഭസ്മീഭൂതാ ദുരാത്മാനോ
ഭവിഷ്യന്തി ന സംശയഃ ।
അദ്യ തേ കാലപാശേന
നീതാ വൈവസ്വതക്ഷയം ॥ **1.59.18** ॥ 1764

സപ്തജാതിശതാൻയേവ
മൃതപാഃ സംഭവന്തു തേ ।
ശ്വമാംസനിയതാഹാരാ
മുഷ്ടികാ നാമ നിർഘൃണാഃ ॥ **1.59.19** ॥ 1765

വികൃതാശ്ച വിരൂപാശ്ച
ലോകാനനുചരന്ത്വിമാൻ ।
മഹോദയശ്ച ദുർബുദ്ധി -
ർമാമദൂഷ്യം ഹ്യദൂഷയത് ॥ **1.59.20** ॥ 1766

ദൂഷിതഃ സർവലോകേഷു
നിഷാദത്വം ഗമിഷ്യതി ।
പ്രാണാതിപാതനിരതോ
നിരനുക്രോശതാം ഗതഃ ॥ **1.59.21** ॥ 1767

ദീർഘകാലം മമ ക്രോധാദ്
ദുർഗതിം വർതയിഷ്യതി ।

ഏതാവദുക്ത്വാ വചനം
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതപാഃ।
വിരരാമ മഹാതേജാ
ഋഷിമധ്യേ മഹാമുനിഃ ॥ **1.59.22** ॥ 1768

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകോനഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

**ത്രിശങ്കോർയജ്ഞം കാരയിതുമൃഷീൻ പ്രതി
വിശ്വാമിത്രസ്യാനുരോധ ഋഷിഭിർയജ്ഞസ്യാരംഭഃ, സശരീരസ്യ
ത്രിശങ്കോഃ സ്വർഗലോകേ ഗമനം സ്വർഗാദിന്ദ്രേണ പാത്യമാനേ
ത്രിശങ്കൗ വിക്ഷുബ്ധേന വിശ്വാമിത്രേണ
നൂതനദേവസർഗായോദ്യമോ ദേവാനാമനുരോധേന തസ്യ
തതോ വിരാമശ്ച**

തപോബലഹതാഞ്ജ്ഞാത്വാ
വാസിഷ്ഠാൻ സമഹോദയാൻ।
ഋഷിമധ്യേ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.60.1** ॥ 1769

അയമിക്ഷ്വാകുദായാദ -
സ്ത്രിശങ്കുരിതി വിശ്രുതഃ।
ധർമിഷ്ഠശ്ച വദാന്യശ്ച
മാം ചൈവ ശരണം ഗതഃ ॥ **1.60.2** ॥ 1770

സ്വേനാനേന ശരീരേണ
ദേവലോകജിഗീഷയാ।
യഥായം സ്വശരീരേണ
ദേവലോകം ഗമിഷ്യതി ॥ **1.60.3** ॥ 1771

തഥാ പ്രവർത്യതാം യജ്ഞോ
ഭവദ്ഭിശ്ച മയാ സഹ।
വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
സർവ ഏവ മഹർഷയഃ ॥ **1.60.4** ॥ 1772

ഊചുഃ സമേതാഃ സഹസാ
ധർമജ്ഞാ ധർമസംഹിതം।
അയം കുശികദായാദോ
മുനിഃ പരമകോപനഃ ॥ **1.60.5** ॥ 1773

യദാഹ വചനം സമ്യ -
ഗേതത് കാർയം ന സംശയഃ।
അഗ്നികൽപോ ഹി ഭഗവാൻ
ശാപം ദാസ്യതി രോഷതഃ ॥ **1.60.6** ॥ 1774

തസ്മാത് പ്രവർത്യതാം യജ്ഞഃ
സശരീരോ യഥാ ദിവി।
ഗച്ഛേദിക്ഷ്വാകുദായാദോ
വിശ്വാമിത്രസ്യ തേജസാ ॥ **1.60.7** ॥ 1775

തതഃ പ്രവർത്യതാം യജ്ഞഃ
സർവേ സമധിതിഷ്ഠത।
ഏവമുക്ത്വാ മഹർഷയഃ
സഞ്ജഹ്രുസ്താഃ ക്രിയാസ്തദാ ॥ **1.60.8** ॥ 1776

യാജകശ്ച മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോഽഭവത് ക്രതൗ।
ഋത്വിജശ്ചാനുപൂർവ്യേണ
മന്ത്രവൻമന്ത്രകോവിദാഃ ॥ **1.60.9** ॥ 1777

ചക്രുഃ സർവാണി കർമാണി
യഥാകൽപം യഥാവിധി।
തതഃ കാലേന മഹതാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതപാഃ ॥ **1.60.10** ॥ 1778

ചകാരാവാഹനം തത്ര
ഭാഗാർഥം സർവദേവതാഃ।
നാഭ്യാഗമംസ്തദാ തത്ര
ഭാഗാർഥം സർവദേവതാഃ ॥ **1.60.11** ॥ 1779

തതഃ കോപസമാവിഷ്ടോ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
സ്രുവമുദ്യമ്യ സക്രോധ -
സ്ത്രിശങ്കുമിദമബ്രവീത് ॥ **1.60.12** ॥ 1780

പശ്യ മേ തപസോ വീർയം
സ്വാർജിതസ്യ നരേശ്വര।
ഏഷ ത്വാം സ്വശരീരേണ
നയാമി സ്വർഗമോജസാ ॥ **1.60.13** ॥ 1781

ദുഷ്പ്രാപം സ്വശരീരേണ
സ്വർഗം ഗച്ഛ നരേശ്വര।
സ്വാർജിതം കിഞ്ചിദപ്യസ്തി
മയാ ഹി തപസഃ ഫലം ॥ **1.60.14** ॥ 1782

രാജംസ്ത്വം തേജസാ തസ്യ
സശരീരോ ദിവം വ്രജ।
ഉക്തവാക്യേ മുനൗ തസ്മിൻ
സശരീരോ നരേശ്വരഃ ॥ **1.60.15** ॥ 1783

ദിവം ജഗാമ കാകുത്സ്ഥ
മുനീനാം പശ്യതാം തദാ।
സ്വർഗലോകം ഗതം ദൃഷ്ട്വാ
ത്രിശങ്കും പാകശാസനഃ ॥ **1.60.16** ॥ 1784

സഹ സർവൈഃ സുരഗണൈ -
രിദം വചനമബ്രവീത്।
ത്രിശങ്കോ ഗച്ഛ ഭൂയസ്ത്വം
നാസി സ്വർഗകൃതാലയഃ ॥ **1.60.17** ॥ 1785

ഗുരുശാപഹതോ മൂഢ
പത ഭൂമിമവാക്ശിരാഃ।
ഏവമുക്തോ മഹേന്ദ്രേണ
ത്രിശങ്കുരപതത് പുനഃ ॥ **1.60.18** ॥ 1786

വിക്രോശമാനസ്ത്രാഹീതി
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം।
തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
ക്രോശമാനസ്യ കൗശികഃ ॥ **1.60.19** ॥ 1787

രോഷമാഹാരയത് തീവ്രം
തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേതി ചാബ്രവീത്।
ഋഷിമധ്യേ സ തേജസ്വീ
പ്രജാപതിരിവാപരഃ ॥ **1.60.20** ॥ 1788

സൃജൻ ദക്ഷിണമാർഗസ്ഥാൻ
സപ്തർഷീനപരാൻ പുനഃ।
നക്ഷത്രവംശമപര -
മസൃജത് ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ ॥ **1.60.21** ॥ 1789

ദക്ഷിണാം ദിശമാസ്ഥായ
ഋഷിമധ്യേ മഹായശാഃ।
സൃഷ്ട്വാ നക്ഷത്രവംശം ച
ക്രോധേന കലുഷീകൃതഃ ॥ **1.60.22** ॥ 1790

അൻയമിന്ദ്രം കരിഷ്യാമി
ലോകോ വാ സ്യാദനിന്ദ്രകഃ।
ദൈവതാൻയപി സ ക്രോധാത്
സ്രഷ്ടും സമുപചക്രമേ ॥ **1.60.23** ॥ 1791

തതഃ പരമസംഭ്രാന്താഃ
സർഷിസംഘാഃ സുരാസുരാഃ।
വിശ്വാമിത്രം മഹാത്മാന -
മൂചുഃ സാനുനയം വചഃ ॥ **1.60.24** ॥ 1792

അയം രാജാ മഹാഭാഗ
ഗുരുശാപപരിക്ഷതഃ।
സശരീരോ ദിവം യാതും
നാർഹത്യേവ തപോധന ॥ **1.60.25** ॥ 1793

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ദേവാനാം മുനിപുംഗവഃ।
അബ്രവീത് സുമഹദ് വാക്യം
കൗശികഃ സർവദേവതാഃ ॥ **1.60.26** ॥ 1794

സശരീരസ്യ ഭദ്രം വ -
സ്ത്രിശങ്കോരസ്യ ഭൂപതേഃ।
ആരോഹണം പ്രതിജ്ഞാതം
നാന്യതം കർതുമുത്സഹേ ॥ **1.60.27** ॥ 1795

സ്വർഗോഽസ്തു സശരീരസ്യ
ത്രിശങ്കോരസ്യ ശാശ്വതഃ।
നക്ഷത്രാണി ച സർവാണി
മാമകാനി ധ്രുവാൺയഥ ॥ **1.60.28** ॥ 1796

യാവൽലോകാ ധരിഷ്യന്തി
തിഷ്ഠന്ത്വേതാനി സർവശഃ।
യത് കൃതാനി സുരാഃ സർവേ
തദനുജ്ഞാതുമർഹഥ ॥ **1.60.29** ॥ 1797

ഏവമുക്തഃ സുരാഃ സർവേ
പ്രത്യൂചുർമുനിപുംഗവം।
ഏവം ഭവതു ഭദ്രം തേ
തിഷ്ഠന്ത്വേതാനി സർവശഃ ॥ **1.60.30** ॥ 1798

ഗഗനേ താൺയനേകാനി
വൈശ്വാനരപഥാദ് ബഹിഃ।
നക്ഷത്രാണി മുനിശ്രേഷ്ഠ
തേഷു ജ്യോതിഃഷു ജാജ്വലൻ ॥ **1.60.31** ॥ 1799

അവാക്ശിരാസ്ത്രിശങ്കുശ്ച
തിഷ്ഠത്വമരസന്നിഭഃ।
അനുയാസ്യന്തി ചൈതാനി
ജ്യോതീംഷി നൃപസത്തമം ॥ **1.60.32** ॥ 1800

കൃതാർഥം കീർതിമന്തം ച
സ്വർഗലോകഗതം യഥാ।
വിശ്വാമിത്രസ്തു ധർമാത്മാ
സർവദേവൈരഭിഷ്ടുതഃ ॥ **1.60.33** ॥ 1801

ഋഷിമധ്യേ മഹാതേജാ
ബാഢമിത്യേവ ദേവതാഃ।
തതോ ദേവാ മഹാത്മാനോ
ഋഷയശ്ച തപോധനാഃ।
ജഗ്മുർയഥാഗതം സർവേ
യജ്ഞസ്യാന്തേ നരോത്തമ ॥ **1.60.34** ॥ 1802

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രസ്യ പുഷ്കരതീർഥേ തപസ്യാ,
രാജർഷിണാംബരീഷേണർചീകമധ്യമപുത്രം ശുനഃശേപം
യജ്ഞപശൂകർതും ക്രീത്വാ സ്വഗൃഹേ തസ്യ സമാനയനം

വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാഃ
പ്രസ്ഥിതാൻ വീക്ഷ്യ താന്യൃഷീൻ।
അബ്രവീന്നരശാർദൂല
സർവാംസ്താൻ വനവാസിനഃ ॥ **1.61.1** ॥ 1803

മഹാവിഘ്നഃ പ്രവൃത്തോഽയം
ദക്ഷിണാമാസ്ഥിതോ ദിശം।
ദിശമന്യാം പ്രപത്സ്യാമ -
സ്തത്ര തപ്സ്യാമഹേ തപഃ ॥ **1.61.2** ॥ 1804

പശ്ചിമായാം വിശാലായാം
പുഷ്കരേഷു മഹാത്മനഃ।
സുഖം തപശ്ചരിഷ്യാമഃ
സുഖം തദ്ധി തപോവനം ॥ **1.61.3** ॥ 1805

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാഃ
പുഷ്കരേഷു മഹാമുനിഃ।

തപ ഉഗ്രം ദുരാധർഷം
തേപേ മൂലഫലാശനഃ ॥ **1.61.4** ॥ 1806

ഏതസ്മിന്നേവ കാലേ തു
അയോധ്യാധിപതിർമഹാൻ ।
അംബരീഷ ഇതി ഖ്യാതോ
യഷ്ടും സമുപചക്രമേ ॥ **1.61.5** ॥ 1807

തസ്യ വൈ യജമാനസ്യ
പശുമിന്ദ്രോ ജഹാര ഹ ।
പ്രണഷ്ടേ തു പശൗ വിപ്രോ
രാജാനമിദമബ്രവീത് ॥ **1.61.6** ॥ 1808

പശുരഭ്യാഹൃതോ രാജൻ
പ്രണഷ്ടസ്തവ ദുർനയാത് ।
അരക്ഷിതാരം രാജാനം
ഘ്നന്തി ദോഷാ നരേശ്വര ॥ **1.61.7** ॥ 1809

പ്രായശ്ചിത്തം മഹദ്ധ്യേത -
ന്നരം വാ പുരുഷർഷഭ ।
ആനയസ്വ പശും ശീഘ്രം
യാവത് കർമ പ്രവർതതേ ॥ **1.61.8** ॥ 1810

ഉപാധ്യായവചഃ ശ്രുത്വാ
സ രാജാ പുരുഷർഷഭഃ ।
അൻവിയേഷ മഹാബുദ്ധിഃ
പശും ഗോഭിഃ സഹസ്രശഃ ॥ **1.61.9** ॥ 1811

ദേശാഞ്ജനപദാംസ്താംസ്താൻ
നഗരാണി വനാനി ച ।

ആശ്രമാണി ച പുണ്യാനി
മാർഗമാണോ മഹീപതിഃ ॥ **1.61.10** ॥ 1812

സ പുത്രസഹിതം താത
സഭാര്യം രഘുനന്ദന ।
ഭൃഗുതുംഗേ സമാസീന -
മൃചീകം സന്ദദർശ ഹ ॥ **1.61.11** ॥ 1813

തമുവാച മഹാതേജാഃ
പ്രണമ്യാഭിപ്രസാദ്യ ച ।
മഹർഷിം തപസാ ദീപ്തം
രാജർഷിരമിതപ്രഭഃ ॥ **1.61.12** ॥ 1814

പൃഷ്ട്വാ സർവത്ര കുശല -
മൃചീകം തമിദം വചഃ ।
ഗവാം ശതസഹസ്രേണ
വിക്രീണീഷേ സുതം യദി ॥ **1.61.13** ॥ 1815

പശോരർഥേ മഹാഭാഗ
കൃതകൃത്യോഽസ്മി ഭാർഗവ ।
സർവേ പരിഗതാ ദേശാ
യജ്ഞിയം ന ലഭേ പശും ॥ **1.61.14** ॥ 1816

ദാതുമർഹസി മൂൽയേന
സുതമേകമിതോ മമ ।
ഏവമുക്തോ മഹാതേജാ
ഋചീകസ്ത്വബ്രവീദ് വചഃ ॥ **1.61.15** ॥ 1817

നാഹം ജ്യേഷ്ഠം നരശ്രേഷ്ഠ
വിക്രീണീയാം കഥഞ്ചന ।

ഋചീകസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
തേഷാം മാതാ മഹാത്മനാം ॥ **1.61.16** ॥ 1818

ഉവാച നരശാർദൂല -
മംബരീഷമിദം വചഃ ।
അവിക്രേയം സുതം ജ്യേഷ്ഠം
ഭഗവാനാഹ ഭാർഗവഃ ॥ **1.61.17** ॥ 1819

മമാപി ദയിതം വിദ്ധി
കനിഷ്ഠം ശുനകം പ്രഭോ ।
തസ്മാത് കനീയസം പുത്രം
ന ദാസ്യേ തവ പാർഥിവ ॥ **1.61.18** ॥ 1820

പ്രായേണ ഹി നരശ്രേഷ്ഠ
ജ്യേഷ്ഠാഃ പിതൃഷു വൽലഭാഃ ।
മാതൄണാം ച കനീയാംസ -
സ്തസ്മാദ് രക്ഷ്യേ കനീയസം ॥ **1.61.19** ॥ 1821

ഉക്തവാക്യേ മുനൗ തസ്മിൻ
മുനിപത്ന്യാം തഥൈവ ച ।
ശുനഃശേപഃ സ്വയം രാമ
മധ്യമോ വാക്യമബ്രവീത് ॥ **1.61.20** ॥ 1822

പിതാ ജ്യേഷ്ഠമവിക്രേയം
മാതാ ചാഹ കനീയസം ।
വിക്രേയം മധ്യമം മൻയേ
രാജപുത്ര നയസ്വ മാം ॥ **1.61.21** ॥ 1823

അഥ രാജാ മഹാബാഹോ
വാക്യാന്തേ ബ്രഹ്മവാദിനഃ ।

ഹിരൺയസ്യ സുവർണസ്യ
കോടിഭീ രത്നരാശിഭിഃ ॥ **1.61.22** ॥ 1824

ഗവാം ശതസഹസ്രേണ
ശുനഃശേപം നരേശ്വരഃ ।
ഗൃഹീത്വാ പരമപ്രീതോ
ജഗാമ രഘുനന്ദന ॥ **1.61.23** ॥ 1825

അംബരീഷസ്തു രാജർഷീ
രഥമാരോപ്യ സത്വരഃ ।
ശുനഃശേപം മഹാതേജാ
ജഗാമാശു മഹായശാഃ ॥ **1.61.24** ॥ 1826

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വിഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശുനഃശേപം രക്ഷിതും വിശ്വാമിത്രസ്യ സഫലഃ പ്രയത്നസ്തപസ്യാ ച

ശുനഃശേപം നരശ്രേഷ്ഠ
ഗൃഹീത്വാ തു മഹായശാഃ।
വ്യശ്രമത് പുഷ്കരേ രാജാ
മധ്യാഹ്നേ രഘുനന്ദന ॥ **1.62.1** ॥ 1827

തസ്യ വിശ്രമമാണസ്യ
ശുനഃശേപോ മഹായശാഃ।
പുഷ്കരം ജ്യേഷ്ഠമാഗമ്യ
വിശ്വാമിത്രം ദദർശ ഹ ॥ **1.62.2** ॥ 1828

തപ്യന്തമൃഷിഭിഃ സാർധം
മാതുലം പരമാതുരഃ।
വിഷണ്ണവദനോ ദീന -
സ്തൃഷ്ണയാ ച ശ്രമേണ ച ॥ **1.62.3** ॥ 1829

പപാതാങ്കേ മുനേ രാമ
വാക്യം ചേദമുവാച ഹ।

ന മേഽസ്തി മാതാ ന പിതാ
ജ്ഞാതയോ ബാന്ധവാഃ കുതഃ ॥ **1.62.4** ॥ 1830

ത്രാതുമർഹസി മാം സൗമ്യ
ധർമേണ മുനിപുംഗവ ।
ത്രാതാ ത്വം ഹി നരശ്രേഷ്ഠ
സർവേഷാം ത്വം ഹി ഭാവനഃ ॥ **1.62.5** ॥ 1831

രാജാ ച കൃതകാർയഃ സ്യാ -
ദഹം ദീർഘായുരവ്യയഃ ।
സ്വർഗലോകമുപാശ്നീയാം
തപസ്തപ്ത്വാ ഹ്യനുത്തമം ॥ **1.62.6** ॥ 1832

സ മേ നാഥോ ഹ്യനാഥസ്യ
ഭവ ഭവ്യേന ചേതസാ ।
പിതേവ പുത്രം ധർമാത്മം -
സ്ത്രാതുമർഹസി കിൽബിഷാത് ॥ **1.62.7** ॥ 1833

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതപാഃ ।
സാന്ത്വയിത്വാ ബഹുവിധം
പുത്രാനിദമുവാച ഹ ॥ **1.62.8** ॥ 1834

യത്കൃതേ പിതരഃ പുത്രാ -
ഞ്ജനയന്തി ശുഭാർഥിനഃ ।
പരലോകഹിതാർഥായ
തസ്യ കാലോഽയമാഗതഃ ॥ **1.62.9** ॥ 1835

അയം മുനിസുതോ ബാലോ
മത്തഃ ശരണമിച്ഛതി ।

അസ്യ ജീവിതമാത്രേണ
പ്രിയം കുരുത പുത്രകാഃ ॥ **1.62.10** ॥ 1836

സർവേ സുകൃതകർമാണഃ
സർവേ ധർമപരായണാഃ।
പശുഭൂതാ നരേന്ദ്രസ്യ
തൃപ്തിമഗ്നേഃ പ്രയച്ഛത ॥ **1.62.11** ॥ 1837

നാഥവാംശ്ച ശുനഃശേപോ
യജ്ഞശ്ചാവിഘ്നതോ ഭവേത്।
ദേവതാസ്തർപിതാശ്ച സ്യു -
ർമമ ചാപി കൃതം വചഃ ॥ **1.62.12** ॥ 1838

മുനേസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
മധുച്ഛന്ദാദയഃ സുതാഃ।
സാഭിമാനം നരശ്രേഷ്ഠ
സലീലമിദമബ്രുവൻ ॥ **1.62.13** ॥ 1839

കഥമാത്മസുതാൻ ഹിത്വാ
ത്രായസ്യേനം പരസുതം വിഭോ।
അകാര്യമിവ പശ്യാമഃ
ശ്വമാംസമിവ ഭോജനേ ॥ **1.62.14** ॥ 1840

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
പുത്രാണാം മുനിപുംഗവഃ।
ക്രോധസംരക്തനയനോ
വ്യാഹർതുമുപചക്രമേ ॥ **1.62.15** ॥ 1841

നിഃസാധ്വസമിദം പ്രോക്തം
ധർമാദപി വിഗർഹിതം।

അതിക്രമ്യ തു മദ്വാക്യം
ദാരുണം രോമഹർഷണം ॥ **1.62.16** ॥ 1842

ശ്വമാംസഭോജിനഃ സർവേ
വാസിഷ്ഠാ ഇവ ജാതിഷു।
പൂർണം വർഷസഹസ്രം തു
പൃഥിവ്യാമനുവത്സ്യഥ ॥ **1.62.17** ॥ 1843

കൃത്വാ ശാപസമായുക്താൻ
പുത്രാൻ മുനിവരസ്തദാ।
ശുനഃശേപമുവാചാർതം
കൃത്വാ രക്ഷാം നിരാമയാം ॥ **1.62.18** ॥ 1844

പവിത്രപാശൈരാബദ്ധോ
രക്തമാൽയാനുലേപനഃ।
വൈഷ്ണവം യൂപമാസാദ്യ
വാഗ്ഭിരഗ്നിമുദാഹര ॥ **1.62.19** ॥ 1845

ഇമേ ച ഗാഥേ ദ്വേ ദിവ്യേ
ഗായേഥാ മുനിപുത്രക।
അംബരീഷസ്യ യജ്ഞേഽസ്മിം -
സ്തതഃ സിദ്ധിമവാപ്സ്യസി ॥ **1.62.20** ॥ 1846

ശുനഃശേപോ ഗൃഹീത്വാ തേ
ദ്വേ ഗാഥേ സുസമാഹിതഃ।
ത്വരയാ രാജസിംഹം ത -
മംബരീഷമുവാച ഹ ॥ **1.62.21** ॥ 1847

രാജസിംഹ മഹാബുദ്ധേ
ശീഘ്രം ഗച്ഛാവഹേ വയം।

നിവർതയസ്വ രാജേന്ദ്ര
ദീക്ഷാം ച സമുദാഹര ॥ **1.62.22** ॥ 1848

തദ് വാക്യമൃഷിപുത്രസ്യ
ശ്രുത്വാ ഹർഷസമൻവിതഃ।
ജഗാമ നൃപതിഃ ശീഘ്രം
യജ്ഞവാടമതന്ദ്രിതഃ ॥ **1.62.23** ॥ 1849

സദസ്യാനുമതേ രാജാ
പവിത്രകൃതലക്ഷണം।
പശും രക്തതാംബരം കൃത്വാ
യൂപേ തം സമബന്ധയത് ॥ **1.62.24** ॥ 1850

സ ബദ്ധോ വാഗ്ഭിരഗ്ര്യാഭി -
രഭിതുഷ്ടാവ വൈ സുരൗ।
ഇന്ദ്രമിന്ദ്രാനുജം ചൈവ
യഥാവൻമുനിപുത്രകഃ ॥ **1.62.25** ॥ 1851

തതഃ പ്രീതഃ സഹസ്രാക്ഷോ
രഹസ്യസ്തുതിതോഷിതഃ।
ദീർഘമായുസ്തദാ പ്രാദാ -
ച്ഛുനഃശേപായ വാസവഃ ॥ **1.62.26** ॥ 1852

സ ച രാജാ നരശ്രേഷ്ഠ
യജ്ഞസ്യ ച സമാപ്തവാൻ।
ഫലം ബഹുഗുണം രാമ
സഹസ്രാക്ഷപ്രസാദജം ॥ **1.62.27** ॥ 1853

വിശ്വാമിത്രോഽപി ധർമാത്മാ ഭൂയസ്തേപേ മഹാതപാഃ।
പുഷ്കരേഷു നരശ്രേഷ്ഠ ദശവർഷശതാനി ച ॥ **1.62.28** ॥ 1854

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വിഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രിഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രസ്യ മഹർഷിപദവീലാഭഃ, മേനകയാ തസ്യ തപോഭംഗോ ബ്രഹ്മർഷിപദപ്രാപ്തയേ തസ്യ ഘോരം തപശ്ച

പൂർണ വർഷസഹസ്രേ തു
വ്രതസ്നാതം മഹാമുനിം ।
അഭ്യഗച്ഛൻ സുരാഃ സർവേ
തപഃ ഫലചികീർഷവഃ ॥ **1.63.1** ॥ 1855

അബ്രവീത് സുമഹാതേജാ
ബ്രഹ്മാ സുരുചിരം വചഃ ।
ഋഷിസ്ത്വമസി ഭദ്രം തേ
സ്വാർജിതൈഃ കർമഭിഃ ശുഭൈഃ ॥ **1.63.2** ॥ 1856

തമേവമുക്ത്വാ ദേവേശ -
സ്ത്രിദിവം പുനരഭ്യഗാത് ।
വിശ്വാമിത്രോ മഹാതേജാ
ഭൂയസ്തേപേ മഹത് തപഃ ॥ **1.63.3** ॥ 1857

തതഃ കാലേന മഹതാ
മേനകാ പരമാപ്സരാഃ ।

പുഷ്കരേഷു നരശ്രേഷ്ഠ
സ്നാതും സമുപചക്രമേ ॥ **1.63.4** ॥ 1858

താം ദദർശ മഹാതേജാ
മേനകാം കുശികാത്മജഃ ।
രൂപേണാപ്രതിമാം തത്ര
വിദ്യുതം ജലദേ യഥാ ॥ **1.63.5** ॥ 1859

കന്ദർപദർപവശഗോ
മുനിസ്താമിദമബ്രവീത് ।
അപ്സരഃ സ്വാഗതം തേഽസ്തു
വസ ചേഹ മമാശ്രമേ ॥ **1.63.6** ॥ 1860

അനുഗൃഹ്ണീഷ്വ ഭദ്രം തേ
മദനേന വിമോഹിതം ।
ഇത്യുക്താ സാ വരാരോഹാ
തത്ര വാസമഥാകരോത് ॥ **1.63.7** ॥ 1861

തപസോ ഹി മഹാവിഘ്നോ
വിശ്വാമിത്രമുപാഗമത് ।
തസ്യാം വസന്ത്യാം വർഷാണി
പഞ്ച പഞ്ച ച രാഘവ ॥ **1.63.8** ॥ 1862

വിശ്വാമിത്രാശ്രമേ സൗമ്യേ
സുഖേന വ്യതിചക്രമുഃ ।
അഥ കാലേ ഗതേ തസ്മിൻ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ॥ **1.63.9** ॥ 1863

സവ്രീഡ ഇവ സംവൃത്ത -
ശ്ചിന്താശോകപരായണഃ ।

ബുദ്ധിർമുനേഃ സമുത്പന്നാ
സാമർഷാ രഘുനന്ദന ॥ **1.63.10** ॥ 1864

സർവം സുരാണാം കർമൈതത്
തപോഽപഹരണം മഹത് ।
അഹോരാത്രാപദേശേന
ഗതാഃ സംവത്സരാ ദശ ॥ **1.63.11** ॥ 1865

കാമമോഹാഭിഭൂതസ്യ
വിഘ്നോഽയം പ്രത്യുപസ്ഥിതഃ ।
സ നിഃശ്വസൻ മുനിവരഃ
പശ്ചാത്താപേന ദുഃഖിതഃ ॥ **1.63.12** ॥ 1866

ഭീതാമപ്സരസം ദൃഷ്ട്വാ
വേപന്തീം പ്രാഞ്ജലിം സ്ഥിതാം ।
മേനകാം മധുരൈർവാക്യൈ -
ർവിസൃജ്യ കുശികാത്മജഃ ॥ **1.63.13** ॥ 1867

ഉത്തരം പർവതം രാമ
വിശ്വാമിത്രോ ജഗാമ ഹ ।
സ കൃത്വാ നൈഷ്ഠികീം ബുദ്ധിം
ജേതുകാമോ മഹായശാഃ ॥ **1.63.14** ॥ 1868

കൗശികീതീരമാസാദ്യ
തപസ്തേപേ ദുരാസദം ।
തസ്യ വർഷസഹസ്രാണി
ഘോരം തപ ഉപാസതഃ ॥ **1.63.15** ॥ 1869

ഉത്തരേ പർവതേ രാമ
ദേവതാനാമഭൂദ് ഭയം ।

ആമന്ത്രയൻ സമാഗമ്യ
സർവേ സർഷിഗണാഃ സുരാഃ ॥ **1.63.16** ॥ 1870

മഹർഷിശബ്ദം ലഭതാം
സാധ്വയം കുശികാത്മജഃ ।
ദേവതാനാം വചഃ ശ്രുത്വാ
സർവലോകപിതാമഹഃ ॥ **1.63.17** ॥ 1871

അബ്രവീൻമധുരം വാക്യം
വിശ്വാമിത്രം തപോധനം ।
മഹർഷേ സ്വാഗതം വത്സ
തപസോഗ്രേണ തോഷിതഃ ॥ **1.63.18** ॥ 1872

മഹത്ത്വമൃഷിമുഖ്യത്വം
ദദാമി തവ കൗശിക ।
ബ്രഹ്മണസ്തു വചഃ ശ്രുത്വാ
വിശ്വാമിത്രസ്തപോധനഃ ॥ **1.63.19** ॥ 1873

പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രണതോ ഭൂത്വാ
പ്രത്യുവാച പിതാമഹം ।
ബ്രഹ്മർഷിശബ്ദമതുലം
സ്വാർജിതൈഃ കർമഭിഃ ശുഭൈഃ ॥ **1.63.20** ॥ 1874

യദി മേ ഭഗവന്നാഹ
തതോഽഹം വിജിതേന്ദ്രിയഃ ।
തമുവാച തതോ ബ്രഹ്മാ
ന താവത് ത്വം ജിതേന്ദ്രിയഃ ॥ **1.63.21** ॥ 1875

യതസ്വ മുനിശാർദൂല
ഇത്യുക്ത്വാ ത്രിദിവം ഗതഃ ।

വിപ്രസ്ഥിതേഷു ദേവേഷു
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ॥ **1.63.22** ॥ 1876

ഊർധ്വബാഹുർനിരാലംബോ
വായുഭക്ഷസ്തപശ്ചരൻ ।
ഘർമേ പഞ്ചതപാ ഭൂത്വാ
വർഷാസ്വാകാശസംശ്രയഃ ॥ **1.63.23** ॥ 1877

ശിശിരേ സലിലേശായീ
രാത്ര്യഹാനി തപോധനഃ ।
ഏവം വർഷസഹസ്രം ഹി
തപോ ഘോരമുപാഗമത് ॥ **1.63.24** ॥ 1878

തസ്മിൻ സന്തപ്യമാനേ തു
വിശ്വാമിത്രേ മഹാമുനൗ ।
സന്താപഃ സുമഹാനാസീത്
സുരാണാം വാസവസ്യ ച ॥ **1.63.25** ॥ 1879

രംഭാമപ്സരസം ശക്രഃ
സർവൈഃ സഹ മരുദ്ഗണൈഃ ।
ഉവാചാത്മഹിതം വാക്യ -
മഹിതം കൗശികസ്യ ച ॥ **1.63.26** ॥ 1880

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രിഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുഃ ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ രംഭായൈ ശാപം ദത്ത്വാ പുനർഘോരം തപശ്ചർതും ദീക്ഷാഗ്രഹണം

സുരകാർയമിദം രംഭേ
കർതവ്യം സുമഹത് ത്വയാ ।
ലോഭനം കൗശികസ്യേഹ
കാമമോഹസമൻവിതം ॥ **1.64.1** ॥ 1881

തഥോക്തോ സാപ്സരാ രാമ
സഹസ്രാക്ഷേണ ധീമതാ ।
വ്രീഡിതാ പ്രാഞ്ജലിർവാക്യം
പ്രത്യുവാച സുരേശ്വരം ॥ **1.64.2** ॥ 1882

അയം സുരപതേ ഘോരോ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ।
ക്രോധമുത്സ്രക്ഷ്യതേ ഘോരം
മയി ദേവ ന സംശയഃ ॥ **1.64.3** ॥ 1883

തതോ ഹി മേ ഭയം ദേവ
പ്രസാദം കർതുമർഹസി ।

ഏവമുക്തസ്തയാ രാമ
സഭയം ഭീതയാ തദാ ॥ **1.64.4** ॥ 1884

താമുവാച സഹസ്രാക്ഷോ
വേപമാനാം കൃതാഞ്ജലിം ।
മാ ഭൈഷീ രംഭേ ഭദ്രം തേ
കുരുഷ്വ മമ ശാസനം ॥ **1.64.5** ॥ 1885

കോകിലോ ഹൃദയഗ്രാഹീ
മാധവേ രുചിരദ്രുമേ ।
അഹം കന്ദർപസഹിതഃ
സ്ഥാസ്യാമി തവ പാർശ്വതഃ ॥ **1.64.6** ॥ 1886

ത്വം ഹി രൂപം ബഹുഗുണം
കൃത്വാ പരമഭാസ്വരം ।
തമൃഷിം കൗശികം ഭദ്രേ
ഭേദയസ്വ തപസ്വിനം ॥ **1.64.7** ॥ 1887

സാ ശ്രുത്വാ വചനം തസ്യ
കൃത്വാ രൂപമനുത്തമം ।
ലോഭയാമാസ ലലിതാ
വിശ്വാമിത്രം ശുചിസ്മിതാ ॥ **1.64.8** ॥ 1888

കോകിലസ്യ തു ശുശ്രാവ
വൽഗു വ്യാഹരതഃ സ്വനം ।
സമ്പ്രഹൃഷ്ടേന മനസാ
സ ചൈനാമൻവവൈക്ഷത ॥ **1.64.9** ॥ 1889

അഥ തസ്യ ച ശബ്ദേന
ഗീതേനാപ്രതിമേന ച ।

ദർശനേന ച രംഭായാ
മുനിഃ സന്ദേഹമാഗതഃ ॥ **1.64.10** ॥ 1890

സഹസ്രാക്ഷസ്യ തത്സർവം
വിജ്ഞായ മുനിപുംഗവഃ।
രംഭാം ക്രോധസമാവിഷ്ടഃ
ശശാപ കുശികാത്മജഃ ॥ **1.64.11** ॥ 1891

യൻമാം ലോഭയസേ രംഭേ
കാമക്രോധജയൈഷിണം।
ദശവർഷസഹസ്രാണി
ശൈലീ സ്ഥാസ്യസി ദുർഭഗേ ॥ **1.64.12** ॥ 1892

ബ്രാഹ്മണഃ സുമഹാതേജാ -
സ്തപോബലസമൻവിതഃ।
ഉദ്ധരിഷ്യതി രംഭേ ത്വാം
മത്ക്രോധകലുഷീകൃതാം ॥ **1.64.13** ॥ 1893

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
അശക്നുവൻ ധാരയിതും
കോപം സന്താപമാത്മനഃ ॥ **1.64.14** ॥ 1894

തസ്യ ശാപേന മഹതാ
രംഭാ ശൈലീ തദാഭവത്।
വചഃ ശ്രുത്വാ ച കന്ദർപോ
മഹർഷേഃ സ ച നിർഗതഃ ॥ **1.64.15** ॥ 1895

കോപേന ച മഹാതേജാ -
സ്തപോഽപഹരണേ കൃതേ।

ഇന്ദ്രിയൈരജിതൈ രാമ
ന ലേഭേ ശാന്തിമാത്മനഃ ॥ **1.64.16** ॥ 1896

ബഭൂവാസ്യ മനശ്ചിന്താ
തപോഽപഹരണേ കൃതേ ।
നൈവം ക്രോധം ഗമിഷ്യാമി
ന ച വക്ഷ്യേ കഥഞ്ചന ॥ **1.64.17** ॥ 1897

അഥവാ നോച്ഛ്വസിഷ്യാമി
സംവത്സരശതാൻയപി ।
അഹം ഹി ശോഷയിഷ്യാമി
ആത്മാനം വിജിതേന്ദ്രിയഃ ॥ **1.64.18** ॥ 1898

താവദ് യാവദ്ധി മേ പ്രാപ്തം
ബ്രാഹ്മണ്യം തപസാർജിതം ।
അനുച്ഛ്വസന്നഭുഞ്ജാന -
സ്തിഷ്ഠേയം ശാശ്വതീഃ സമാഃ ॥ **1.64.19** ॥ 1899

നഹി മേ തപ്യമാനസ്യ
ക്ഷയം യാസ്യന്തി മൂർതയഃ ।
ഏവം വർഷസഹസ്രസ്യ
ദീക്ഷാം സ മുനിപുംഗവഃ ।
ചകാരാപ്രതിമാം ലോകേ
പ്രതിജ്ഞാം രഘുനന്ദന ॥ **1.64.20** ॥ 1900

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുഃ ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രസ്യോഗ്രം തപസ്തസ്യ ബ്രാഹ്മണത്വലാഭസ്തം മുനിവരം പ്രശസ്യ തേന വിസൃഷ്ടസ്യ രാജ്ഞോ ജനകസ്യ രാജഭവനം പ്രതി ഗമനം

അഥ ഹൈമവതീം രാമ
ദിശം ത്യക്ത്വാ മഹാമുനിഃ।
പൂർവാം ദിശമനുപ്രാപ്യ
തപസ്തേപേ സുദാരുണം ॥ **1.65.1** ॥ 1901

മൗനം വർഷസഹസ്രസ്യ
കൃത്വാ വ്രതമനുത്തമം।
ചകാരാപ്രതിമം രാമ
തപഃ പരമദുഷ്കരം ॥ **1.65.2** ॥ 1902

പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു
കാഷ്ഠഭൂതം മഹാമുനിം।
വിഘ്നൈർബഹുഭിരാധൂതം
ക്രോധോ നാന്തരമാവിശത് ॥ **1.65.3** ॥ 1903

സ കൃത്വാ നിശ്ചയം രാമ
തപ ആതിഷ്ഠതാവ്യയം।

തസ്യ വർഷസഹസ്രസ്യ
വ്രതേ പൂർണേ മഹാവ്രതഃ ॥ **1.65.4** ॥ 1904

ഭോക്തുമാരബ്ധവാനന്നം
തസ്മിൻ കാലേ രഘൂത്തമ ।
ഇന്ദ്രോ ദ്വിജാതിർഭൂത്വാ തം
സിദ്ധമന്നമയാചത ॥ **1.65.5** ॥ 1905

തസ്മൈ ദത്ത്വാ തദാ സിദ്ധം
സർവം വിപ്രായ നിശ്ചിതഃ ।
നിഃശേഷിതേഽന്നേ ഭഗവാ -
നഭുക്ത്വൈവ മഹാതപാഃ ॥ **1.65.6** ॥ 1906

ന കിഞ്ചിദവദദ് വിപ്രം
മൗനവ്രതമുപാസ്ഥിതഃ ।
തഥൈവാസീത് പുനർമൗന -
മനുച്ഛ്വാസം ചകാര ഹ ॥ **1.65.7** ॥ 1907

അഥ വർഷസഹസ്രം ച
നോച്ഛ്വസൻ മുനിപുംഗവഃ ।
തസ്യാനുച്ഛ്വസമാനസ്യ
മൂർധ്നി ധൂമോ വ്യജായത ॥ **1.65.8** ॥ 1908

ത്രൈലോക്യം യേന സംഭ്രാന്ത -
മാതാപിതമിവാഭവത് ।
തതോ ദേവർഷിഗന്ധർവാഃ
പന്നഗോരഗരാക്ഷസാഃ ॥ **1.65.9** ॥ 1909

മോഹിതാസ്തപസാ തസ്യ
തേജസാ മന്ദരശ്മയഃ ।

കശ്മലോപഹതാഃ സർവേ
പിതാമഹമഥാബ്രുവൻ ॥ **1.65.10** ॥ 1910

ബഹുഭിഃ കാരണൈർദേവ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
ലോഭിതഃ ക്രോധിതശ്ചൈവ
തപസാ ചാഭിവർധതേ ॥ **1.65.11** ॥ 1911

നഹ്യസ്യ വൃജിനം കിഞ്ചിദ്
ദൃശ്യതേ സൂക്ഷ്മമപ്യുത।
ന ദീയതേ യദി ത്വസ്യ
മനസാ യദഭീപ്സിതം ॥ **1.65.12** ॥ 1912

വിനാശയതി ത്രൈലോക്യം
തപസാ സചരാചരം।
വ്യാകുലാശ്ച ദിശഃ സർവാ
ന ച കിഞ്ചിത് പ്രകാശതേ ॥ **1.65.13** ॥ 1913

സാഗരാഃ ക്ഷുഭിതാഃ സർവേ
വിശീർയന്തേ ച പർവതാഃ।
പ്രകമ്പതേ ച വസുധാ
വായുർവാതീഹ സങ്കുലഃ ॥ **1.65.14** ॥ 1914

ബ്രഹ്മൻ ന പ്രതിജാനീമോ
നാസ്തികോ ജായതേ ജനഃ।
സമ്മൂഢമിവ ത്രൈലോക്യം
സമ്പ്രക്ഷുഭിതമാനസം ॥ **1.65.15** ॥ 1915

ഭാസ്കരോ നിഷ്പ്രഭശ്ചൈവ
മഹർഷേസ്തസ്യ തേജസാ।

ബുദ്ധിം ന കുരുതേ യാവ -
ന്നാശേ ദേവ മഹാമുനിഃ ॥ **1.65.16** ॥ 1916

താവത് പ്രസാദോ ഭഗവ -
ന്നഗ്നിരൂപോ മഹാദ്യുതിഃ ।
കാലാഗ്നിനാ യഥാ പൂർവം
ത്രൈലോക്യം ദഹ്യതേഽഖിലം ॥ **1.65.17** ॥ 1917

ദേവരാജ്യം ചികീർഷേത
ദീയതാമസ്യ യൻമനഃ ।
തതഃ സുരഗണാഃ സർവേ
പിതാമഹപുരോഗമാഃ ॥ **1.65.18** ॥ 1918

വിശ്വാമിത്രം മഹാത്മാനം
വാക്യം മധുരമബ്രുവൻ ।
ബ്രഹ്മർഷേ സ്വാഗതം തേഽസ്തു
തപസാ സ്മ സുതോഷിതാഃ ॥ **1.65.19** ॥ 1919

ബ്രാഹ്മൺയം തപസോഗ്രേണ
പ്രാപ്തവാനസി കൗശിക ।
ദീർഘമായുശ്ച തേ ബ്രഹ്മൻ
ദദാമി സമരുദ്ഗണഃ ॥ **1.65.20** ॥ 1920

സ്വസ്തി പ്രാപ്നുഹി ഭദ്രം തേ
ഗച്ഛ സൗമ്യ യഥാസുഖം ।
പിതാമഹവചഃ ശ്രുത്വാ
സർവേഷാം ത്രിദിവൗകസാം ॥ **1.65.21** ॥ 1921

കൃത്വാ പ്രണാമം മുദിതോ
വ്യാജഹാര മഹാമുനിഃ ।

ബ്രാഹ്മണ്യം യദി മേ പ്രാപ്തം
ദീർഘമായുസ്തഥൈവ ച ॥ **1.65.22** ॥ 1922

ഓങ്കാരോഽഥ വഷട്കാരോ
വേദാശ്ച വരയന്തു മാം ।
ക്ഷത്രവേദവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ
ബ്രഹ്മവേദവിദാമപി ॥ **1.65.23** ॥ 1923

ബ്രഹ്മപുത്രോ വസിഷ്ഠോ മാ -
മേവം വദതു ദേവതാഃ ।
യദ്യേവം പരമഃ കാമഃ
കൃതോ യാന്തു സുരർഷഭാഃ ॥ **1.65.24** ॥ 1924

തതഃ പ്രസാദിതോ ദേവൈ -
ർവസിഷ്ഠോ ജപതാം വരഃ ।
സഖ്യം ചകാര ബ്രഹ്മർഷി -
രേവമസ്ത്വിതി ചാബ്രവീത് ॥ **1.65.25** ॥ 1925

ബ്രഹ്മർഷിസ്ത്വം ന സന്ദേഹഃ
സർവം സമ്പദ്യതേ തവ ।
ഇത്യുക്ത്വാ ദേവതാശ്ചാപി
സർവാ ജഗ്മുർയഥാഗതം ॥ **1.65.26** ॥ 1926

വിശ്വാമിത്രോഽപി ധർമാത്മാ
ലബ്ധ്വാ ബ്രാഹ്മണ്യമുത്തമം ।
പൂജയാമാസ ബ്രഹ്മർഷിം
വസിഷ്ഠം ജപതാം വരം ॥ **1.65.27** ॥ 1927

കൃതകാമോ മഹീം സർവാം
ചചാര തപസി സ്ഥിതഃ ।

ഏവം ത്വനേന ബ്രാഹ്മണ്യം
പ്രാപ്തം രാമ മഹാത്മനാ ॥ **1.65.28** ॥ 1928

ഏഷ രാമ മുനിശ്രേഷ്ഠ
ഏഷ വിഗ്രഹവാംസ്തപഃ।
ഏഷ ധർമഃ പരോ നിത്യം
വീർയസ്യൈഷ പരായണം ॥ **1.65.29** ॥ 1929

ഏവമുക്ത്വാ മഹാതേജാ
വിരരാമ ദ്വിജോത്തമഃ।
ശതാനന്ദവചഃ ശ്രുത്വാ
രാമലക്ഷ്മണസന്നിധൗ ॥ **1.65.30** ॥ 1930

ജനകഃ പ്രാഞ്ജലിർവാക്യ -
മുവാച കുശികാത്മജം।
ധൻയോഽസ്മ്യനുഗൃഹീതോഽസ്മി
യസ്യ മേ മുനിപുംഗവ ॥ **1.65.31** ॥ 1931

യജ്ഞം കാകുത്സ്ഥസഹിതഃ
പ്രാപ്തവാനസി കൗശിക।
പാവിതോഽഹം ത്വയാ ബ്രഹ്മൻ
ദർശനേന മഹാമുനേ ॥ **1.65.32** ॥ 1932

ഗുണാ ബഹുവിധാഃ പ്രാപ്താ -
സ്തവ സന്ദർശനാൻമയാ।
വിസ്തരേണ ച വൈ ബ്രഹ്മൻ
കീർത്യമാനം മഹത്തപഃ ॥ **1.65.33** ॥ 1933

ശ്രുതം മയാ മഹാതേജോ
രാമേണ ച മഹാത്മനാ।

സദസ്യൈഃ പ്രാപ്യ ച സദഃ
ശ്രുതാസ്തേ ബഹവോ ഗുണാഃ ॥ **1.65.34** ॥ 1934

അപ്രമേയം തപസ്തുഭ്യ -
മപ്രമേയം ച തേ ബലം ।
അപ്രമേയാ ഗുണാശ്ചൈവ
നിത്യം തേ കുശികാത്മജ ॥ **1.65.35** ॥ 1935

തൃപ്തിരാശ്ചര്യഭൂതാനാം
കഥാനാം നാസ്തി മേ വിഭോ ।
കർമകാലോ മുനിശ്രേഷ്ഠ
ലംബതേ രവിമണ്ഡലം ॥ **1.65.36** ॥ 1936

ശ്വഃ പ്രഭാതേ മഹാതേജോ
ദ്രഷ്ടുമർഹസി മാം പുനഃ ।
സ്വാഗതം ജപതാം ശ്രേഷ്ഠ
മാമനുജ്ഞാതുമർഹസി ॥ **1.65.37** ॥ 1937

ഏവമുക്തോ മുനിവരഃ
പ്രശസ്യ പുരുഷർഷഭം ।
വിസസർജാശു ജനകം
പ്രീതം പ്രീതമനാസ്തദാ ॥ **1.65.38** ॥ 1938

ഏവമുക്ത്വാ മുനിശ്രേഷ്ഠം
വൈദേഹോ മിഥിലാധിപഃ ।
പ്രദക്ഷിണം ചകാരാശു
സോപാധ്യായഃ സബാന്ധവഃ ॥ **1.65.39** ॥ 1939

വിശ്വാമിത്രോഽപി ധർമാത്മാ
സഹരാമഃ സലക്ഷ്മണഃ ।

സ്വവാസമഭിചക്രാമ
പൂജ്യമാനോ മഹാത്മഭിഃ ॥ **1.65.40** ॥ 1940

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രം രാമലക്ഷ്മണൗ ച സത്കൃത്യ ജനകേന താൻ പ്രതി സ്വഗൃഹേ സ്ഥാപിതസ്യ ദിവ്യധനുഷഃ പരിചയദാനം ശ്രീരാമശ്ചേദ് ധനുരാരോപയേത്തദേതസ്മൈ സീതാം ദദ്യാമിതി സ്വനിശ്ചയസ്യ പ്രകടനം ച

തതഃ പ്രഭാതേ വിമലേ
കൃതകർമാ നരാധിപഃ।
വിശ്വാമിത്രം മഹാത്മാന -
മാജുഹാവ സരാഘവം ॥ **1.66.1** ॥ 1941

തമർചയിത്വാ ധർമാത്മാ
ശാസ്ത്രദൃഷ്ടേന കർമണാ।
രാഘവൗ ച മഹാത്മാനൗ
തദാ വാക്യമുവാച ഹ ॥ **1.66.2** ॥ 1942

ഭഗവൻ സ്വാഗതം തേഽസ്തു
കിം കരോമി തവാനഘ।
ഭവാനാജ്ഞാപയതു മാ -
മാജ്ഞാപ്യോ ഭവതാ ഹ്യഹം ॥ **1.66.3** ॥ 1943

ഏവമുക്തഃ സ ധർമാത്മാ
ജനകേന മഹാത്മനാ।
പ്രത്യുവാച മുനിശ്രേഷ്ഠോ
വാക്യം വാക്യവിശാരദഃ ॥ **1.66.4** ॥ 1944

പുത്രൗ ദശരഥസ്യേമൗ
ക്ഷത്രിയൗ ലോകവിശ്രുതൗ।
ദ്രഷ്ടകാമൗ ധനുഃശ്രേഷ്ഠം
യദേതത്ത്വയി തിഷ്ഠതി ॥ **1.66.5** ॥ 1945

ഏതദ് ദർശയ ഭദ്രം തേ
കൃതകാമൗ നൃപാത്മജൗ।
ദർശനാദസ്യ ധനുഷോ
യഥേഷ്ടം പ്രതിയാസ്യതഃ ॥ **1.66.6** ॥ 1946

ഏവമുക്തസ്തു ജനകഃ
പ്രത്യുവാച മഹാമുനിം।
ശ്രൂയതാമസ്യ ധനുഷോ
യദർഥമിഹ തിഷ്ഠതി ॥ **1.66.7** ॥ 1947

ദേവരാത ഇതി ഖ്യാതോ
നിമേർജ്യേഷ്ഠോ മഹീപതിഃ।
ൻയാസോഽയം തസ്യ ഭഗവൻ
ഹസ്തേ ദത്തോ മഹാത്മനഃ ॥ **1.66.8** ॥ 1948

ദക്ഷയജ്ഞവധേ പൂർവം
ധനുരായമ്യ വീർയവാൻ।
വിധ്വംസ്യ ത്രിദശാൻ രോഷാത്
സലീലമിദമബ്രവീത് ॥ **1.66.9** ॥ 1949

യസ്മാദ് ഭാഗാർഥിനോ ഭാഗം
നാകൽപയത മേ സുരാഃ।
വരാംഗാനി മഹാർഹാണി
ധനുഷാ ശാതയാമി വഃ ॥ **1.66.10** ॥ 1950

തതോ വിമനസഃ സർവേ
ദേവാ വൈ മുനിപുംഗവ।
പ്രസാദയന്ത ദേവേശം
തേഷാം പ്രീതോഽഭവദ് ഭവഃ ॥ **1.66.11** ॥ 1951

പ്രീതിയുക്തസ്തു സർവേഷാം
ദദൗ തേഷാം മഹാത്മനാം।
തദേതദ് ദേവദേവസ്യ
ധനൂരത്നം മഹാത്മനഃ ॥ **1.66.12** ॥ 1952

ന്യാസഭൂതം തദാ ന്യസ്ത -
മസ്മാകം പൂർവജേ വിഭൗ।
അഥ മേ കൃഷതഃ ക്ഷേത്രം
ലാംഗലാദുത്ഥിതാ തതഃ ॥ **1.66.13** ॥ 1953

ക്ഷേത്രം ശോധയതാ ലബ്ധാ
നാമ്നാ സീതേതി വിശ്രുതാ।
ഭൂതലാദുത്ഥിതാ സാ തു
വ്യവർധത മമാത്മജാ ॥ **1.66.14** ॥ 1954

വീർയശുൽകേതി മേ കന്യാ
സ്ഥാപിതേയമയോനിജാ।
ഭൂതലാദുത്ഥിതാം താം തു
വർധമാനാം മമാത്മജാം ॥ **1.66.15** ॥ 1955

വരയാമാസുരാഗത്യ
രാജാനോ മുനിപുംഗവ ।
തേഷാം വരയതാം കൻയാം
സർവേഷാം പൃഥിവീക്ഷിതാം ॥ **1.66.16** ॥ 1956

വീർയശുൽകേതി ഭഗവൻ
ന ദദാമി സുതാമഹം ।
തതഃ സർവേ നൃപതയഃ
സമേത്യ മുനിപുംഗവ ॥ **1.66.17** ॥ 1957

മിഥിലാമപ്യുപാഗമ്യ
വീർയം ജിജ്ഞാസവസ്തദാ ।
തേഷാം ജിജ്ഞാസമാനാനാം
ശൈവം ധനുരുപാഹൃതം ॥ **1.66.18** ॥ 1958

ന ശേകുർഗ്രഹണേ തസ്യ
ധനുഷസ്തോലനേഽപി വാ ।
തേഷാം വീർയവതാം വീർയ -
മൽപം ജ്ഞാത്വാ മഹാമുനേ ॥ **1.66.19** ॥ 1959

പ്രത്യാഖ്യാതാ നൃപതയ -
സ്തന്നിബോധ തപോധന ।
തതഃ പരമകോപേന
രാജാനോ മുനിപുംഗവ ॥ **1.66.20** ॥ 1960

അരുന്ധൻ മിഥിലാം സർവേ
വീർയസന്ദേഹമാഗതാഃ ।
ആത്മാനമവധൂതം മേ
വിജ്ഞായ നൃപപുംഗവാഃ ॥ **1.66.21** ॥ 1961

രോഷേണ മഹതാവിഷ്ടാഃ
പീഡയൻ മിഥിലാം പുരീം।
തതഃ സംവത്സരേ പൂർണേ
ക്ഷയം യാതാനി സർവശഃ ॥ **1.66.22** ॥ 1962

സാധനാനി മുനിശ്രേഷ്ഠ
തതോഽഹം ഭൃശദുഃഖിതഃ।
തതോ ദേവഗണാൻ സർവാം -
സ്തപസാഹം പ്രസാദയം ॥ **1.66.23** ॥ 1963

ദദുശ്ച പരമപ്രീതാ -
ശ്ചതുരംഗബലം സുരാഃ।
തതോ ഭഗ്നാ നൃപതയോ
ഹന്യമാനാ ദിശോ യയുഃ ॥ **1.66.24** ॥ 1964

അവീര്യാ വീര്യസന്ദിഗ്ധാഃ
സാമാത്യാഃ പാപകാരിണഃ।
തദേതൻമുനിശാർദൂല
ധനുഃ പരമഭാസ്വരം ॥ **1.66.25** ॥ 1965

രാമലക്ഷ്മണയോശ്ചപി
ദർശയിഷ്യാമി സുവ്രത।
യദ്യസ്യ ധനുഷോ രാമഃ
കുർയാദാരോപണം മുനേ।
സുതാമയോനിജാം സീതാം
ദദ്യാം ദാശരഥേരഹം ॥ **1.66.26** ॥ 1966

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷട്ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമേണ മൗർവീമാരോപ്യ ധനുഷഃ പൂരണേ കൃതേ തസ്യ ഭംഗോ വിശ്വാമിത്രാജ്ഞയാ ജനകേന രാജാനം ദശരഥമാഹ്വയിതും മന്ത്രിണാം പ്രേഷണം

ജനകസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
ധനുർദർശയ രാമായ
ഇതി ഹോവാച പാർഥിവം ॥ **1.67.1** ॥ 1967

തതഃ സ രാജാ ജനകഃ
സചിവാൻ വ്യാദിദേശ ഹ।
ധനുരാനീയതാം ദിവ്യം
ഗന്ധമാൽയാനുലേപിതം ॥ **1.67.2** ॥ 1968

ജനകേന സമാദിഷ്ടാഃ
സചിവാഃ പ്രാവിശൻ പുരം।
തദ്ധനുഃ പുരതഃ കൃത്വാ
നിർജഗ്മുരമിതൗജസഃ ॥ **1.67.3** ॥ 1969

നൃണാം ശതാനി പഞ്ചാശദ്
വ്യായതാനാം മഹാത്മനാം।

മഞ്ജൂഷാമഷ്ടചക്രാം താം
സമൂഹസ്തേ കഥഞ്ചന ॥ **1.67.4** ॥ 1970

താമാദായ സുമഞ്ജൂഷാ -
മായസീം യത്ര തദ്ധനുഃ।
സുരോപമം തേ ജനക -
മൂചുർന്യപതിമന്ത്രിണഃ ॥ **1.67.5** ॥ 1971

ഇദം ധനുർവരം രാജൻ
പൂജിതം സർവരാജഭിഃ।
മിഥിലാധിപ രാജേന്ദ്ര
ദർശനീയം യദീച്ഛസി ॥ **1.67.6** ॥ 1972

തേഷാം നൃപോ വചഃ ശ്രുത്വാ
കൃതാഞ്ജലിരഭാഷത।
വിശ്വാമിത്രം മഹാത്മാനം
താവുഭൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ॥ **1.67.7** ॥ 1973

ഇദം ധനുർവരം ബ്രഹ്മ -
ഞ്ജനകൈരഭിപൂജിതം।
രാജഭിശ്ച മഹാവീർയൈ -
രശക്തൈഃ പൂരിതം തദാ ॥ **1.67.8** ॥ 1974

നൈതത് സുരഗണാഃ സർവേ
സാസുരാ ന ച രാക്ഷസാഃ।
ഗന്ധർവയക്ഷപ്രവരാഃ
സകിന്നരമഹോരഗാഃ ॥ **1.67.9** ॥ 1975

ക്വ ഗതിർമാനുഷാണാം ച
ധനുഷോഽസ്യ പ്രപൂരണേ।

ആരോപണേ സമായോഗേ
വേപനേ തോലനേ തഥാ ॥ **1.67.10** ॥ 1976

തദേതദ് ധനുഷാം ശ്രേഷ്ഠ -
മാനീതം മുനിപുംഗവ ।
ദർശയൈതൻമഹാഭാഗ
അനയോ രാജപുത്രയോഃ ॥ **1.67.11** ॥ 1977

വിശ്വാമിത്രഃ സരാമസ്തു
ശ്രുത്വാ ജനകഭാഷിതം ।
വത്സ രാമ ധനുഃ പശ്യ
ഇതി രാഘവമബ്രവീത് ॥ **1.67.12** ॥ 1978

മഹർഷേർവചനാദ് രാമോ
യത്ര തിഷ്ഠതി തദ്ധനുഃ ।
മഞ്ജൂഷാം താമപാവൃത്യ
ദൃഷ്ട്വാ ധനുരഥാബ്രവീത് ॥ **1.67.13** ॥ 1979

ഇദം ധനുർവരം ദിവ്യം
സംസ്പൃശാമീഹ പാണിനാ ।
യത്നവാംശ്ച ഭവിഷ്യാമി
തോലനേ പൂരണേഽപി വാ ॥ **1.67.14** ॥ 1980

ബാഢമിത്യബ്രവീദ് രാജാ
മുനിശ്ച സമഭാഷത ।
ലീലയാ സ ധനുർമധ്യേ
ജഗ്രാഹ വചനാൻമുനേഃ ॥ **1.67.15** ॥ 1981

പശ്യതാം നൃസഹസ്രാണാം
ബഹൂനാം രഘുനന്ദനഃ ।

ആരോപയത് സ ധർമാത്മാ
സലീലമിവ തദ്ധനുഃ ॥ **1.67.16** ॥ 1982

ആരോപയിത്വാ മൗർവീം ച
പൂരയാമാസ തദ്ധനുഃ ।
തദ് ബഭഞ്ജ ധനുർമധ്യേ
നരശ്രേഷ്ഠോ മഹായശാഃ ॥ **1.67.17** ॥ 1983

തസ്യ ശബ്ദോ മഹാനാസീ -
ന്നിർഘാതസമനിഃസ്വനഃ ।
ഭൂമികമ്പശ്ച സുമഹാൻ
പർവതസ്യേവ ദീർയതഃ ॥ **1.67.18** ॥ 1984

നിപേതുശ്ച നരാഃ സർവേ
തേന ശബ്ദേന മോഹിതാഃ ।
വർജയിത്വാ മുനിവരം
രാജാനം തൗ ച രാഘവൗ ॥ **1.67.19** ॥ 1985

പ്രത്യാശ്വസ്തേ ജനേ തസ്മിൻ
രാജാ വിഗതസാധ്വസഃ ।
ഉവാച പ്രാഞ്ജലിർവാക്യം
വാക്യജ്ഞോ മുനിപുംഗവം ॥ **1.67.20** ॥ 1986

ഭഗവൻ ദൃഷ്ടവീർയോ മേ
രാമോ ദശരഥാത്മജഃ ।
അത്യദ്ഭുതമചിന്ത്യം ച
അതർകിതമിദം മയാ ॥ **1.67.21** ॥ 1987

ജനകാനാം കുലേ കീർതി -
മാഹരിഷ്യതി മേ സുതാ ।

സീതാ ഭർതാരമാസാദ്യ
രാമം ദശരഥാത്മജം ॥ **1.67.22** ॥ 1988

മമ സത്യാ പ്രതിജ്ഞാ സാ
വീർയശുൽകേതി കൗശിക ।
സീതാ പ്രാണൈർബഹുമതാ
ദേയാ രാമായ മേ സുതാ ॥ **1.67.23** ॥ 1989

ഭവതോഽനുമതേ ബ്രഹ്മ -
ഞ്ശീഘ്രം ഗച്ഛന്തു മന്ത്രിണഃ ।
മമ കൗശിക ഭദ്രം തേ
അയോധ്യാം ത്വരിതാ രഥൈഃ ॥ **1.67.24** ॥ 1990

രാജാനം പ്രശ്രിതൈർവാക്യൈ -
രാനയന്തു പുരം മമ ।
പ്രദാനം വീർയശുൽകായാഃ
കഥയന്തു ച സർവശഃ ॥ **1.67.25** ॥ 1991

മുനിഗുപ്തൗ ച കാകുത്സ്ഥൗ
കഥയന്തു നൃപായ വൈ ।
പ്രീതിയുക്തം തു രാജാന -
മാനയന്തു സുശീഘ്രഗാഃ ॥ **1.67.26** ॥ 1992

കൗശികസ്തു തഥേത്യാഹ രാജാ ചാഭാഷ്യ മന്ത്രിണഃ ।
അയോധ്യാം പ്രേഷയാമാസ ധർമാത്മാ കൃതശാസനാൻ ।
യഥാവൃത്തം സമാഖ്യാതുമാനേതും ച നൃപം തഥാ ॥ **1.67.27** ॥ 1993

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ജനകസ്യ സന്ദേശമാകർണ്യ മന്ത്രിഭിഃ സഹിതസ്യ രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ മിഥിലാം ഗന്തുമുദ്യമഃ

ജനകേന സമാദിഷ്ടാ
ദൂതാസ്തേ ക്ലാന്തവാഹനാഃ।
ത്രിരാത്രമുഷിതാ മാർഗേ
ത്യോധ്യാം പ്രാവിശൻ പുരീം ॥ **1.68.1** ॥ 1994

തേ രാജവചനാദ് ഗത്വാ
രാജവേശ്മ പ്രവേശിതാഃ।
ദദൃശുർദേവസങ്കാശം
വൃദ്ധം ദശരഥം നൃപം ॥ **1.68.2** ॥ 1995

ബദ്ധാഞ്ജലിപുടാഃ സർവേ
ദൂതാ വിഗതസാധ്വസാഃ।
രാജാനം പ്രശ്രിതം വാക്യ -
മബ്രുവൻ മധുരാക്ഷരം ॥ **1.68.3** ॥ 1996

മൈഥിലോ ജനകോ രാജാ
സാഗ്നിഹോത്രപുരസ്കൃതഃ।

മുഹുർമുഹുർമധുരയാ
സ്നേഹസംരക്തയാ ഗിരാ ॥ **1.68.4** ॥ 1997

കുശലം ചാവ്യയം ചൈവ
സോപാധ്യായപുരോഹിതം ।
ജനകസ്ത്വാം മഹാരാജ
പൃച്ഛതേ സപുരഃസരം ॥ **1.68.5** ॥ 1998

പൃഷ്ട്വാ കുശലമവ്യഗ്രം
വൈദേഹോ മിഥിലാധിപഃ ।
കൗശികാനുമതേ വാക്യം
ഭവന്തമിദമബ്രവീത് ॥ **1.68.6** ॥ 1999

പൂർവം പ്രതിജ്ഞാ വിദിതാ
വീർയശുൽകാ മമാത്മജാ ।
രാജാനശ്ച കൃതാമർഷാ
നിർവീർയാ വിമുഖീകൃതാഃ ॥ **1.68.7** ॥ 2000

സേയം മമ സുതാ രാജൻ
വിശ്വാമിത്രപുരസ്കൃതൈഃ ।
യദൃച്ഛയാഗതൈ രാജൻ
നിർജിതാ തവ പുത്രകൈഃ ॥ **1.68.8** ॥ 2001

തച്ച രത്നം ധനുർദിവ്യം
മധ്യേ ഭഗ്നം മഹാത്മനാ ।
രാമേണ ഹി മഹാബാഹോ
മഹത്യാം ജനസംസദി ॥ **1.68.9** ॥ 2002

അസ്മൈ ദേയാ മയാ സീതാ
വീർയശുൽകാ മഹാത്മനേ ।

പ്രതിജ്ഞാം തർതുമിച്ഛാമി
തദനുജ്ഞാതുമർഹസി ॥ **1.68.10** ॥ 2003

സോപാധ്യായോ മഹാരാജ
പുരോഹിതപുരസ്കൃതഃ ।
ശീഘ്രമാഗച്ഛ ഭദ്രം തേ
ദ്രഷ്ടുമർഹസി രാഘവൗ ॥ **1.68.11** ॥ 2004

പ്രതിജ്ഞാം മമ രാജേന്ദ്ര
നിർവർതയിതുമർഹസി ।
പുത്രയോരുഭയോരേവ
പ്രീതിം ത്വമുപലപ്സ്യസേ ॥ **1.68.12** ॥ 2005

ഏവം വിദേഹാധിപതി -
ർമധുരം വാക്യമബ്രവീത് ।
വിശ്വാമിത്രാഭ്യനുജ്ഞാതഃ
ശതാനന്ദമതേ സ്ഥിതഃ ॥ **1.68.13** ॥ 2006

ദൂതവാക്യം തു തച്ഛ്രുത്വാ
രാജാ പരമഹർഷിതഃ ।
വസിഷ്ഠം വാമദേവം ച
മന്ത്രിണശ്ചൈവമബ്രവീത് ॥ **1.68.14** ॥ 2007

ഗുപ്തഃ കുശികപുത്രേണ
കൗസൽയാനന്ദവർധനഃ ।
ലക്ഷ്മണേന സഹ ഭ്രാത്രാ
വിദേഹേഷു വസത്യസൗ ॥ **1.68.15** ॥ 2008

ദൃഷ്ടവീർയസ്തു കാകുത്സ്ഥോ
ജനകേന മഹാത്മനാ ।

സമ്പ്രദാനം സുതായാസ്തു
രാഘവേ കർതുമിച്ഛതി ॥ **1.68.16** ॥ 2009

യദി വോ രോചതേ വൃത്തം
ജനകസ്യ മഹാത്മനഃ।
പുരീം ഗച്ഛാമഹേ ശീഘ്രം
മാ ഭൂത് കാലസ്യ പർയയഃ ॥ **1.68.17** ॥ 2010

മന്ത്രിണോ ബാഢമിത്യാഹുഃ
സഹ സർവൈർമഹർഷിഭിഃ।
സുപ്രീതശ്ചാബ്രവീദ് രാജാ
ശ്വോ യാത്രേതി ച മന്ത്രിണഃ ॥ **1.68.18** ॥ 2011

മന്ത്രിണസ്തു നരേന്ദ്രസ്യ
രാത്രിം പരമസത്കൃതാഃ।
ഊചുഃ പ്രമുദിതാഃ സർവേ
ഗുണൈഃ സർവൈഃ സമൻവിതാഃ ॥ **1.68.19** ॥ 2012

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ അഷ്ടഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

സബലസ്യ ദശരഥസ്യ മിഥിലായാം ഗമനം തത്ര ജനകേന തസ്യ സത്കാരശ്ച

തതോ രാത്ര്യാം വ്യതീതായാം
സോപാധ്യായഃ സബാന്ധവഃ।
രാജാ ദശരഥോ ഹൃഷ്ടഃ
സുമന്ത്രമിദമബ്രവീത് ॥ **1.69.1** ॥ 2013

അദ്യ സർവേ ധനാധ്യക്ഷാ
ധനമാദായ പുഷ്കലം।
വ്രജന്ത്വഗ്രേ സുവിഹിതാ
നാനാരത്നസമൻവിതാഃ ॥ **1.69.2** ॥ 2014

ചതുരംഗബലം ചാപി
ശീഘ്രം നിർയാതു സർവശഃ।
മമാജ്ഞാസമകാലം ച
യാനം യുഗ്യമനുത്തമം ॥ **1.69.3** ॥ 2015

വസിഷ്ഠോ വാമദേവശ്ച
ജാബാലിരഥ കശ്യപഃ।

മാർകണ്ഡേയസ്തു ദീർഘായു -
രൃഷിഃ കാത്യായനസ്തഥാ ॥ **1.69.4** ॥ 2016

ഏതേ ദ്വിജാഃ പ്രയാന്ത്വഗ്രേ
സ്യന്ദനം യോജയസ്വ മേ ।
യഥാ കാലാത്യയോ ന സ്യാദ്
ദൂതാ ഹി ത്വരയന്തി മാം ॥ **1.69.5** ॥ 2017

വചനാച്ച നരേന്ദ്രസ്യ
സേനാ ച ചതുരംഗിണീ ।
രാജാനമൃഷിഭിഃ സാർധം
വ്രജന്തം പൃഷ്ഠതോഽൻവയാത് ॥ **1.69.6** ॥ 2018

ഗത്വാ ചതുരഹം മാർഗം
വിദേഹാനഭ്യുപേയിവാൻ ।
രാജാ ച ജനകഃ ശ്രീമാ -
ഞ്ശ്രുത്വാ പൂജാമകൽപയത് ॥ **1.69.7** ॥ 2019

തതോ രാജാനമാസാദ്യ
വൃദ്ധം ദശരഥം നൃപം ।
മുദിതോ ജനകോ രാജാ
പ്രഹർഷം പരമം യയൗ ॥ **1.69.8** ॥ 2020

ഉവാച വചനം ശ്രേഷ്ഠോ
നരശ്രേഷ്ഠം മുദാൻവിതം ।
സ്വാഗതം തേ നരശ്രേഷ്ഠ
ദിഷ്ട്യാ പ്രാപ്തോഽസി രാഘവ ॥ **1.69.9** ॥ 2021

പുത്രയോരുഭയോഃ പ്രീതിം
ലപ്സ്യസേ വീർയനിർജിതാം ।

ദിഷ്ട്യാ പ്രാപ്തോ മഹാതേജാ
വസിഷ്ഠോ ഭഗവാനൃഷിഃ ॥ **1.69.10** ॥ 2022

സഹ സർവൈർദ്വിജശ്രേഷ്ഠൈ -
ർദേവൈരിവ ശതക്രതുഃ ।
ദിഷ്ട്യാ മേ നിർജിതാ വിഘ്നാ
ദിഷ്ട്യാ മേ പൂജിതം കുലം ॥ **1.69.11** ॥ 2023

രാഘവൈഃ സഹ സംബന്ധാദ്
വീർയശ്രേഷ്ഠൈർമഹാബലൈഃ ।
ശ്വഃ പ്രഭാതേ നരേന്ദ്ര ത്വം
സംവർതയിതുമർഹസി ॥ **1.69.12** ॥ 2024

യജ്ഞസ്യാന്തേ നരശ്രേഷ്ഠ
വിവാഹമൃഷിസത്തമൈഃ ।
തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
ഋഷിമധ്യേ നരാധിപഃ ॥ **1.69.13** ॥ 2025

വാക്യം വാക്യവിദാം ശ്രേഷ്ഠഃ
പ്രത്യുവാച മഹീപതിം ।
പ്രതിഗ്രഹോ ദാതൃവശഃ
ശ്രുതമേതൻമയാ പുരാ ॥ **1.69.14** ॥ 2026

യഥാ വക്ഷ്യസി ധർമജ്ഞ
തത് കരിഷ്യാമഹേ വയം ।
തദ് ധർമിഷ്ഠം യശസ്യം ച
വചനം സത്യവാദിനഃ ॥ **1.69.15** ॥ 2027

ശ്രുത്വാ വിദേഹാധിപതിഃ
പരം വിസ്മയമാഗതഃ ।

തതഃ സർവേ മുനിഗണാഃ
പരസ്പരസമാഗമേ ॥ **1.69.16** ॥ 2028

ഹർഷേണ മഹതാ യുക്താ -
സ്താം രാത്രിമവസൻ സുഖം ।
അഥ രാമോ മഹാതേജാ
ലക്ഷ്മണേന സമം യയൗ ॥ **1.69.17** ॥ 2029

വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
പിതുഃ പാദാവുപസ്പൃശൻ ।
രാജാ ച രാഘവൗ പുത്രൗ
നിശാമ്യ പരിഹർഷിതഃ ॥ **1.69.18** ॥ 2030

ഉവാസ പരമപ്രീതോ
ജനകേനാഭിപൂജിതഃ ।
ജനകോഽപി മഹാതേജാഃ
ക്രിയാ ധർമേണ തത്ത്വവിത് ।
യജ്ഞസ്യ ച സുതാഭ്യാം ച
കൃത്വാ രാത്രിമുവാസ ഹ ॥ **1.69.19** ॥ 2031

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകോനസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ജനകേന സാങ്കാശ്യാതോ സ്വാനുജസ്യ കുശധ്വജസ്യ ദൂതൈഃ സമാനയനം ദശരഥസ്യാനുരോധേന വസിഷ്ഠകർതൃകം സൂര്യവംശപരമ്പരാവർണനം രാമലക്ഷ്മണയോഃ കൃതേ സീതോർമിലയോർവരണം ച

തതഃ പ്രഭാതേ ജനകഃ
കൃതകർമാ മഹർഷിഭിഃ ।
ഉവാച വാക്യം വാക്യജ്ഞഃ
ശതാനന്ദം പുരോഹിതം ॥ **1.70.1** ॥ 2032

ഭ്രാതാ മമ മഹാതേജാ
വീർയവാനതിധാർമികഃ ।
കുശധ്വജ ഇതി ഖ്യാതഃ
പുരീമധ്യവസച്ഛുഭാം ॥ **1.70.2** ॥ 2033

വാർയാഫലകപർയന്താം
പിബന്നിക്ഷുമതീം നദീം ।
സാങ്കാശ്യാം പുണ്യസങ്കാശാം
വിമാനമിവ പുഷ്പകം ॥ **1.70.3** ॥ 2034

തമഹം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി
യജ്ഞഗോപ്താ സ മേ മതഃ।
പ്രീതിം സോഽപി മഹാതേജാ
ഇമാം ഭോക്തുമയാ സഹ ॥ **1.70.4** ॥ 2035

ഏവമുക്തേ തു വചനേ
ശതാനന്ദസ്യ സന്നിധൗ।
ആഗതാഃ കേചിദവ്യഗ്രാ -
ജനകസ്താൻ സമാദിശത് ॥ **1.70.5** ॥ 2036

ശാസനാത് തു നരേന്ദ്രസ്യ
പ്രയയുഃ ശീഘ്രവാജിഭിഃ।
സമാനേതും നരവ്യാഘ്രം
വിഷ്ണുമിന്ദ്രാജ്ഞയാ യഥാ ॥ **1.70.6** ॥ 2037

സാങ്കാശ്യാം തേ സമാഗമ്യ
ദദൃശുശ്ച കുശധ്വജം।
ൻയവേദയൻ യഥാവൃത്തം
ജനകസ്യ ച ചിന്തിതം ॥ **1.70.7** ॥ 2038

തദ്വൃത്തം നൃപതിഃ ശ്രുത്വാ
ദൂതശ്രേഷ്ഠൈർമഹാജവൈഃ।
ആജ്ഞയാ തു നരേന്ദ്രസ്യ
ആജഗാമ കുശധ്വജഃ ॥ **1.70.8** ॥ 2039

സ ദദർശ മഹാത്മാനം
ജനകം ധർമവത്സലം।
സോഽഭിവാദ്യ ശതാനന്ദം
ജനകം ചാതിധാർമികം ॥ **1.70.9** ॥ 2040

രാജാർഹം പരമം ദിവ്യ -
മാസനം സോഽധ്യരോഹത ।
ഉപവിഷ്ടാവുഭൗ തൗ തു
ഭ്രാതരാവമിതദ്യുതീ ॥ **1.70.10** ॥ 2041

പ്രേഷയാമാസതുർവീരൗ
മന്ത്രി ശ്രേഷ്ഠം സുദാമനം ।
ഗച്ഛ മന്ത്രിപതേ ശീഘ്ര -
മിക്ഷ്വാകുമമിതപ്രഭം ॥ **1.70.11** ॥ 2042

ആത്മജൈഃ സഹ ദുർധർഷ -
മാനയസ്വ സമന്ത്രിണം ।
ഔപകാർയാം സ ഗത്വാ തു
രഘൂണാം കുലവർധനം ॥ **1.70.12** ॥ 2043

ദദർശ ശിരസാ ചൈന -
മഭിവാദ്യേദമബ്രവീത് ।
അയോധ്യാധിപതേ വീര
വൈദേഹോ മിഥിലാധിപഃ ॥ **1.70.13** ॥ 2044

സ ത്വാം ദ്രഷ്ടും വ്യവസിതഃ
സോപാധ്യായപുരോഹിതം ।
മന്ത്രി ശ്രേഷ്ഠവചഃ ശ്രുത്വാ
രാജാ സർഷിഗണസ്തഥാ ॥ **1.70.14** ॥ 2045

സബന്ധുരഗമത് തത്ര
ജനകോ യത്ര വർതതേ ।
രാജാ ച മന്ത്രിസഹിതഃ
സോപാധ്യായഃ സബാന്ധവഃ ॥ **1.70.15** ॥ 2046

വാക്യം വാക്യവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ
വൈദേഹമിദമബ്രവീത് ।
വിദിതം തേ മഹാരാജ
ഇക്ഷ്വാകുകുലദൈവതം ॥ **1.70.16** ॥ 2047

വക്തൃ സർവേഷു കൃത്യേഷു
വസിഷ്ഠോ ഭഗവാനൃഷിഃ ।
വിശ്വാമിത്രാഭ്യനുജ്ഞാതഃ
സഹ സർവൈർമഹർഷിഭിഃ ॥ **1.70.17** ॥ 2048

ഏഷ വക്ഷ്യതി ധർമാത്മാ
വസിഷ്ഠോ മേ യഥാക്രമം ।
തൂഷ്ണീംഭൂതേ ദശരഥേ
വസിഷ്ഠോ ഭഗവാനൃഷിഃ ॥ **1.70.18** ॥ 2049

ഉവാച വാക്യം വാക്യജ്ഞോ
വൈദേഹം സപുരോധസം ।
അവ്യക്തപ്രഭവോ ബ്രഹ്മാ
ശാശ്വതോ നിത്യ അവ്യയഃ ॥ **1.70.19** ॥ 2050

തസ്മാൻമരീചിഃ സഞ്ജജ്ഞേ
മരീചേഃ കശ്യപഃ സുതഃ ।
വിവസ്വാൻ കശ്യപാജ്ജജ്ഞേ
മനുർവൈവസ്വതഃ സ്മൃതഃ ॥ **1.70.20** ॥ 2051

മനുഃ പ്രജാപതിഃ പൂർവ -
മിക്ഷ്വാകുശ്ച മനോഃ സുതഃ ।
തമിക്ഷ്വാകുമയോധ്യായാം
രാജാനം വിദ്ധി പൂർവകം ॥ **1.70.21** ॥ 2052

ഇക്ഷ്വാകോസ്തു സുതഃ ശ്രീമാൻ
കുക്ഷിരിത്യേവ വിശ്രുതഃ।
കുക്ഷേരഥാത്മജഃ ശ്രീമാൻ
വികുക്ഷിരുദപദ്യത ॥ **1.70.22** ॥ 2053

വികുക്ഷേസ്തു മഹാതേജാ
ബാണഃ പുത്രഃ പ്രതാപവാൻ।
ബാണസ്യ തു മഹാതേജാ
അനരണ്യഃ പ്രതാപവാൻ ॥ **1.70.23** ॥ 2054

അനരണ്യാത് പൃഥുർജജ്ഞേ
ത്രിശങ്കുസ്തു പൃഥോരപി।
ത്രിശങ്കോരഭവത് പുത്രോ
ധുന്ധുമാരോ മഹായശാഃ ॥ **1.70.24** ॥ 2055

ധുന്ധുമാരാൻമഹാതേജാ
യുവനാശ്വോ മഹാരഥഃ।
യുവനാശ്വസുതശ്ചാസീ -
ൻമാന്ധാതാ പൃഥിവീപതിഃ ॥ **1.70.25** ॥ 2056

മാന്ധാതുസ്തു സുതഃ ശ്രീമാൻ
സുസന്ധിരുദപദ്യത।
സുസന്ധേരപി പുത്രൗ ദ്വൗ
ധ്രുവസന്ധിഃ പ്രസേനജിത് ॥ **1.70.26** ॥ 2057

യശസ്വീ ധ്രുവസന്ധേസ്തു
ഭരതോ നാമ നാമതഃ।
ഭരതാത് തു മഹാതേജാ
അസിതോ നാമ ജായത ॥ **1.70.27** ॥ 2058

യസ്യൈതേ പ്രതിരാജാന
ഉദപദ്യന്ത ശത്രവഃ।
ഹൈഹയാസ്താലജംഘാശ്ച
ശൂരാശ്ച ശശബിന്ദവഃ ॥ **1.70.28** ॥ 2059

താംശ്ച സ പ്രതിയുധ്യൻ വൈ
യുദ്ധേ രാജാ പ്രവാസിതഃ।
ഹിമവന്തമുപാഗമ്യ
ഭാർയാഭ്യാം സഹിതസ്തദാ ॥ **1.70.29** ॥ 2060

അസിതോഽൽപബലോ രാജാ
കാലധർമമുപേയിവാൻ।
ദ്വേ ചാസ്യ ഭാർയേ ഗർഭിണ്യൗ
ബഭൂവതുരിതി ശ്രുതിഃ ॥ **1.70.30** ॥ 2061

ഏകാ ഗർഭവിനാശാർഥം
സപത്ന്യൈ സഗരം ദദൗ।
തതഃ ശൈലവരേ രമ്യേ
ബഭൂവാഭിരതോ മുനിഃ ॥ **1.70.31** ॥ 2062

ഭാർഗവശ്ച്യവനോ നാമ
ഹിമവന്തമുപാശ്രിതഃ।
തത്ര ചൈകാ മഹാഭാഗാ
ഭാർഗവം ദേവവർചസം ॥ **1.70.32** ॥ 2063

വവന്ദേ പദ്മപത്രാക്ഷീ
കാങ്ക്ഷന്തീ സുതമുത്തമം।
തമൃഷി സാഭ്യുപാഗമ്യ
കാലിന്ദീ ചാഭ്യവാദയത് ॥ **1.70.33** ॥ 2064

സ താമഭ്യവദദ് വിപ്രഃ
പുത്രേപ്സും പുത്രജൻമനി।
തവ കുക്ഷൗ മഹാഭാഗേ
സുപുത്രഃ സുമഹാബലഃ॥ **1.70.34**॥ 2065

മഹാവീർയോ മഹാതേജാ
അചിരാത് സഞ്ജനിഷ്യതി।
ഗരേണ സഹിതഃ ശ്രീമാൻ
മാ ശുചഃ കമലേക്ഷണേ॥ **1.70.35**॥ 2066

ച്യവനം ച നമസ്കൃത്യ
രാജപുത്രീ പതിവ്രതാ।
പത്യാ വിരഹിതാ തസ്മാത്
പുത്രം ദേവീ വ്യജായത॥ **1.70.36**॥ 2067

സപത്ന്യാ തു ഗരസ്തസ്യൈ
ദത്തോ ഗർഭജിഘാംസയാ।
സഹ തേന ഗരേണൈവ
സഞ്ജാതഃ സഗരോഽഭവത്॥ **1.70.37**॥ 2068

സഗരസ്യാസമഞ്ജസ്തു
അസമഞ്ജാദഥാംശുമാൻ।
ദിലീപോംശുമതഃ പുത്രോ
ദിലീപസ്യ ഭഗീരഥഃ॥ **1.70.38**॥ 2069

ഭഗീരഥാത് ക്കകുത്സ്ഥശ്ച
കകുത്സ്ഥാച്ച രഘുസ്തഥാ।
രഘോസ്തു പുത്രസ്തേജസ്വീ
പ്രവൃദ്ധഃ പുരുഷാദകഃ॥ **1.70.39**॥ 2070

കൽമാഷപാദോഽപ്യഭവത്
തസ്മാജ്ജാതസ്തു ശംഖണഃ।
സുദർശനഃ ശംഖണസ്യ
അഗ്നിവർണഃ സുദർശനാത് ॥ **1.70.40** ॥ 2071

ശീഘ്രഗസ്ത്വഗ്നിവർണസ്യ
ശീഘ്രഗസ്യ മരുഃ സുതഃ।
മരോഃ പ്രശുശ്രുകസ്ത്വാസീ -
ദംബരീഷഃ പ്രശുശ്രുകാത് ॥ **1.70.41** ॥ 2072

അംബരീഷസ്യ പുത്രോഽഭൂ -
ന്നഹുഷശ്ച മഹീപതിഃ।
നഹുഷസ്യ യയാതിസ്തു
നാഭാഗസ്തു യയാതിജഃ ॥ **1.70.42** ॥ 2073

നാഭാഗസ്യ ബഭൂവാജ
അജാദ് ദശരഥോഽഭവത്।
അസ്മാദ് ദശരഥാജ്ജാതൗ
ഭ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ॥ **1.70.43** ॥ 2074

ആദിവംശവിശുദ്ധാനാം
രാജ്ഞാം പരമധർമിണാം।
ഇക്ഷ്വാകുകുലജാതാനാം
വീരാണാം സത്യവാദിനാം ॥ **1.70.44** ॥ 2075

രാമലക്ഷ്മണയോരർഥേ
ത്വത്സുതേ വരയേ നൃപ।
സദൃശാഭ്യാം നരശ്രേഷ്ഠ
സദൃശേ ദാതുമർഹസി ॥ **1.70.45** ॥ 2076

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

സ്വകുലസ്യ പരിചയം ദദതാ ജനകേന ശ്രീരാമലക്ഷ്മണയോഃ കൃതേ സീതോർമിലയോഃ പ്രദാനായ പ്രതിജ്ഞാകരണം

ഏവം ബ്രുവാണം ജനകഃ
പ്രത്യുവാച കൃതാഞ്ജലിഃ।
ശ്രോതുമർഹസി ഭദ്രം തേ
കുലം നഃ പരികീർതിതം ॥ **1.71.1** ॥ 2077

പ്രദാനേ ഹി മുനിശ്രേഷ്ഠ
കുലം നിരവശേഷതഃ।
വക്തവ്യം കുലജാതേന
തന്നിബോധ മഹാമതേ ॥ **1.71.2** ॥ 2078

രാജാഭൂത് ത്രിഷു ലോകേഷു
വിശ്രുതഃ സ്വേന കർമണാ।
നിമിഃ പരമധർമാത്മാ
സർവസത്ത്വവതാം വരഃ ॥ **1.71.3** ॥ 2079

തസ്യ പുത്രോ മിഥിർനാമ
ജനകോ മിഥിപുത്രകഃ।

പ്രഥമോ ജനകോ രാജാ
ജനകാദപ്യുദാവസുഃ ॥ **1.71.4** ॥ 2080

ഉദാവസോസ്തു ധർമാത്മാ
ജാതോ വൈ നന്ദിവർധനഃ।
നന്ദിവർധസുതഃ ശൂരഃ
സുകേതുർനാമ നാമതഃ ॥ **1.71.5** ॥ 2081

സുകേതോരപി ധർമാത്മാ
ദേവരാതോ മഹാബലഃ।
ദേവരാതസ്യ രാജർഷേ -
ർബൃഹദ്രഥ ഇതി സ്മൃതഃ ॥ **1.71.6** ॥ 2082

ബൃഹദ്രഥസ്യ ശൂരോഽഭൂ -
ൻമഹാവീരഃ പ്രതാപവാൻ।
മഹാവീരസ്യ ധൃതിമാൻ
സുധൃതിഃ സത്യവിക്രമഃ ॥ **1.71.7** ॥ 2083

സുധൃതേരപി ധർമാത്മാ
ധൃഷ്ടകേതുഃ സുധാർമികഃ।
ധൃഷ്ടകേതോശ്ച രാജർഷേ -
ർഹർയശ്വ ഇതി വിശ്രുതഃ ॥ **1.71.8** ॥ 2084

ഹർയശ്വസ്യ മരുഃ പുത്രോ
മരോഃ പുത്രഃ പ്രതീന്ധകഃ।
പ്രതീന്ധകസ്യ ധർമാത്മാ
രാജാ കീർതിരഥഃ സുതഃ ॥ **1.71.9** ॥ 2085

പുത്രഃ കീർതിരഥസ്യാപി
ദേവമീഢ ഇതി സ്മൃതഃ।

ദേവമീഢ്ഢസ്യ വിബുധോ
വിബുധസ്യ മഹീദ്രകഃ ॥ **1.71.10** ॥ 2086

മഹീദ്രകസുതോ രാജാ
കീർതിരാതോ മഹാബലഃ।
കീർതിരാതസ്യ രാജർഷേ -
ർമഹാരോമാ വ്യജായത ॥ **1.71.11** ॥ 2087

മഹാരോമ്ണസ്തു ധർമാത്മാ
സ്വർണരോമാ വ്യജായത।
സ്വർണരോമ്ണസ്തു രാജർഷേ -
ർഹ്രസ്വരോമാ വ്യജായത ॥ **1.71.12** ॥ 2088

തസ്യ പുത്രദ്വയം രാജ്ഞോ
ധർമജ്ഞസ്യ മഹാത്മനഃ।
ജ്യേഷ്ഠോഽഹമനുജോ ഭ്രാതാ
മമ വീരഃ കുശധ്വജഃ ॥ **1.71.13** ॥ 2089

മാം തു ജ്യേഷ്ഠം പിതാ രാജ്യേ
സോഽഭിഷിച്യ പിതാ മമ।
കുശധ്വജം സമാവേശ്യ
ഭാരം മയി വനം ഗതഃ ॥ **1.71.14** ॥ 2090

വൃദ്ധ പിതരി സ്വർയാതേ
ധർമേണ ധുരമാവഹം।
ഭ്രാതരം ദേവസങ്കാശം
സ്നേഹാത് പശ്യൻ കുശധ്വജം ॥ **1.71.15** ॥ 2091

കസ്യചിത്ത്വഥ കാലസ്യ
സാങ്കാശ്യാദാഗതഃ പുരാത്।

സുധൻവാ വീർയവാൻ രാജാ
മിഥിലാമവരോധകഃ ॥ **1.71.16** ॥ 2092

സ ച മേ പ്രേഷയാമാസ
ശൈവം ധനുരനുത്തമം ।
സീതാ ച കൻയാ പദ്മാക്ഷീ
മഹ്യം വൈ ദീയതാമിതി ॥ **1.71.17** ॥ 2093

തസ്യാപ്രദാനാൻമഹർഷേ
യുദ്ധമാസീൻമയാ സഹ ।
സ ഹതോഽഭിമുഖോ രാജാ
സുധൻവാ തു മയാ രണേ ॥ **1.71.18** ॥ 2094

നിഹത്യ തം മുനിശ്രേഷ്ഠ
സുധൻവാനം നരാധിപം ।
സാങ്കാശ്യേ ഭ്രാതരം ശൂര -
മഭ്യഷിഞ്ചം കുശധ്വജം ॥ **1.71.19** ॥ 2095

കനീയാനേഷ മേ ഭ്രാതാ
അഹം ജ്യേഷ്ഠോ മഹാമുനേ ।
ദദാമി പരമപ്രീതോ
വധ്വൗ തേ മുനിപുംഗവ ॥ **1.71.20** ॥ 2096

സീതാം രാമായ ഭദ്രം തേ
ഊർമിലാം ലക്ഷ്മണായ വൈ ।
വീർയശുൽകാം മമ സുതാം
സീതാം സുരസുതോപമാം ॥ **1.71.21** ॥ 2097

ദ്വിതീയാമൂർമിലാം ചൈവ
ത്രിർവദാമി ന സംശയഃ ।

ദദാമി പരമപ്രീതോ
വധ്വൗ തേ മുനിപുംഗവ ॥ **1.71.22** ॥ 2098

രാമലക്ഷ്മണയോ രാജൻ
ഗോദാനം കാരയസ്വ ഹ ।
പിതൃകാർയം ച ഭദ്രം തേ
തതോ വൈവാഹികം കുരു ॥ **1.71.23** ॥ 2099

മഘാ ഹ്യദ്യ മഹാബാഹോ
തൃതീയദിവസേ പ്രഭോ ।
ഫൽഗുൻയാമുത്തരേ രാജം -
സ്തസ്മിൻ വൈവാഹികം കുരു ।
രാമലക്ഷ്മണയോരർഥേ
ദാനം കാർയം സുഖോദയം ॥ **1.71.24** ॥ 2100

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഏകസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രേണ ഭരതശത്രുഘ്നയോഃ കൃതേ
കുശധ്വജകൻയയോർവരണം ജനകേന തസ്യ സ്വീകരണം
ദശരഥേന പുത്രാണാം മംഗലാർഥം
നാന്ദീശ്രാദ്ധഗോദാനയോരനുഷ്ഠാനം

തമുക്തവന്തം വൈദേഹം
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ ।
ഉവാച വചനം വീരം
വസിഷ്ഠസഹിതോ നൃപം ॥ **1.72.1** ॥ 2101

അചിന്ത്യാൻയപ്രമേയാണി
കുലാനി നരപുംഗവ ।
ഇക്ഷ്വാകൂണാം വിദേഹാനാം
നൈഷാം തുൽയോഽസ്തി കശ്ചന ॥ **1.72.2** ॥ 2102

സദൃശോ ധർമസംബന്ധഃ
സദൃശോ രൂപസമ്പദാ ।
രാമലക്ഷ്മണയോ രാജൻ
സീതാ ചോർമിലയാ സഹ ॥ **1.72.3** ॥ 2103

വക്തവ്യം ച നരശ്രേഷ്ഠ
ശ്രൂയതാം വചനം മമ।
ഭ്രാതാ യവീയാൻ ധർമജ്ഞ
ഏഷ രാജാ കുശധ്വജഃ ॥ **1.72.4** ॥ 2104

അസ്യ ധർമാത്മനോ രാജൻ
രൂപേണാപ്രതിമം ഭുവി।
സുതാദ്വയം നരശ്രേഷ്ഠ
പൽയർഥം വരയാമഹേ ॥ **1.72.5** ॥ 2105

ഭരതസ്യ കുമാരസ്യ
ശത്രുഘ്നസ്യ ച ധീമതഃ।
വരയേ തേ സുതേ രാജം -
സ്തയോരർഥേ മഹാത്മനോഃ ॥ **1.72.6** ॥ 2106

പുത്രാ ദശരഥസ്യേമേ
രൂപയൗവനശാലിനഃ।
ലോകപാലസമാഃ സർവേ
ദേവതുൽയപരാക്രമാഃ ॥ **1.72.7** ॥ 2107

ഉഭയോരപി രാജേന്ദ്ര
സംബന്ധേനാനുബധ്യതാം।
ഇക്ഷ്വാകുകുലമവ്യഗ്രം
ഭവതഃ പുൺയകർമണഃ ॥ **1.72.8** ॥ 2108

വിശ്വാമിത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
വസിഷ്ഠസ്യ മതേ തദാ।
ജനകഃ പ്രാഞ്ജലിർവാക്യ -
മുവാച മുനിപുംഗവൗ ॥ **1.72.9** ॥ 2109

കുലം ധന്യമിദം മന്യേ
യേഷാം തൗ മുനിപുംഗവൗ ।
സദൃശം കുലസംബന്ധം
യദാജ്ഞാപയതഃ സ്വയം ॥ **1.72.10** ॥ 2110

ഏവം ഭവതു ഭദ്രം വഃ
കുശധ്വജസുതേ ഇമേ ।
പത്ന്യൗ ഭജേതാം സഹിതൗ
ശത്രുഘ്നഭരതാവുഭൗ ॥ **1.72.11** ॥ 2111

ഏകാഹ്നാ രാജപുത്രീണാം
ചതസൃണാം മഹാമുനേ ।
പാണീൻ ഗൃഹ്ണന്തു ചത്വാരോ
രാജപുത്രാ മഹാബലാഃ ॥ **1.72.12** ॥ 2112

ഉത്തരേ ദിവസേ ബ്രഹ്മൻ
ഫൽഗുനീഭ്യാം മനീഷിണഃ ।
വൈവാഹികം പ്രശംസന്തി
ഭഗോ യത്ര പ്രജാപതിഃ ॥ **1.72.13** ॥ 2113

ഏവമുക്ത്വാ വചഃ സൗമ്യം
പ്രത്യുത്ഥായ കൃതാഞ്ജലിഃ ।
ഉഭൗ മുനിവരൗ രാജാ
ജനകോ വാക്യമബ്രവീത് ॥ **1.72.14** ॥ 2114

പരോ ധർമഃ കൃതോ മഹ്യം
ശിഷ്യോഽസ്മി ഭവതോസ്തഥാ ।
ഇമാൻയാസനമുഖ്യാനി
ആസ്യതാം മുനിപുംഗവൗ ॥ **1.72.15** ॥ 2115

യഥാ ദശരഥസ്യേയം
തഥായോധ്യാ പുരീ മമ।
പ്രഭുത്വേ നാസ്തി സന്ദേഹോ
യഥാർഹ കർതുമർഹഥ ॥ **1.72.16** ॥ 2116

തഥാ ബ്രുവതി വൈദേഹേ
ജനകേ രഘുനന്ദനഃ।
രാജാ ദശരഥോ ഹൃഷ്ടഃ
പ്രത്യുവാച മഹീപതിം ॥ **1.72.17** ॥ 2117

യുവാമസംഖ്യേയഗുണൗ
ഭ്രാതരൗ മിഥിലേശ്വരൗ।
ഋഷയോ രാജസംഘാശ്ച
ഭവദ്ഭ്യാമഭിപൂജിതാഃ ॥ **1.72.18** ॥ 2118

സ്വസ്തി പ്രാപ്നുഹി ഭദ്രം തേ
ഗമിഷ്യാമഃ സ്വമാലയം।
ശ്രാദ്ധകർമാണി വിധിവ -
ദ്വിധാസ്യ ഇതി ചാബ്രവീത് ॥ **1.72.19** ॥ 2119

തമാപൃഷ്ട്വാ നരപതിം
രാജാ ദശരഥസ്തദാ।
മുനീന്ദ്രൗ തൗ പുരസ്കൃത്യ
ജഗാമാശു മഹായശാഃ ॥ **1.72.20** ॥ 2120

സ ഗത്വാ നിലയം രാജാ
ശ്രാദ്ധം കൃത്വാ വിധാനതഃ।
പ്രഭാതേ കാൽയമുത്ഥായ
ചക്രേ ഗോദാനമുത്തമം ॥ **1.72.21** ॥ 2121

ഗവാം ശതസഹസ്രം ച
ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ നരാധിപഃ।
ഏകൈകശോ ദദൗ രാജാ
പുത്രാനുദ്ദിശ്യ ധർമതഃ ॥ **1.72.22** ॥ 2122

സുവർണശൃംഗ്യഃ സമ്പന്നാഃ
സവത്സാഃ കാംസ്യദോഹനാഃ।
ഗവാം ശതസഹസ്രാണി
ചത്വാരി പുരുഷർഷഭഃ ॥ **1.72.23** ॥ 2123

വിത്തമൻയച്ച സുബഹു
ദ്വിജേഭ്യോ രഘുനന്ദനഃ।
ദദൗ ഗോദാനമുദ്ദിശ്യ
പുത്രാണാം പുത്രവത്സലഃ ॥ **1.72.24** ॥ 2124

സ സുതൈഃ കൃതഗോദാനൈ -
ർവൃതഃ സന്നൃപതിസ്തദാ।
ലോകപാലൈരിവാഭാതി
വൃതഃ സൗമ്യഃ പ്രജാപതിഃ ॥ **1.72.25** ॥ 2125

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ദ്വിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമാദീനാം ചതുർണാം ഭ്രാതൄണാം വിവാഹഃ

യസ്മിംസ്തു ദിവസേ രാജാ
ചക്രേ ഗോദാനമുത്തമം ।
തസ്മിംസ്തു ദിവസേ വീരോ
യുധാജിത് സമുപേയിവാൻ ॥ **1.73.1** ॥ 2126

പുത്രഃ കേകയരാജസ്യ
സാക്ഷാദ്ഭരതമാതുലഃ ।
ദൃഷ്ട്വാ പൃഷ്ട്വാ ച കുശലം
രാജാനമിദമബ്രവീത് ॥ **1.73.2** ॥ 2127

കേകയാധിപതീ രാജാ
സ്നേഹാത് കുശലമബ്രവീത് ।
യേഷാം കുശലകാമോഽസി
തേഷാം സമ്പ്രത്യനാമയം ॥ **1.73.3** ॥ 2128

സ്വസ്ത്രീയം മമ രാജേന്ദ്ര
ദ്രഷ്ടുകാമോ മഹീപതിഃ ।
തദർഥമുപയാതോഽഹ -
മയോധ്യാം രഘുനന്ദന ॥ **1.73.4** ॥ 2129

ശ്രുത്വാ ത്വഹമയോധ്യായാം
വിവാഹാർഥം തവാത്മജാൻ।
മിഥിലാമുപയാതാംസ്തു
ത്വയാ സഹ മഹീപതേ ॥ **1.73.5** ॥ 2130

ത്വരയാഭ്യുപയാതോഽഹം
ദ്രഷ്ടുകാമഃ സ്വസുഃ സുതം।
അഥ രാജാ ദശരഥഃ
പ്രിയാതിഥിമുപസ്ഥിതം ॥ **1.73.6** ॥ 2131

ദൃഷ്ട്വാ പരമസത്കാരൈഃ
പൂജനാർഹമപൂജയത്।
തതസ്താമുഷിതോ രാത്രിം
സഹ പുത്രൈർമഹാത്മഭിഃ ॥ **1.73.7** ॥ 2132

പ്രഭാതേ പുനരുത്ഥായ
കൃത്വാ കർമാണി തത്ത്വവിത്।
ഋഷീംസ്തദാ പുരസ്കൃത്യ
യജ്ഞവാടമുപാഗമത് ॥ **1.73.8** ॥ 2133

യുക്തേ മുഹൂർതേ വിജയേ
സർവാഭരണഭൂഷിതൈഃ।
ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതോ രാമഃ
കൃതകൗതുകമംഗലഃ ॥ **1.73.9** ॥ 2134

വസിഷ്ഠം പുരതഃ കൃത്വാ
മഹർഷീനപരാനപി।
വസിഷ്ഠോ ഭഗവാനേത്യ
വൈദേഹമിദമബ്രവീത് ॥ **1.73.10** ॥ 2135

രാജാ ദശരഥോ രാജൻ
കൃതകൗതുകമംഗലൈഃ।
പുത്രൈർനരവരശ്രേഷ്ഠോ
ദാതാരമഭികാങ്ക്ഷതേ ॥ **1.73.11** ॥ 2136

ദാതൃപ്രതിഗ്രഹീതൃഭ്യാം
സർവാർഥാഃ സംഭവന്തി ഹി।
സ്വധർമം പ്രതിപദ്യസ്വ
കൃത്വാ വൈവാഹ്യമുത്തമം ॥ **1.73.12** ॥ 2137

ഇത്യുക്തഃ പരമോദാരോ
വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ।
പ്രത്യുവാച മഹാതേജാ
വാക്യം പരമധർമവിത് ॥ **1.73.13** ॥ 2138

കഃ സ്ഥിതഃ പ്രതിഹാരോ മേ
കസ്യാജ്ഞാം സമ്പ്രതീക്ഷതേ।
സ്വഗൃഹേ കോ വിചാരോഽസ്തി
യഥാ രാജ്യമിദം തവ ॥ **1.73.14** ॥ 2139

കൃതകൗതുകസർവസ്വാ
വേദിമൂലമുപാഗതാഃ।
മമ കൻയാ മുനിശ്രേഷ്ഠ
ദീപ്താ വഹ്നേരിവാർചിഷഃ ॥ **1.73.15** ॥ 2140

സദ്യോഽഹം ത്വത്പ്രതീക്ഷോഽസ്മി
വേദ്യാമസ്യാം പ്രതിഷ്ഠിതഃ।
അവിഘ്നം ക്രിയതാം സർവം
കിമർഥം ഹി വിലംബ്യതേ ॥ **1.73.16** ॥ 2141

തദ് വാക്യം ജനകേനോക്തം
    ശ്രുത്വാ ദശരഥസ്തദാ।
പ്രവേശയാമാസ സുതാൻ
    സർവാനൃഷിഗണാനപി ॥ **1.73.17** ॥ 2142

തതോ രാജാ വിദേഹാനാം
    വസിഷ്ഠമിദമബ്രവീത്।
കാരയസ്വ ഋഷേ സർവാ -
    മൃഷിഭിഃ സഹ ധാർമിക ॥ **1.73.18** ॥ 2143

രാമസ്യ ലോകരാമസ്യ
    ക്രിയാം വൈവാഹികീം പ്രഭോ।
തഥേത്യുക്ത്വാ തു ജനകം
    വസിഷ്ഠോ ഭഗവാനൃഷിഃ ॥ **1.73.19** ॥ 2144

വിശ്വാമിത്രം പുരസ്കൃത്യ
    ശതാനന്ദം ച ധാർമികം।
പ്രപാമധ്യേ തു വിധിവദ്
    വേദിം കൃത്വാ മഹാതപാഃ ॥ **1.73.20** ॥ 2145

അലഞ്ചകാര താം വേദിം
    ഗന്ധപുഷ്പൈഃ സമന്തതഃ।
സുവർണപാലികാഭിശ്ച
    ചിത്രകുംഭൈശ്ച സാങ്കുരൈഃ ॥ **1.73.21** ॥ 2146

അങ്കുരാഢ്യൈഃ ശരാവൈശ്ച
    ധൂപപാത്രൈഃ സധൂപകൈഃ।
ശംഖപാത്രൈഃ സ്രുവൈഃ സ്രഗ്ഭിഃ
    പാത്രൈരർഘ്യാദിപൂജിതൈഃ ॥ **1.73.22** ॥ 2147

ലാജപൂർണൈശ്ച പാത്രീഭി -
രക്ഷതൈരപി സംസ്കൃതൈഃ।
ദർഭൈഃ സമൈഃ സമാസ്തീർയ
വിധിവൻമന്ത്രപൂർവകം ॥ **1.73.23** ॥ 2148

അഗ്നിമാധായ തം വേദ്യാം
വിധിമന്ത്രപുരസ്കൃതം।
ജുഹാവാഗ്നൗ മഹാതേജാ
വസിഷ്ഠോ മുനിപുംഗവഃ ॥ **1.73.24** ॥ 2149

തതഃ സീതാം സമാനീയ
സർവാഭരണഭൂഷിതാം।
സമക്ഷമഗ്നേഃ സംസ്ഥാപ്യ
രാഘവാഭിമുഖേ തദാ ॥ **1.73.25** ॥ 2150

അബ്രവീജ്ജനകോ രാജാ
കൗസൽയാനന്ദവർധനം।
ഇയം സീതാ മമ സുതാ
സഹധർമചരീ തവ ॥ **1.73.26** ॥ 2151

പ്രതീച്ഛ ചൈനാം ഭദ്രം തേ
പാണിം ഗൃഹ്ണീഷ്വ പാണിനാ।
പതിവ്രതാ മഹാഭാഗാ
ഛായേവാനുഗതാ സദാ ॥ **1.73.27** ॥ 2152

ഇത്യുക്ത്വാ പ്രാക്ഷിപദ് രാജാ
മന്ത്രപൂതം ജലം തദാ।
സാധുസാധ്വിതി ദേവാനാ -
മൃഷീണാം വദതാം തദാ ॥ **1.73.28** ॥ 2153

ദേവദുന്ദുഭിനിർഘോഷഃ
പുഷ്പവർഷോ മഹാനഭൂത്।
ഏവം ദത്ത്വാ സുതാം സീതാം
മന്ത്രോദകപുരസ്കൃതാം ॥ **1.73.29** ॥ 2154

അബ്രവീജ്ജനകോ രാജാ
ഹർഷേണാഭിപരിപ്ലുതഃ।
ലക്ഷ്മണാഗച്ഛ ഭദ്രം തേ
ഊർമിലാമുദ്യതാം മയാ ॥ **1.73.30** ॥ 2155

പ്രതീച്ഛ പാണിം ഗൃഹ്ണീഷ്വ
മാ ഭൂത് കാലസ്യ പർയയഃ।
തമേവമുക്ത്വാ ജനകോ
ഭരതം ചാഭ്യഭാഷത ॥ **1.73.31** ॥ 2156

ഗൃഹാണ പാണിം മാണ്ഡവ്യാഃ
പാണിനാ രഘുനന്ദന।
ശത്രുഘ്നം ചാപി ധർമാത്മാ
അബ്രവീൻമിഥിലേശ്വരഃ ॥ **1.73.32** ॥ 2157

ശ്രുതകീർതേർമഹാബാഹോ
പാണിം ഗൃഹ്ണീഷ്വ പാണിനാ।
സർവേ ഭവന്തഃ സൗമ്യാശ്ച
സർവേ സുചരിതവ്രതാഃ ॥ **1.73.33** ॥ 2158

പത്നീഭിഃ സന്തു കാകുത്സ്ഥാ
മാ ഭൂത് കാലസ്യ പർയയഃ।
ജനകസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
പാണീൻ പാണിഭിരസ്പൃശൻ ॥ **1.73.34** ॥ 2159

ചത്വാരസ്തേ ചതസ്യൂണാം
വസിഷ്ഠസ്യ മതേ സ്ഥിതാഃ।
അഗ്നിം പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
വേദി രാജാനമേവ ച ॥ **1.73.35** ॥ 2160

ഋഷീംശ്ചാപി മഹാത്മാനഃ
സഹഭാർയാ രഘൂദ്വഹാഃ।
യഥോക്തേന തതശ്ചക്രു -
ർവിവാഹം വിധിപൂർവകം ॥ **1.73.36** ॥ 2161

പുഷ്പവൃഷ്ടിർമഹത്യാസീ -
ദന്തരിക്ഷാത് സുഭാസ്വരാ।
ദിവ്യദുന്ദുഭിനിർഘോഷൈ -
ർഗീതവാദിത്രനിഃസ്വനൈഃ ॥ **1.73.37** ॥ 2162

നനൃതുശ്ചാപ്സരഃസംഘാ
ഗന്ധർവാശ്ച ജഗുഃ കലം।
വിവാഹേ രഘുമുഖ്യാനാം
തദദ്ഭുതമദൃശ്യത ॥ **1.73.38** ॥ 2163

ഈദൃശേ വർതമാനേ തു
തൂർയോദ്ഘുഷ്ടനിനാദിതേ।
ത്രിരഗ്നിം തേ പരിക്രമ്യ
ഊഹുർഭാർയാ മഹൗജസഃ ॥ **1.73.39** ॥ 2164

അഥോപകാർയം ജഗ്മുസ്തേ സഭാർയാ രഘുനന്ദനാഃ।
രാജാപ്യനുയയൗ പശ്യൻ സർഷിസംഘഃ സബാന്ധവഃ ॥ **1.73.40** ॥ 2165

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ത്രിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുഃസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

വിശ്വാമിത്രസ്യ സ്വാശ്രമം പ്രതി പ്രസ്ഥാനം ജനകകർതൃകം കൻയാനാം കൃതേ പ്രചുരധനദാനം രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യ വിദാപനം ച മാർഗേ ശുഭാശുഭശകുനോദയഃ പരശുരാമസ്യാഗമനം ച

അഥ രാത്ര്യാം വ്യതീതായാം
വിശ്വാമിത്രോ മഹാമുനിഃ।
ആപൃഷ്ട്വാ തൗ ച രാജാനൗ
ജഗാമോത്തരപർവതം ॥ **1.74.1** ॥ 2166

വിശ്വാമിത്രേ ഗതേ രാജാ
വൈദേഹം മിഥിലാധിപം।
ആപൃഷ്ട്വൈവ ജഗാമാശു
രാജാ ദശരഥഃ പുരീം ॥ **1.74.2** ॥ 2167

അഥ രാജാ വിദേഹാനാം
ദദൗ കൻയാധനം ബഹു।
ഗവാം ശതസഹസ്രാണി
ബഹൂനി മിഥിലേശ്വരഃ ॥ **1.74.3** ॥ 2168

കംബലാനാം ച മുഖ്യാനാം
ക്ഷൗമാൻ കോട്യംബരാണി ച ।
ഹസ്ത്യശ്വരഥപാദാതം
ദിവ്യരൂപം സ്വലങ്കൃതം ॥ **1.74.4** ॥ 2169

ദദൗ കൻയാശതം താസാം
ദാസീദാസമനുത്തമം ।
ഹിരൺയസ്യ സുവർണസ്യ
മുക്തനാം വിദ്രുമസ്യ ച ॥ **1.74.5** ॥ 2170

ദദൗ രാജാ സുസംഹൃഷ്ടഃ
കൻയാധനമനുത്തമം ।
ദത്ത്വാ ബഹുവിധം രാജാ
സമനുജ്ഞാപ്യ പാർഥിവം ॥ **1.74.6** ॥ 2171

പ്രവിവേശ സ്വനിലയം
മിഥിലാം മിഥിലേശ്വരഃ ।
രാജാപ്യയോധ്യാധിപതിഃ
സഹ പുത്രൈർമഹാത്മഭിഃ ॥ **1.74.7** ॥ 2172

ഋഷീൻ സർവാൻ പുരസ്കൃത്യ
ജഗാമ സബലാനുഗഃ ।
ഗച്ഛന്തം തു നരവ്യാഘ്രം
സർഷിസംഘം സരാഘവം ॥ **1.74.8** ॥ 2173

ഘോരാസ്തു പക്ഷിണോ വാചോ
വ്യാഹരന്തി സമന്തതഃ ।
ഭൗമാശ്ചൈവ മൃഗാഃ സർവേ
ഗച്ഛന്തി സ്മ പ്രദക്ഷിണം ॥ **1.74.9** ॥ 2174

താൻ ദൃഷ്ട്വാ രാജശാർദൂലോ
വസിഷ്ഠം പർയപൃച്ഛത ।
അസൗമ്യാഃ പക്ഷിണോ ഘോരാ
മൃഗാശ്ചാപി പ്രദക്ഷിണാഃ ॥ **1.74.10** ॥ 2175

കിമിദം ഹൃദയോത്കമ്പി
മനോ മമ വിഷീദതി ।
രാജ്ഞോ ദശരഥസ്യൈത -
ച്ഛ്രുത്വാ വാക്യം മഹാനൃഷിഃ ॥ **1.74.11** ॥ 2176

ഉവാച മധുരാം വാണീം
ശ്രൂയതാമസ്യ യത് ഫലം ।
ഉപസ്ഥിതം ഭയം ഘോരം
ദിവ്യം പക്ഷിമുഖാച്ച്യുതം ॥ **1.74.12** ॥ 2177

മൃഗാഃ പ്രശമയന്ത്യേതേ
സന്താപസ്ത്യജ്യതാമയം ।
തേഷാം സംവദതാം തത്ര
വായുഃ പ്രാദുർബഭൂവ ഹ ॥ **1.74.13** ॥ 2178

കമ്പയൻ മേദിനീം സർവാം
പാതയംശ്ച മഹാദ്രുമാൻ ।
തമസാ സംവൃതഃ സൂര്യഃ
സർവേ നാവേദിഷുർദിശഃ ॥ **1.74.14** ॥ 2179

ഭസ്മനാ ചാവൃതം സർവം
സമ്മൂഢമിവ തദ്ബലം ।
വസിഷ്ഠ ഋഷയശ്ചാൻയേ
രാജാ ച സസുതസ്തദാ ॥ **1.74.15** ॥ 2180

സസംജ്ഞാ ഇവ തത്രാസൻ
സർവമൻയദ്വിചേതനം।
തസ്മിംസ്തമസി ഘോരേ തു
ഭസ്മച്ഛന്നേവ സാ ചമൂഃ ॥ **1.74.16** ॥ 2181

ദദർശ ഭീമസങ്കാശം
ജടാമണ്ഡലധാരിണം।
ഭാർഗവം ജാമദഗ്ന്യേയം
രാജാ രാജവിമർദനം ॥ **1.74.17** ॥ 2182

കൈലാസമിവ ദുർധർഷം
കാലാഗ്നിമിവ ദുഃസഹം।
ജ്വലന്തമിവ തേജോഭി -
ർദുർനിരീക്ഷ്യം പൃഥഗ്ജനൈഃ ॥ **1.74.18** ॥ 2183

സ്കന്ധേ ചാസജ്ജ്യ പരശും
ധനുർവിദ്യുദ്ഗണോപമം।
പ്രഗൃഹ്യ ശരമുഗ്രം ച
ത്രിപുരഘ്നം യഥാ ശിവം ॥ **1.74.19** ॥ 2184

തം ദൃഷ്ട്വാ ഭീമസങ്കാശം
ജ്വലന്തമിവ പാവകം।
വസിഷ്ഠപ്രമുഖാ വിപ്രാ
ജപഹോമപരായണാഃ ॥ **1.74.20** ॥ 2185

സംഗതാ മുനയഃ സർവേ
സഞ്ജജൽപുരഥോ മിഥഃ।
കച്ചിത് പിതൃവധാമർഷീ
ക്ഷത്രം നോത്സാദയിഷ്യതി ॥ **1.74.21** ॥ 2186

പൂർവം ക്ഷത്രവധം കൃത്വാ
ഗതമൻയുർഗതജ്വരഃ।
ക്ഷത്രസ്യോത്സാദനം ഭൂയോ
ന ഖൽവസ്യ ചികീർഷിതം ॥ **1.74.22** ॥ 2187

ഏവമുക്ത്വാർഘ്യമാദായ
ഭാർഗവം ഭീമദർശനം।
ഋഷയോ രാമ രാമേതി
മധുരം വാക്യമബ്രുവൻ ॥ **1.74.23** ॥ 2188

പ്രതിഗൃഹ്യ തു താം പൂജാ -
മൃഷിദത്താം പ്രതാപവാൻ।
രാമം ദാശരഥിം രാമോ
ജാമദഗ്ന്യോഽഭ്യഭാഷത ॥ **1.74.24** ॥ 2189

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ചതുഃസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ദശരഥവാക്യമനാകർണ്യ പരശുരാമേണ ശ്രീരാമസ്യ വൈഷ്ണവധനുഷി ബാണം സന്ധാതും പ്രേരണം

രാമ ദാശരഥേ വീര
വീർയം തേ ശ്രൂയതേഽദ്ഭുതം ।
ധനുഷോ ഭേദനം ചൈവ
നിഖിലേന മയാ ശ്രുതം ॥ **1.75.1** ॥ 2190

തദദ്ഭുതമചിന്ത്യം ച
ഭേദനം ധനുഷസ്തഥാ ।
തച്ഛ്രുത്വാഹമനുപ്രാപ്തോ
ധനുർഗൃഹ്യാപരം ശുഭം ॥ **1.75.2** ॥ 2191

തദിദം ഘോരസങ്കാശം
ജാമദഗ്ന്യം മഹദ്ധനുഃ ।
പൂരയസ്വ ശരേണൈവ
സ്വബലം ദർശയസ്വ ച ॥ **1.75.3** ॥ 2192

തദഹം തേ ബലം ദൃഷ്ട്വാ
ധനുഷോഽപ്യസ്യ പൂരണേ ।

ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം പ്രദാസ്യാമി
വീർയശ്ലാഘ്യമഹം തവ ॥ **1.75.4** ॥ 2193

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ ।
വിഷണ്ണവദനോ ദീനഃ
പ്രാഞ്ജലിർവാക്യമബ്രവീത് ॥ **1.75.5** ॥ 2194

ക്ഷത്രരോഷാത് പ്രശാന്തസ്ത്വം
ബ്രാഹ്മണശ്ച മഹാതപാഃ ।
ബാലാനാം മമ പുത്രാണാ -
മഭയം ദാതുമർഹസി ॥ **1.75.6** ॥ 2195

ഭാർഗവാണാം കുലേ ജാതഃ
സ്വാധ്യായവ്രതശാലിനാം ।
സഹസ്രാക്ഷേ പ്രതിജ്ഞായ
ശസ്ത്രം പ്രക്ഷിപ്തവാനസി ॥ **1.75.7** ॥ 2196

സ ത്വം ധർമപരോ ഭൂത്വാ
കശ്യപായ വസുന്ധരാം ।
ദത്ത്വാ വനമുപാഗമ്യ
മഹേന്ദ്രകൃതകേതനഃ ॥ **1.75.8** ॥ 2197

മമ സർവവിനാശായ
സമ്പ്രാപ്തസ്ത്വം മഹാമുനേ ।
ന ചൈകസ്മിൻ ഹതേ രാമേ
സർവേ ജീവാമഹേ വയം ॥ **1.75.9** ॥ 2198

ബ്രുവത്യേവം ദശരഥേ
ജാമദഗ്ന്യഃ പ്രതാപവാൻ ।

അനാദൃത്യ തു തദ്വാക്യം
രാമമേവാഭ്യഭാഷത ॥ **1.75.10** ॥ 2199

ഇമേ ദ്വേ ധനുഷീ ശ്രേഷ്ഠേ
ദിവ്യേ ലോകാഭിപൂജിതേ ।
ദൃഢേ ബലവതീ മുഖ്യേ
സുകൃതേ വിശ്വകർമണാ ॥ **1.75.11** ॥ 2200

അനുസൃഷ്ടം സുരൈരേകം
ത്ര്യംബകായ യുയുത്സവേ ।
ത്രിപുരഘ്നം നരശ്രേഷ്ഠ
ഭഗ്നം കാകുത്സ്ഥ യത്ത്വയാ ॥ **1.75.12** ॥ 2201

ഇദം ദ്വിതീയം ദുർധർഷം
വിഷ്ണോർദത്തം സുരോത്തമൈഃ ।
തദിദം വൈഷ്ണവം രാമ
ധനുഃ പരപുരഞ്ജയം ॥ **1.75.13** ॥ 2202

സമാനസാരം കാകുത്സ്ഥ
രൗദ്രേണ ധനുഷാ ത്വിദം ।
തദാ തു ദേവതാഃ സർവാഃ
പൃച്ഛന്തി സ്മ പിതാമഹം ॥ **1.75.14** ॥ 2203

ശിതികംഠസ്യ വിഷ്ണോശ്ച
ബലാബലനിരീക്ഷയാ ।
അഭിപ്രായം തു വിജ്ഞായ
ദേവതാനാം പിതാമഹഃ ॥ **1.75.15** ॥ 2204

വിരോധം ജനയാമാസ
തയോഃ സത്യവതാം വരഃ ।

വിരോധേ തു മഹദ് യുദ്ധ -
മഭവദ് രോമഹർഷണം ॥ **1.75.16** ॥ 2205

ശിതികംഠസ്യ വിഷ്ണോശ്ച
പരസ്പരജയൈഷിണോഃ।
തദാ തു ജൃംഭിതം ശൈവം
ധനുർഭീമപരാക്രമം ॥ **1.75.17** ॥ 2206

ഹുങ്കാരേണ മഹാദേവഃ
സ്തംഭിതോഽഥ ത്രിലോചനഃ।
ദേവൈസ്തദാ സമാഗമ്യ
സർഷിസംഘഃ സചാരണൈഃ ॥ **1.75.18** ॥ 2207

യാചിതൗ പ്രശമം തത്ര
ജഗ്മതുസ്തൗ സുരോത്തമൗ।
ജൃംഭിതം തദ് ധനുർദൃഷ്ട്വാ
ശൈവം വിഷ്ണുപരാക്രമൈഃ ॥ **1.75.19** ॥ 2208

അധികം മേനിരേ വിഷ്ണും
ദേവാഃ സർഷിഗണാസ്തഥാ।
ധനൂ രുദ്രസ്തു സങ്ക്രുദ്ധോ
വിദേഹേഷു മഹായശാഃ ॥ **1.75.20** ॥ 2209

ദേവരാതസ്യ രാജർഷേ -
ർദദൗ ഹസ്തേ സസായകം।
ഇദം ച വൈഷ്ണവം രാമ
ധനുഃ പരപുരഞ്ജയം ॥ **1.75.21** ॥ 2210

ഋചീകേ ഭാർഗവേ പ്രാദാദ്
വിഷ്ണുഃ സ ൻയാസമുത്തമം।

ഋചീകസ്തു മഹാതേജാഃ
പുത്രസ്യാപ്രതികർമണഃ ॥ **1.75.22** ॥ 2211

പിതുർമമ ദദൗ ദിവ്യം
ജമദഗ്നേർമഹാത്മനഃ।
ൻയസ്തശസ്ത്രേ പിതരി മേ
തപോബലസമൻവിതേ ॥ **1.75.23** ॥ 2212

അർജുനോ വിദധേ മൃത്യും
പ്രാകൃതാം ബുദ്ധിമാസ്ഥിതഃ।
വധമപ്രതിരൂപം തു
പിതുഃ ശ്രുത്വാ സുദാരുണം।
ക്ഷത്രമുത്സാദയം രോഷാ -
ജ്ജാതം ജാതമനേകശഃ ॥ **1.75.24** ॥ 2213

പൃഥിവീം ചാഖിലാം പ്രാപ്യ
കശ്യപായ മഹാത്മനേ।
യജ്ഞസ്യാന്തേഽദദം രാമ
ദക്ഷിണാം പുൺയകർമണേ ॥ **1.75.25** ॥ 2214

ദത്ത്വാ മഹേന്ദ്രനിലയ -
സ്തപോബലസമൻവിതഃ।
ശ്രുത്വാ തു ധനുഷോ ഭേദം
തതോഽഹം ദ്രുതമാഗതഃ ॥ **1.75.26** ॥ 2215

തദേവം വൈഷ്ണവം രാമ
പിതൃപൈതാമഹം മഹത്।
ക്ഷത്രധർമം പുരസ്കൃത്യ
ഗൃഹ്ണീഷ്വ ധനുരുത്തമം ॥ **1.75.27** ॥ 2216

യോജയസ്വ ധനുഃശ്രേഷ്ഠേ
ശരം പരപുരഞ്ജയം ।
യദി ശക്തോഽസി കാകുത്സ്ഥ
ദ്വന്ദ്വം ദാസ്യാമി തേ തതഃ ॥ **1.75.28** ॥ 2217

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ പഞ്ചസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്സപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമേണ വൈഷ്ണവം ധനുരാരോപ്യാമോഘേന ശരേണ പരശുരാമസ്യ തപഃപ്രാപ്താനാം പുണ്യലോകാനാം വിനാശനം പരശുരാമസ്യ മഹേന്ദ്രപർവതം പ്രത്യാഗമനം

ശ്രുത്വാ തു ജാമദഗ്ന്യസ്യ
വാക്യം ദാശരഥിസ്തദാ ।
ഗൗരവാദ്യന്ത്രിതകഥഃ
പിതൂ രാമമഥാബ്രവീത് ॥ **1.76.1** ॥ 2218

കൃതവാനസി യത് കർമ
ശ്രുതവാനസ്മി ഭാർഗവ ।
അനുരുധ്യാമഹേ ബ്രഹ്മൻ
പിതുരാനൃണ്യമാസ്ഥിതഃ ॥ **1.76.2** ॥ 2219

വീർയഹീനമിവാശക്തം
ക്ഷത്രധർമേണ ഭാർഗവ ।
അവജാനാസി മേ തേജഃ
പശ്യ മേഽദ്യ പരാക്രമം ॥ **1.76.3** ॥ 2220

ഇത്യുക്ത്വാ രാഘവഃ ക്രുദ്ധോ
ഭാർഗവസ്യ വരായുധം ।

ശരം ച പ്രതിജഗ്രാഹ
ഹസ്താൽലഘുപരാക്രമഃ ॥ **1.76.4** ॥ 2221

ആരോപ്യ സ ധനൂ രാമഃ
ശരം സജ്യം ചകാര ഹ ।
ജാമദഗ്ന്യം തതോ രാമം
രാമഃ ക്രുദ്ധോഽബ്രവീദിദം ॥ **1.76.5** ॥ 2222

ബ്രാഹ്മണോഽസീതി പൂജ്യോ മേ
വിശ്വാമിത്രകൃതേന ച ।
തസ്മാച്ഛക്തോ ന തേ രാമ
മോക്തും പ്രാണഹരം ശരം ॥ **1.76.6** ॥ 2223

ഇമാം വാ ത്വദ്ഗതിം രാമ
തപോബലസമർജിതാൻ ।
ലോകാനപ്രതിമാൻ വാപി
ഹനിഷ്യാമീതി മേ മതിഃ ॥ **1.76.7** ॥ 2224

ന ഹ്യയം വൈഷ്ണവോ ദിവ്യഃ
ശരഃ പരപുരഞ്ജയഃ ।
മോഘഃ പതതി വീർയേണ
ബലദർപവിനാശനഃ ॥ **1.76.8** ॥ 2225

വരായുധധരം രാമം
ദ്രഷ്ടും സർഷിഗണാഃ സുരാഃ ।
പിതാമഹം പുരസ്കൃത്യ
സമേതാസ്തത്ര സർവശഃ ॥ **1.76.9** ॥ 2226

ഗന്ധർവാപ്സരസശ്ചൈവ
സിദ്ധചാരണകിന്നരാഃ ।

യക്ഷരാക്ഷസനാഗാശ്ച
തദ് ദ്രഷ്ടും മഹദദ്ഭുതം ॥ **1.76.10** ॥ 2227

ജഡീകൃതേ തദാ ലോകേ
രാമേ വരധനുർധരേ ।
നിർവീർയോ ജാമദഗ്ന്യോഽസൗ
രാമോ രാമമുദൈക്ഷത ॥ **1.76.11** ॥ 2228

തേജോഭിർഗതവീർയത്വാ -
ജ്ജാമദഗ്ന്യോ ജഡീകൃതഃ ।
രാമം കമലപത്രാക്ഷം
മന്ദം മന്ദമുവാച ഹ ॥ **1.76.12** ॥ 2229

കാശ്യപായ മയാ ദത്താ
യദാ പൂർവം വസുന്ധരാ ।
വിഷയേ മേ ന വസ്തവ്യ -
മിതി മാം കാശ്യപോഽബ്രവീത് ॥ **1.76.13** ॥ 2230

സോഽഹം ഗുരുവചഃ കുർവൻ
പൃഥിവ്യാം ന വസേ നിശാം ।
തദാപ്രഭൃതി കാകുത്സ്ഥ
കൃതാ മേ കാശ്യപസ്യ ഹ ॥ **1.76.14** ॥ 2231

താമിമാം മദ്ഗതിം വീര
ഹന്തും നാർഹസി രാഘവ ।
മനോജവം ഗമിഷ്യാമി
മഹേന്ദ്രം പർവതോത്തമം ॥ **1.76.15** ॥ 2232

ലോകാസ്ത്വപ്രതിമാ രാമ
നിർജിതാസ്തപസാ മയാ ।

ജഹി താംഛരമുഖ്യേന
മാ ഭൂത് കാലസ്യ പർയയഃ ॥ **1.76.16** ॥ 2233

അക്ഷയ്യം മധുഹന്താരം
ജാനാമി ത്വാം സുരേശ്വരം ।
ധനുഷോഽസ്യ പരാമർശാത്
സ്വസ്തി തേഽസ്തു പരന്തപ ॥ **1.76.17** ॥ 2234

ഏതേ സുരഗണാഃ സർവേ
നിരീക്ഷന്തേ സമാഗതാഃ ।
ത്വാമപ്രതിമകർമാണ -
മപ്രതിദ്വന്ദ്വമാഹവേ ॥ **1.76.18** ॥ 2235

ന ചേയം മമ കാകുത്സ്ഥ
വ്രീഡാ ഭവിതുമർഹതി ।
ത്വയാ ത്രൈലോക്യനാഥേന
യദഹം വിമുഖീകൃതഃ ॥ **1.76.19** ॥ 2236

ശരമപ്രതിമം രാമ
മോക്തുമർഹസി സുവ്രത ।
ശരമോക്ഷേ ഗമിഷ്യാമി
മഹേന്ദ്രം പർവതോത്തമം ॥ **1.76.20** ॥ 2237

തഥാ ബ്രുവതി രാമേ തു
ജാമദഗ്ന്യേ പ്രതാപവാൻ ।
രാമോ ദാശരഥിഃ ശ്രീമാം -
ശ്ചിക്ഷേപ ശരമുത്തമം ॥ **1.76.21** ॥ 2238

സ ഹതാൻ ദൃശ്യ രാമേണ
സ്വാൻ ലോകാംസ്തപസാർജിതാൻ ।

ജാമദഗ്ന്യോ ജഗാമാശു
മഹേന്ദ്രം പർവതോത്തമം ॥ **1.76.22** ॥ 2239

തതോ വിതിമിരാഃ സർവാ
ദിശശ്ചോപദിശസ്തഥാ ।
സുരാഃ സർഷിഗണാ രാമം
പ്രശശംസുരുദായുധം ॥ **1.76.23** ॥ 2240

രാമം ദാശരഥിം രാമോ
ജാമദഗ്ന്യഃ പ്രപൂജിതഃ ।
തതഃ പ്രദക്ഷിണീകൃത്യ
ജഗാമാത്മഗതിം പ്രഭുഃ ॥ **1.76.24** ॥ 2241

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ ഷട്സപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര

പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

പുത്രൈഃ സ്നുഷാഭിശ്ച സഹ ദശരഥസ്യായോധ്യായാം പ്രവേശഃ, ശത്രുഘ്നസഹിതസ്യ ഭരതസ്യ മാതുലഗൃഹേ ഗമനം ശ്രീരാമസ്യ സദ്വൃത്ത്യാ സമേഷാം സന്തോഷഃ, ശ്രീസീതാരാമയോർമിഥഃ പ്രേമ്ണോ വർണനം

ഗതേ രാമേ പ്രശാന്താത്മാ
രാമോ ദാശരഥിർധനുഃ।
വരുണായാപ്രമേയായ
ദദൗ ഹസ്തേ മഹായശാഃ ॥ **1.77.1** ॥ 2242

അഭിവാദ്യ തതോ രാമോ
വസിഷ്ഠപ്രമുഖാനൃഷീൻ।
പിതരം വികലം ദൃഷ്ട്വാ
പ്രോവാച രഘുനന്ദനഃ ॥ **1.77.2** ॥ 2243

ജാമദഗ്ന്യോ ഗതോ രാമഃ
പ്രയാതു ചതുരംഗിണീ।
അയോധ്യാഭിമുഖീ സേനാ
ത്വയാ നാഥേന പാലിതാ ॥ **1.77.3** ॥ 2244

രാമസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ
രാജാ ദശരഥഃ സുതം।
ബാഹുഭ്യാം സമ്പരിഷ്വജ്യ
മൂർധന്യുപാഘ്രായ രാഘവം ॥ **1.77.4** ॥ 2245

ഗതോ രാമ ഇതി ശ്രുത്വാ
ഹൃഷ്ടഃ പ്രമുദിതോ നൃപഃ।
പുനർജാതം തദാ മേനേ
പുത്രമാത്മാനമേവ ച ॥ **1.77.5** ॥ 2246

ചോദയാമാസ താം സേനാം
ജഗാമാശു തതഃ പുരീം।
പതാകാധ്വജിനീം രമ്യാം
തൂർയോദ്ഘുഷ്ടനിനാദിതാം ॥ **1.77.6** ॥ 2247

സിക്തരാജപഥാരമ്യാം
പ്രകീർണകുസുമോത്കരാം।
രാജപ്രവേശസുമുഖൈഃ
പൗരൈർമംഗലപാണിഭിഃ ॥ **1.77.7** ॥ 2248

സമ്പൂർണാം പ്രാവിശദ് രാജാ
ജനൗഘൈഃ സമലങ്കൃതാം।
പൗരൈഃ പ്രത്യുദ്ഗതോ ദൂരം
ദ്വിജൈശ്ച പുരവാസിഭിഃ ॥ **1.77.8** ॥ 2249

പുത്രൈരനുഗതഃ ശ്രീമാ -
ഞ്ശ്രീമദ്ഭിശ്ച മഹായശാഃ।
പ്രവിവേശ ഗൃഹം രാജാ
ഹിമവത്സദൃശം പ്രിയം ॥ **1.77.9** ॥ 2250

നനന്ദ സ്വജനൈ രാജാ
ഗൃഹേ കാമൈഃ സുപൂജിതഃ।
കൗസൽയാ ച സുമിത്രാ ച
കൈകേയീ ച സുമധ്യമാ ॥ **1.77.10** ॥ 2251

വധൂപ്രതിഗ്രഹേ യുക്താ
യാശ്ചാൻയാ രാജയോഷിതഃ।
തതഃ സീതാം മഹാഭാഗാ -
മൂർമിലാം ച യശസ്വിനീം ॥ **1.77.11** ॥ 2252

കുശധ്വജസുതേ ചോഭേ
ജഗൃഹുർനൃപയോഷിതഃ।
മംഗലാലാപനൈർഹോമൈഃ
ശോഭിതാഃ ക്ഷൗമവാസസഃ ॥ **1.77.12** ॥ 2253

ദേവതായതനാൻയാശു
സർവാസ്താഃ പ്രത്യപൂജയൻ।
അഭിവാദ്യാഭിവാദ്യാംശ്ച
സർവാ രാജസുതാസ്തദാ ॥ **1.77.13** ॥ 2254

രേമിരേ മുദിതാഃ സർവാ
ഭർതൃഭിർമുദിതാ രഹഃ।
കൃതദാരാഃ കൃതാസ്ത്രാശ്ച
സധനാഃ സസുഹൃജ്ജനാഃ ॥ **1.77.14** ॥ 2255

ശുശ്രൂഷമാണാഃ പിതരം
വർതയന്തി നരർഷഭാഃ।
കസ്യചിത്ത്വഥ കാലസ്യ
രാജാ ദശരഥഃ സുതം ॥ **1.77.15** ॥ 2256

ഭരതം കൈകയീപുത്ര -
മബ്രവീദ് രഘുനന്ദനഃ।
അയം കേകയരാജസ്യ
പുത്രോ വസതി പുത്രക ॥ **1.77.16** ॥ 2257

ത്വാം നേതുമാഗതോ വീരോ
യുധാജിൻമാതുലസ്തവ।
ശ്രുത്വാ ദശരഥസ്യൈതദ്
ഭരതഃ കൈകയീസുതഃ ॥ **1.77.17** ॥ 2258

ഗമനായാഭിചക്രാമ
ശത്രുഘ്നസഹിതസ്തദാ।
ആപൃച്ഛ്യ പിതരം ശൂരോ
രാമം ചാക്ലിഷ്ടകാരിണം ॥ **1.77.18** ॥ 2259

മാതൃശ്ചാപി നരശ്രേഷ്ഠഃ
ശത്രുഘ്നസഹിതോ യയൗ।
യുധാജിത് പ്രാപ്യ ഭരതം
സശത്രുഘ്നം പ്രഹർഷിതഃ ॥ **1.77.19** ॥ 2260

സ്വപുരം പ്രാവിശദ് വീരഃ
പിതാ തസ്യ തുതോഷ ഹ।
ഗതേ ച ഭരതേ രാമോ
ലക്ഷ്മണശ്ച മഹാബലഃ ॥ **1.77.20** ॥ 2261

പിതരം ദേവസങ്കാശം
പൂജയാമാസതുസ്തദാ।
പിതുരാജ്ഞാം പുരസ്കൃത്യ
പൗരകാർയാണി സർവശഃ ॥ **1.77.21** ॥ 2262

ചകാര രാമഃ സർവാണി
പ്രിയാണി ച ഹിതാനി ച।
മാതൃഭ്യോ മാതൃകാർയാണി
കൃത്വാ പരമയന്ത്രിതഃ ॥ **1.77.22** ॥ 2263

ഗുരൂണാം ഗുരുകാർയാണി
കാലേ കാലേഽൻവവൈക്ഷത।
ഏവം ദശരഥഃ പ്രീതോ
ബ്രാഹ്മണാ നൈഗമാസ്തഥാ ॥ **1.77.23** ॥ 2264

രാമസ്യ ശീലവൃത്തേന
സർവേ വിഷയവാസിനഃ।
തേഷാമതിയശാ ലോകേ
രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ ॥ **1.77.24** ॥ 2265

സ്വയംഭൂരിവ ഭൂതാനാം
ബഭൂവ ഗുണവത്തരഃ।
രാമശ്ച സീതയാ സാർധം
വിജഹാര ബഹൂനൃതൂൻ ॥ **1.77.25** ॥ 2266

മനസ്വീ തദ്ഗതമനാ -
സ്തസ്യാ ഹൃദി സമർപിതഃ।
പ്രിയാ തു സീതാ രാമസ്യ
ദാരാഃ പിതൃകൃതാ ഇതി ॥ **1.77.26** ॥ 2267

ഗുണാദ്രൂപഗുണാച്ചാപി
പ്രീതിർഭൂയോഽഭിവർധതേ।
തസ്യാശ്ച ഭർതാ ദ്വിഗുണം
ഹൃദയേ പരിവർതതേ ॥ **1.77.27** ॥ 2268

അന്തർഗതമപി വ്യക്ത -
മാഖ്യാതി ഹൃദയം ഹൃദാ।
തസ്യ ഭൂയോ വിശേഷേണ
മൈഥിലീ ജനകാത്മജാ।
ദേവതാഭിഃ സമാ രൂപേ
സീതാ ശ്രീരിവ രൂപിണീ ॥ **1.77.28** ॥ 2269

തയാ സ രാജർഷിസുതോഽഭികാമയാ
സമേയിവാനുത്തമരാജകൻയയാ।
അതീവ രാമഃ ശുശുഭേ മുദാൻവിതോ
വിഭുഃ ശ്രിയാ വിഷ്ണുരിവാമരേശ്വരഃ ॥ **1.77.29** ॥ 2270

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ബാലകാണ്ഡേ സപ്തസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥